แนวทางการดำเนินการ

ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

จัดทำโดย

นายสุวัฒน์ คีรีวิเชียร

ตำแหน่ง นิติกรเชี่ยวชาญ

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๑

สำนักการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำนำ

แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ จัดทำขึ้นเนื่องจากผู้จัดทำได้เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และเป็นผู้ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้เป็นนิติกรผู้รับผิดชอบ (เจ้าของเรื่อง) เกี่ยวกับการตราข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้จัดทำพิจารณาแล้วเห็นว่า หากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถมีแนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ชัดเจน หรือมีหนังสือหรือเอกสารที่สามารถจะช่วยอธิบายความหมายหรือการตีความข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ก็จะช่วยให้การปฏิบัติงานของสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปด้วยความราบรื่น ลดความขัดแย้ง อีกทั้งหากในภายหน้าจะต้องมีการยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรขึ้นมาใหม่ หรือมีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมฯ ฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คณะผู้ยกร่างฯ จะได้มีข้อมูลไว้พิจารณาต่อไป ด้วยเหตุดังกล่าว จึงได้จัดทำแนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาแนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และนำมาเผยแพร่เพื่อการสร้างพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ สนับสนุนการดำเนินงานให้แก่บุคคลในวงงานรัฐสภา และสามารถนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลและแหล่งอ้างอิงให้แก่ประชาชนผู้สนใจทั่วไป สำหรับการจัดทำแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางานในครั้งนี้ ผู้จัดทำได้ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรฉบับต่าง ๆ ที่ผ่านมา รวมถึงข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา และระเบียบ ประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งจะดำเนินการสอบถามแนวปฏิบัติในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ จากผู้บังคับบัญชา และการระดมสมองจากผู้ที่เกี่ยวข้อง มากำหนดกรอบรูปแบบและเนื้อหา แผนการดำเนินการ และจัดทำแนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้วนำเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อนำเสนอเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อทราบและอนุญาตให้เผยแพร่ต่อไป

ผู้จัดทำหวังว่าการจัดทำเอกสารวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ หากท่านผู้อ่านพบข้อผิดพลาดหรือต้องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ฉบับนี้ ขอได้โปรดแจ้งมาที่ผู้จัดทำ เพื่อที่ผู้จัดทำจะได้นำมาปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมให้แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ มีความสมบูรณ์ที่สุด แล้วจะได้เผยแพร่ให้ทุกท่านได้ศึกษาต่อไป

อนึ่ง ผู้จัดทำทราบดีว่า เอกสารวิชาการฉบับนี้คงมีข้อผิดพลาดอยู่หลายประการ แต่ก็เป็นความตั้งใจจริงที่จะจัดทำให้สำเร็จเพื่อให้เป็นสารตั้งต้นในการมีข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุม และมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง หากจะมีท่านใดสามารถนำไปต่อยอดหรือพัฒนาต่อไปได้

สุวัฒน์ คีรีวิเชียร
ผู้จัดทำ
ตุลาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

หน้า

ข้อ ๑ ชื่อข้อบังคับ ๑
ข้อ ๒ วันใช้บังคับ ๓
ข้อ ๓ คำนิยาม ๕
ข้อ ๔ ผู้รักษาการ ๙
ข้อ ๕ ประธานชั่วคราว ๑๓
ข้อ ๖ การเลือกประธาน ๑๖
ข้อ ๗ การเลือกรองประธาน ๑๙
ข้อ ๘ การแจ้งผลการเลือกประธานและรองประธาน ๒๒
ข้อ ๙ หน้าที่และอำนาจของประธาน ๒๔
ข้อ ๑๐ หน้าที่และอำนาจของรองประธาน ๒๗
ข้อ ๑๑ หน้าที่เลขาธิการ ๒๙
ข้อ ๑๒ องค์ประกอบคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร ๓๑
ข้อ ๑๓ การพ้นตำแหน่งของคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร ๓๓
ข้อ ๑๔ หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร ๓๔
ข้อ ๑๕ องค์ประกอบคณะกรรมการประสานงานพรรคฝ่ายค้าน ๓๕
ข้อ ๑๖ การพ้นตำแหน่งของคณะกรรมการประสานงานพรรคฝ่ายค้าน ๓๗
ข้อ ๑๗ หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการประสานงานพรรคฝ่ายค้าน ๓๘
ข้อ ๑๘ การประชุมเปิดเผย/การประชุมลับ ๓๙
ข้อ ๑๙ การประชุมครั้งแรก/การประชุมครั้งต่อไป/การงดการประชุม/การเรียกประชุมเป็นพิเศษ ๔๒
ข้อ ๒๐ การนัดประชุมสภา ๔๔
ข้อ ๒๑ การส่งระเบียบวาระ ๔๖
ข้อ ๒๒ การนัดและส่งเอกสารทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ๔๘
ข้อ ๒๓ การจัดระเบียบวาระการประชุม ๕๐

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อ ๒๔ การปรึกษาหารือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน ๕๔
ข้อ ๒๕ องค์ประชุมสภา ๕๗
ข้อ ๒๖ การสั่งเลื่อนการประชุมเมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุม ๖๐
ข้อ ๒๗ ประธานชั่วคราว ๖๒
ข้อ ๒๘ การพิจารณาเฉพาะเรื่องและลำดับตามระเบียบวาระการประชุม ๖๔
ข้อ ๒๙ การขอกล่าวถ้อยคำในที่ประชุม ๖๖
ข้อ ๓๐ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีขอชี้แจง ๖๘
ข้อ ๓๑ ผู้แทนองค์กรขอชี้แจง ๗๐
ข้อ ๓๒ ประธานขอปรึกษาหารือที่ประชุมในปัญหาใด ๆ ๗๓
ข้อ ๓๓ รายงานการประชุม ๗๖
ข้อ ๓๔ การแถลงการแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุม ๗๘
ข้อ ๓๕ ประธานสภาลงลายมือชื่อรับรองรายงานการประชุม ๘๐
ข้อ ๓๖ มติไม่ให้จดรายงานการประชุมลับ ๘๒
ข้อ ๓๗ การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ๘๔
ข้อ ๓๘ มติห้ามโฆษณาข้อความ ๘๖
ข้อ ๓๙ บุคคลภายนอกยื่นคำร้องขอให้มีการโฆษณาคำชี้แจง ๘๘
ข้อ ๔๐ การวินิจฉัยคำร้องและคำชี้แจง ๙๐
ข้อ ๔๑ การโฆษณาคำชี้แจง ๙๒
ข้อ ๔๒ การแจ้งเรื่องการโฆษณาคำชี้แจงให้บุคคลต่าง ๆ รับทราบ ๙๔
ข้อ ๔๓ ผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุม ๙๖
ข้อ ๔๔ ความหมายของญัตติ ๙๘
ข้อ ๔๕ การเสนอญัตติ ๑๐๓
ข้อ ๔๖ ญัตติที่ไม่ต้องมีผู้รับรอง ๑๐๕

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อ ๔๗ ญัตติขอให้สภามีมติให้รัฐมนตรีเข้าร่วมประชุม ๑๐๗
ข้อ ๔๘ ญัตติปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กร ๑๐๙
ข้อ ๔๙ ญัตติขอให้ตั้งคณะกรรมาธิการ ๑๑๑
ข้อ ๕๐ ญัตติด่วน.....๑๑๔
ข้อ ๕๑ อำนาจของประธานสภาในการวินิจฉัยญัตติ.....๑๑๖
ข้อ ๕๒ ญัตติที่จะก่อผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย.....๑๑๘
ข้อ ๕๓ การบรรจุญัตติ.....๑๒๐
ข้อ ๕๔ ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ๑๒๑
ข้อ ๕๕ ห้ามเสนอญัตติอื่นซ้อนญัตติที่กำลังพิจารณา ๑๒๘
ข้อ ๕๖ ญัตติที่ห้ามเสนอระหว่างการอภิปราย ๑๓๐
ข้อ ๕๗ ญัตติที่ห้ามเสนอในระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ๑๓๑
ข้อ ๕๘ ญัตติเดิมตกไป.....๑๓๒
ข้อ ๕๙ การเสนอญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือ.....๑๓๓
ข้อ ๖๐ การเสนอญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ๑๓๔
ข้อ ๖๑ การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติหรือการถอนญัตติ ๑๓๕
ข้อ ๖๒ การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอญัตติ หรือจากการเป็นผู้รับรอง ๑๓๗
ข้อ ๖๓ การถอนคำแปรญัตติ ๑๓๘
ข้อ ๖๔ การห้ามเสนอญัตติที่มีหลักการเดียวกันเมื่อถึงวาระพิจารณา ๑๔๐
ข้อ ๖๕ การห้ามเสนอญัตติที่มีหลักการเดียวกันซึ่งตกไปแล้ว ๑๔๒
ข้อ ๖๖ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน.....๑๔๓
ข้อ ๖๗ ผู้อภิปรายในลำดับต่อไป.....๑๔๔
ข้อ ๖๘ มีผู้ขออภิปรายหลายคน.....๑๔๕
ข้อ ๖๙ ข้อปฏิบัติในการอภิปราย ๑๔๖

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อ ๗๐ ประธานสั่งให้หยุดอภิปราย ๑๔๗
ข้อ ๗๑ การประท้วง ๑๔๘
ข้อ ๗๒ การถอนคำพูด.....๑๕๐
ข้อ ๗๓ การยุติการอภิปราย.....๑๕๒
ข้อ ๗๔ การปิดอภิปราย.....๑๕๓
ข้อ ๗๕ การอภิปรายสรุป.....๑๕๔
ข้อ ๗๖ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจง ๑๕๕
ข้อ ๗๗ ประธานเคาะค้อน หรือยืนขึ้น.....๑๕๖
ข้อ ๗๘ การลงมติ ๑๕๘
ข้อ ๗๙ เสียงข้างมาก ๑๕๙
ข้อ ๘๐ การออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผย/การลงคะแนนลับ.....๑๖๒
ข้อ ๘๑ การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบบุคคล.....๑๖๓
ข้อ ๘๒ การออกเสียงลงคะแนนของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี.....๑๖๔
ข้อ ๘๓ การออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผย.....๑๖๖
ข้อ ๘๔ การออกเสียงลงคะแนนลับ.....๑๖๘
ข้อ ๘๕ การขอให้มีการนับคะแนนใหม่ ๑๗๐
ข้อ ๘๖ สมาชิกเข้ามาระหว่างลงคะแนน ๑๗๖
ข้อ ๘๗ การประกาศมติต่อที่ประชุมสภา.....๑๗๗
ข้อ ๘๘ ญัตติที่ไม่มีผู้คัดค้าน.....๑๘๐
ข้อ ๘๙ บันทึกการออกเสียงลงคะแนน.....๑๘๓
ข้อ ๙๐ คณะกรรมาธิการสามัญสามสิบห้าคณะ ๑๘๕
ข้อ ๙๑ การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการ/การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ.....๑๙๕
ข้อ ๙๒ องค์ประชุมคณะกรรมาธิการ ๑๙๘

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อ ๙๓ การประชุมคณะกรรมาธิการ ๒๐๐
ข้อ ๙๔ ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมาธิการ ๒๐๓
ข้อ ๙๕ ผู้ทรงคุณวุฒิประจำคณะกรรมาธิการ ๒๐๔
ข้อ ๙๖ การตั้งคณะอนุกรรมาธิการ.....๒๐๖
ข้อ ๙๗ การเรียกเอกสาร หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริง ๒๐๘
ข้อ ๙๘ ผู้มีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมาธิการ.....๒๑๐
ข้อ ๙๙ ผู้มีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมาธิการ ๒๑๑
ข้อ ๑๐๐ การประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมาธิการ ๒๑๓
ข้อ ๑๐๑ คำแปรญัตติเป็นอันตกไป.....๒๑๔
ข้อ ๑๐๒ การสงวนคำแปรญัตติ.....๒๑๖
ข้อ ๑๐๓ การสงวนความเห็น.....๒๑๗
ข้อ ๑๐๔ คณะกรรมาธิการรายงานต่อสภา ๒๑๘
ข้อ ๑๐๕ ข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ ๒๒๐
ข้อ ๑๐๖ คณะกรรมาธิการกระทำกิจการฯ ไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ๒๒๒
ข้อ ๑๐๗ การเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ ๒๒๔
รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา ของคณะกรรมาธิการ
ข้อ ๑๐๘ กรรมาธิการพ้นจากตำแหน่ง.....๒๒๖
ข้อ ๑๐๙ การตั้งกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่าง ๒๒๘
ข้อ ๑๑๐ รูปแบบร่างพระราชบัญญัติ.....๒๓๐
ข้อ ๑๑๑ การตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติ.....๒๓๒
ข้อ ๑๑๒ การแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ.....๒๓๔
ข้อ ๑๑๓ ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าเชื่อเสนอ ๒๓๖
ข้อ ๑๑๔ แจ้งผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน.....๒๓๗

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อ ๑๑๕ การประชุมเพื่อวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ๒๓๙
ข้อ ๑๑๖ วาระการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ.....๒๔๑
ข้อ ๑๑๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ๒๔๒
ข้อ ๑๑๘ คณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัติไปพิจารณาก่อนรับหลักการ ๒๔๕
ข้อ ๑๑๙ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สอง.....๒๔๗
ข้อ ๑๒๐ การพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภา ๒๔๙
ข้อ ๑๒๑ การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็กฯ.....๒๕๑
ข้อ ๑๒๒ การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ.....๒๕๔
ข้อ ๑๒๓ การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อ ๒๕๗
และคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เสนอ
ข้อ ๑๒๔ การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ.....๒๖๐
และมีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็กฯ
ข้อ ๑๒๕ การเสนอคำแปรญัตติ ๒๖๓
ข้อ ๑๒๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณฯ.....๒๖๕
ข้อ ๑๒๗ รูปแบบรายงานของคณะกรรมาธิการ ๒๖๗
ข้อ ๑๒๘ สภาลงมติแก้ไขเพิ่มเติมทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ๒๖๙
ข้อ ๑๒๙ การรับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินที่สภาได้แก้ไขเพิ่มเติม.....๒๗๑
ข้อ ๑๓๐ คณะกรรมาธิการเต็มสภา ๒๗๓
ข้อ ๑๓๑ การพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา.....๒๗๕
ข้อ ๑๓๒ การพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุป.....๒๗๘
ข้อ ๑๓๓ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สาม ๒๘๐
ข้อ ๑๓๔ ร่างพระราชบัญญัติเป็นอันตกไป.....๒๘๑
ข้อ ๑๓๕ ร่างพระราชบัญญัติที่ถูกยับยั้ง.....๒๘๓

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อ ๑๓๖ การเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อวุฒิสภา.....๒๘๕
ข้อ ๑๓๗ วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ.....๒๘๗
ข้อ ๑๓๘ ร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วมีข้อผิดพลาด.....๒๘๙
ข้อ ๑๓๙ ร่างพระราชบัญญัติที่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้อง.....๒๙๑
ข้อ ๑๔๐ การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติม.....๒๙๓
ข้อ ๑๔๑ ร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติให้พิจารณาต่อไป.....๒๙๔
ข้อ ๑๔๒ การตั้งคณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติให้พิจารณาต่อไป.....๒๙๖
ข้อ ๑๔๓ กระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณา.....๒๙๘
ข้อ ๑๔๔ ความหมายของกระทู้ถาม.....๓๐๐
ข้อ ๑๔๕ ประเภทของกระทู้ถาม.....๓๐๑
ข้อ ๑๔๖ การตั้งกระทู้ถาม.....๓๐๓
ข้อ ๑๔๗ ลักษณะต้องห้ามของกระทู้ถาม.....๓๐๕
ข้อ ๑๔๘ ลักษณะต้องห้ามของกระทู้ถามที่สามารถตั้งถามใหม่ได้.....๓๐๗
ข้อ ๑๔๙ การตรวจสอบกระทู้ถาม.....๓๐๘
ข้อ ๑๕๐ การบรรจุกระทู้ถาม.....๓๐๙
ข้อ ๑๕๑ การตอบกระทู้ถาม.....๓๑๑
ข้อ ๑๕๒ ลักษณะการตั้งกระทู้ถาม.....๓๑๓
ข้อ ๑๕๓ การถอนกระทู้ถาม.....๓๑๔
ข้อ ๑๕๔ การนำกระทู้ถามออก.....๓๑๕
ข้อ ๑๕๕ กระทู้ถามตกไป.....๓๑๗
ข้อ ๑๕๖ การตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา.....๓๑๙
ข้อ ๑๕๗ การจับสลากกระทู้ถามสดด้วยวาจา.....๓๒๓
ข้อ ๑๕๘ การบรรจุกระทู้ถามสดด้วยวาจา.....๓๒๕
ข้อ ๑๕๙ กำหนดเวลาการถามและการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจา.....๓๒๖

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อ ๑๖๐ การถามกระทู้ถามสดด้วยวาจา.....๓๒๘
ข้อ ๑๖๑ การสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถามกระทู้ถามสดด้วยวาจา.....๓๓๐
ข้อ ๑๖๒ การตั้งกระทู้ถามทั่วไป.....๓๓๑
ข้อ ๑๖๓ การวินิจฉัยกระทู้ถามทั่วไป.....๓๓๓
ข้อ ๑๖๔ กระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมสภา.....๓๓๕
ข้อ ๑๖๕ กระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา.....๓๓๖
ข้อ ๑๖๖ การบรรจุกระทู้ถามทั่วไป.....๓๓๘
ข้อ ๑๖๗ การถามกระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา.....๓๔๐
ข้อ ๑๖๘ กระทู้ถามแยกเฉพาะ.....๓๔๑
ข้อ ๑๖๙ ห้องกระทู้ถาม.....๓๔๒
ข้อ ๑๗๐ การแจ้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามแยกเฉพาะ.....๓๔๓
ข้อ ๑๗๑ การบรรจุกระทู้ถามแยกเฉพาะ.....๓๔๕
ข้อ ๑๗๒ การถามและตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถาม.....๓๔๖
ข้อ ๑๗๓ จำนวนกระทู้ถามแยกเฉพาะ และกำหนดเวลาการถามและการตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะ.....๓๔๗
ข้อ ๑๗๔ การเผยแพร่การถามและการตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะ.....๓๔๙
ข้อ ๑๗๕ การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ.....๓๕๐
ข้อ ๑๗๖ การตรวจสอบญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ.....๓๕๒
ข้อ ๑๗๗ ผู้มีสิทธิอภิปรายชี้แจงญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ.....๓๕๔
ข้อ ๑๗๘ การอภิปรายและการลงมติไม่ไว้วางใจ.....๓๕๖
ข้อ ๑๗๙ การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป.....๓๕๙
ข้อ ๑๘๐ การอภิปรายญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป.....๓๖๑
ข้อ ๑๘๑ สถานที่ประชุมสภา/การแต่งกายของสมาชิก.....๓๖๒
ข้อ ๑๘๒ การฝ่าฝืนข้อบังคับ.....๓๖๔

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อ ๑๘๓ การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อย ๓๖๖
ข้อ ๑๘๔ การงดใช้ข้อบังคับ.....๓๖๘
ข้อ ๑๘๕ การตีความข้อบังคับ.....๓๗๐
ข้อ ๑๘๖ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ ๓๗๔
ข้อ ๑๘๗ การพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการจับฯ สมาชิก.....๓๗๖
ข้อ ๑๘๘ ประธานสภาขอให้ปล่อยตัวสมาชิก.....๓๗๘
ข้อ ๑๘๙ บทเฉพาะกาล.....๓๘๐
ข้อ ๑๙๐ การนำข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ .....๓๘๑
มาใช้โดยอนุโลม
ข้อ ๑๙๑ ให้คณะกรรมาธิการวิสามัญที่ตั้งขึ้นก่อนปฏิบัติงานจนเสร็จ.....๓๘๓
ข้อ ๑๙๒ ให้บรรดาข้อบังคับฯ ที่มีอยู่ก่อน ใช้ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้.....๓๘๕
บรรณานุกรม.....๓๘๕

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒”

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

คงหลักการตามข้อบังคับการประชุมฉบับก่อน ๆ โดยเป็นบทบัญญัติที่แสดงชื่อของข้อบังคับการประชุม และปี พ.ศ. ที่ได้มีการตราข้อบังคับขึ้น โดยข้อบังคับการประชุมฉบับแรกที่ใช้กับสภาผู้แทนราษฎร มีชื่อว่า ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ โดยมีการใช้คำว่า “พุทธศักราช” เรื่อยมาจนถึงฉบับสุดท้ายที่ใช้คำว่า “พุทธศักราช” คือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๙๕ ต่อจากนั้น ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นต้นมา จะใช้คำว่า “พ.ศ.” แทนคำว่า “พุทธศักราช” มาโดยตลอดจนถึงข้อบังคับฉบับปัจจุบัน (ไม่นับฉบับที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ) คือ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

อย่างไรก็ดี การระบุชื่อข้อบังคับการประชุมไว้ในข้อ ๑ ของข้อบังคับการประชุมเริ่มมีการใช้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎรแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๘ และใช้ต่อเนื่องมาจนถึงข้อบังคับฉบับปัจจุบัน คือ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

๒) คำอธิบายประกอบ

นอกจากจะกำหนดชื่อข้อบังคับการประชุมในส่วนหัวเรื่องแล้ว ยังมีการกำหนดชื่อข้อบังคับการประชุมไว้ในข้อ ๑ ของข้อบังคับการประชุมฉบับเดียวกัน อันเป็นส่วนของตัวข้อบังคับการประชุม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดใช้บังคับว่า ข้อบังคับการประชุมที่ตราขึ้นนั้นมีชื่อว่าอะไร และต้องอ้างชื่ออย่างไร ดังนั้น ชื่อข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่กำหนดใน ข้อ ๑ จึงต้องเป็นชื่อเดียวกับที่กำหนดในส่วนหัวเรื่องโดยใช้รูปแบบดังต่อไปนี้

> ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุม..... พ.ศ. ....”

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

กรณีที่เป็นการตราข้อบังคับขึ้นใหม่ทั้งฉบับยังไม่พบปัญหาในทางปฏิบัติ แต่ถ้าเป็นกรณีร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (แก้ไขเพิ่มเติม) ในอดีตที่ผ่านมา ในส่วนของชื่อของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (แก้ไขเพิ่มเติม) จะมีรูปแบบชื่อของร่างข้อบังคับแบ่งออกได้เป็น ๒ รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ ๑ ดำเนินการตามคู่มือการยกร่างกฎหมาย (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งจัดทำโดยสำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นชื่อของร่างข้อบังคับในรูปแบบที่นิยมใช้ในปัจจุบัน (ใช้รูปแบบนี้ล่าสุดใน ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕) และเป็นไปตามโครงสร้างของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ตามแนวทางคู่มือแบบการร่างกฎหมาย จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๒๕๕๑ (ชื่อพระราชบัญญัติ จะใช้ว่า “พระราชบัญญัติ .... (ฉบับที่..) พ.ศ. ....”) โดยมีรูปแบบ ดังนี้ “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่..) พ.ศ. ...” ตัวอย่าง ชื่อของร่างข้อบังคับรูปแบบที่ ๑ เช่น ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓, ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕, ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

รูปแบบที่ ๒ ดำเนินการคล้ายรูปแบบการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย หรือเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดโดยพระราชบัญญัติ หรือแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด ซึ่งจะมีการระบุให้ชัดเจนว่าเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายใด โดยจะมีคำว่า “แก้ไขเพิ่มเติม” ปรากฏอยู่ในชื่อร่างด้วย (ในส่วนของร่างข้อบังคับฯ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม จะปรากฏคำว่า (ฉบับที่..) ด้วย แต่ไม่ปรากฏชื่อข้อบังคับที่ถูกแก้ไขเพิ่มเติม) เช่น พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๐, พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชกำหนด แก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.๒๕๑๖ พ.ศ.๒๕๑๗, พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ ตัวอย่าง ชื่อของร่างข้อบังคับรูปแบบที่ ๒ เช่น ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๑

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมฉบับแรกที่มีการระบุวันใช้บังคับไว้ใน ข้อ ๒ ของข้อบังคับการประชุม คือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎรแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๘ โดยระบุว่า

“ข้อ ๒ ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” (ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๘) โดยการระบุวันใช้บังคับนั้นที่ผ่านมามีการระบุ ๓ แบบ คือ

๑. ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๒. ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันที่สภาผู้แทนลงมติให้ใช้เป็นต้นไป เช่น ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ และ

๓. ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งแบบที่ ๓ นี้ ได้เริ่มใช้ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๙๕ และใช้เรื่อยมาจนถึงข้อบังคับฉบับปัจจุบัน

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนั้น ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป จึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อ ๒ ของข้อบังคับการประชุมจะกำหนดวันมีผลใช้บังคับของข้อบังคับการประชุมนั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะกำหนดให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตลอดถึงบุคคลในวงงานรัฐสภา และหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับทราบล่วงหน้าว่า ข้อบังคับการประชุมสภาจะใช้บังคับหลังจากวันที่มีการลงประกาศข้อบังคับการประชุมโดยเปิดเผยในราชกิจจานุเบกษาแล้ว และถือได้ว่ามีความชัดเจนในระยะเวลาการใช้บังคับข้อบังคับการประชุม โดยจะเริ่มต้นใช้บังคับข้อบังคับการประชุมตั้งแต่เวลา ๐๐.๐๑ นาฬิกา เป็นต้นไป

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

วันใช้บังคับข้อบังคับการประชุมมีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

“ประธานสภา” หมายความว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎร

“รองประธานสภา” หมายความว่า รองประธานสภาผู้แทนราษฎร

“สภา” หมายความว่า สภาผู้แทนราษฎร

“ประธาน” หมายความว่า ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“กรรมาธิการ” หมายความว่า กรรมาธิการสามัญหรือกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร

“บริเวณสภา” หมายความว่า อาณาบริเวณอันเป็นขอบเขตของสภาผู้แทนราษฎร อาคารที่ทำการของสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึงสถานที่สำหรับใช้เป็นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นการชั่วคราว และอาคารที่ทำการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

“การประชุม” หมายความว่า การประชุมสภาผู้แทนราษฎร

“ที่ประชุม” หมายความว่า ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึงห้องกระทู้ถามด้วย

“ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การกำหนดบทนิยามไว้ในข้อบังคับการประชุมเริ่มมีการใช้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ และใช้เรื่อยมาจนถึงข้อบังคับฉบับปัจจุบัน

๒) คำอธิบายประกอบ

- “บทนิยาม” ได้แก่ ข้อความที่กำหนดหรือจำกัดความหมายที่แน่นอนเป็นลายลักษณ์อักษรในกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) บทนิยามกำหนดขึ้นเพื่อความมุ่งหมายในการใช้หรืออธิบายความหมายของถ้อยคำหรือข้อความที่ใช้ในกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) เนื่องจากการเขียนถ้อยคำในบทบัญญัติของกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) นั้นอาจมีความหมายที่ไม่แน่นอนหรือมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน จึงต้องกำหนดบทนิยามขึ้นเพื่ออธิบายความหมายหรือขอบเขตของถ้อยคำหรือข้อความในการร่างกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) ที่แน่นอนและชัดเจน เพื่อให้ผู้ใช้กฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) เข้าใจความ หมาย

ของถ้อยคำหรือข้อความในกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) ตรงกัน นอกจากนี้ ปรากฏว่าผู้ร่างกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) ได้นำบทนิยามมาใช้เป็นเทคนิคในการร่างกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) ประการหนึ่ง เพื่อแทนข้อความหรือย่อความที่ใช้ในกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) ให้สั้นลง ดังนั้น ความมุ่งหมายของการกำหนดบทนิยามจึงแยกได้ ๒ ประการ คือ อธิบายความหมายของถ้อยคำในการร่างกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) และใช้แทนข้อความในกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) หรืออธิบายคำศัพท์ทางเทคนิคในการย่อคำหรือข้อความในกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุม) นั้น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๕๑, น. ๑๕๙)

- “กรรมาธิการ” หมายถึง บุคคลที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมีมติแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมาธิการของสภา เพื่อให้กระทำกิจการต่าง ๆ หรือมีหน้าที่พิจารณารายละเอียดของญัตติ ร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องอื่นใดที่สภามีคำสั่งหรือมอบหมายให้ศึกษา ทำการสอบสวน (สอบหาข้อเท็จจริง) หรือพิจารณาเสนอความเห็น แล้วรายงานต่อสภา กรรมาธิการนี้อาจจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเป็นบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติเหมาะสมก็ได้ ทั้งนี้สุดแล้วแต่จะกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภา

กรรมาธิการที่สภาตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวมีสามประเภท คือ **กรรมาธิการสามัญ กรรมาธิการวิสามัญ และกรรมาธิการร่วมกันของรัฐสภา**

กรรมาธิการสามัญนั้น ได้รับแต่งตั้งเป็นการถาวรตลอดอายุของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา และมีชื่อแตกต่างกันออกไปตามสาขาและความเชี่ยวชาญหรือภารกิจ ส่วนกรรมาธิการวิสามัญนั้น ได้รับแต่งตั้งเป็นคราว ๆ ไป เพื่อพิจารณาเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะเมื่อเสร็จสิ้นการพิจารณาเรื่องนั้นและรายงานต่อสภาแล้วก็เป็นอันหมดสภาพไป

สำหรับกรรมาธิการร่วมกันของรัฐสภานั้น ก็เป็นกรรมาธิการวิสามัญอีกประเภทหนึ่งที่แต่ละสภาตั้งขึ้นตามจำนวนที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาไม่เห็นด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรและมีการแก้ไขเพิ่มเติม กรรมาธิการร่วมกันของรัฐสภานี้ เมื่อเสร็จสิ้นการพิจารณาและรายงานต่อสภาแล้ว ก็จะหมดสภาพไปเช่นเดียวกัน

ข้อแตกต่างสำคัญที่สุดระหว่าง กรรมาธิการสามัญกับกรรมาธิการวิสามัญคือ กรรมาธิการสามัญต้องตั้งจากผู้เป็นสมาชิกสภาเท่านั้น ในขณะที่กรรมาธิการวิสามัญจะตั้งจากบุคคลอื่นที่มิใช่สมาชิกสภาก็ได้

คำว่า กรรมาธิการ นี้ นอกจากจะหมายถึง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมาธิการแล้ว ยังหมายถึง กระบวนการตอนหนึ่งของการตราพระราชบัญญัติอีกด้วย ซึ่งเรียกกว่าการพิจารณาขั้นกรรมาธิการ คือ หลังจากที่สภาลงมติรับหลักการในวาระแรกแล้วให้ส่งไปพิจารณาในขั้นกรรมาธิการ หรืออาจเรียกได้อย่างหนึ่งว่า **ขั้นแปรญัตติ** ซึ่งเป็นขั้นตอนเมื่อจบวาระที่หนึ่งและเริ่มวาระที่สองของกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๒๙-๓๐)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓ โดยคำว่า “กรรมาธิการ” ในที่นี้ไม่ได้หมายความรวมถึงกรรมาธิการร่วมกัน เนื่องจากมาตรา ๑๓๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ กำหนดให้การประชุมคณะกรรมาธิการร่วมกันต้องมีกรรมาธิการของสภาทั้งสองมาประชุม และให้นำความในมาตรา ๑๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมาตรา ๑๕๗ ได้กำหนดให้การประชุมร่วมกันของรัฐสภาใช้ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

นอกจากนี้ ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓ ยังได้กำหนดถึงการเลือกตั้งและการประชุมคณะกรรมาธิการไว้แล้ว ดังนั้น บทบัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมาธิการร่วมกันจึงเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา แก้ไขเพิ่มเติมนิยามคำว่า “บริเวณสภา” เพื่อให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และกำหนดให้หมายความรวมถึงสถานที่สำหรับใช้เป็นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นการชั่วคราวด้วย แก้ไขเพิ่มเติมนิยามคำว่า “ศาล” โดยจัดเรียงตามลำดับชื่อหมวดและชื่อส่วนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และเพิ่มนิยามคำว่า “ที่ประชุม” ขึ้นใหม่ เพื่อให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และกำหนดให้หมายความรวมถึงห้องกระทู้ถามแยกเฉพาะด้วย

- “ประธานของที่ประชุมสภา” หมายถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งผู้ทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องเป็นตัวประธานสภาผู้แทนราษฎรเสมอไป โดยรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ก็สามารถทำหน้าที่เป็นประธานของที่ประชุมสภาได้ นอกจากนั้นในกรณีที่ยังไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม แต่มีความจำเป็นต้องดำเนินการประชุมเพื่อเลือกตั้งประธานและรองประธานสภา หรือเพื่อดำเนินการประชุมปรึกษาเรื่องอื่น ก็ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราว และหรือประธานเฉพาะคราวของที่ประชุมในครั้งนั้นไปก่อนได้ (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๕๔๗)
- กำหนดบทนิยามคำว่า “ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เนื่องจากที่ผ่านมาจะมีเฉพาะศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญ ที่คณะกรรมาธิการมีข้อสังเกตและกำหนดให้ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญต้องรายงานผลการปฏิบัติงานต่อรัฐสภาส่วนการเรียงลำดับศาลนั้นได้ลำดับตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๑ วันพุธที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒)
- ต่อมาได้มีการแก้ไขข้อบังคับข้อนี้ ดังนี้

“ที่ประชุม” หมายความว่า ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึงที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และห้องกระทู้ถามด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

บทนิยาม ทั้ง ๑๑ คำ มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามข้อบังคับ และมีอำนาจออกระเบียบเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การกำหนดบทบัญญัติผู้รักษาการตามข้อบังคับการประชุมไว้ในข้อบังคับการประชุมเริ่มมีการใช้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ (กำหนดไว้ในข้อสุดท้าย คือ ข้อ ๘๔) และใช้เรื่อยมาจนถึงข้อบังคับฉบับปัจจุบัน

ระเบียบที่เป็นอำนาจของประธานสภาผู้แทนราษฎรในการออกตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ มีดังนี้

ลำดับ	ข้อ	สาระ
๑	ข้อ ๑๒ วรรคสอง	หลักเกณฑ์ วิธีการในการแต่งตั้งและสิทธิประโยชน์ของคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
๒	ข้อ ๑๕ วรรคสอง	หลักเกณฑ์ วิธีการในการแต่งตั้งและสิทธิประโยชน์ของคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
๓	ข้อ ๑๘ วรรคสอง	การประชุมเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด และประธานสภาต้องจัดให้มีการถ่ายทอดสดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
๔	ข้อ ๒๒	การนัดประชุมตามข้อ ๒๐ หรือการส่งเอกสารตามข้อ ๒๑ อาจดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเพิ่มเติมด้วยก็ได้เมื่อประธานสภาเห็นสมควร เว้นแต่การจัดส่งเอกสารลับ ให้เป็นไปตามที่ประธานสภากำหนด
๕	ข้อ ๒๔	ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม ประธานอาจอนุญาตให้สมาชิกปรึกษาหารือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหาอื่นใดได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด และให้ประธานสภาส่งเรื่องดังกล่าวให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงภายในสามสิบวัน และแจ้งให้สมาชิกทราบ
๖	ข้อ ๒๕	ก่อนเข้าประชุมทุกครั้งให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

ลำดับ	ข้อ	สาระ
๗	ข้อ ๓๓	รายงานการประชุม เมื่อคณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎรตรวจแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรอง ให้ทำสำเนาวางไว้ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ณ บริเวณสภาเพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้ โดยสมาชิกอาจร้องขอตรวจดูทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด
๘	ข้อ ๙๐	วรรคสี่ เมื่อคณะกรรมาธิการสามัญจะกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ให้คณะกรรมาธิการสามัญรายงานให้ประธานสภาทราบในการกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกัน ในกรณีที่การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริงหรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกัน ให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมาธิการสามัญที่เกี่ยวข้องทุกคณะร่วมกันดำเนินการ วรรคหก หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
๙	ข้อ ๙๕	เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการสามัญอาจตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ ประจำคณะกรรมาธิการก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
๑๐	ข้อ ๑๐๗	บันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมาธิการให้เปิดเผยให้ประชาชนทราบตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประธานสภากำหนด ในกรณีที่จะไม่เปิดเผยบันทึกการประชุมหรือรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็นต่อสภาเพื่อให้สภามีมติมิให้เปิดเผย ทั้งนี้ หากสภามีมติมิให้เปิดเผยให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดเก็บบันทึกการประชุมหรือรายงานดังกล่าวไว้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่เลขาธิการกำหนด หากสภามิได้มีมติไปตามความเห็นของคณะกรรมาธิการดังกล่าวให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป การรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด
๑๑	ข้อ ๑๑๐ วรรคสี่	ก่อนบรรจุระเบียบวาระการประชุมร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ (๒) หรือ (๓) ของรัฐธรรมนูญ การพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย
๑๒	ข้อ ๑๑๕ วรรคสอง	การประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน

ลำดับ	ข้อ	สาระ
		ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด และให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุม มาใช้บังคับโดยอนุโลม
๑๓	ข้อ ๑๒๑	การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ดำเนินการดังนี้ (๑) ให้ตั้งจากบุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรง จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด ทั้งนี้ วิธีการคัดเลือกและการเสนอชื่อให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
๑๔	ข้อ ๑๗๓	ในการประชุมครั้งหนึ่งให้มีกระทู้ถามแยกเฉพาะตามจำนวนที่ประธานสภากำหนด
๑๕	ข้อ ๑๘๑	สถานที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้าม บุคคลซึ่งเข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานสภากำหนด บุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ เมื่อหมดภารกิจต้องออกนอกสถานที่ประชุมของสภา การแต่งกายของสมาชิกนั้น ให้แต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา หรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน หรือชุดตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
๑๖	ข้อ ๑๘๒ วรรคสอง	ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุม หากผู้นั้นขัดขืน ประธานมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภานำตัวออกจากสถานที่ประชุมของสภาหรือออกไปให้พ้นบริเวณสภา ทั้งนี้ วิธีการหรือขั้นตอน การนำตัวผู้ที่ประธานสั่งให้ออกจากที่ประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
๑๗	ข้อ ๑๘๓	การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุม หรือบริเวณสภา หรือเข้าฟังการประชุม ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวด้วยการประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
๑๘	ข้อ ๑๙๐	ให้นำข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาใช้บังคับกับสมาชิกและกรรมาธิการโดยอนุโลม จนกว่าจะได้มีการประกาศใช้ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแล้ว เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้สภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้ข้อบังคับนี้

๒) คำอธิบายประกอบ

- เรื่องการรักษาการในข้อบังคับการประชุมมีขึ้นเพื่อกำหนดผู้รักษาการตามข้อบังคับการประชุม เพื่อให้มีผู้มีหน้าที่ดูแลปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุม เช่น การวางระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติ การเตรียมงบประมาณ การสั่งการให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ตลอดจนการกำหนดแบบพิธีและฟอร์มการติดต่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ

- หลักเกณฑ์ในการยกร่างข้อบังคับการประชุมนั้น กรณีผู้รักษาการตามข้อบังคับการประชุม หากข้อบังคับการประชุมฉบับนั้นไม่มีการแบ่งหมวด ให้กำหนดข้อบังคับที่ว่าด้วยผู้รักษาการตามข้อบังคับไว้ในข้อสุดท้าย แต่ถ้ามีการแบ่งเป็นหมวดให้นำข้อผู้รักษาการไปกำหนดเป็นข้อสุดท้ายก่อนที่จะขึ้นหมวด ๑ (สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๑, น. ๑๘๘)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔ เพียงแต่มีการปรับแก้ถ้อยคำเล็กน้อยแต่ยังคงหลักการเดิม

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

บทบัญญัติกำหนดผู้รักษาการตามข้อบังคับการประชุมมีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕ การเลือกประธานสภาและรองประธานสภาครั้งแรก ให้เลขาธิการเชิญสมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภา และเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการในเรื่องอื่นที่จำเป็นจะต้องประชุมปรึกษา

ในการประชุมครั้งนั้นด้วย ในการดำเนินการเลือกตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมได้รับการเสนอชื่อเป็นประธานสภาหรือรองประธานสภา ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดในลำดับถัดไปซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

- การกำหนดหมวดเรื่องการเลือกประธานสภาและรองประธานสภาไว้ในข้อบังคับการประชุมเริ่มมีการใช้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ โดยกำหนดไว้เป็นหมวดที่ ๑ และกำหนดไว้เช่นนี้เรื่อยมาจนถึงข้อบังคับฉบับปัจจุบัน (ไม่นับฉบับที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ)

- การกำหนดให้ผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็น “ประธานชั่วคราว” ของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภานั้น กำหนดไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ เป็นต้นมาจนถึงข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้มีการตัดบทบัญญัติในเรื่องนี้ออก แต่ยังมีการใช้ในทางปฏิบัติเรื่อยมา จนกระทั่งได้มีการบัญญัติเรื่องนี้ไว้อีกครั้งในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

- การกำหนดเรื่องการเลือกประธานสภาและรองประธานสภาไว้ในข้อบังคับการประชุมเริ่มมีการใช้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ และกำหนดไว้เช่นนี้เรื่อยมาจนถึงข้อบังคับฉบับปัจจุบัน (ไม่นับฉบับที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ)

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ประธานชั่วคราว” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้มีอายุสูงสุดในที่ประชุมสภาซึ่งเลขาธิการเชิญให้ขึ้นนั่งบัลลังก์ประธาน เพื่อทำหน้าที่เป็นประธานชั่วคราวของการประชุมในครั้งที่ยังไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานสภาและรองประธานสภา ในอดีตที่ผ่านมาประธานชั่วคราวดังกล่าวนี้ อาจมีขึ้นได้ในสองกรณี

<u>กรณีแรก</u> เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุมเนื่องจากยังไม่มีการเลือกประธานสภาและรองประธานสภา ประธานชั่วคราวจะทำหน้าที่เป็นประธานของที่ประชุมเพื่อดำเนินการเลือกตั้งประธานสภาและรองประธานสภาตามข้อบังคับการประชุมต่อไป

กรณีที่สอง หลังจากที่ประชุมได้เลือกตั้งประธานสภาและรองประธานสภาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ที่ประชุมสภายังมีความจำเป็นที่จะต้องปรึกษาเรื่องอื่นอีก ประธานชั่วคราวคนเดิมก็จะทำหน้าที่เป็นประธานของที่ประชุม เพื่อดำเนินการเลือกตั้ง “ประธานเฉพาะคราว” สำหรับการประชุมในครั้งนั้นต่อไป จนกว่าจะเลิกประชุม ดังนั้น ประธานชั่วคราวจึงแตกต่างจากประธานเฉพาะคราวอย่างมีนัยสำคัญ (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๕๕๓-๕๕๔)

แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕ ได้กำหนดให้ประธานชั่วคราวนอกจากจะมีหน้าที่ดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภาครั้งแรกแล้ว ในการประชุมครั้งนั้น ประธานชั่วคราวยังมีหน้าที่ให้ที่ประชุมดำเนินการในเรื่องอื่นที่จำเป็นจะต้องประชุมปรึกษาในการประชุมครั้งนั้นด้วย โดยไม่ต้องเลือกตั้ง “ประธานเฉพาะคราว” เพื่อมาทำหน้าที่เหมือนในอดีต แต่ถ้าเป็นกรณีการประชุมครั้งอื่น ๆ ถัดมา เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ข้อบังคับฯ ข้อ ๒๗ บัญญัติให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภาตามข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๗ หรือเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้นในกรณีที่ที่ประชุมต้องประชุมปรึกษาเรื่องอื่น

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้ใหม่ ซึ่งไม่ปรากฏในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยกำหนดวิธีการเลือกประธานสภาและรองประธานสภาครั้งแรก โดยให้เลขาธิการเชิญสมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภา และเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการในเรื่องอื่นที่จำเป็น ซึ่งเป็นการกำหนดไว้ต่างหากจากการเลือกประธานเฉพาะคราว

- แม้ข้อเท็จจริงในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภาอาจใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน ด้วยเหตุผลด้านสุขภาพของสมาชิกผู้มีอายุสูงสุดก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติหากสมาชิกผู้มีอายุสูงสุดพบว่าตนไม่สามารถทำหน้าที่เป็นประธานของที่ประชุมเพื่อดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภาต่อไปได้ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรก็จะดำเนินการเลือกประธานชั่วคราวคนอื่นเพื่อดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภาต่อไปได้ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องกำหนดให้มีตำแหน่งรองประธานสภาชั่วคราว (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๑ วันพุธที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

บทบัญญัติในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของประธานชั่วคราวในที่ประชุมมีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๖ การเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกได้หนึ่งชื่อ การเสนอนั้นต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ให้ผู้ถูกเสนอชื่อตามวรรคหนึ่ง กล่าวแสดงวิสัยทัศน์ในการที่จะดำรงตำแหน่งต่อที่ประชุมภายในระยะเวลาที่ประธานกำหนด โดยไม่มีการอภิปราย

ถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อหลายชื่อให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

ให้ประธานประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกต่อที่ประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

- ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ เป็นต้นมา การเสนอชื่อสมาชิกที่สมควรดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร จะต้องมีผู้รับรองด้วย ซึ่งข้อบังคับการประชุมแต่ละฉบับอาจจะกำหนดจำนวนผู้รับรองไว้แตกต่างกัน เช่น ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ กำหนดผู้รับรอง ๒ คน (ข้อ ๒) ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ กำหนดผู้รับรอง ๔ คน (ข้อ ๒) ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ กำหนดผู้รับรองไม่น้อยกว่า ๕ คน (ข้อ ๔) ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดผู้รับรองไม่น้อยกว่า ๒๐ คน (ข้อ ๕)

- “ผู้รับรอง” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ลงลายมือชื่อรับรอง หรือแสดงการรับรองตามวิธีการที่ประธานสภากำหนด เช่น การยกมือรับรอง

๒) คำอธิบายประกอบ

- ประธานสภาผู้แทนราษฎร หมายถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมและพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งให้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งนอกจากจะเป็นประมุขของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ยังเป็นประมุขของฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภาอีกด้วย ในฐานะที่เป็นประธานรัฐสภาโดยตำแหน่ง ประธานสภาผู้แทนราษฎรนี้ ถึงแม้จะเป็นนักการเมืองซึ่งเป็นสมาชิกคนสำคัญของพรรคการเมืองก็ตาม แต่เมื่อมาดำรงตำแหน่งสำคัญนี้แล้ว รัฐธรรมนูญก็กำหนดบังคับให้ต้อง “วางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่” เพราะถือว่าในการปฏิบัติหน้าที่ประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนรวมนั้น การวางตนเป็นกลางในทางการเมืองโดยไม่เอนเอียงเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นเรื่องจำเป็นและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่สาธารณชนและประเทศชาติ รวมทั้งภาพลักษณ์ของสถาบันสภาผู้แทนราษฎรและรัฐสภา เป็นอย่างมาก (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๕๖๔)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕ และมีการเพิ่มความเป็นวรรคสอง ให้ผู้ถูกเสนอชื่อเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรทุกคน ต้องกล่าวแสดงวิสัยทัศน์ต่อที่ประชุม (แม้จะมีผู้ถูกเสนอชื่อเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรเพียงชื่อเดียวก็ตาม) เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับทราบและใช้ประกอบการพิจารณาในการออกเสียงลงคะแนนกรณีที่มีการเสนอชื่อหลายชื่อ ซึ่งหลักการนี้สอดคล้องกับการเลือกประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๗ โดยหลักการนี้จะแตกต่างจากเรื่องการพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี ตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งไม่ได้กำหนดให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องแสดงวิสัยทัศน์ เนื่องจากผู้ที่ได้รับการเสนอชื่ออาจเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น หากมีการเสนอชื่อบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็จะเกิดข้อยุ่งยากในการเชิญมาให้แสดงวิสัยทัศน์และอาจเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในกรณีที่มีการเสนอชื่อมากกว่า ๑ คน โดยที่บางคนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและบางคนไม่ได้เป็น อีกทั้ง บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น พรรคการเมืองได้มีการคัดสรรและได้มีการประกาศให้ประชาชนได้รับทราบล่วงหน้าอยู่แล้วว่ามีใครบ้าง เพื่อให้ประชาชนและสมาชิกรัฐสภาได้ติดตามและพิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

- การกำหนดให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับนั้นเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ วรรคท้าย ที่บัญญัติว่า “การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใด ให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ” ดังนั้นข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... จะบัญญัติให้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญมิได้

- การกำหนดระยะเวลาในการแสดงวิสัยทัศน์ควรเป็นดุลยพินิจของประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนด ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ผู้ถูกเสนอชื่อแสดงวิสัยทัศน์เป็นเวลายาวนานเกินสมควร และไม่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายการแสดงวิสัยทัศน์ของผู้ถูกเสนอชื่อเพื่อไม่ให้สภาผู้แทนราษฎรต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการเลือกประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรนานเกินไป

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑๖** บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่ละสภามีประธานสภาคนหนึ่งและรองประธานสภาคนหนึ่งหรือสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ตามมติของสภา

ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นกรรมการบริหารหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองขณะเดียวกันมิได้”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐** บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

กำหนดให้ผู้ถูกเสนอชื่อเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรทุกคน ต้องกล่าวแสดงวิสัยทัศน์ต่อที่ประชุม เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับทราบและใช้ประกอบการพิจารณาในการออกเสียงลงคะแนนกรณีที่มีการเสนอชื่อหลายชื่อ ซึ่งหลักการนี้สอดคล้องกับการเลือกประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๗ สอดคล้องกับการเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา และสอดคล้องกับรายงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองเรื่อง การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา โดยที่ผ่านมาการเลือกประธานสภาผู้แทนราษฎรยังไม่มีกรณีที่ผู้ถูกเสนอชื่อเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรจะต้องกล่าวแสดงวิสัยทัศน์ในการที่จะดำรงตำแหน่งต่อที่ประชุม ดังนั้น จึงต้องนำกรณีตัวอย่างการเลือกประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๗ มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการได้

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗ การเลือกรองประธานสภา ให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่สภามีมติให้มีรองประธานสภาสองคน ให้เลือกรองประธานสภาคนที่หนึ่งก่อน แล้วจึงเลือกรองประธานสภาคนที่สอง

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การบัญญัติหลักการวิธีการเลือกรองประธานสภานั้น บัญญัติไว้ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมฉบับแรก คือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๓ ซึ่งบัญญัติว่า

“วิธีเลือกรองประธานนั้น ให้อนุโลมใช้อย่างเดียวกันกับการเลือกประธาน

แต่ถ้าที่ประชุมลงมติให้มีรองประธานหลายคน ให้เลือกคนที่หนึ่งก่อน แล้วจึงเลือกคนที่สองที่สาม ฯลฯ เป็นลำดับกันไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “รองประธานสภาผู้แทนราษฎร” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้รับเลือกและแต่งตั้งให้เป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจและหน้าที่ช่วยประธานสภาในกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย รองประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่มีฐานะหรืออำนาจหน้าที่ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา แต่เข้าร่วมประชุมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งเท่านั้น ขณะเดียวกันก็มิได้มีตำแหน่งในคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา (ก.ร.) ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภาด้วย รองประธานสภาผู้แทนราษฎรนี้อาจจะมีหนึ่งหรือสองคนก็ได้ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือมีแต่ไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ และเป็นกรณีที่มีรองประธานสภาผู้แทนราษฎรสองคน ให้รองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา ถ้ารองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่หนึ่งไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาคนที่สองเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๗๔๐-๗๔๑)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖ และมีการกำหนดให้ผู้ถูกเสนอชื่อเป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎรทุกคนต้องกล่าวแสดงวิสัยทัศน์ต่อที่ประชุม เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับทราบและใช้ประกอบการพิจารณาในการออกเสียงลงคะแนนกรณีที่มีการเสนอชื่อหลายชื่อด้วย

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑๖** บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่ละสภามีประธานสภาคนหนึ่งและรองประธานสภาคนหนึ่งหรือสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ตามมติของสภา

ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นกรรมการบริหารหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองขณะเดียวกันมิได้”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐** บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การเลือกรองประธานสภา ในกรณีที่สภามีมติให้มีรองประธานสภาสองคน ให้เลือกรองประธานสภาคนที่หนึ่งก่อน แล้วจึงเลือกรองประธานสภาคนที่สอง โดยวิธีการเลือกนั้น ให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือ การเลือกรองประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกได้หนึ่งชื่อ การเสนอนั้นต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้ผู้ถูกเสนอชื่อเป็นรองประธานสภากล่าวแสดงวิสัยทัศน์ในการที่จะดำรงตำแหน่งต่อที่ประชุมภายในระยะเวลาที่ประธานกำหนด โดยไม่มีการอภิปราย และถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อหลายชื่อให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ และให้ประธานประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกต่อที่ประชุม ทั้งนี้สามารถนำแนวทางการเลือกรองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๘ มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการได้

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๘ เมื่อเลือกประธานสภาและรองประธานสภาได้แล้ว ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรีโดยเร็ว เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป

เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งประธานสภาและรองประธานสภาแล้ว ให้เลขาธิการส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบด้วย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การกำหนดให้เมื่อเลือกประธานสภาและรองประธานสภาได้แล้ว ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีหนังสือแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรีโดยเร็ว เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป และเมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งประธานสภาและรองประธานสภาแล้ว ให้เลขาธิการส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบด้วย บัญญัติไว้ในข้อบังคับการประชุมครั้งแรก คือ ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ (ข้อ ๗) และบัญญัติหลักการนี้ไว้ในข้อบังคับฉบับต่อ ๆ มา จนถึงข้อบังคับฉบับปัจจุบัน (ยกเว้น ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๙๕ ที่บัญญัติเฉพาะการให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี แต่ไม่ได้บัญญัติเรื่องการให้ส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบด้วย)

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗ เพียงแต่มีการเพิ่มความว่า “เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป” ในส่วนท้ายของวรรคหนึ่ง เพื่อให้ความครบถ้วนถูกต้อง

- นายกรัฐมนตรีรักษาการสามารถนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งประธานสภาและรองประธานสภาได้

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑๖ บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่ละสภามีประธานสภาคนหนึ่งและรองประธานสภาคนหนึ่งหรือสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ตามมติของสภา

ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นกรรมการบริหารหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองขณะเดียวกันมิได้”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙ ประธานสภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นประธานของที่ประชุม และต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

(๒) กำกับดูแลการดำเนินกิจการของสภา

(๓) ควบคุมการรักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุม ตลอดถึงบริเวณสภา

(๔) เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก

(๕) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อกิจการของสภา

(๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

- การบัญญัติหลักการเรื่อง “หน้าที่” ของประธานสภานั้น บัญญัติไว้ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมฉบับแรกคือข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ประธานมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ

  ก. เป็นผู้ดำเนินการของสภาตามรัฐธรรมนูญ
  ข. เป็นประธานในที่ประชุม เว้นแต่ในขณะที่เข้ากล่าวอภิปรายสนับสนุน หรือคัดค้านญัตติในที่ประชุม
  ค. เป็นผู้บังคับการงานในสภา
  ง. เป็นผู้ระวังรักษาความสงบเรียบร้อยในสภา
  จ. เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก”

- ต่อมาได้มี การบัญญัติหลักการเรื่อง “อำนาจและหน้าที่” ของประธานสภา เป็นครั้งแรกไว้ในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ในข้อ ๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ประธานมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ คือ

  ก. ดำเนินกิจการของสภาตามรัฐธรรมนูญ
  ข. เป็นประธานในที่ประชุม
  ค. บังคับการงานในสภา
  ง. รักษาความสงบเรียบร้อยในสภา
  จ. เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก”

๒) คำอธิบายประกอบ

- เมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าแต่งตั้งแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาจะมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของสภาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภา กล่าวคือ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะทำหน้าที่เป็นประธานของที่ประชุมและควบคุมและดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภา เป็นผู้อธิบายการดำเนินการประชุมให้แก่สมาชิกสภาทราบ เป็นผู้ตัดสินในการลงมติในปัญหาต่าง ๆ และเป็นผู้ประกาศผลการลงมตินั้น นอกจากนี้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรยังมีอำนาจอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น เป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย การลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร การลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งบุคคลในดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๕๕)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “อำนาจและหน้าที่” เป็น “หน้าที่และอำนาจ” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๑๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ซึ่งเดิมมาตรา ๑๒๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ใช้คำว่า “อำนาจและหน้าที่” แก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ที่ประชุมสภา” เป็น “ที่ประชุม” ใน (๑) และ (๓) เพราะคำว่า “ที่ประชุม” มีการกำหนดนิยามไว้ในข้อ ๓ แล้ว และแก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๙ (๑) โดยเพิ่มความว่า “และต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๑๙ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

- กิจการสภา หมายถึง กิจการที่กระทำหรือดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาและอยู่ในวงงานของสภา นอกจากนั้น ยังหมายถึง กิจการที่สภามีความสัมพันธ์หรือมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับองค์กรอื่นของรัฐหรือองค์กรรัฐสภาระหว่างประเทศ อีกด้วย (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๖๗)

- ผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมต้องพึงระวังในการจะลงมติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การเลือกบุคคลเพื่อมาดำรงตำแหน่งต่าง ๆ แม้ว่าจะเป็นเอกสิทธิ์ที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้ แต่ก็อาจทำให้สมาชิกบางฝ่ายที่ลงมติแตกต่างจากประธานในที่ประชุมจะเกิดความรู้สึกไม่มีความมั่นใจว่าจะได้รับความยุติธรรมจากผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม อาจถูกสมาชิกกล่าวหาว่าประธานวางตัวไม่เป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ได้

- บัญญัติเรื่อง “ต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่” เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๑๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ

- คำว่า “กฎหมาย” ตาม (๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ หมายถึง กฎหมายที่ประธานสภาจะใช้อำนาจได้ตามกฎหมายนั้นซึ่งจะสามารถใช้อำนาจได้เฉพาะตามกฎหมายที่บัญญัติหน้าที่และอำนาจไว้เท่านั้น ซึ่งในอนาคตอาจจะมีกฎหมายอื่นให้อำนาจประธานสภาปฏิบัติก็อาจมีได้

- อำนาจของประธานในที่ประชุมในการวินิจฉัยเรื่องใดเป็นอำนาจเด็ดขาดอยู่แล้ว โดยเป็นหน้าที่ของประธานในที่ประชุมจะต้องรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในที่ประชุมสภา (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๔ วันพุธที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๒)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจดำเนินกิจการของสภานั้น ๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับ รองประธานสภามีหน้าที่และอำนาจตามที่ประธานสภามอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาเมื่อประธานสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และผู้ทำหน้าที่แทน ต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

เมื่อประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานและรองประธานวุฒิสภาไม่อยู่ในที่ประชุมให้สมาชิกแห่งสภานั้น ๆ เลือกกันเองให้สมาชิกคนหนึ่งเป็นประธานในคราวประชุมนั้น”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐ รองประธานสภามีหน้าที่และอำนาจช่วยประธานสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย

เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภา หรือมีแต่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานสภาสองคน ให้รองประธานสภาคนที่หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา ถ้ารองประธานสภาคนที่หนึ่งไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาคนที่สองเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การบัญญัติหลักการเรื่อง “หน้าที่” ของรองประธานสภานั้น บัญญัติไว้ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมฉบับแรก คือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๖ ซึ่งบัญญัติว่า “รองประธานคนที่หนึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยประธานในกิจการทั่วไป เป็นผู้ทำการแทนประธานในเวลาที่ประธานไม่อยู่ และเป็นประธานในที่ประชุมในเมื่อประธานมอบหมาย ...” ต่อมาได้มีการบัญญัติหลักการเรื่อง “อำนาจและหน้าที่” ของรองประธานสภา เป็นครั้งแรกไว้ในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ในข้อ ๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้ารองประธานคนที่หนึ่งไม่อยู่หรือไม่สามารถทำการแทนประธานได้ ก็ให้รองประธานคนต่อไปทำการแทนตามลำดับ”

๒) คำอธิบายประกอบ

- รองประธานสภามีอำนาจหน้าที่ช่วยประธานสภาในกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภา หรือประธานสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานสภาคนที่หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา ถ้าทั้งประธานสภาและรองประธานสภาคนที่หนึ่งไม่มีหรือไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาคนที่สองเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา แต่ถ้าในการประชุมสภาทั้งประธานสภาและรองประธานสภาไม่อยู่ในที่ประชุมให้สมาชิกแห่งสภานั้น ๆ เลือกกันเองให้สมาชิกคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในคราวประชุมนั้น โดยในข้อบังคับการประชุมกำหนดว่าเมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุม**เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม** เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือก**ประธานเฉพาะคราว**สำหรับการประชุมครั้งนั้น

ในเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งของประธานสภานั้น รัฐธรรมนูญกำหนดประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งจนสิ้นอายุของสภาหรือมีการยุบสภา

ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ย่อมพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามวรรคสองหรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี เมื่อ

๑. ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก

๒. ลาออกจากตำแหน่ง

๓. ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือข้าราชการเมืองอื่น

๔. ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษเว้นแต่เป็นกรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๕๖-๓๕๗)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “อำนาจและหน้าที่” เป็น “หน้าที่และอำนาจ” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๑๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ซึ่งเดิมมาตรา ๑๒๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ใช้คำว่า “อำนาจและหน้าที่”

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจดำเนินกิจการของสภานั้น ๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับ รองประธานสภามีหน้าที่และอำนาจตามที่ประธานสภามอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาเมื่อประธานสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และผู้ทำหน้าที่แทน ต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

เมื่อประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานและรองประธานวุฒิสภาไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่งสภานั้น ๆ เลือกกันเองให้สมาชิกคนหนึ่งเป็นประธานในคราวประชุมนั้น”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑ เลขาธิการมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) นัดประชุมสภาและคณะกรรมาธิการครั้งแรก

(๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมและที่ประชุมคณะกรรมาธิการเข้าปฏิบัติหน้าที่

(๓) ช่วยประธานในการประชุม

(๔) จัดทำรายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนน

(๕) ยืนยันมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง

(๖) รักษาสรรพเอกสาร ข้อมูลและโสตทัศนวัสดุของสภา

(๗) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

(๘) สนับสนุนการประชุมและการดำเนินงานของสมาชิก

(๙) หน้าที่อื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การบัญญัติหลักการเรื่อง “หน้าที่” ของเลขาธิการนั้น บัญญัติไว้ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมฉบับแรก คือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๕ ซึ่งบัญญัติว่า “หน้าที่ต่อไปนี้ ประธานอาจมอบให้เจ้าหน้าที่กรมเลขาธิการสภาเป็นผู้ทำคือ

ก. นัดประชุมสมาชิก

ข. อ่านระเบียบและบรรดาหนังสือทั้งปวงแจ้งต่อที่ประชุมสมาชิก

ค. จดรายงานการประชุมตามถ้อยคำที่อภิปราย

อนึ่ง เมื่อสมาชิกผู้ใดได้กล่าวข้อความขึ้นในที่ประชุม แล้วภายหลังขอคืนถ้อยคำนั้นเสีย ถ้าที่ประชุมอนุญาตก็ให้ถอนออกเสียจากรายงาน

ง. รักษาสถานที่แห่งสภา และรักษาสรรพเอกสารของสภามิให้ผู้ใดเอาไปหรือเปิดเผยสรรพเอกสาร เว้นแต่เมื่อที่ประชุมหรือประธานอนุญาต

จ. ตั้งงบประมาณสภา รักษาควบคุมและเบิกจ่ายเงิน

ฉ. ควบคุมการเข้าออกในสภา”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ในการประชุมสภานั้นจำเป็นต้องมีผู้ทำหน้าที่ธุรการและเลขานุการของที่ประชุมสภาโดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนการประชุมสภาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยทั้งด้านเอกสารและเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการประชุมได้แก่ สำนักการประชุมของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประชุมสภา ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของที่ประชุมได้แก่ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ส่วนการประชุมร่วมกันของรัฐสภานั้น ในทางปฏิบัติเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และเลขาธิการวุฒิสภาจะผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่เลขานุการของที่ประชุม โดยเลขาธิการสภาจะทำหน้าที่ช่วยประธานในการดำเนินการประชุม เช่น ในการควบคุมการนับคะแนน การอ่านรายงานการพิจารณาร่างกฎหมายของคณะกรรมาธิการในที่ประชุมสภา และการสนับสนุนข้อมูลหรือเอกสารให้กับประธานของที่ประชุม (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๕๘)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๒) จากเดิม “ที่ประชุมสภา” เป็น “ที่ประชุม” เพราะคำว่า “ที่ประชุม” มีการกำหนดนิยามไว้ในข้อ ๓ แล้วแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๓) เพื่อให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ช่วยประธานในการประชุมทุกเรื่อง และเพิ่มความเป็น (๘) เพื่อกำหนดให้ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ในการสนับสนุนการประชุมและการดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย

- เลขาธิการมีหน้าที่ปฏิบัติในการสนับสนุนการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรจึงไม่มีการเพิ่มเติมคำว่า “อำนาจ” เพราะถือว่าเลขาธิการมีอำนาจแต่เพียงในการควบคุมการปฏิบัติราชการของข้าราชการรัฐสภาฝ่ายประจำเท่านั้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร” ประกอบด้วย ประธานสภาหรือรองประธานสภาที่ประธานสภามอบหมายเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบคน ซึ่งประธานสภาแต่งตั้งจากสมาชิกซึ่งเป็นกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจำนวนห้าคน และกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรจำนวนห้าคน ตามมติของคณะกรรมการประสานงานแต่ละฝ่าย

หลักเกณฑ์ วิธีการในการแต่งตั้งและสิทธิประโยชน์ของคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นข้อบังคับฉบับแรกที่บัญญัติให้มีคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร (หรือวิปร่วม) เพื่อทำหน้าที่ประสานงานในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของสภา เพื่อให้การดำเนินการของสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๒) คำอธิบายประกอบ

- มิได้บัญญัติคำว่า “ร่วม” ไว้ในคำว่า “กรรมการประสานงานพรรคการเมืองร่วมฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร” เพราะในบางกรณีพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร อาจมีเพียงพรรคการเมืองเดียวก็ได้

- ในอดีตจะเรียกคณะกรรมการประสานงานว่า “วิป” ซึ่งหมายถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้รับแต่งตั้งและมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอื่น ๆ ในสังกัดพรรคเดียวกัน ให้เป็นไปตามมติพรรค คำว่า “วิป” นี้ไม่ใช่ภาษาไทย แต่เป็นคำภาษาอังกฤษ คือ คำว่า “Whip” ที่เป็นคำกริยา แปลว่า เหวี่ยง เฆี่ยน หวด หรือโบย เมื่อนำมาใช้กับบุคคลจะหมายถึง “ผู้ที่ใช้แส้” หรือ “ผู้ถือแส้” ที่เรายืมมาใช้และใช้ทับศัพท์มาตลอดจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ในทางทฤษฎีและโดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมืองใด ย่อมมีอิสระอย่างเต็มที่ที่จะลงมติหรือวินิจฉัยไปด้วยความเห็นชอบของตนเองและด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งการลงมติหรือวินิจฉัยดังกล่าว อาจไม่ตรงกับมติพรรคก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติและด้วยเหตุผลทางการเมืองของการเมืองในระบบพรรค มติของพรรคย่อมต้องยึดถือ เชื่อฟัง และปฏิบัติตาม การกระทำใด ๆ อันเป็นการฝ่าฝืนมติของพรรคย่อมถือเป็นความผิดทางวินัยและอาจถูกลงโทษได้ ซึ่งโทษที่จะลงแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ฝ่าฝืนมติของพรรคในขณะปฏิบัติหน้าที่ผู้แทนของปวงชนชาวไทยอาจทำได้ไม่ถนัด เพราะขัดรัฐธรรมนูญ

แต่อย่างน้อยที่สุด การลงโทษที่น่ากลัวที่สุดสำหรับนักการเมืองก็คือ การที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่งในการเลือกตั้งคราวต่อไป ซึ่งพรรคการเมืองมีอำนาจและความชอบธรรมที่จะทำเช่นนั้นได้ ในระยะหลัง ๆ มีการใช้คำว่า “ผู้ควบคุมเสียง” แทนคำว่า “วิป” แต่คำดังกล่าวก็ไม่ปรากฏในข้อบังคับการประชุมสภาหรือรัฐธรรมนูญแต่อย่างไร จนกระทั่งได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีให้มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร” ซึ่งก็คือ “วิปรัฐบาล” นั่นเอง โดยผู้มีอำนาจแต่งตั้งได้แก่ นายกรัฐมนตรี (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๘๗๓-๘๗๔)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการในการแต่งตั้งและสิทธิประโยชน์ของคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓ กรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) พ้นจากการเป็นสมาชิก

(๕) พ้นจากการเป็นกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลหรือกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี

(๖) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎรใหม่แทนคณะเดิม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

กำหนดเหตุในการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๔ คณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาดำเนินการหรือประสานงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประชุมและกิจการของสภา

(๒) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร” ประกอบด้วย ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก ซึ่งสังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมอบหมายเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินยี่สิบสี่คน ซึ่งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเสนอให้ประธานสภาแต่งตั้งจากสมาชิกในสังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรตามอัตราส่วนจำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองฝ่ายค้านแต่ละพรรค

หลักเกณฑ์ วิธีการในการแต่งตั้งและสิทธิประโยชน์ของคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เดิมจะเรียกว่า “วิปฝ่ายค้าน” ซึ่งก่อนที่จะมีการตราข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น วิปฝ่ายค้าน นั้นไม่ได้มีสถานภาพทางตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นสถานภาพในฝ่ายนิติบัญญัติหรือสถานภาพในฝ่ายบริหาร จึงถือเป็นตำแหน่งลอย ซึ่งไม่มีทั้งรัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับการประชุมสภารองรับ (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๘๗๔)

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก เพื่อให้พรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายค้านมีอำนาจในการใช้กลไกของสภาในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- เจตนารมณ์ของการบัญญัติเพิ่มหมวดคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เพิ่มขึ้นมาใหม่นั้น เนื่องจากต้องการให้มีคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีสิทธิประโยชน์ และศักดิ์ศรีเทียบเคียงกับคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาลที่แต่งตั้งโดยรัฐบาล

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการในการแต่งตั้งและสิทธิประโยชน์ของคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖ กรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) พ้นจากการเป็นสมาชิก

(๕) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรใหม่แทนคณะเดิม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

กำหนดเหตุในการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๗ คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาดำเนินการหรือประสานงานในเรื่องของพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่เกี่ยวข้องกับการประชุมและกิจการของสภา

(๒) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๘ การประชุมย่อมเป็นการเปิดเผย เว้นแต่คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

การประชุมเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด และประธานสภาต้องจัดให้มีการถ่ายทอดสดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ประชาชนทั่วไปสามารถรับได้อย่างทั่วถึง โดยจัดให้มีล่ามภาษามือด้วย เว้นแต่มีเหตุขัดข้องให้แจ้งที่ประชุมทราบ

ในกรณีที่ไม่สามารถถ่ายทอดสดการประชุมตามวรรคสองได้ ให้ประธานสภาจัดให้มีการเผยแพร่บันทึกภาพและเสียงการประชุมดังกล่าวผ่านทางสื่อที่เหมาะสม โดยเร็ว

ในการประชุมลับ ห้ามบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานเท่านั้น และให้ประธานดำเนินการเพื่อมิให้มีการบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมสู่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับอนุญาต

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่อง “การประชุมสภาย่อมเป็นการเปิดเผย” บัญญัติไว้ครั้งแรกใน ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ข้อ ๑๐ ซึ่งบัญญัติว่า “การประชุมสภาย่อมเป็นการเปิดเผย แต่ในการประชุมลับผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมหรือ ณ ที่ใดในระยะที่จะฟังการประชุมได้ก็แต่เฉพาะสมาชิก รัฐมนตรีและผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม”

๒) คำอธิบายประกอบ

- การประชุมสภาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาซึ่งมีลักษณะเป็นองค์กรกลุ่มที่ต้องมีการพิจารณาและตัดสินใจเรื่องในอำนาจหน้าที่ร่วมกัน ทั้งการพิจารณาร่างกฎหมายหรือญัตติหรือการอภิปรายต่าง ๆ ที่ประชุมย่อมประกอบด้วยสมาชิกสภาตามจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นองค์ประชุมสำหรับพิจารณาเรื่องนั้น ๆ

เนื่องจากบทบาทอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาไทยทั้งส่วนที่เกี่ยวกับการจัดทำกฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ความเห็นชอบในเรื่องที่สำคัญต่าง ๆ จะกระทำโดยวิธีการประชุมสภา ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” จากบทบัญญัติดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าการประชุมรัฐสภามีอยู่ด้วยกัน ๓ ประเภท คือ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา การประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมวุฒิสภา (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๕๙)

- “การประชุมสภาย่อมเป็นการเปิดเผย” เป็นเงื่อนไข สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินการประชุมปรึกษาหารือตามกระบวนการของรัฐสภา ซึ่งต้องการสะท้อนให้เห็นความเปิดเผย โปร่งใส สุจริต และตรวจสอบได้ หลักการข้อนี้เป็นหลักประกันว่า การประชุมสภาทุกครั้งจะดำเนินไปโดยยึดถือเอาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ในขณะเดียวกัน ก็ต้องคำนึงถึงเสียงข้างน้อยด้วย อย่างไรก็ตามแม้รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมจะบัญญัติหลักการในการประชุมสภาโดยเปิดเผยไว้เสมอ แต่ก็ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ด้วยสำหรับในบางกรณีที่อาจจำเป็นต้องประชุมลับ เช่น กรณีการประชุมสภาในสภาวะสงคราม กรณีที่เกี่ยวกับผลประโยชน์สำคัญที่สุดของชาติ กรณีที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ หรือกรณีที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๖๐-๖๑)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองโดยกำหนดให้มีการถ่ายทอดสดการประชุมผ่านทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นได้ด้วย เพื่อรองรับเทคโนโลยีในปัจจุบันและในอนาคต นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีล่ามภาษามือเพื่อให้ผู้พิการทางการได้ยินสามารถรับทราบการประชุมได้ด้วย แก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “เทป” เป็นคำว่า “ภาพและเสียง” ในวรรคสาม เพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีปัจจุบัน และแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่ เพื่อให้ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจในการดำเนินการเพื่อมิให้มีการกระทำการใด ๆ ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมลับสู่บุคคลภายนอกโดยไม่ได้รับอนุญาต

- โดยข้อเท็จจริงแล้วไม่ใช่เป็นไปในลักษณะที่สภาผู้แทนราษฎรจะอนุญาตตามที่คณะรัฐมนตรีร้องขอให้ประชุมลับทุกเรื่อง และการที่คณะรัฐมนตรีจะร้องขอให้ประชุมลับจะต้องแสดงเหตุเบื้องต้นมาก่อน ประกอบกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๗ ได้บัญญัติให้อำนาจคณะรัฐมนตรีมีสิทธิร้องขอให้ประชุมลับได้

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๗** บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมแต่ละสภาแต่ถ้าคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกของแต่ละสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา แล้วแต่กรณี ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ”

- **ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๙ ให้มีการประชุมครั้งแรกภายในสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมสามัญหรือวิสามัญของรัฐสภา

การประชุมครั้งต่อไปให้เป็นไปตามมติที่สภากำหนดไว้ แต่ถ้ามีเหตุอันสมควรประธานสภาจะสั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้ โดยให้ทำเป็นหนังสือ และให้ประธานสภาแจ้งเหตุที่สั่งงดในการประชุมครั้งถัดไป เว้นแต่ประธานบอกงดในที่ประชุมแล้ว

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรเรียกประชุมเป็นพิเศษ ให้เรียกประชุมได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมสภาฉบับแรกที่บัญญัติเรื่องการนัดประชุมครั้งแรกไว้ คือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๑๐ ซึ่งบัญญัติว่า “การนัดประชุมครั้งแรกให้เป็นหน้าที่ของเลขาธิการที่จะต้องดำเนินการโดยด่วน” และข้อบังคับการประชุมฉบับแรกที่บัญญัติให้มีการประชุมครั้งแรกภายในสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุม คือ ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ซึ่งบัญญัติไว้ใน ข้อ ๑๔ ดังนี้ “ให้มีการประชุมครั้งแรกภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันเปิดสมัยประชุมของรัฐสภา”

๒) คำอธิบายประกอบ

- การประชุมสภาจะต้องกระทำในระหว่างสมัยประชุม แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ สมัยประชุมสามัญ และสมัยประชุมวิสามัญ
  - สมัยประชุมสามัญทั่วไป ตามรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๑ กำหนดให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรกภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป และกำหนดให้ในปีหนึ่ง ๆ (ปีในที่นี้คือปีของสภา ไม่ใช่ปีปฏิทินหรือปีงบประมาณ) มีสมัยประชุมสามัญของรัฐสภา ๒ สมัย คือ สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง และสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

    สมัยประชุมสามัญของรัฐสภาสมัยหนึ่งมีกำหนดเวลา ๑๒๐ วันแต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าฯ ให้ขยายออกไปก็ได้ แต่จะปิดสมัยประชุมสามัญก่อนครบ ๑๒๐ วันมิได้ เว้นแต่รัฐสภาจะเห็นชอบด้วย
  - สมัยประชุมสมัยวิสามัญ สำหรับสมัยประชุมวิสามัญจะมีขึ้นเมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ หรือเป็นกรณีที่มีความจำเป็นที่สภาจะต้องมีการพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่อยู่นอกเหนือการประชุมสมัยสามัญนั้น โดยพระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญได้ใน ๒ กรณี คือ กรณีแรกรัฐบาลขอให้เปิดสมัยประชุมวิสามัญโดยทำเป็นพระราชกฤษฎีกาและกรณีที่สองการเปิดสมัยประชุมวิสามัญโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาทั้งสองสภารวมกัน หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เข้าชื่อ

ร้องขอต่อประธานรัฐสภาให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๖๐)

- ถ้ามีเหตุอันสมควรประธานสภาจะสั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้ เช่น เมื่อเห็นว่าไม่มีเรื่องที่สมควรจะบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม หรือ วันประชุมตรงกับวันหยุดเทศกาลประจำปี หรือตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาฯ ทั้งนี้ก็เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้กลับไปร่วมกิจกรรมตามประเพณีในพื้นที่ของตน แต่ต้องแจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้า และในกรณีของสภาผู้แทนราษฎร ถ้าประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นสมควรอาจเรียกประชุมเป็นพิเศษก็ได้

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง ให้การสั่งงดการประชุมต้องทำเป็นหนังสือและกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งเหตุที่สั่งงดในการประชุมครั้งถัดไปเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทราบด้วยเว้นแต่ประธานสภาผู้แทนราษฎรบอกงดในที่ประชุมแล้ว

- การบัญญัติให้มีการแสดงเหตุผลจะแสดงให้เห็นว่า ไม่เป็นการใช้ดุลยพินิจในการสั่งงดของประธานสภาตามอัตวิสัยของตนเอง และเนื่องจากการประชุมสภาเป็นลักษณะภาวะวิสัย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ดังนั้น จำเป็นต้องให้มีการบัญญัติแสดงเหตุในการสั่งงดในที่ประชุมด้วย โดยแจ้งให้ที่ประชุมทราบในครั้งถัดไปแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีสภาพบังคับ และจะช่วยประธานสภาผู้แทนราษฎรสะดวกขึ้นโดยเอาเรื่องการงดการประชุมครั้งที่ผ่านมาสามารถนำมาแจ้งในระเบียบวาระการประชุมครั้งถัดไป (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๒ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๒)

- ข้อเท็จจริงในการสั่งงดประชุมนั้นอาจจะเกิดจากเหตุเร่งด่วน เช่น การชุมนุมประท้วงขึ้น ดังนั้น จึงไม่ควรกำหนดเงื่อนเวลาในการที่ประธานจะมีคำสั่งงดประชุม

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๐ การนัดประชุมต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว หรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ถ้าประธานสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องการนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันถูกบัญญัติขึ้นตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ เป็นต้นมา โดยบัญญัติไว้ใน ๙ ดังนี้ “การออกหนังสือนัดประชุมนั้น ให้ส่งระเบียบวาระแห่งการประชุมไปด้วย และโดยปกติให้นัดล่วงหน้าอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าสามวัน เว้นแต่เป็นการด่วนจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- การนัดประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันนั้น จะไม่นัดรวมวันประชุม แต่สามารถนับรวมวันส่งหนังสือนัดประชุมได้ ซึ่งจะแตกต่างจากการนัดประชุมรัฐสภา ตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๑๒ เนื่องจากการนัดประชุมรัฐสภาให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน โดยจะไม่นับรวมวันส่งหนังสือและวันประชุม

- ปัจจุบันการประชุมสภาผู้แทนราษฎรโดยปกติเท่าที่ได้ปฏิบัติกันมานานจะมีเฉพาะในวันพุธและวันพฤหัสบดีที่อยู่ในระหว่างสมัยประชุม ดังนั้น ในสมัยประชุมสามัญแต่ละสมัยจะมีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรโดยเฉลี่ยประมาณ ๓๒ ครั้ง ส่วนการประชุมสมัยวิสามัญจะมีขึ้นเฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเท่านั้น เช่น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในวาระที่หนึ่ง ซึ่งการเปิดสมัยประชุมวิสามัญแต่ละสมัยจะมีเวลาประมาณ ๓ วัน เท่านั้น ส่วนการประชุมวุฒิสภาในปัจจุบันจะมีเฉพาะในวันจันทร์และวันอังคารที่อยู่ในระหว่างสมัยประชุม

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมวรรคหนึ่ง โดยในกรณีที่เป็นเรื่องด่วนประธานสภาผู้แทนราษฎรอาจนัดประชุมด้วยวิธีอื่นใดก็ได้

- ต่อมาได้มีการแก้ไขข้อบังคับข้อนี้ ดังนี้

“**ข้อ ๒๐** การนัดประชุมให้ดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว หรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ถ้าประธานสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้”

(แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕.)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่ค่อยพบปัญหาในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจจะพบปัญหาอยู่บ้างในบางกรณี เช่น การนัดประชุมสภาผู้แทนราษฎรต้องนัดประชุมล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน คำว่า “ไม่น้อยกว่าสามวัน” มีวิธีการนับอย่างไร จะนับรวมวันส่งหนังสือและวันประชุมได้ด้วยหรือไม่

ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

- ความเห็นเสียงข้างน้อย เห็นว่า คำว่า “ไม่น้อยกว่าสามวัน” ต้องไม่นับรวมวันส่งหนังสือและวันประชุมด้วย
- ความเห็นเสียงข้างมาก เห็นว่า คำว่า “ไม่น้อยกว่าสามวัน” สามารถนับรวมวันส่งหนังสือได้ด้วย

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๑ ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุม โดยเอกสารที่เกี่ยวข้องจะเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมอีกก็ได้ แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องการส่งระเบียบวาระการประชุมถูกบัญญัติขึ้นตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ เป็นต้นมา โดยบัญญัติไว้ในข้อ ๙ ดังนี้ “การออกหนังสือนัดประชุมนั้นให้ส่งระเบียบวาระแห่งการประชุมไปด้วย และโดยปกติให้นัดล่วงหน้าอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าสามวัน เว้นแต่เป็นการด่วนจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้”

ส่วนหลักเรื่องการบรรจุระเบียบวาระเพิ่มเติมหลังจากที่ส่งหนังสือนัดประชุมและระเบียบวาระการประชุมไปแล้ว ถูกบัญญัติขึ้นตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นต้นมา โดยบัญญัติไว้ในข้อ ๑๓ ดังนี้ “ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุม แต่ประธานสภาจะให้ส่งเพิ่มเติมอีกในเวลาใดก็ได้ตามที่เห็นว่าจำเป็นหรือสมควร”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เพื่อให้มีการเผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวข้องผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อลดปริมาณการใช้กระดาษ และเป็นการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเพิ่มความเป็นวรรคสอง แต่เป็นหลักการเดิมโดยนำความในส่วนท้ายของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔ มากำหนดไว้
- ต่อมาได้มีการแก้ไขข้อบังคับข้อนี้ ดังนี้

“**ข้อ ๒๑** ให้แจ้งการนัดประชุมให้สมาชิกทราบทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

“หนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้เผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์”

(แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕.)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๒ การนัดประชุมตามข้อ ๒๐ หรือการส่งเอกสารตามข้อ ๒๑ อาจดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเพิ่มเติมด้วยก็ได้ เมื่อประธานสภาเห็นสมควร เว้นแต่การจัดส่งเอกสารลับ ให้เป็นไปตามที่ประธานสภากำหนด

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องการนัดประชุมหรือการส่งเอกสารอาจดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเพิ่มเติมด้วยก็ได้ ถูกบัญญัติขึ้นตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้นมา โดยบัญญัติไว้ใน ๑๕ ดังนี้ “การนัดประชุมหรือการส่งเอกสารตามข้อ ๑๓ หรือข้อ ๑๔ อาจดำเนินการทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเพิ่มเติมด้วยก็ได้ เมื่อประธานสภาเห็นสมควร เว้นแต่การจัดส่งเอกสารลับ ให้เป็นไปตามที่ประธานสภากำหนด”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “การนัดประชุมหรือการส่งเอกสารตามข้อ ๑๓ หรือข้อ ๑๔ เป็น “การนัดประชุมตามข้อ ๒๐ หรือการส่งเอกสารตามข้อ ๒๑” เพื่อให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และตัดความว่า “ทางโทรสาร” ออกเพราะปัจจุบันเทคโนโลยีในการส่งเอกสารทันสมัยขึ้นทำให้มีการส่งโทรสารน้อยลง

- ต่อมาได้มีการแก้ไขข้อบังคับข้อนี้ ดังนี้

“**ข้อ ๒๒** ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมอีกก็ได้ แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน และให้ดำเนินการตามข้อ ๒๑ เว้นแต่เป็นเอกสารลับ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด”

(แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕.)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๓ การจัดระเบียบวาระการประชุม ให้จัดลำดับ ดังต่อไปนี้

(๑) กระทู้ถาม

(๒) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

(๓) รับรองรายงานการประชุม

(๔) เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว

(๕) เรื่องที่ค้างพิจารณา

(๖) เรื่องที่เสนอใหม่

(๗) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมก็ได้ แต่จะจัดไว้ก่อนเรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วไม่ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องการจัดลำดับระเบียบวาระการประชุม ถูกบัญญัติขึ้นตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ เป็นต้นมา โดยบัญญัติไว้ใน ๑๕ ดังนี้“การตั้งระเบียบวาระนั้นโดยปกติให้วางลำดับ ดังนี้

ก. รับรองรายงานการประชุม
ข. การด่วน
ค. เสนอพระราชกำหนดเพื่ออนุมัติ
ง. ร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่ค้าง
จ. ร่างพระราชบัญญัติใหม่
ฉ. กระทู้ถามและอื่น ๆ”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอยู่สามขั้นตอน คือ ขั้นตอนการจัดเตรียมการประชุม ได้แก่ การจัดทำระเบียบวาระการประชุม ขั้นตอนการดำเนินการประชุม และขั้นตอนภายหลังเสร็จการประชุม เช่น การยืนยันมติไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการจัดทำรายงานโดยการทำระเบียบวาระการประชุมต้องจัดลำดับตามที่ข้อบังคับการประชุมกำหนดไว้

- การบรรจุเรื่องต่าง ๆ เข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะแยกเป็นระเบียบวาระการประชุมวันพุธและระเบียบวาระการประชุมวันพฤหัสบดี ซึ่งระเบียบวาระการประชุมวันพุธจะเน้นการพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ ดังนั้น เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว เรื่องที่ค้างพิจารณา เรื่องที่เสนอใหม่และเรื่องอื่น ๆ รวมทั้งเรื่องด่วน จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติทั้งสิ้น โดยในการประชุมวันพุธจะไม่มีระเบียบวาระพิจารณากระทู้ถาม ส่วนระเบียบวาระการประชุมวันพฤหัสบดีจะเน้นการพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวกับกระทู้ถาม เรื่องรับทราบรายงานของหน่วยงานต่างๆ ตามกฎหมาย และญัตติที่มิใช่ร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งวันพฤหัสบดีในวาระกระทู้ถาม จะมีระเบียบวาระย่อย จำนวน ๓ เรื่องคือ ๑) กระทู้ถามสดด้วยวาจา ๒) กระทู้ถามทั่วไป และ ๓) กระทู้ถามแยกเฉพาะ

- “เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม” เป็นเรื่องที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องแจ้งให้ที่ประชุมทราบ เช่น รับทราบพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี รับทราบเรื่องวุฒิสภาให้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว แจ้งเรื่องการจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงหรือทางวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบ เพราะมีผลกระทบต่อเอกสิทธิ์ของสมาชิก และการนัดประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นกรณีพิเศษ

- “รับรองรายงานการประชุม” เป็นการเสนอในที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่าน ๆ มาของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในการจัดทำรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรนั้นเป็นหน้าที่ของสำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้จดและจัดพิมพ์รายงานการประชุมทุกคำพูด และเสนอให้คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ และตรวจรายงานการประชุม เป็นผู้ตรวจความถูกต้อง รายงานการประชุมที่คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎรตรวจเสร็จแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรองความถูกต้อง จะต้องทำสำเนานำไปวางไว้บริเวณหน้าห้องประชุมสภา ไม่น้อยกว่า ๗ วัน เพื่อให้สมาชิกตรวจดู โดยรายงานการประชุมทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกที่มาประชุม ที่ลาการประชุม ที่ขาดการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนแต่ละเรื่อง

- “เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว” เป็นกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติแต่งตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ หรือส่งเรื่องใด ๆ ให้คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ซึ่งโดยปกติจะเป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือเป็นการพิจารณาญัตติที่สมาชิกเสนอขอให้ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ หรือให้คณะกรรมาธิการสามัญคณะใดคณะหนึ่งกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่งของสภาผู้แทนราษฎรนั้น สภาผู้แทนราษฎรอาจมีมติแต่งตั้งคณะกรรมาธิการ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติก็ได้ และในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎรมักจะมีมติให้พิจารณารายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมาธิการที่สภาตั้ง

ในขณะเดียวกันคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคณะก็มีอำนาจที่จะยกปัญหาใด ๆ ขึ้นพิจารณาภายในกรอบอำนาจหน้าที่ของตนเอง

เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือเรื่องใด ๆ ที่สภามอบหมายเสร็จแล้ว หรือคณะกรรมาธิการสามัญพิจารณาเรื่องใด ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนเสร็จแล้ว จะทำรายงานการพิจารณาของคณะกรรมาธิการเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาสั่งบรรจุระเบียบวาระเป็นเรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว

- “เรื่องที่ค้างพิจารณา” เป็นระเบียบวาระการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือญัตติต่าง ๆ ที่ค้างพิจารณาจากการประชุมครั้งก่อนซึ่งเป็นเรื่องที่ที่ประชุมยังไม่ได้มีการพิจารณา หรือ เรื่องที่ได้มีการพิจารณากันมาแล้วในการประชุมครั้งก่อนแต่ยังไม่จบ จึงได้นำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณากันอีกครั้ง

- “เรื่องที่เสนอใหม่” เป็นระเบียบวาระการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือญัตติที่เสนอเข้ามาใหม่ (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๗๕-๙๗๙)

- “เรื่องอื่น ๆ” เป็นเรื่องที่สภาจะต้องมีมติเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยปกติจะเป็นการแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ๆ เช่น เลือกตั้งผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเป็นกรรมการข้าราชการรัฐสภา แทนตำแหน่งที่ว่างลง ตามมาตรา ๑๖ ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ การตั้งคณะกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่าง และการอนุญาตให้คณะกรรมาธิการขยายระยะเวลาการพิจารณาศึกษาออกไป

- “เรื่องด่วน” แต่เติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจสั่งบรรจุเรื่องด่วนไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมก็ได้ ทำให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรในอดีตสั่งให้บรรจุเรื่องด่วนไว้ในระเบียบวาระการประชุมลำดับก่อนเรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว เป็นผลให้เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของคณะกรรมาธิการที่สภามอบหมาย หรือเป็นรายงานของคณะกรรมาธิการที่สภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้น จากผลของการพิจารณาญัตติด่วนทำให้ต้องเลื่อนการพิจารณาออกไป เมื่อมีการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรฉบับใหม่จึงห้ามประธานสภาผู้แทนราษฎรบรรจุเรื่องด่วนก่อนเรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว โดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ วางหลักไว้เหมือนกันว่า ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมก็ได้ แต่จะจัดไว้ก่อนเรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วไม่ได้

- ในทางปฏิบัติการบรรจุเรื่องด่วนเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะสั่งให้บรรจุตามลำดับของเรื่องด่วนที่เสนอ แต่ในกรณีที่เป็นเรื่องด่วนที่มีความสำคัญมาก ๆ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะสั่งบรรจุระเบียบวาระการประชุมนัดพิเศษ เช่น การประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือเพื่อพิจารณาญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ซึ่งในการประชุมครั้งนั้นจะไม่มีการพิจารณาเรื่องอื่นนอกจากเรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุมกับเรื่องด่วนที่บรรจุระเบียบวาระเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๘๑)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๖

- เหตุที่ต้องกำหนดระเบียบวาระกระทู้ถามเป็นวาระแรก เนื่องจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “... สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้” ซึ่งแสดงว่าการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามจะต้องกระทำในที่ประชุมสภา และข้อบังคับฯ ข้อ ๒๕ ได้กำหนดว่าถ้ามีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมในการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถาม ด้วยเหตุนี้จึงได้นำระเบียบวาระกระทู้ถามขึ้นพิจารณาก่อนเป็นวาระแรก เพราะไม่ต้องใช้องค์ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง แต่ใช้เพียงหนึ่งในห้า ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เป็นองค์ประชุม

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ร่างประกาศสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง การจัดส่งเอกสารลับในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ....

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๔ ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม ประธานอาจอนุญาตให้สมาชิกปรึกษาหารือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหาอื่นใดได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด และให้ประธานสภาส่งเรื่องดังกล่าวให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงภายในสามสิบวัน และแจ้งให้สมาชิกทราบ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การให้อำนาจประธานอนุญาตให้สมาชิกปรึกษาหารือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหาอื่นใดได้ ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม มีการบัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗

๒) คำอธิบายประกอบ

- การอนุญาตให้สมาชิกปรึกษาหารือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหาอื่นใดได้ ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีโอกาสทำหน้าที่สะท้อนปัญหาของประชาชนได้มากขึ้น โดยผ่านประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อส่งเรื่องไปยังฝ่ายบริหาร ซึ่งหากอาศัยเฉพาะกระบวนการยื่นญัตติ หรือการยื่นกระทู้ถามที่มีเป็นจำนวนมาก อาจต้องใช้เวลาทำให้ไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างทันท่วงทีในขณะนั้น ประกอบกับหากให้สมาชิกไปติดตามสอบถามจากหน่วยงานต่าง ๆ เอง อาจจะส่งให้เป็นการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๔ และมาตรา ๑๘๕ ได้

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ประธานสภา” เป็น “ประธาน” เพราะอำนาจในการให้สมาชิกฯ ปรึกษาหารือฯ เป็นอำนาจของประธานในที่ประชุม และแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” เป็น “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๔** บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ

(๔) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ

มาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับหรือดำรงตำแหน่งกรรมาธิการของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินที่เกี่ยวกับกิจการของสภา หรือกรรมการตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

ให้นำ (๒) และ (๓) มาบังคับใช้แก่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้นที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๕** บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) กระทำการในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา

(๓) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือนหรือการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมิใช่ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น”

- **ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม พ.ศ. ๒๕๖๒**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๕ ก่อนเข้าประชุมทุกครั้งให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาก็ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมพิจารณาได้

เมื่อมีสมาชิกมาลงชื่อครบองค์ประชุมและมีสัญญาณให้เข้าประชุมแล้ว ให้ประธานดำเนินการประชุมได้

เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมยืนขึ้นจนกว่าประธานได้นั่งลง

ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมยืนฟังตลอดเวลาที่อ่าน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมฉบับแรกที่กำหนดให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้ คือ ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๒๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในสมุดซึ่งจัดไว้ และเมื่อมีสัญญาณเรียกประชุม ให้สมาชิกเข้านั่งตามที่”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “บัลลังก์” หมายถึง ที่นั่งของประธานในที่ประชุมสภา ซึ่งอาจจะเป็นตัวประธานสภาเองหรือรองประธานสภาผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ความจริงบัลลังก์ในที่ประชุมสภาก็คือที่นั่งธรรมดานี่เองเพียงแต่ตั้งอยู่สูง และเด่นพอที่ผู้นั่งจะสามารถมองเห็นที่ประชุมได้ทั่วทุกมุมและมีรูปร่างผิดไปจากที่นั่งอื่น ๆ แต่ที่เรียกว่าบัลลังก์ ก็คงจะเพื่อให้รู้สึกว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ขึ้น หรือไม่ก็คงจะเอาอย่างมาจากบัลลังก์ประธานสภาขุนนางของอังกฤษ เพราะนั่นเป็นบัลลังก์จริง ๆ ซึ่งเคยใช้เป็นที่ประทับของกษัตริย์มาก่อนและผู้เป็นประธานสภา (Speaker) ก่อนจะขึ้นนั่งบัลลังก์เพื่อทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมสภาสามัญต้องสวมวิกตามแบบโบราณราชประเพณี ความสำคัญของบัลลังก์ประธานสภาอยู่ที่ว่า ผู้ที่นั่งบนนั้นในระหว่างการประชุมสภาได้ต้องเป็นประธานในที่ประชุมสภาเท่านั้น คนอื่นจะนั่งไม่ได้ และอีกประการหนึ่งถ้าหากประธานสภาขึ้นบัลลังก์ (ในทางปฏิบัติจริงจะมีเสียงออกเตือนหนึ่งครั้ง) ทุกคนที่อยู่ในห้องประชุมต้องลุกขึ้นยืนทำความเคารพจนกว่าประธานจะนั่งลง นอกจากนี้ ในด้านการรักษาระเบียบและความสงบระเบียบเรียบร้อย ถ้าหากประธานลุกขึ้นยืนในขณะที่กำลังประชุม ทุกคนที่อยู่ในที่ประชุมจะต้องนั่งลง ยกเว้นในกรณีที่ประธานสภายืนอ่านหรือฟังพระบรมราชโองการ หรืออัญเชิญพระกระแสพระราชดำรัส

และที่ทำให้บัลลังก์ประธานสภาเป็นจุดเด่นและดูศักดิ์สิทธิ์สง่างามมากขึ้น ก็เพราะมีพระบรมสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทับอยู่เหนือศีรษะด้านหลังของบัลลังก์ประธานสภาด้วยการปฏิญาณตนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก่อนเข้ารับหน้าที่ ก็เป็นการปฏิญาณตนต่อหน้าพระบรมสาทิสลักษณ์ของพระองค์นั่นเอง (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๔๙๖)

- ในเรื่ององค์ประชุมของสมาชิกสภานั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ กำหนดให้การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการประชุมเพื่อพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามในสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะกำหนดเรื่ององค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้ ซึ่งเป็นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภา ดังนั้น ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรจึงต้องแบ่งเป็น ๒ ช่วง คือ ช่วงที่เป็นการพิจารณากระทู้ถามจะมีองค์ประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า แต่เมื่อหมดระเบียบวาระกระทู้ถามแล้ว เมื่อเข้าสู่การพิจารณาระเบียบวาระอื่นต่อไป จะต้องมีองค์ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดในการนับองค์ประชุมของสมาชิกตามข้อบังคับการประชุมกำหนดนับจากการลงชื่อเข้าประชุมของสมาชิก โดยก่อนเข้าประชุมทุกครั้งสมาชิกที่มาประชุมจะต้องลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด โดยสมาชิกผู้มาประชุมจะลงชื่อในสมุดที่จัดไว้ก่อนเข้าประชุมทุกคราวและเมื่อมีสัญญาณให้เข้าประชุมให้สมาชิกเข้านั่งในที่ที่จัดไว้ เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกให้เข้าประชุมแล้วให้ประธานดำเนินการประชุมได้ ถ้าหากพ้นกำหนดการประชุมไปสามสิบนาทีแล้ว จำนวนสมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งเลื่อนการประชุมไปก็ได้ ในทางปฏิบัติเรื่ององค์ประชุมทำให้การประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปด้วยความไม่สะดวก เพราะสภาผู้แทนราษฎรมีปัญหาในการนับองค์ประชุมอยู่เป็นประจำ คือ เมื่อกำลังมีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรอยู่ ถ้ามีสมาชิกเสนอให้นับองค์ประชุมแล้วจะต้องเสียเวลาในการนับองค์ประชุม และเมื่อนับองค์ประชุมแล้วส่วนใหญ่จะมีสมาชิกอยู่ในที่ประชุมสภาไม่ถึงกึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดจึงประชุมต่อไปไม่ได้เพราะไม่ครบองค์ประชุม (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๖๒-๓๖๓)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “สมาชิกมาประชุม” เป็น “สมาชิกผู้มาประชุม” ในวรรคหนึ่ง เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ปรับปรุงความในวรรคสองให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๒๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และเพิ่มความเป็นวรรคห้า เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติในการฟังการอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัสไว้ในข้อบังคับ (ในทางปฏิบัติก็มีการปฏิบัติเช่นนี้อยู่แล้ว)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐** บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

- **ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๖ เมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุมไปสามสิบนาทีแล้ว จำนวนสมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมไปก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมฉบับแรกที่กำหนดให้เมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุมไปสามสิบนาทีแล้ว จำนวนสมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมไปก็ได้ คือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๑๕ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อพ้นกำหนดเวลาเริ่มประชุมไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓๐ นาที ถ้าสมาชิกยังมาไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะให้เลื่อนการประชุมครั้งนั้นและนัดประชุมใหม่เมื่อไหร่ก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “องค์ประชุม” หมายถึงเกณฑ์บังคับที่จะก่อให้เกิดผลทางกฎหมายและความชอบธรรมต่อกระบวนการทางรัฐสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชุมสภาและการประชุมคณะกรรมาธิการ องค์ประชุมส่วนใหญ่จะถือเอากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเป็นเกณฑ์ แต่อาจมีบางกรณีที่กำหนดไว้เพียงหนึ่งในสาม (เช่น ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ข้อ ๑๐) หรือหนึ่งในห้า (เช่น วาระกระทู้ถาม) ความสำคัญขององค์ประชุมนี้อยู่ที่ว่า ถ้ามีสมาชิกหรือกรรมาธิการลงชื่อไม่ครบองค์ประชุมการประชุมก็ไม่สามารถดำเนินไปได้ เพราะถึงให้ประชุมไปก็ไม่มีผลอันใดทางกฎหมาย (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๑๐๕๒-๑๐๕๓)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๙ เพียงแต่มีการเพิ่มเติมคำว่า “เวลา” หลังคำว่า “เมื่อพ้นกำหนด” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๗ เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภาตามข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๗ หรือเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้น ในกรณีที่ที่ประชุมต้องประชุมปรึกษาเรื่องอื่น

ในการเลือกประธานเฉพาะคราว ให้นำความในข้อ ๕ และข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่กรณีตามข้อ ๖ วรรคสอง มิให้นำมาใช้บังคับ ส่วนการลงคะแนนให้กระทำเป็นการเปิดเผยตามข้อ ๘๓

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การเลือกประธานเฉพาะคราว มีการบัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทนพุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๒๑ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อสมาชิกมาครบองค์ประชุมแล้ว แต่ประธานและรองประธานสภาไม่อยู่ในที่ประชุม ก็ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดในที่ประชุมเป็นประธานชั่วคราว แล้วให้สมาชิกเลือกตั้งกันขึ้นเองเป็นประธานในคราวประชุมนั้นโดยเสนอชื่อและลงคะแนนโดยวิธียกมือ”

ส่วนศัพท์คำว่า “ประธานเฉพาะคราว” มีการบัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ข้อ ๑๗ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกตั้งประธานและรองประธานสภาตามข้อ ๔ และข้อ ๕ หรือเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกตั้งประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้น ในกรณีที่ที่ประชุมจะต้องประชุมปรึกษาเรื่องอื่น”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ประธานเฉพาะคราว” หมายถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งให้ทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุมเป็นการเฉพาะคราว สำหรับการประชุมครั้งที่ไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ที่เรียกว่าประธานเฉพาะคราวก็เพราะทำหน้าที่ควบคุมและดำเนินการประชุมเฉพาะครั้งนั้นครั้งเดียว เมื่อเลิกประชุมแล้ว ก็พ้นจากหน้าที่ไปด้วย

วิธีการเลือกประธานเฉพาะคราวก็ดำเนินการเช่นเดียวกับการเลือกประธานสภานั่นเอง ต่างกันตรงที่ว่า การเลือกประธานสภาให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ แต่การเลือกประธานเฉพาะคราว ให้ออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยโดยใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนน ส่วนผู้ทำหน้าที่ประธานในการดำเนินการเลือกตั้งประธานชั่วคราว ได้แก่ สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุมในครั้งนั้น ในฐานะประธานชั่วคราวนั่นเอง (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๕๕๓)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๐ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง โดยยกเว้นมิให้นำเรื่องการแสดงวิสัยทัศน์มาใช้บังคับกับการเลือกประธานเฉพาะคราว และกำหนดให้การลงคะแนนเลือกประธานเฉพาะคราวให้กระทำเป็นการเปิดเผย และไม่นำหลักการตามมาตรา ๑๒๐ วรรคห้าของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาใช้ เพราะเป็นเพียงการเลือกประธานเฉพาะคราวในครั้งนั้น ๆ เท่านั้น (ไม่ใช่ตำแหน่งถาวร) หลักการนี้สอดคล้องกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๒๒

- คำว่า “เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม” หมายถึง กรณีที่มีการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่หนึ่งและคนที่สองแล้ว แต่บุคคลทั้ง ๓ ตำแหน่งไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ จึงกำหนดให้มีการเลือกประธานเฉพาะคราว โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับการเลือกประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ส่วนความว่า “ในกรณีที่ที่ประชุมต้องประชุมปรึกษาเรื่องอื่น” นั้นที่ผ่านมายังไม่เคยเกิดกรณีที่มีการประชุมปรึกษาเรื่องอื่นมาก่อน จึงเห็นว่าการประชุมปรึกษาเรื่องอื่นอาจเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่ได้บรรจุไว้ในระเบียบวาระการประชุม ส่วนการกำหนดให้การเลือกประธานเฉพาะคราว ให้กระทำเป็นการเปิดเผยนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑ ทั้งนี้ ในอดีตที่ผ่านมายังไม่เคยเกิดกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่หนึ่งและคนที่สอง ไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่พร้อมกัน

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๘ การประชุม ให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่อง การประชุม ให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น บัญญัติว่าตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมฉบับแรก คือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๑๖ ซึ่งบัญญัติว่า “โดยปกติให้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระ เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่นในคราวนั้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ระเบียบวาระการประชุม” หมายถึงลำดับและขั้นตอนในการประชุมพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของสภาผู้แทนราษฎร การจัดระเบียบวาระการประชุมเป็นอำนาจของประธานสภาผู้แทนราษฎรตามข้อบังคับการประชุมสภา และเมื่อได้จัดระเบียบวาระการประชุมแล้ว ที่ประชุมสภาก็ต้องดำเนินการพิจารณาไปตามระเบียบวาระนั้น เว้นแต่จะมีกรณียกเว้น ซึ่งก็ต้องเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาเช่นเดียวกัน เช่น คณะรัฐมนตรีขอให้จัดเรื่องใดเป็นเรื่องด่วนซึ่งต้องพิจารณาก่อน เป็นต้น (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๗๔๖)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑

- ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ที่ประชุมได้พิจารณาและมีข้อสังเกตเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรสามารถมีมติเห็นชอบให้เลื่อนลำดับระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ ดังนี้ ๑) การใช้เสียงข้างมากในการเลื่อนลำดับระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ๒) กรณีที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้เลื่อนระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรควรให้เลื่อนได้เพียงวาระเดียว ๓) กำหนดจำนวนวาระที่สามารถเลื่อนได้ ๔) ควรให้เลื่อนลำดับระเบียบวาระเฉพาะเรื่องเท่านั้น และไม่ควรให้เลื่อนได้หลาย ๆ เรื่องในคราวเดียวกัน และ ๕) จำนวนครั้งของการขอเลื่อนวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปตามสัดส่วนสมาชิกฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลสลับกัน (สรุปผลการประชุมฯ ครั้งที่ ๓ วันศุกร์ที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๙ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุม ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานอนุญาตแล้วจึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานเท่านั้น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุมต้องได้รับอนุญาตจากประธานก่อน และต้องกล่าวกับประธานเท่านั้น บัญญัติไว้ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมฉบับแรกคือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๓๔ ซึ่งบัญญัติว่า “สมาชิกคนใดมีความประสงค์จะกล่าวความข้อใดข้อหนึ่งก็ให้ยกมือหรือยืนขึ้นในที่ของตน เมื่อประธานให้สัญญาณให้พูดแล้วจึงพูดได้ คำพูดนั้นต้องเป็นคำพูดกับประธานเสมอ” นอกจากนี้ ในข้อ ๓๕ ยังบัญญัติว่า “ถ้าสมาชิกสองคนหรือมากกว่าสองคนยกมือขึ้นพร้อมกันจะขอพูดในที่ประชุม ประธานจะได้เรียกสมาชิกผู้ที่สบตาก่อนให้เป็นผู้พูด” ซึ่งหลักการที่ประธานจะได้เรียกสมาชิกผู้ที่สบตาก่อนให้เป็นผู้พูดนั้น ได้บัญญัติไว้เฉพาะข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ เพียงฉบับเดียวเท่านั้น

๒) คำอธิบายประกอบ

- “กล่าวกับประธาน” เป็นวิธีการหรือลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในที่ประชุมสภา ซึ่งเป็นสถานที่แห่งการปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็นและพิจารณาหาข้อสรุปอย่างเป็นทางการ ผู้มีอำนาจในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้สมาชิกผู้ใดทำการอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภา ได้แก่ ประธานในที่ประชุมสภา แต่เนื่องจากสมาชิกในสภามีจำนวนมาก ผู้ที่จะกล่าวในที่ประชุมสภาก็มีคนเดียว การพูดกับคนโน้นคนนี้หรือกลุ่มโน้นหรือกลุ่มนี้ จะมีลักษณะเหมือนสภากาแฟ คือ แย่งกันพูดจนไม่มีใครฟังและไม่มีใครเป็นประธานของที่ประชุม จึงได้เกิดหลักการที่กำหนดให้สมาชิกสภาทุกคนต้อง “กล่าวกับประธาน” เท่านั้น จะกล่าวกับคนอื่นไม่ได้ ดังนั้น คำว่า “กล่าวกับประธาน” จึงอธิบายได้อีกอย่างหนึ่งว่า หมายถึง การที่สมาชิกสภาพูดกับที่ประชุมสภาโดยผ่านประธานสภาหรือประธานในที่ประชุม

- ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกจะลุกขึ้นกล่าวอะไรกับที่ประชุมได้ ต้องได้รับอนุญาตจากประธานสภาหรือประธานในที่ประชุมสภาก่อน และเมื่อได้รับอนุญาต สมาชิกผู้นั้นต้องลุกขึ้นยืนและต้องกล่าวกับประธานทุกครั้ง มิใช่กล่าวกับสมาชิกคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สายตาก็ต้องมองไปที่ประธานในที่ประชุมสภาตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ทุกครั้งที่ได้รับอนุญาตจากประธาน สมาชิกก็จะเริ่มต้นด้วยการกล่าวคำว่า “ท่านประธานที่เคารพ” (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๕๕-๕๖)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๒

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๔ บัญญัติว่า “ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๓๐ ถ้านายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุม ให้ประธานพิจารณาอนุญาตสมาชิกอาจซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น แต่นายกรัฐมนตรี

หรือรัฐมนตรีจะไม่ตอบก็ได้ ถ้าเห็นว่าข้อซักถามนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่อง ถ้านายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุม ให้ประธานพิจารณาอนุญาตนั้น บัญญัติเป็นครั้งแรกใน ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ในข้อ ๑๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าคณะรัฐมนตรีมีเรื่องที่จะแถลงต่อที่ประชุม ก็ให้ประธานอนุญาต”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “การแถลงข้อเท็จจริง” หมายถึงกิจกรรมอย่างหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของตนขณะที่ร่วมประชุมสภา ถึงแม้รัฐมนตรีจะมิได้เป็นสมาชิกสภา แต่ก็มีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภาทุกครั้ง ทั้งนี้ ก็เพื่อชี้แจงหรือแถลงข้อเท็จจริง กรณีที่สมาชิกสภาเกิดความข้องใจสงสัยหรือมีประเด็นที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในหมู่สาธารณชน ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภาจึงมักจะบัญญัติหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการเข้าร่วมประชุมสภาของรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีไว้เสมอ(คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๔๑๔)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๓ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” เป็น “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งแม้ว่า ตามหลัก “ the first among equals” นายกรัฐมนตรีก็คือรัฐมนตรีคนหนึ่งแต่เพื่อให้เกิดความชัดเจนจึงได้เพิ่มความว่า “นายกรัฐมนตรีหรือ ...”

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่สภาพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวกับศาล องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานผลการปฏิบัติงานต่อสภา ให้ผู้แทนขององค์กรนั้นมีสิทธิเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุมได้เมื่อประธานอนุญาต

ในการแถลงหรือชี้แจง ให้นำความในข้อ ๖๙ ข้อ ๗๐ ข้อ ๗๑ และข้อ ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่อง ให้ผู้แทนองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีสิทธิเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุมได้ บัญญัติไว้เป็นครั้งแรกใน ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ในข้อ ๒๒ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่สภาพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวกับองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ให้ผู้แทนขององค์กรนั้นมีสิทธิเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุมได้ เมื่อประธานอนุญาต”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ในปัจจุบันมีหน่วยงานต่าง ๆ ต้องมารายงานผลการปฏิบัติงานต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น รายงานการสร้างระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๘(๑๒) รายงานประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๕ (๕) รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ตามมาตรา ๒๔๗ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๒๖ (๒) และมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ รายงานประจำปีของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๑ เป็นต้น

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๔ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” เป็น “องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ” ในวรรคหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อหมวด ๑๒ องค์กรอิสระ และหมวด ๑๓ องค์กรอัยการ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗** บัญญัติว่า “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ ... (๒) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน”

- **พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒** บัญญัติว่า “นอกจากหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย .... (๘) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและข้อสังเกตต่อรัฐสภา และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป”

- **พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๙** บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมาแถลงรายงานประจำปีต่อรัฐสภาด้วย

  ความในวรรคหนึ่งไม่เป็นการตัดอำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะรายงานให้คณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภาหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง เพราะเป็นกรณีเร่งด่วนหรือจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน

  การจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้กระทำเป็นการสรุปโดยมิให้ระบุรายละเอียดอันเป็นการเปิดเผยความลับของบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยไม่จำเป็น”

- **พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔** บัญญัติว่า “ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

  ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน โดยให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงาน รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงานโดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด ได้ผลตามเป้าหมายมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ และคุ้มค่าเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า”

- **พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖** บัญญัติว่า “คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ .... (๒) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน”

- **พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๕** บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้คณะกรรมการสรุปปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป”

- **พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๙** บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อรัฐสภาทุกปี ทั้งนี้ ให้ประธานกรรมการ หรือกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายมาแถลงรายงานดังกล่าวต่อรัฐสภา และให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา และเปิดเผยต่อสาธารณะ” เป็นต้น

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๓๒ ประธานมีอำนาจปรึกษาหารือที่ประชุมในปัญหาใด ๆ กำหนดวิธีการตรวจสอบองค์ประชุม สั่งพักการประชุม เลื่อนการประชุมหรือเลิกการประชุมได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าประธานสภาลงจากบัลลังก์โดยไม่ได้สั่งอย่างใด และไม่มีรองประธานสภาปฏิบัติหน้าที่แทน ให้เลิกการประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่อง ถ้าประธานสภาลงจากบัลลังก์โดยไม่ได้สั่งอย่างใด และไม่มีรองประธานสภาปฏิบัติหน้าที่แทน ให้เลิกการประชุม บัญญัติไว้ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมฉบับแรกคือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๑๑ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อประธานลุกขึ้นไปเสียจากบัลลังก์โดยมิได้มีคำสั่งอย่างใดแล้ว ให้ถือว่าปิดประชุม”

ส่วนหลักเรื่องการให้ประธานมีอำนาจปรึกษาหารือที่ประชุมในปัญหาใด ๆ กำหนดวิธีการตรวจสอบองค์ประชุม สั่งพักการประชุม เลื่อนการประชุมหรือเลิกการประชุมได้ตามที่เห็นสมควร นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ในข้อ ๒๑

๒) คำอธิบายประกอบ

- เรื่ององค์ประชุมของสภานี้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒/๒๕๕๑ ได้อธิบายถึงความสำคัญและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดถึงเรื่ององค์ประชุมของสภาไว้ดังนี้ องค์ประชุมจะต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ จะต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพราะองค์ประชุมมิได้มีความหมายแต่เพียงว่าเมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมครบและเปิดการประชุมแล้ว หลังจากนั้นสมาชิกจะอยู่ร่วมประชุมหรือไม่ก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนสมาชิกในที่ประชุมอีกต่อไป หากเป็นเช่นนั้นแล้ว ผลก็จะเป็นว่าหลังจากเปิดประชุมแม้จะมีสมาชิกอยู่ประชุมเพียงไม่กี่คนก็อาจลงมติและมีเสียงข้างมากได้ ซึ่งมิใช่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และหากถึงจำนวนสมาชิกที่ลงชื่อมาประชุม เป็นองค์ประชุมของสภาจนเสร็จสิ้นการประชุมในแต่ละครั้ง คงจะไม่ปรากฏเหตุการณ์ดังเช่นที่เกิดขึ้นในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาในอดีต รวมทั้งในสภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ด้วย คือ การขอให้นับองค์ประชุมในระหว่างการประชุม โดยสมาชิกที่มีข้อสงสัยว่า องค์ประชุมไม่ครบ และเมื่อปรากฏว่าองค์ประชุมไม่ครบประธานของที่ประชุมก็จะสั่งพักการประชุมหรือให้เลื่อนการประชุมออกไป

- “พักการประชุม” หมายถึง การสั่งเลิกประชุมสภาเป็นการชั่วคราว เมื่อประธานในที่ประชุมเห็นสมควร เช่น พักการประชุมเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน พักการประชุมเพื่อให้คณะกรรมาธิการหารือนอกรอบกับสมาชิก หรือพักการประชุมเมื่อประธานในที่ประชุมสภาเห็นว่าได้ประชุมกันมาเป็นเวลาหลายชั่วโมงแล้ว เพื่อเป็นการพักผ่อนอิริยาบถและคลายเครียด การพักการประชุมนี้ ประธานในที่ประชุมสภามีอำนาจสั่งได้เลย หรือถ้าประธานไม่สั่งสมาชิกที่นั่งประชุมอยู่จะเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองครบถ้วน ขอให้พักการประชุมก็ได้ และเมื่อประธานได้สั่งพักการประชุมแล้ว จะต้องกำหนดเวลาประชุมให้อีกครั้งด้วยว่า จะให้มาประชุมกันต่อเวลาใด (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๖๗๑)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๕ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “ประธาน” และ “รองประธาน” เป็น “ประธานสภา” และ “รองประธานสภา” ในวรรคสอง เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

- วิธีการตรวจสอบองค์ประชุมจะกระทำโดยวิธีใดนั้นย่อมเป็นดุลพินิจของประธานในที่ประชุม (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๔ วันพุธที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๒)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่ค่อยพบปัญหาในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจจะพบปัญหาอยู่บ้างในบางกรณี เช่น

- กรณีที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประสงค์จะให้มีการตรวจสอบองค์ประชุม เป็นสิทธิเด็ดขาดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผู้ทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมจะต้องดำเนินการทันทีหรือไม่ และการขอตรวจสอบองค์ประชุมถือเป็นการเสนอญัตติหรือไม่

ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

- <u>ความเห็นเสียงข้างน้อย</u> เห็นว่า การขอตรวจสอบองค์ประชุมไม่ถือเป็นการเสนอญัตติ ดังนั้นจึงไม่ต้องมีผู้รับรอง และประธานของที่ประชุมมีอำนาจที่จะไม่ดำเนินการตามที่สมาชิกร้องขอได้ หากเห็นว่าการให้ตรวจสอบองค์ประชุมมีพฤติการณ์ที่เป็นการก่อกวนหรือขัดขวางการประชุม

- <u>ความเห็นเสียงข้างมาก</u> เห็นว่า การขอตรวจสอบองค์ประชุมไม่ถือเป็นการเสนอญัตติ ดังนั้น จึงไม่ต้องมีผู้รับรอง และประธานของที่ประชุมต้องดำเนินการตรวจสอบองค์ประชุม ตามที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้องขอ

- การพักการประชุมมีหลักเกณฑ์อย่างไร จำเป็นต้องเลยเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา ไปแล้วหรือไม่

  ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

  - ความเห็นเสียงข้างน้อย เห็นว่า การประชุมจะต้องเลยเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา ไปแล้ว ประธานของที่ประชุมจึงจะสั่งพักการประชุมได้
  - ความเห็นเสียงข้างมาก เห็นว่า ประธานของที่ประชุมสามารถสั่งพักการประชุมได้ แม้ว่าการประชุมจะยังไม่ล่วงเลยเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๓๓ รายงานการประชุม เมื่อคณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎรตรวจแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรอง ให้ทำสำเนาวางไว้ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ณ บริเวณสภาเพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้ โดยสมาชิกอาจร้องขอตรวจดูทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด

รายงานการประชุมทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกที่มาประชุม ที่ลาการประชุม ที่ขาดการประชุม และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนแต่ละเรื่อง

สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร ถ้าคณะกรรมาธิการไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอให้สภาวินิจฉัย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การบัญญัติให้มีการจัดทำรายงานการประชุม บัญญัติไว้ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมฉบับแรก คือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖

๒) คำอธิบายประกอบ

- “รายงานการประชุม” หมายถึง รายงานการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยการจดรายงานการประชุม บันทึกออกเสียงลงคะแนน จัดทำรายงานการประชุม จัดทำสำเนารายงานการประชุมวางไว้เพื่อให้สมาชิกตรวจดู แก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุม รับรองรายงานการประชุม ประธานสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และถ้าเป็นกรณีการประชุมลับ ก็จะมีเรื่องการมีมติให้จดหรือไม่ให้จดรายงานการประชุมลับ ด้วย (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๗๙๔)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรณีต้องการขอตรวจดูรายงานการประชุมทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น (เป็นข้อบังคับการประชุมฉบับแรกที่อำนวยความสะดวกในเรื่องนี้)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐** บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

- **ประกาศสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการขอตรวจดูรายงานการประชุมทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๓๔ รายงานการประชุมครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิกตรวจดูตามข้อ ๓๓ แล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยคณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎรแก้ไขเพิ่มเติมเองหรือโดยสมาชิกขอแก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม ในคราวที่สภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมนั้น คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎรจะต้องแถลงต่อที่ประชุมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การบัญญัติหลักการให้สมาชิกตรวจดูได้ก่อนที่สภาจะพิจารณารับรองรายงานการประชุมนี้ บัญญัติไว้ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมฉบับแรกคือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๑๒ ซึ่งบัญญัติว่า “รายงานการประชุมซึ่งคณะกรรมาธิการเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบแล้วนั้น ให้คัดขึ้นอย่างน้อยสามฉบับ และวางไว้ให้สมาชิกตรวจดูได้ก่อนเวลาประชุมอย่างน้อยสองชั่วโมง สมาชิกผู้ใดต้องการแก้ถ้อยคำของตนต้องขออนุญาตต่อสภา”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๗ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “เพื่อให้สมาชิกตรวจดูแล้ว”เป็น “เพื่อให้สมาชิกตรวจดู ตามข้อ ๓๓” และ “คณะกรรมาธิการ” เป็น “คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๓๕ เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานสภายังมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หรือรายงานการประชุมที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบให้เลขาธิการบันทึกเหตุนั้นไว้และเป็นผู้รับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมนั้น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การบัญญัติหลักการว่า เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานนั้น บัญญัติไว้ตั้งแต่ข้อบังคับการประชุมฉบับแรกคือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๑๓ ซึ่งบัญญัติว่า “รายงานการประชุมนั้น เมื่อสภารับรองแล้ว ให้ประธานหรือรองประธานลงนามไว้เป็นสำคัญ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “เพราะเหตุที่อายุของสภาสิ้นสุดลง” เป็น “เพราะเหตุที่สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ” ในวรรคสอง เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๒๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แต่ให้ตัดความว่า “หรือเหตุอื่นใด” ออก เนื่องจากคำว่า “หรือเหตุอื่นใด” จะหมายถึงการถูกปฏิวัติรัฐประหาร ซึ่งหากบัญญัติคำนี้ไว้ในข้อบังคับการประชุมฯ จะเป็นการเสมือนว่าสภาผู้แทนราษฎรยอมรับให้มีการเกิดการปฏิวัติรัฐประหารขึ้นในอนาคตได้

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

“การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๓๖ สภาอาจมีมติไม่ให้จดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกเหตุการณ์ไว้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่อง สภาอาจมีมติไม่ให้จดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ บัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกใน ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ใน ข้อ ๒๕ ซึ่งบัญญัติว่า “สภาอาจมีมติมิให้จดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกพฤติการณ์ไว้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “รายงานการประชุมลับ” หมายถึง รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้ทำการประชุมเป็นการลับ รายงานการประชุมลับดังกล่าวนี้ สภาจะมีมติให้จดรายงานก็ได้หรือไม่ให้จดรายงานก็ได้ และถึงแม้จะมีการจดรายงานการประชุมลับ สภาจะมีมติให้เปิดเผยก็ได้หรือไม่ให้เปิดเผยก็ได้ ทั้งนี้ การเปิดเผยหรือไม่เปิดเผย ส่วนหนึ่งจะขึ้นกับความเห็นของคณะกรรมาธิการตรวจรายงานการประชุมด้วย (ในปัจจุบันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร) (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๗๙๓)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๙

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๓๗ การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาและเสนอความเห็นเพื่อให้สภามีมติว่าจะเปิดเผยหรือไม่

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่อง การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ บัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกใน ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ในข้อ ๒๐ ซึ่งบัญญัติว่า “รายงานเฉพาะการประชุมลับจะเปิดเผยเพียงใดหรือไม่ ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “เปิดเผยรายงานการประชุมลับ” โดยปกติแล้ว การประชุมลับจะไม่มีการจดรายงานการประชุม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมติของสภาด้วย ว่าจะให้มีการจดรายงานการประชุมลับครั้งใด หรือไม่ ถ้าสภามีมติไม่ให้จดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน ก็ต้องดำเนินการไปตามนั้นแต่ต้องมีบันทึกเหตุการณ์ไว้ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในวันข้างหน้า นอกจากนั้น ถึงแม้สภาจะมีมติให้จดรายงานการประชุมลับไว้ก็ตาม แต่การที่จะเปิดเผยรายงานการประชุมลับหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับมติของสภาอีกเช่นกัน ทั้งนี้ โดยต้องฟังความคิดเห็นและการพิจารณาของคณะกรรมาธิการตรวจรายงานการประชุมประกอบด้วย (ในปัจจุบันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร) (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๕๘๑)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๓๘ สภาอาจมีมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดินที่ได้กล่าวหรือปรากฏในการประชุมก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่อง สภาอาจมีมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดินที่ได้กล่าวหรือปรากฏในการประชุมก็ได้ บัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกใน ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ในข้อ ๒๔ ซึ่งบัญญัติว่า

“ข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกไม่ต่ำกว่า ๒๔ คน มีสิทธิร้องขอมิให้โฆษณาได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๑

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๓๙ ในกรณีที่สมาชิกกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือสมาชิกได้รับความเสียหาย บุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอต่อประธานสภาภายในกำหนดเวลาสามเดือนนับแต่วันที่มีการประชุมครั้งนั้น เพื่อให้มีการโฆษณาคำชี้แจง

การยื่นคำร้องต้องทำเป็นหนังสือพร้อมคำชี้แจงประกอบข้อเท็จจริงอย่างชัดเจนและอยู่ในประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่าก่อให้เกิดความเสียหายเท่านั้น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง กรณีที่สมาชิกกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือสมาชิกได้รับความเสียหาย บุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอต่อประธานสภา เพื่อให้มีการโฆษณาคำชี้แจงได้นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ในข้อ ๓๐ ซึ่งบัญญัติว่า

“ในกรณีที่สมาชิกกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกได้รับความเสียหาย เมื่อบุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอภายในกำหนดเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่มีการประชุมครั้งนั้น ให้ประธานสภาจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่มีการร้องขอ

ให้ผู้ร้องขอยื่นคำร้องเป็นหนังสือพร้อมคำชี้แจงประกอบข้อเท็จจริงต่อประธานสภา เพื่อให้มีการโฆษณาคำชี้แจง คำร้องและคำชี้แจงประกอบนั้น ต้องชัดเจนและอยู่ในประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่าก่อให้เกิดความเสียหายเท่านั้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “คำชี้แจง” หมายถึงข้อความในรายละเอียดพร้อมทั้งหลักฐานที่บุคคลอื่น ซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับความเสียหาย เนื่องจากถูกอภิปรายพาดพิงถึงในที่ประชุมสภา ซึ่งมีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ร้องขอต่อประธานสภาเพื่อจัดให้มีการโฆษณาต่อสาธารณชน ทั้งนี้ โดยไม่กระทบกระเทือนหรือทำให้สิทธิของบุคคลนั้นในการฟ้องคดีต่อศาลต้องเสียไป (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๒๐๐)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๒ เพียงแต่มีการเพิ่มเติมความว่า “หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น” ในวรรคหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับข้อ ๑๘

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๔** บัญญัติว่า “ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม”

- **ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจงเนื่องจากการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย พ.ศ. ๒๕๖๓**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๐ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมานั้นเป็นไปตามข้อ ๓๙ หรือไม่

ให้ประธานสภาวินิจฉัยคำร้องและคำชี้แจงให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

ในกรณีที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงไม่เป็นไปตามข้อ ๓๙ ให้ยกคำร้องเสียและแจ้งให้ผู้ร้องทราบ

คำวินิจฉัยของประธานสภาให้ถือเป็นเด็ดขาด

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง กรณีที่สมาชิกกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือสมาชิกได้รับความเสียหาย บุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอต่อประธานสภา เพื่อให้มีการโฆษณาคำชี้แจงได้นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ในข้อ ๓๐ ซึ่งบัญญัติว่า

“ในกรณีที่สมาชิกกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกได้รับความเสียหาย เมื่อบุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอภายในกำหนดเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่มีการประชุมครั้งนั้น ให้ประธานสภาจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่มีการร้องขอ

ให้ผู้ร้องขอยื่นคำร้องเป็นหนังสือพร้อมคำชี้แจงประกอบข้อเท็จจริงต่อประธานสภา เพื่อให้มีการโฆษณาคำชี้แจง คำร้องและคำชี้แจงประกอบนั้น ต้องชัดเจนและอยู่ในประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่าก่อให้เกิดความเสียหายเท่านั้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๓

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๔** บัญญัติว่า “ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม”

- **ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจงเนื่องจากการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย พ.ศ. ๒๕๖๓**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๑ ในกรณีที่ประธานสภาได้วินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงเป็นไปตามข้อ ๓๙ ให้ประธานสภาจัดให้มีการโฆษณาโดยวิธีปิดประกาศคำชี้แจงไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ไว้ ณ บริเวณสภาที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้และโฆษณาโดยวิธีการอื่นตามที่ประธานสภาเห็นสมควร

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง การจัดให้มีการโฆษณาโดยวิธีปิดประกาศคำชี้แจงไม่น้อยกว่าเจ็ดวันไว้ ณ บริเวณสภาที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ในข้อ ๓๓ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ประธานสภาได้วินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงเป็นไปตามข้อ ๓๐ ให้ประธานสภาปิดประกาศคำชี้แจงไม่น้อยกว่าเจ็ดวันไว้ ณ บริเวณสภาที่ประชาชนอาจเข้าไปตรวจสอบได้ และโฆษณาด้วยวิธีการอื่นที่ประธานเห็นสมควร”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๔

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๔** บัญญัติว่า “ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม”

- **ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจงเนื่องจากการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย พ.ศ. ๒๕๖๓**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๒ เมื่อประธานสภาดำเนินการตามข้อ ๔๑ แล้ว ให้แจ้งผู้ร้อง ผู้กล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และที่ประชุมรับทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง การให้แจ้งผู้ร้อง ผู้กล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และที่ประชุมรับทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุมนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ใน ข้อ ๓๔ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อประธานสภาดำเนินการตามข้อ ๓๓ แล้ว ให้แจ้งผู้ร้อง ผู้กล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และที่ประชุมสภารับทราบ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๕ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ที่ประชุมสภา” เป็น “ที่ประชุม” เพราะคำว่า “ที่ประชุม” มีการกำหนดนิยามไว้ในข้อ ๓ แล้ว

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๔** บัญญัติว่า “ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม”

- **ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจงเนื่องจากการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย พ.ศ. ๒๕๖๓**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๓ ให้เลขาธิการเป็นผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุม เพื่อเป็นการเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป โดยอาจมีการเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้ เว้นแต่รายงานการประชุมลับที่สภามีมติไม่ให้เปิดเผย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง ให้เลขาธิการเป็นผู้พิมพ์รายงานการประชุมสภา นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ในข้อ ๒๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้เลขาธิการรัฐสภาจัดพิมพ์รายงานการประชุมสภา ทั้งนี้ นอกจากรายงานการประชุมลับที่มิได้มีมติของสภาให้เปิดเผย และข้อความที่ห้ามโฆษณา”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๖ เพียงแต่มีการเพิ่มความว่า “เพื่อเป็นการเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๒๐ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้เปิดเผยรายงานการประชุมให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป และกำหนดให้มีการโฆษณารายงานการประชุมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นได้ด้วย เพื่อรองรับเทคโนโลยีในปัจจุบันและในอนาคต และเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลผ่านทางเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ อาทิ สมาร์ตโฟน

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๔** บัญญัติว่า “ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้น

ร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม”

- **ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจงเนื่องจากการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย พ.ศ. ๒๕๖๓**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒
(แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕)

ส่วนที่ ๑/๑

วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๔๓/๑ ในกรณีมีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุสุดวิสัยอันทำให้ไม่อาจจัดให้มีการประชุมตามปกติ ประธานสภาจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

ข้อ ๔๓/๒ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แสดงตนเข้าร่วมประชุมด้วยวิธีการตามที่ประธานสภากำหนด

ให้ถือว่าการแสดงตนตามวรรคหนึ่งเป็นการแสดงตนตามข้อ ๒๕ โดยให้นับสมาชิกซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุม เป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม

ข้อ ๔๓/๓ การประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ร่างข้อบังคับ พระราชกำหนด หรือการประชุมอื่นตามที่ประธานสภาประกาศกำหนดจะใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มิได้ จนกว่าประธานสภาจะประกาศกำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ และเป็นกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควร

ข้อ ๔๓/๔ การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ กำหนด หรือที่สภามีมติให้กระทำเป็นการลับ จะประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มิได้

ข้อ ๔๓/๕ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นอกจากที่กำหนดไว้แล้วในส่วนนี้ ให้นำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประชุม ตามส่วนที่ ๑ วิธีการประชุมส่วนที่ ๒ การเสนอญัตติ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย และส่วนที่ ๔ การลงมติ ของหมวด ๔ การประชุม มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในเรื่องใดไม่เหมาะสมกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่สามารถตรวจสอบหรือยืนยันได้เกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การตรวจสอบองค์ประชุม รวมทั้งระบบการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกด้วย

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๔ ญัตติ คือ ข้อเสนอใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายให้สภาลงมติหรือชี้ขาดว่าจะให้ปฏิบัติหรือดำเนินการอย่างไรต่อไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ญัตติ หมายถึง ข้อเสนอที่สมาชิกสภาหรือคณะรัฐมนตรีเสนอต่อสภาเพื่อให้สภาลงมติหรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าจะให้ดำเนินการอย่างไร การเสนอเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณานั้นจะต้องเสนอเป็นญัตติ ญัตติจึงเปรียบเสมือนกลไกอย่างหนึ่งในการดำเนินงานของสภาที่สมาชิกสภาหรือคณะรัฐมนตรีใช้ในการนำเสนอปัญหา หรือประเด็นต่าง ๆ เข้าสู่การพิจารณาของสภา และเพื่อให้มีการลงมติในเรื่อง ปัญหา หรือประเด็นดังกล่าว คำว่า “ญัตติ” มีที่มาจากข้อบังคับกรรมการองคมนตรี พุทธศักราช ๒๔๗๒ ซึ่งมีข้อกำหนดในการนำ “ญัตติ” มาใช้หลายข้อโดยในหมวดที่ ๔ กำหนดเรื่อง “ญัตติ” ไว้โดยเฉพาะ จึงถือได้ว่าเป็นที่มาแห่งการนำ “ญัตติ” มาใช้ในการประชุมแบบรัฐสภา ตั้งแต่นั้นมารัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภาก็ได้นำคำว่า “ญัตติ” มาใช้จนกระทั่งถึงปัจจุบัน (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๔๐๐)

๒) คำอธิบายประกอบ

- พลโทสุข เปรุนาวิน ได้อธิบายคำว่า “ญัตติ” คือข้อเสนอเพื่อลงมติตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Motion” รากศัพท์ละตินแปลว่า “เคลื่อนที่” เมื่อนำมาใช้ศัพท์รัฐสภาก็มีความหมายกว้าง คือ ข้อเสนอใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายจะให้สภาลงมติหรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าจะให้ปฏิบัติอย่างไร ข้อสำคัญต้องบรรยายญัตติให้ชัดเจนว่าให้สภาวินิจฉัยชี้ขาดให้ทำอะไร (พลโท สุข เปรุนาวิน, ๒๕๑๒, น.๑๒, อ้างถึงใน จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๔๐๐-๔๐๓)

การระดมความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในการดำเนินงานขององค์กรนิติบัญญัติ ซึ่งนับวันจะมีสมาชิกมากขึ้นให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประชาธิปไตย จะต้องมีวิธีการที่เรียกกันว่า การประชุม เรื่องที่จะต้องประชุมจึงเป็นสิ่งสำคัญ ญัตติซึ่งเป็นข้อเสนอให้ที่ประชุมได้พิจารณาจึงเปรียบเสมือนกลไกอย่างหนึ่งในการดำเนินงานของรัฐสภาและเป็นสิ่งที่กำหนดจุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะประชุม เพราะญัตติทุกเรื่องนั้นย่อมมีจุดมุ่งหมายอยู่ในตัว ทั้งยังทำให้รู้ถึงผลประโยชน์หรือผลกระทบอันอาจเกิดขึ้นด้วย

จากความหมายและความสำคัญดังกล่าว ญัตติจึงเป็นกลไกที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาและการดำเนินงานของรัฐสภา ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ ๓ ประการ คือ

ประการแรก ญัตติเป็นกลไกในการตรากฎหมาย ดังจะเห็นได้จากข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดว่าญัตติที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมายต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติและปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การเสนอร่างพระราชบัญญัติจึงเป็นการเสนอญัตติอย่างหนึ่ง

ประการที่สอง ญัตติเป็นกลไกในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๘ วรรคหนึ่งว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี และกำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๖ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ยังสามารถตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเสนอญัตติในเรื่องต่าง ๆ ได้อีก

ประการสุดท้าย ญัตติเป็นกลไกในการประชุมสภา การประชุมสภานั้นที่ประชุมมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อตกลงในการดำเนินงานของสภาร่วมกัน สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมย่อมต้องการการประชุมที่มีประสิทธิภาพ และมุ่งหวังความสำเร็จอย่างเป็นประชาธิปไตย ญัตติได้เข้ามามีส่วนเป็นกลไกเพื่อให้การประชุมสภาบรรลุความมุ่งหมาย โดยมีญัตติต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีในการประชุมในอันที่จะนำมาซึ่งความสะดวก รักษาผลประโยชน์ของสภาให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ปกป้องการฉวยโอกาส แก้ไขปัญหาและสร้างความเป็นประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติในการประชุมสภาที่กำหนดให้สมาชิกต้องเสนอญัตติ เช่น ญัตติขอให้ปรึกษาหรือพิจารณาเป็นเรื่องด่วน ญัตติขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม ญัตติขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน ญัตติขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ เพื่อให้เป็นการสะดวกแก่การพิจารณาและลงมติโดยไม่สับสน ญัตติขอให้ออกเสียงลงคะแนนลับ เพื่อให้สมาชิกได้ใช้สิทธิในการออกเสียงลงคะแนนอย่างเสรี และญัตติขอให้ปิดอภิปราย ทั้งนี้เพื่อให้การประชุมสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

- พลโท สุข เปรุนาวิน ได้อธิบายถึงประเภทของญัตติว่า ญัตติแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๔ ประเภท คือ ญัตติหลัก และญัตติประกอบ ญัตติจร และญัตติที่เป็นเอกสิทธิ์

๑. ญัตติหลัก (Main Motions) ได้แก่ความคิดหรือข้อเสนอหลักที่เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเพื่อลงมติ เป็นญัตติที่เป็นประเด็นสำคัญแสดงชัดเจนแน่นอนในตัวเองว่า เป็นข้อเสนอให้สภามีมติอย่างใดอย่างหนึ่ง และเป็นญัตติที่มีความสำคัญในตัวเอง เช่น ญัตติเสนอร่างพระราชบัญญัติ

๒. ญัตติประกอบ (Subsidiary Motions) เป็นญัตติที่เกี่ยวข้องกับญัตติหลัก กล่าวคือเป็นญัตติที่เสนอประกอบเพื่อให้การพิจารณาญัตติหลักแล้วเสร็จ หรือเป็นญัตติที่เสนอประกอบเพื่อช่วยส่งเสริมให้การพิจารณาญัตติหลักสำเร็จลงไป ตัวอย่างเช่น ญัตติต่อไปนี้

(ก) ขอแปรญัตติเฉพาะเรื่องที่มิใช่ร่างพระราชบัญญัติ

(ข) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน

(ค) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาหรือขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น

(ง) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ

(จ) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา

(ฉ) ขอให้ปิดอภิปราย

๓. ญัตติจร (Incidental Motions) คือญัตติที่มิได้ใช้กับญัตติหลักที่กำลังพิจารณาอยู่ หากแต่บังเอิญมาเกี่ยวข้องกัน เช่น การลุกขึ้นยืนประท้วง หรือลุกขึ้นยืนซักถามรายละเอียด บางประการเพื่อประกอบความรู้และช่วยในการตัดสินใจที่จะลงมติในญัตติหลัก

๔. ญัตติที่เป็นเอกสิทธิ์ (Privileged Motions) คือญัตติที่มีความสำคัญมากซึ่งที่ประชุมจะต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดในทันที โดยไม่คำนึงถึงว่าจะมีเรื่องอื่นค้างการพิจารณาหรือกำหนดพิจารณาอยู่หรือไม่ ญัตติที่เป็นเอกสิทธิ์ ได้แก่ ญัตติกำหนดเวลาสำหรับการประชุมคราวต่อไป หรือญัตติให้เลิกประชุมเมื่อเห็นว่าเกิดอุปสรรคขัดข้องทำให้ไม่สามารถประชุมต่อไปได้ และญัตติที่ประธานสภายินยอมให้กระทำได้ตามที่มีสมาชิกลุกขึ้นยืนขอให้ใช้เอกสิทธิ์ เป็นต้น (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๔๐๐-๔๐๓)

- เมื่อมีการเสนอญัตติและการอภิปรายยุติลงแล้ว สภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีมติว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไร เพราะญัตติต้องไม่มีลักษณะทำนองเดียวกับกระทู้ โดยการเสนอญัตติต้องมีวัตถุประสงค์ให้สภาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย ซึ่งโดยปกติสภาผู้แทนราษฎรจะมีมติส่งให้รัฐบาลรับไปพิจารณาดำเนินการต่อไป ถ้าเป็นการพิจารณาญัตติขอให้สภาแต่งตั้งคณะกรรมาธิการ หรือขอให้คณะกรรมาธิการสามัญคณะใดคณะหนึ่งพิจารณาเรื่องใด ๆ การพิจารณาของสภาจะมีการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น เมื่อการอภิปรายยุติลงสภาผู้แทนราษฎรจะลงมติว่าแต่งตั้งคณะกรรมาธิการ สภาจะแต่งตั้งคณะกรรมาธิการตามที่คณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอ ซึ่งการตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญหรือการส่งเรื่องให้คณะกรรมาธิการสามัญพิจารณาเรื่องใด ๆ นั้น สภาผู้แทนราษฎรจะมีมติกำหนดเวลาให้คณะกรรมาธิการพิจารณาศึกษาก็ได้ (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๙๘)

- ผู้จัดทำเห็นว่า แม้ญัตติจะมีผู้เสนอและผู้รับรองถูกต้อง แต่การเสนอญัตติจะต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของญัตติด้วยว่า ญัตติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการใด ๆ ที่อยู่ในขอบข่ายหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ และญัตติดังกล่าวต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญฯ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรด้วย ดังนั้น จึงไม่เป็นการผูกมัดประธานสภาผู้แทนราษฎรว่า หากมีผู้เสนอและผู้รับรองญัตติครบถ้วนแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะต้องอนุญาตให้ที่ประชุมพิจารณาญัตตินั้นเสมอไป

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดนิยามคำว่า “ญัตติ” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

- ไม่ควรเพิ่มถ้อยคำว่า “ทั้งนี้ ต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร” ในนิยามของคำว่า “ญัตติ” เนื่องจากกรณีใดที่ไม่ใช่เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรก็ไม่สามารถเสนอญัตติให้มีการปฏิบัติหรือดำเนินการอย่างไรต่อไปได้ (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๑๐ วันพุธที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๕ ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภา และต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่อง ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือและต้องมีสมาชิกรับรอง บัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่งหมวดที่ ๔ ญัตติต้องเสนอล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร และมีสมาชิกรับรอง ๒ คน ... ”

๒) คำอธิบายประกอบ

- โดยทั่วไป ญัตติต้องเสนอเป็นหนังสือ และญัตติที่กำหนดให้เสนอเป็นหนังสือนี้มักจะเป็นญัตติที่สำคัญจึงได้กำหนดเสนอเป็นหนังสือ เพื่อที่สมาชิกได้มีโอกาสนำไปศึกษาล่วงหน้า มีลักษณะเป็นญัตติหลักในตัวญัตตินั้นเอง ได้แก่

๑) ญัตติเสนอร่างพระราชบัญญัติ

๒) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เป็นการเสนอเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้ตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของประชาชน ญัตตินี้ต้องเสนอเป็นหนังสือไม่ต้องมีผู้รับรองและเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ

๓) ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ เป็นกลไกในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารในการบริหารราชการแผ่นดินนั้น

๔) ญัตติขอให้สภามีมติให้รัฐมนตรีผู้ใดเข้าร่วมประชุมในเรื่องใดในที่ประชุมสภาตามมาตรา ๑๗๗ ของรัฐธรรมนูญ สมาชิกจะต้องเสนอเป็นหนังสือต่อประธานสภาและต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒๐ คน

๕) ญัตติขอให้สภามีมติว่ากรณีมีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างสภากับองค์กรตามมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญ สมาชิกจะต้องเสนอเป็นหนังสือต่อประธานสภาและต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒๐ คน

๖) ญัตติขอให้ประชุมลับ เพื่อมิให้บุคคลภายนอกผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสภาได้รู้ถึงสิ่งซึ่งที่ประชุมเห็นว่าเป็นความลับ อันเป็นการรักษาความลับของสภาและเปิดโอกาสให้สภาได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ อย่างเต็มที่เพื่อประโยชน์ของประเทศ

๗) ญัตติขอให้ตั้งคณะกรรมาธิการกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบถามหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา

๘) ญัตติขอให้ยกร่างพระราชบัญญัติซึ่งต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญขึ้นพิจารณาใหม่

๙) ญัตติขอให้ตีความข้อบังคับการประชุม

๑๐) ญัตติแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุม เป็นการเสนอญัตติเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับการประชุมให้เป็นไปตามที่สภาต้องการเป็นการถาวร ในกรณีที่ข้อบังคับการประชุมสภาที่ใช้อยู่ยังไม่เหมาะสม สมาชิกของสภานั้นสามารถที่จะเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภานั้นได้ โดยต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒๐ คน การเสนอและการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้นำวิธีการเสนอและการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้นำวิธีการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาใช้โดยอนุโลม

๑๑) ญัตติด่วน เป็นการเสนอญัตติเพื่อให้สภาได้พิจารณาเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดินหรือประชาชนเป็นการด่วน ญัตตินี้เป็นญัตติซึ่งมีลักษณะพิเศษกำหนดไว้เฉพาะในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๔๑๙-๔๒๕)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๗ เพียงแต่มีการตัดคำว่า “ทั้งนี้” ออก

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๖ ญัตติขอให้ประชุมลับตามมาตรา ๑๒๗ ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๓๓ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ และญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่อง ญัตติขอให้ประชุมลับตามมาตรา ๑๒๗ ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๓๓ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ เป็นญัตติที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แน่ชัดว่าจะต้องมีสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่ากี่คนเข้าชื่อเสนอจึงจะสามารถเสนอญัตตินั้น ๆ ได้ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้สมาชิกมารับรองญัตติอีก

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๗** บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมแต่ละสภา แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกของแต่ละสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา แล้วแต่กรณี ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๓** บัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน และจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

(๓) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีผู้เสนอตาม (๒) หรือ (๓) เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน จะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๑** บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ

เมื่อได้มีการเสนอญัตติตามวรรคหนึ่งแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมตินั้นไม่ได้คะแนนเสียงตามวรรคสี่

เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง โดยมิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไปให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้มิให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุดลง

มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

รัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิมแต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นภายหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง หรือพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกินเก้าสิบวันก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่น ให้รัฐมนตรีคนนั้นยังคงต้องถูกอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจต่อไป”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๒** บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร จะเข้าชื่อกันเพื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี โดยไม่มีการลงมติก็ได้”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๗ ญัตติขอให้สภามีมติให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดเข้าร่วมประชุมในเรื่องใดในที่ประชุม ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง การเสนอญัตติขอให้สภามีมติให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดเข้าร่วมประชุมในเรื่องใดในที่ประชุม นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ในข้อ ๓๙ ซึ่งบัญญัติว่า “ญัตติขอให้สภามีมติให้รัฐมนตรีผู้ใดเข้าร่วมประชุมในเรื่องใดในที่ประชุมสภาตามมาตรา ๒๑๐ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน” ซึ่งเป็นการบัญญัติให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๔๐ มาตรา ๒๑๐ ซึ่งบัญญัติว่า “... ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามีมติให้เข้าประชุมในเรื่องใด รัฐมนตรีต้องเข้าร่วมประชุม” ซึ่งต่อมา รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗๗ ก็ยังคงบัญญัติหลักการนี้ไว้อยู่ ดังนั้นข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๙ จึงบัญญัติทำนองเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามแม้รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๓ ไม่ได้บัญญัติหลักการนี้ไว้ แต่ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๗ ก็ยังบัญญัติหลักการให้สิทธิสมาชิกเสนอญัตตินี้ได้อยู่

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๙ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” เป็น “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ที่ประชุมสภา” เป็น “ที่ประชุม” เพราะคำว่า “ที่ประชุม” มีการกำหนดนิยามไว้ในข้อ ๓ แล้ว และแก้ไขความโดยตัดเลขมาตราออกเพราะรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ไม่ได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีมติให้รัฐมนตรีเข้าร่วมประชุมไว้ ทั้งนี้ มาตรา ๑๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ กำหนดให้รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๓ บัญญัติว่า “รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิเข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภาแต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน เว้นแต่เป็นการออกเสียงลงคะแนนในสภาผู้แทนราษฎรในกรณีที่รัฐมนตรีผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย และให้นำเอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

- รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๘ ญัตติขอให้สภามีมติว่ากรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาตามมาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง การเสนอญัตติขอให้สภามีมติว่ากรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภานั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ในข้อ ๔๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ญัตติขอให้สภามีมติว่ากรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน” ซึ่งเป็นการบัญญัติให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งหลักการนี้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๔

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๐ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับ มาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐
- การส่งปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาในข้อนี้ ไปยังศาลรัฐธรรมนูญต้องใช้มติของสภาผู้แทนราษฎร

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๐ (๒) บัญญัติ ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕)

ข้อ ๔๘/๑ ญัตติขอให้สภามีมติส่งเรื่องที่มีเหตุสมควรจะให้มีการออกเสียงประชามติให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการ ตามมาตรา ๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ญัตติดังกล่าวต้องไม่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้และต้องมีคำถามประชามติและสาระสำคัญของเรื่องที่จะขอทำประชามติในลักษณะที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญได้โดยสะดวก

เมื่อสภาลงมติเห็นชอบกับญัตติดังกล่าวแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งผลการลงมติพร้อมสาระสำคัญตามวรรคสอง ไปยังวุฒิสภาทราบ แต่ถ้าสภาลงมติไม่เห็นชอบ ให้ญัตติเป็นอันตกไป

ข้อ ๔๘/๒ กรณีวุฒิสภาส่งผลการลงมติของวุฒิสภาพร้อมสาระสำคัญของเรื่องที่มีเหตุสมควรจะให้มีการออกเสียงประชามติมายังสภาเพื่อดำเนินการพิจารณาลงมติให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

เมื่อที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับเรื่องดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งผลการลงมติไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบ

ข้อ ๔๘/๓ เมื่อญัตติตามข้อ ๔๘/๑ ได้รับความเห็นชอบจากทั้งสองสภา ให้เสนอประธานรัฐสภาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติต่อไป

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๙ ญัตติขอให้สภามีมติว่ากรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาตามมาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง การเสนอญัตติขอให้สภาตั้งคณะกรรมาธิการนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ในข้อ ๓๒ ซึ่งบัญญัติว่า “ญัตติขอให้คณะกรรมาธิการสามัญคณะใดคณะหนึ่งหรือขอให้สภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๑ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๒๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙ บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ หรือคณะกรรมาธิการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ เพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด

การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่งต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการตั้งคณะกรรมาธิการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมาธิการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกันในกรณีที่การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริงหรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกันให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมาธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมาธิการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ แต่การเรียกเช่นว่านั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมาธิการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมาธิการเรียก

ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่ของคณะกรรมาธิการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณีมีมติมิให้เปิดเผย

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และผู้ปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย

กรรมาธิการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๒๘ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคแปด”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕๐ ในกรณีที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือมีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความมั่นคงของประเทศไม่ว่าในทางเศรษฐกิจหรือในทางใด ๆ ก็ตาม หรือในอันที่จะขจัดเหตุใด ๆ ที่กระทบกระเทือนต่อเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง จะเสนอญัตติด่วนเพื่อให้สภาพิจารณาเป็นการด่วนก็ได้

ญัตติด่วนต้องไม่มีลักษณะทำนองเดียวกับกระทู้ถาม และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สภาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง การเสนอญัตติด่วน นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ในข้อ ๓๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือมีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือความมั่นคงของประเทศ ไม่ว่าในทางเศรษฐกิจ การคลัง หรือในทางใด ๆ ก็ตาม หรือในอันที่จะขจัดเหตุใด ๆ ที่กระทบกระเทือนต่อเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง จะเสนอญัตติด่วนเพื่อให้สภาพิจารณาเป็นการด่วนก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๒ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่ากระทู้เป็นกระทู้ถามในวรรคสองเพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕๑ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่าญัตติใดเป็นญัตติด่วนหรือไม่ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้เสนอญัตติทราบพร้อมด้วยเหตุผลภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้น

ให้ประธานสภาบรรจุญัตติด่วนเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ญัตติที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าไม่ได้เป็นญัตติด่วน ให้ประธานสภาดำเนินการต่อไปตามข้อ ๕๓

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง อำนาจของประธานสภาผู้แทนราษฎรในการวินิจฉัยว่าญัตติใดเป็นญัตติด่วนนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ในข้อ ๓๓ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่าญัตติใดเป็นญัตติด่วนหรือไม่ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้เสนอญัตติทราบพร้อมด้วยเหตุผลภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๓
- กำหนดระยะเวลาห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตติ เป็นระยะเวลาเร่งรัดให้ประธานต้องวินิจฉัย (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๔ วันพุธที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๒)
- ความว่า “... นับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้น” ที่กำหนดไว้ในข้อนี้นั้น ให้เริ่มระยะเวลาโดยใช้หลักเกณฑ์ว่า ญัตติที่ได้รับนั้นมีความถูกต้องครบถ้วนแล้วหรือไม่ หากญัตติใดยังไม่ถูกต้องครบถ้วนให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ยังไม่ได้รับญัตตินั้น (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๕ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕๒ ญัตติที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย ต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติและปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง ญัตติที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย ต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัตินั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่งหมวดที่ ๔ ญัตติต้องเสนอล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร และมีสมาชิกรับรอง๒ คน” (ซึ่งในหมวดที่ ๔ เป็นเรื่องการเสนอร่างพระราชบัญญัติ)

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๔ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยตัดญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญออก เนื่องจากมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ กำหนดให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

- เหตุผลที่บัญญัติว่า “ญัตติที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย ต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติ ...” ก็เพื่อบังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เสนอญัตติที่มีเป้าประสงค์ให้ญัตติที่เสนอนั้นมีผลเป็นกฎหมาย จึงจำเป็นต้องกำหนดให้เสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติ อย่างไรก็ดี ข้อนี้มิได้หมายความรวมถึงการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เนื่องจากเมื่อพิจารณามาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แล้วเห็นว่า ได้กำหนดให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ดังนั้น การเสนอญัตติที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมายที่จะเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๕ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๓ บัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน และจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

(๓) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีผู้เสนอตาม (๒) หรือ (๓) เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน จะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕๓ ภายใต้บังคับข้อ ๕๑ และข้อ ๕๒ ให้ประธานสภาบรรจุญัตติเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้นตามลำดับที่ยื่นก่อนหลัง กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง การกำหนดให้ประธานสภาบรรจุญัตติเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้นตามลำดับที่ยื่นก่อนหลัง นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ในข้อ ๓๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายใต้บังคับข้อ ๓๔ โดยปกติให้ประธานสภาบรรจุญัตติเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้นตามลำดับที่ยื่นก่อนหลัง เว้นแต่ร่างพระราชบัญญัติให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติจากคณะกรรมาธิการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติ หรือตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๕

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕๔ ญัตติต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ

(๑) ขอให้พิจารณาเป็นเรื่องด่วน

(๒) ขอเปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม

(๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๓๖ หรือข้อ ๓๘

(๔) ญัตติในข้อ ๕๕ ข้อ ๘๐ ข้อ ๘๓ ข้อ ๘๔ ข้อ ๑๒๐ หรือข้อ ๑๘๔

(๕) ญัตติที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ญัตติตาม (๒) ถ้าเป็นการเสนอเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ให้มีผลบังคับในการประชุมครั้งต่อไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง การเสนอญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔๔ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ญัตติต่อไปนี้ไม่ต้องบอกล่วงหน้า ไม่ต้องเสนอเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ต้องมีสมาชิกรับรองคนหนึ่งคือ ก. ญัตติให้รับรองรายงานการประชุม ข. ญัตติให้รับรองรายงานของกรรมาธิการ ค. ญัตติให้ปรึกษาการอันหนึ่งอันใดเป็นการด่วน หรือญัตติซึ่งประธานเห็นว่าควรอนุญาต ง. ญัตติในข้อ ๔๕”

๒) คำอธิบายประกอบ

- โดยหลักการเสนอญัตติทั่ว ๆ ไปเพื่อให้สภาพิจารณานั้น ข้อบังคับการประชุมกำหนดไว้ว่าต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภา ทั้งนี้ มีข้อยกเว้นบางประการที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือไม่ต้องเสนอเป็นหนังสือซึ่งสมาชิกสามารถเสนอด้วยวาจาได้ ญัตติที่สามารถเสนอด้วยวาจานั้นต้องเป็นญัตติซึ่งข้อบังคับการประชุมสภากำหนดไว้ให้เสนอด้วยวาจาได้ ส่วนใหญ่จะเป็นญัตติที่เกี่ยวกับระเบียบวิธีปฏิบัติในการประชุมสภา เพื่อช่วยให้การพิจารณาญัตติหลักสำเร็จลง ได้แก่

(๑) ญัตติขอให้ปรึกษาหรือพิจารณาเป็นเรื่องด่วน ความมุ่งหมายเพื่อให้ที่ประชุมมีโอกาสพิจารณาญัตติซึ่งมิได้บรรจุในระเบียบวาระการประชุม แต่มีความจำเป็นจะต้องปรึกษา หรือพิจารณาเป็นเรื่องด่วนได้ ตามปกติการประชุมสภาจะต้องพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุมสภา แต่เมื่อมีสภาพการณ์หรือเหตุการณ์หรือเหตุจำเป็นซึ่งสมควรที่จะปรึกษาหรือพิจารณาเป็นการด่วน ก็สามารถเสนอญัตติให้ที่ประชุมปรึกษาหรือพิจารณาเรื่องนั้นได้ ญัตตินี้เสนอได้ด้วยวาจาและต้องมีผู้รับรอง

ตามข้อบังคับฯ แต่การเสนอก็จะต้องกระทำก่อนหรือหลังการพิจารณาเรื่องหนึ่งเรื่องใดจะเสนอขณะที่กำหนดพิจารณาเรื่องหนึ่งเรื่องใดอยู่ไม่ได้ เพราะจะถือเป็นขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาอันจะทำให้ญัตติที่กำหนดพิจารณาอยู่ตกไป

ญัตติที่ควรแก่การเสนอให้ที่ประชุมปรึกษาหรือพิจารณาเป็นเรื่องด่วน ได้แก่ ญัตติซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นจนไม่สามารถจะเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือได้ทัน และหากไม่ได้รับการพิจารณาอย่างทันท่วงทีไม่ทันต่อเหตุการณ์ ผู้เสนอต้องพิจารณาด้วยว่าญัตติที่เสนอนั้นมีความสำคัญ และเร่งด่วนกว่าญัตติอื่นที่ได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมไว้แล้ว มิฉะนั้นจะเป็นการทำให้สภาเสียเวลาในการพิจารณาญัตติดังกล่าว นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงความพร้อมของสมาชิกที่จะพิจารณาญัตตินั้นด้วย เพราะสมาชิกจะต้องพิจารณาเรื่องที่สำคัญโดยมิได้ทราบล่วงหน้ามาก่อน หากสมาชิกไม่พร้อมก็จะทำให้การพิจารณาไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ญัตตินี้ผ่านการพิจารณาด้วยคะแนนเสียงข้างมาก กรณีที่ประชุมเห็นชอบด้วยก็จะปรึกษาหรือพิจารณาญัตติที่ได้ขอให้ปรึกษาหรือพิจารณานั้นทันที หากที่ประชุมไม่เห็นชอบด้วย การประชุมก็จะดำเนินไปตามระเบียบวาระการประชุมปกติ ส่วนใหญ่แล้วที่ประชุมจะไม่ค่อยพิจารณาญัตตินี้บ่อยนัก นอกจากจะเป็นเรื่องด่วนจริง ๆ

(๒) ญัตติขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม เพื่อเปิดโอกาสให้เปลี่ยนลำดับการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตามที่ที่ประชุมเห็นสมควร ระเบียบวาระการประชุมเป็นสิ่งที่กำหนดเรื่องที่บรรจุเข้ารับการพิจารณาในการประชุมครั้งนั้นโดยลำดับซึ่งได้จัดลำดับไว้ตามข้อบังคับการประชุมสภา โดยข้อบังคับการประชุมกำหนดให้สภาดำเนินการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตามลำดับในระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมลงมติเป็นอย่างอื่น ฉะนั้น ถ้าหากสมาชิกประสงค์จะขอให้เปลี่ยนลำดับการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในระเบียบวาระการประชุม ก็จะต้องเสนอญัตติขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม เพื่อให้ที่ประชุมลงมติ ญัตตินี้เสนอได้ด้วยวาจาและต้องมีผู้รับรองตามข้อบังคับฯ โดยต้องเสนอก่อนหรือหลังการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ห้ามมิให้เสนอระหว่างการพิจารณาญัตติใดญัตติหนึ่ง มิฉะนั้น จะเป็นการขอยกเลิกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาอันจะทำให้ญัตติที่กำลังพิจารณาอยู่นั้นตกไป

(๓) ญัตติขอให้ลงมติมิให้จดรายงานการประชุมลับ เพื่อพิทักษ์มิให้สิ่งซึ่งที่ประชุมสภาเห็นว่าเป็นความลับที่ปรากฏในการประชุมรู้ไปถึงผู้ที่ไม่มีความจำเป็นจะต้องรู้ รายงานการประชุม คือ บันทึกผลหรือสิ่งที่กระทำให้ที่ประชุมตั้งแต่เปิดการประชุมจนปิดการประชุม รายงานการประชุมที่ผ่านการรับรองจากสภาแล้วถือเป็นเอกสารแสดงหลักฐานการดำเนินงานของสภา รายงานการประชุมจะกระทำโดยวิธีบันทึกละเอียดจากคำพูดของผู้พูดตลอดจนเหตุการณ์ในที่ประชุม โดยปกติแล้วจะต้องจดรายงานการประชุมไม่ว่าการประชุมนั้นจะเป็นการประชุมโดยเปิดเผยหรือการประชุมลับก็ตาม ซึ่งรายงานการประชุมลับนั้นภายหลังจะเปิดเผยหรือไม่ก็จะต้องเป็นไปตามมติของสภา ในการประชุมลับครั้งใด หากที่ประชุมเห็นว่าสมควรรักษาความลับที่ปรากฏในที่ประชุม ก็สามารถที่จะเสนอญัตติขอให้ที่ประชุมลงมติมิให้จดรายงานการประชุมลับนั้นได้ ซึ่งจะขอให้จดรายงานการประชุมลับทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ ญัตตินี้เสนอได้ด้วยวาจาและต้องมีการรับรองตามข้อบังคับฯ ญัตตินี้ผ่านการพิจารณาของที่ประชุมด้วยคะแนนเสียงข้างมาก หากที่ประชุมเห็นชอบด้วยก็จะไม่มีการจดรายงานการประชุมลับนั้น แต่ให้มีบันทึกเหตุการณ์ไว้ เพราะหากมีความจำเป็นจะได้ใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้ หากไม่เห็นชอบด้วยก็จะต้องจดรายงานการประชุมไปตามปกติ

(๔) ญัตติขอให้ลงมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน เพื่อมิให้เผยแพร่ไปยังสาธารณชน ตามปกติการประชุมสภาย่อมเป็นการเปิดเผย และต้องการให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับรู้ แต่หากเห็นว่ามีข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดินที่ได้กล่าวหรือปรากฏในการประชุม ซึ่งไม่สมควรจะเผยแพร่ไปเพราะอาจจะไม่ปลอดภัยและเสียหาย สมาชิกก็อาจเสนอญัตติขอให้สภาลงมติห้ามโฆษณาข้อความนั้นได้ โดยข้อความดังกล่าวนั้นอาจเป็นข้อความที่กล่าวหรือปรากฏอยู่ทั้งในการประชุมเปิดเผยหรือการประชุมลับก็ได้

(๕) ญัตติขอแปรญัตติเฉพาะเรื่องที่มิใช่กฎหมาย เพื่อแก้ไขถ้อยคำในญัตติที่ที่ประชุมกำลังพิจารณาให้เหมาะสมหรือสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของที่ประชุมก่อนลงมติ การเสนอญัตตินี้กระทำได้เฉพาะในเรื่องที่มิใช่กฎหมายเท่านั้น และเป็นการขอแก้ไขในรายละเอียดซึ่งยังต้องคงประเด็นของญัตติไว้ตามเดิม

(๖) ญัตติขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องเพื่อพิจารณาพร้อมกัน เพื่อเป็นการประหยัดเวลาการพิจารณาของสภามิให้ดำเนินการซ้ำซ้อนและป้องกันการลงมติในเรื่องเดียวกันต่างกัน โดยในการดำเนินการประชุมสภาจะพิจารณาเรื่องที่ปรากฏในระเบียบวาระประชุมทีละเรื่องตามลำดับ แต่ในกรณีที่เรื่องปรากฏอยู่แล้วในระเบียบวาระประชุมนั้นมีหลายเรื่อง และเรื่องเหล่านั้นเป็นเรื่องเดียวกันทำนองเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกัน สมควรจะพิจารณาพร้อมกันก็สามารถจะเสนอญัตติขอให้รวมระเบียบวาระประชุมนั้น ๆ เพื่อพิจารณาพร้อมกันได้ ญัตตินี้เสนอได้ด้วยวาจาและต้องมีผู้รับรองถูกต้องตามข้อบังคับฯ และญัตตินี้ผ่านที่ประชุมด้วยคะแนนเสียงข้างมาก หากที่ประชุมเห็นชอบก็จะดำเนินการประชุมเรื่องที่ขอรวมพิจารณาไปพร้อม ๆ กัน หากที่ประชุมไม่เห็นชอบก็จะต้องดำเนินการประชุมพิจารณาเรื่องดังกล่าวทีละเรื่องตามลำดับ

(๗) ญัตติขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณา เพื่อส่งปัญหาหรือญัตติที่ที่ประชุมสภากำลังพิจารณาไปให้คณะกรรมาธิการเป็นผู้พิจารณารายงานต่อที่ประชุมในภายหลัง อันเป็นการกลั่นกรองและพิจารณาปัญหาอย่างถี่ถ้วนและรอบคอบ เมื่อที่ประชุมพิจารณาปัญหานี้ในภายหลังจะได้สะดวกและรวดเร็วเป็นผลดียิ่งขึ้น เนื่องจากในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของที่ประชุมสภา อาจมีปัญหาซึ่งที่ประชุมสภาไม่สะดวกที่จะพิจารณา เนื่องจากประกอบด้วยคนจำนวนมาก หรือมีรายละเอียดที่จะต้องใช้เวลาในการศึกษาตามสมควร ในกรณีดังกล่าวนี้ข้อบังคับการประชุมสภาได้กำหนดให้เสนอญัตติขอให้ส่งปัญหาให้คณะกรรมาธิการพิจารณาได้ ญัตตินี้เสนอได้ด้วยวาจาและต้องมีผู้รับรองตามข้อบังคับฯ

การส่งปัญหาให้คณะกรรมาธิการนั้น จะส่งให้คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาซึ่งได้ตั้งไว้แล้วหรือจะส่งให้คณะกรรมาธิการวิสามัญซึ่งจะตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาโดยเฉพาะก็ได้ โดยบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมาธิการจะเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในกิจการที่ได้รับมอบหมาย คณะกรรมาธิการเปรียบเสมือนตัวแทนของสมาชิกสภาในการพิจารณาปัญหานั้น เนื่องจากในการแต่งตั้งกรรมาธิการย่อมจะประกอบด้วยตัวแทนของพรรคการเมืองต่าง ๆ ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วก็จะต้องรายงานต่อมา

ญัตตินี้ผ่านการพิจารณาของสภาด้วยคะแนนเสียงข้างมาก หากที่ประชุมเห็นชอบด้วยก็จะส่งปัญหาต่าง ๆ ที่กำลังพิจารณาให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมาธิการ ทั้งนี้ ที่ประชุมจะกำหนดเวลาในการพิจารณาเพื่อให้คณะกรรมาธิการเสนอรายงานต่อสภาก็ได้ เมื่อคณะกรรมาธิการเสนอผลการพิจารณาต่อสภา สภาก็จะพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งถ้าสงสัยก็สามารถที่จะขอให้กรรมาธิการชี้แจงในปัญหาที่ได้ไปพิจารณามาได้ โดยที่ประชุมสภาไม่จำเป็นจะต้องเห็นด้วยกับกรรมาธิการ เพราะการตัดสินใจในปัญหานั้นเป็นเรื่องของสภา

(๘) ญัตติขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น เพื่อให้สภาได้ข้อมูลโดยตรงจากผู้ที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นประโยชน์ในการทำงานของสภา เนื่องจากเรื่องที่ที่ประชุมสภาปรึกษาหรือพิจารณานั้น ลำพังสมาชิกสภาอาจจะไม่ทราบรายละเอียด หรือไม่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ พอ ข้อบังคับการประชุมสภาได้เปิดโอกาสให้เสนอญัตติขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อสภาจะได้มีหลักฐานและข้อมูลหรือข้อเท็จจริงจากผู้เกี่ยวข้องโดยตรงและมีความรู้ความชำนาญอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้การทำงานของสภาเป็นไปอย่างละเอียดรอบคอบโดยได้ศึกษาข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณา มิได้กระทำการตามความคิดคำนึงของสภาแต่ฝ่ายเดียว ญัตตินี้เสนอได้ด้วยวาจาและต้องมีผู้รับรองตามข้อบังคับฯ หากที่ประชุมลงมติเห็นชอบ ห้ามมิให้เสนอญัตติอื่น ๆ อีก โดยญัตตินี้ผ่านการพิจารณาด้วยคะแนนเสียงข้างมาก กรณีที่ที่ประชุมเห็นชอบด้วย ก็ดำเนินการขอให้บุคคลส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นได้ เมื่อบุคคลนั้นมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมย่อมจะได้รับอนุญาตจากประธาน และได้รับเอกสิทธิ์ในการแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นนั้นด้วย

(๙) ญัตติขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ เพื่อนำประเด็นในเรื่องที่ประกอบด้วยประเด็นมากกว่าหนึ่งประเด็นมารวมเข้าด้วยกัน หรือจำแนกออกจากกัน เพื่อความสะดวกและเข้าใจได้ชัดเจนในพิจารณาหรือลงมติ เนื่องจากเรื่องที่พิจารณานั้นประกอบด้วย ประเด็นหลายประเด็น และประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้นสามารถรวมกันหรือแยกออกจากกันได้ ก็ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติได้ การรวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติจะต้องทำไปเพื่อให้เกิดความสะดวกและชัดเจนในการพิจารณาหรือลงมติเท่านั้น มิใช่เพื่อทำให้เกิดความสับสนแก่สมาชิกหรือเป็นการประวิงเวลาในการพิจารณาของสภา โดยตามข้อบังคับการประชุมสภา ประธานมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ หากประธานสภาไม่ได้สั่งให้ดำเนินการ สมาชิกก็สามารถจะเสนอญัตตินี้ได้ด้วยวาจาและต้องมีผู้รับรองตามบังคับฯ

(๑๐) ญัตติขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา ญัตตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อยืดเวลาในการตกลงใจเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังปรึกษาหรือพิจารณาอยู่ออกไปชั่วคราว ในขณะที่ที่ประชุมกำลังปรึกษาหรือพิจารณาเรื่องใดอยู่ อาจจะมีเหตุผลที่จะต้องเลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณาไป เช่น มีเรื่องรีบด่วนที่จะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จ เป็นต้นว่า เรื่องซึ่งอยู่ในระเบียบวาระการประชุมลำดับถัดไปเป็นเรื่องที่สมควรพิจารณาเป็นการด่วน และเรื่องที่กำลังปรึกษาหรือพิจารณาอยู่นั้นไม่เป็นเรื่องรีบด่วน หากจะเสนอญัตติขอให้นำเรื่องลำดับถัดไปมาพิจารณา ก็จะเป็นการขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาอันจะทำให้เรื่องที่กำลังปรึกษาหรือพิจารณาอยู่นั้นตกไป การเสนอขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณาจะทำให้ได้พิจารณาเรื่องที่จำเป็นต้องพิจารณาเป็นการรีบด่วนก่อน และไม่ทำให้เรื่องที่กำลังพิจารณาค้างอยู่นั้นตกไป แต่จะเป็นการหยุดการพิจารณาเพียงชั่วคราว และสามารถจะนำเรื่องที่ดำเนินการค้างไว้นั้นมาพิจารณาในภายหลังได้ตามความต้องการ

นอกจากนั้น อาจนำมาใช้ในกรณีที่เรื่องที่กำลังปรึกษาหรือพิจารณาอยู่นั้นเป็นเรื่องที่ไม่อาจตกลงกันได้ในทันที หรือเป็นปัญหาซึ่งสลับซับซ้อนมาก เมื่อได้หยุดการพิจารณาไว้ชั่วคราว ทำให้ได้มีเวลาทำการตกลงกันเป็นการภายใน ก็สามารถจะทำความเข้าใจได้โดยไม่เสียเวลาซักถามหรือชี้แจงกันในที่ประชุมสภา เมื่อนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมอีกครั้งก็จะทำให้การปรึกษาและพิจารณารวดเร็วยิ่งขึ้น หรือสมาชิกบางท่านประสงค์จะได้ศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมหรือต้องการเวลาไตร่ตรองก่อนลงมติด้วยความรอบคอบ

ญัตติดังกล่าวนี้อาจนำมาใช้ในการยับยั้งการลงมติในเรื่องที่กำลังพิจารณาอยู่นั้น ซึ่งเป็นกลวิธีในทางการเมืองอย่างหนึ่ง ในกรณีที่คาดหมายได้ว่าหากมีการลงมติกันในขณะนั้น ฝ่ายของตนจะต้องแพ้มติเนื่องจากมีสมาชิกฝ่ายของตนมาประชุมกันน้อย การขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณาก็จะทำให้ไม่แพ้มตินั้น โดยใช้เวลาที่ขอเลื่อนไปนั้นนัดแนะสมาชิกให้มาร่วมสนับสนุน เมื่อถึงเวลาพิจารณาเรื่องนั้นก็จะได้เสียงสนับสนุนอย่างเพียงพอและพร้อมเพรียง

(๑๑) ญัตติขอให้ปิดการอภิปราย เป็นการเสนอญัตติเพื่อยุติการอภิปรายซึ่งที่ประชุมกำลังพิจารณาอยู่ในขณะนั้น โดยในการพิจารณาญัตติต่าง ๆ นั้น สมาชิกย่อมมีสิทธิอภิปรายสนับสนุนหรือคัดค้านเรื่องต่าง ๆ ที่กำลังพิจารณาได้อย่างกว้างขวางและเป็นอิสระ ส่วนจะอภิปรายได้ในขอบเขตอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของญัตตินั้น โดยปกติการอภิปรายจะเริ่มต้นโดยผู้เสนอญัตติเป็นผู้ใช้สิทธิเป็นผู้อภิปรายก่อน จากนั้นจะมีการดำเนินการอภิปรายสลับกันไประหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ว่าในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปรายอีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้ การอภิปรายจะยุติเมื่อไม่มีผู้อภิปรายหรือที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา หรือที่ประชุมลงมติให้ปิดการอภิปราย

นอกจากประธานสภาแล้ว สมาชิกผู้ร่วมประชุมมีสิทธิเสนอญัตติขอให้ปิดอภิปรายได้ด้วยวาจาและต้องมีผู้รับรองตามข้อบังคับ เมื่อเห็นว่าสมควรจะยุติการอภิปรายได้แล้ว หากประธานสภามิได้ขอให้ที่ประชุมลงมติวินิจฉัยว่าสมควรจะยุติการอภิปรายหรือไม่ แต่มีข้อห้ามมิให้สมาชิกผู้ใดเสนอญัตตินี้ในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน เพราะอาจมีการฉวยโอกาสอภิปรายโดยผู้อื่นไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นคัดค้านในคำอภิปรายของตน

ญัตตินี้ผ่านการพิจารณาด้วยคะแนนเสียงข้างมาก หากที่ประชุมเห็นด้วยมีข้อห้ามมิให้เสนอญัตติอื่น ๆ อีก มีผลให้การอภิปรายยุติลงทันที สมาชิกจะอภิปรายอีกไม่ได้ ในกรณีที่ที่ประชุมจะต้องลงมติในเรื่องนั้นก็จะมีการลงมติต่อไป ในกรณีที่จะมีการลงมตินี้ ผู้ได้อภิปรายก่อนหน้านั้นมีสิทธิอภิปรายสรุปความที่ได้อภิปรายกันมาแล้วได้ก่อนที่ที่ประชุมจะลงมติ หากที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับญัตติขอให้ปิดอภิปราย ญัตตินี้ก็จะตกไปที่ประชุมก็จะดำเนินการอภิปรายกันต่อไป

(๑๒) ญัตติขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา เป็นการเสนอเพื่อยับยั้งการลงมติเกี่ยวกับเรื่องที่ที่ประชุมกำลังพิจารณาเพราะถ้าญัตตินี้ผ่านการพิจารณาของที่ประชุม ญัตติเดิมจะตกไป โดยข้อบังคับการประชุมสภากำหนดให้เสนอญัตตินี้ได้โดยวาจาและต้องมีผู้รับรองตามข้อบังคับ การเสนอนั้นอาจจะเสนอเพียง ขอเสนอญัตติขอให้เรื่องอื่นขึ้นมาปรึกษา เมื่อญัตตินี้ผ่านการพิจารณาของที่ประชุม ก็จะต้องนำญัตติลำดับถัดไปขึ้นมาพิจารณา หรือจะเสนอโดยระบุเรื่องที่ขอให้นำมาปรึกษาหรือพิจารณาด้วยก็ได้

ญัตตินี้ผ่านการพิจารณาด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าหากญัตตินี้ผ่านการเห็นชอบของที่ประชุมสภาจะมีผลทำให้การอภิปรายในญัตติที่กำลังพิจารณาอยู่ยุติลง และทำให้ญัตติเดิมตกไป และทำให้ไม่สามารถจะเสนอญัตติอื่น ๆ อีก นอกจากนั้นห้ามมิให้สมาชิกผู้ใดเสนอญัตตินี้ในคราวเดียวกันกับการอภิปรายของตน และห้ามมิให้เสนอญัตตินี้ในระหว่างที่ที่ประชุมกำลังพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

(๑๓) ญัตติเสนอวิธีลงคะแนนเสียงโดยเปิดเผยหรือลับ ทั้งนี้เพื่อให้ที่ประชุมลงคะแนนโดยเปิดเผยหรือลับ เป็นการเสนอเพื่อให้ที่ประชุมลงคะแนนเปิดเผยหรือลับตามวิธีที่ที่ประชุมเห็นสมควร

(๑๔) ญัตติขอให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภา เสนอเพื่อให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติรวดเร็วขึ้นซึ่งมักจะใช้กรณีเร่งด่วน โดยปกติการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สอง ตามปกติจะส่งให้คณะกรรมาธิการที่สภาตั้งขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นคณะกรรมาธิการสามัญหรือคณะกรรมาธิการวิสามัญก็ได้ เพื่อให้คณะกรรมาธิการดังกล่าวได้พิจารณาก่อนที่สภาจะพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราในวาระที่สอง แต่ถ้าต้องการความรวดเร็วก็สามารถเสนอญัตติขอให้พิจารณาโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภาได้เพราะจะลดขั้นตอนการพิจารณาลง เนื่องจากการพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภา เป็นทั้งการพิจารณาขั้นกรรมาธิการและการพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรารวมกันไป โดยถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมาธิการ และประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมาธิการ ญัตตินี้เสนอได้ด้วยวาจาและต้องมีผู้รับรองตามข้อบังคับฯ

ร่างพระราชบัญญัติที่พิจารณาโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภาส่วนใหญ่จะเป็นร่างพระราชบัญญัติที่สั้น และไม่มีปัญหาสลับซับซ้อน จำเป็นจะต้องผ่านการพิจารณาของสภาอย่างรีบด่วน หากไม่จำเป็นก็ควรจะพิจารณาไปตามขั้นตอนปกติ เพราะจะทำให้รอบคอบกว่า

ญัตตินี้ผ่านการพิจารณาด้วยคะแนนเสียงข้างมาก หากที่ประชุมเห็นชอบด้วยก็จะพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภา โดยหลังจากพิจารณาในวาระที่สองเสร็จแล้วก็มักจะพิจารณาในวาระที่สามซึ่งเป็นลงมติเห็นชอบโดยไม่มีการอภิปรายต่อไป เรียกกันว่าการพิจารณารวดเดียวสามวาระ หากที่ประชุมไม่เห็นชอบด้วยก็ต้องตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาไปตามขั้นตอน

(๑๕) ญัตติขอให้งดใช้ข้อบังคับการประชุมสภาข้อหนึ่งข้อใดทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี เป็นการเสนอเพื่อให้ที่ประชุมพิจารณายกเว้นข้อบังคับการประชุมบางข้อโดยยกเว้นข้อหนึ่งข้อใดทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นการชั่วคราว เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินการประชุม เนื่องจากบางครั้งข้อบังคับการประชุมอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจการของสภา เพื่อให้การประชุมสภาบรรลุเป้าหมายสมความมุ่งหมาย จึงได้เปิดโอกาสให้มีการยกเว้นข้อบังคับการประชุมบางข้อได้ โดยจะขอยกเว้นข้อบังคับข้อนั้นทั้งข้อหรือแต่เพียงความบางส่วนก็ได้ แต่การยกเว้นนั้นจะต้องไม่ขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญของสมาชิกรัฐสภา เช่น จะขอยกเว้นเพื่อมิให้สมาชิกมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนไม่ได้และต้องไม่ขัดต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ เช่น จะขอยกเว้นเพื่อมิให้ต้องมีองค์ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดไม่ได้ การเสนอญัตตินี้เสนอได้ด้วยวาจาและต้องมีผู้รับรอตามข้อบังคับฯ

การงดใช้ข้อบังคับการประชุมสภานี้จะไม่กระทำกันถ้าไม่จำเป็น จะทำในกรณีที่เรียกได้ว่าไม่มีทางเลือกแล้ว เพราะข้อบังคับต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้แล้วนั้นผ่านการพิจารณาของสมาชิกของสภานั้น ๆ มาแล้ว ข้อบังคับการประชุมเพียงแต่เปิดช่องไว้เพื่อความคล่องตัวในกรณีที่อาจมีความไม่สะดวกในการใช้บังคับเท่านั้น จะงดใช้ข้อบังคับการประชุมตลอดไปเป็นการถาวรไม่ได้ หากประสงค์จะให้ยกเว้นตลอดไปต้องไปขอยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุม

(๑๖) ญัตติที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร มีขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ประธานสภาได้ใช้ดุลพินิจในการอนุญาตให้สภาพิจารณาญัตติซึ่งเป็นประโยชน์เพื่อความคล่องตัวของการประชุมสภา (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๔๐๓-๔๑๘)

- เนื่องจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมามักมีการขอเปลี่ยนระเบียบวาระการประชุมเป็นประจำ บางครั้งทำให้เกิดความสับสน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงหรือเลื่อนระเบียบวาระการประชุมที่เกี่ยวข้องไม่สามารถจัดเตรียมข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ การพิจารณาของสภาขาดความละเอียดรอบคอบและเกิดข้อผิดพลาด แต่อย่างไรก็ตาม ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๖ วรรคสอง ได้แก้ไขปัญหาในเรื่องนี้โดยกำหนดให้ญัตติขอเปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม ถ้าเป็นการเสนอเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้วให้มีผลบังคับในการประชุมครั้งต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีเวลาเตรียมข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายนั้นได้ทัน (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๔๐๐)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยตัดญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญออก เนื่องจากมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ กำหนดให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕๕ เมื่อที่ประชุมกำลังพิจารณาญัตติใดอยู่ ห้ามเสนอญัตติอื่นขึ้นมาพิจารณา เว้นแต่ญัตติดังต่อไปนี้

(๑) ขอแปรญัตติเฉพาะในเรื่องที่ไม่ใช่ร่างพระราชบัญญัติ

(๒) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน

(๓) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณา หรือขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น

(๔) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ

(๕) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา

(๖) ขอให้ปิดอภิปราย

(๗) ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา

ญัตติตาม (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ห้ามไม่ให้เสนอญัตติอื่นในข้อนี้อีก

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการ เรื่อง การห้ามเสนอญัตติซ้อนญัตตินั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔๕ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อที่ประชุมกำลังอภิปรายญัตติใดญัตติหนึ่งอยู่ ห้ามมิให้สมาชิกนำญัตติอื่นเสนอ นอกจาก ก. ญัตติขอแปรญัตติเฉพาะที่ไม่ใช่กฎหมาย ... ฉ. ญัตติขอให้ที่ประชุมยกเรื่องราวอื่นขึ้นปรึกษา ถ้าที่ประชุมตกลงตามนี้ไซร้ ญัตติเดิมเป็นอันระงับไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ญัตติซ้อนญัตติ หมายถึง ญัตติที่เสนอแบบทะลุกลางปล้องขึ้นมา ในระหว่างที่สภากำลังพิจารณาหรือปรึกษาในเรื่องอื่นอยู่ ซึ่งโดยปกติแล้วถือเป็นการผิดข้อบังคับ และที่สำคัญคือ ในบางกรณีอาจมีผลทำให้ญัตติหรือเรื่องอื่นที่กำลังพิจารณาอยู่ต้องตกไปก็เป็นได้ ดังนั้น ข้อบังคับการประชุมทุกฉบับจึงได้วางหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมและจัดระเบียบการเสนอญัตติซ้อนญัตติว่าอันไหนทำได้อันไหนทำไม่ได้ ไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความวุ่นวาย เกิดเป็นโมฆะ หรือเกิดสะดุดในกระบวนการทางนิติบัญญัติขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม การเสนอญัตติซ้อนญัตตินี้ก็เหมือนกับหลักเกณฑ์ทางกฎหมายโดยทั่วไปนั่นเอง กล่าวคือ เมื่อกฎหมายได้กำหนดเป็นข้อห้ามก็มักจะมีข้อยกเว้นตามมาด้วย (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๓๒๗)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๗ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยตัดการขอแปรญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญออก เนื่องจากมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ กำหนดให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕๖ ญัตติตามข้อ ๕๕ (๖) และ (๗) ห้ามเสนอในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการห้ามเสนอญัตติขอให้ปิดอภิปราย หรือเสนอญัตติขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา ในคราวเดียวกับการอภิปรายของตนนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ในข้อ ๓๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ญัตติตามข้อ ๓๓ ค. (ขอให้ลงมติ) จ. (ขอให้ปิดอภิปราย) และ ฌ. (ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา) นั้น ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน”

๒) คำอธิบายประกอบ

- การห้ามเสนอญัตติขอให้ปิดอภิปรายในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน และห้ามเสนอญัตติขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณาในคราวเดียวกับการอภิปรายของตนนั้น ก็เพื่อป้องกันการฉวยโอกาสอภิปรายโดยผู้อื่นไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นคัดค้านในคำอภิปรายของตน
- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๘

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕๗ ญัตติตามข้อ ๕๕ (๗) ห้ามเสนอในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการห้ามเสนอญัตติขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ในข้อ ๓๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ญัตติตามข้อ ๓๔ (๗) ห้ามมิให้เสนอ ... (๒) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ห้ามเสนอญัตติขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น เนื่องจากว่า หากที่ประชุมเห็นชอบให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา จะมีผลทำให้ร่างพระราชบัญญัติที่กำลังพิจารณานั้นตกไปทันที

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๙ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยตัดร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญออก เนื่องจากมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ กำหนดให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕๘ ในกรณีที่ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา ให้ญัตติเดิมเป็นอันตกไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องในกรณีที่ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา ให้ญัตติเดิมเป็นอันตกไปนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔๕ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อที่ประชุมกำลังอภิปรายญัตติใดญัตติหนึ่งอยู่ ห้ามมิให้สมาชิกนำญัตติอื่นเสนอนอกจาก ... ฉ. ญัตติขอให้ที่ประชุมยกเรื่องราวอื่นขึ้นปรึกษา ถ้าที่ประชุมตกลงตามนี้ไซร้ญัตติเดิมเป็นอันระงับไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕๙ ญัตติที่เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อในญัตตินั้น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องญัตติที่เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อในญัตตินั้นบัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ในข้อ ๓๓ ซึ่งบัญญัติว่า “ญัตติที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรและญัตติร่างพระราชบัญญัติสมาชิกผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงนามในญัตติหรือในร่างพระราชบัญญัติที่เสนอแล้วแต่กรณี”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๑

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๖๐ ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิธียกมือขึ้นพ้นศีรษะ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิธีอย่างหนึ่งอย่างใดนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ในข้อ ๓๙ ซึ่งบัญญัติว่า “ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิธียืนขึ้น” ส่วนการแสดงวิธีการรับรองโดยวิธียกมือขึ้นพ้นศีรษะนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๘ ในข้อ ๔๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิธียกมือขึ้นพ้นศีรษะ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๒ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยตัดการรับรองการเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีออก เพราะมาตรา ๒๗๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ กำหนดให้ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๖๑ การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติหรือการถอนญัตติที่ประธานสภาสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการถอนญัตติที่ประธานสภาสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม จะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔๓ ซึ่งบัญญัติว่า

“ผู้เสนอหรือผู้ขอแปรญัตติอาจถอนคำเสนอ หรือคำแปรญัตตินั้นได้ เมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมแล้ว

การถอนคำเสนอหรือคำแปรญัตติอาจทำได้ โดยไม่ต้องอภิปราย”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ถอนญัตติ” หมายถึง การถอนชื่อจากการเป็นผู้เสนอญัตติ ผู้ร่วมเสนอญัตติ และผู้รับรองญัตติ ซึ่งเท่ากับเป็นการยกเลิกหรือทำให้ญัตติที่เสนอต่อสภาไปแล้วถูกระงับไป การถอนญัตติมีอยู่สองลักษณะ ได้แก่ ถอนญัตติในขณะที่ญัตตินั้นยังไม่ได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมและถอนญัตติหลังจากที่ญัตตินั้นได้รับการบรรจุเข้าในระเบียบวาระการประชุมแล้ว การถอนญัตติในลักษณะแรกจะกระทำเมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้ใด แต่การถอนญัตติในลักษณะหลัง ต้องได้รับความยินยอมของที่ประชุมสภาเสียก่อน หลักเกณฑ์ดังกล่าวทั้งสองลักษณะใช้ได้ทั้งกับผู้เสนอญัตติเอง ผู้ร่วมเสนอญัตติ และผู้รับรองญัตติ อย่างไรก็ตามถึงแม้จะไม่มีการถอนญัตติเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นทางการ แต่ถ้าหากถึงวาระพิจารณาญัตติใดในที่ประชุมแล้ว ผู้เสนอไม่ชี้แจง หรือไม่อยู่ในที่ประชุมสภา โดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ก็เท่ากับเป็นการถอนญัตตินั้นไปโดยปริยาย เพราะมีผลทำให้ญัตตินั้นตกไป (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๔๐๘)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๓ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยแยกการถอนญัตติหรือการแก้ไขเพิ่มเติมญัตติออกจากการถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติ หรือจากการเป็นผู้รับรอง และแก้ไขเพิ่มเติมจากเดิมต้องเป็นญัตติที่บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้ว เป็นญัตติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๖๒ การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด หรือจากการเป็นผู้รับรอง จะกระทำได้เฉพาะก่อนที่ประธานสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม ในกรณีที่ประธานสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้วจะถอนชื่อได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด หรือการถอนชื่อจากการจากการเป็นผู้รับรองญัตติในกรณีที่ประธานสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้วจะถอนชื่อได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทนพุทธศักราช ๒๔๙๔ ในข้อ ๖๐ ซึ่งบัญญัติว่า

“การถอนชื่อจากการเป็นผู้รับรอง หรือจากการเป็นผู้ร่วมเสนอญัตติใด ๆ จะกระทำได้ก่อนที่ได้จัดญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระ

ในกรณีที่เสนอญัตติในที่ประชุม ผู้รับรองหรือผู้เสนอจะขอถอนได้ก่อนเริ่มปรึกษาญัตตินั้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เพิ่มขึ้นใหม่ โดยมีหลักการเดียวกับข้อ ๖๑

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๖๓ การถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติ จะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ในข้อ ๕๙ ซึ่งบัญญัติว่า

“การถอนญัตติ คำแปรญัตติ หรือการแก้ไขข้อความในญัตติซึ่งมิได้เป็นเหตุให้เปลี่ยนหลักการต้องได้รับความยินยอมจากที่ประชุม

ญัตติที่ยังมิได้จัดเข้าระเบียบวาระหรือคำแปรญัตติในชั้นกรรมาธิการไม่อยู่ในบังคับของวรรคก่อน”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ถอนคำแปรญัตติ” หมายถึง การยกเลิกหรือทำให้คำแปรญัตติที่ยื่นไว้ต่อคณะกรรมาธิการของสภาสิ้นผลไป โดยผู้ยื่นคำแปรญัตติเองเป็นผู้แสดงความจำนงขอถอนคำแปรญัตตินั้นออกไปจากการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ การถอนคำแปรญัตตินี้จะกระทำเมื่อใดก็ได้ ผิดกับการขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติ ซึ่งจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติ (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๔๐๖-๔๐๗)
- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๔

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๖๔ ญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมแล้ว การเสนอญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันจะกระทำมิได้

ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุม หรือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุม หรือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไปนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ในข้อ ๕๙ ซึ่งบัญญัติว่า

“ญัตติหรือคำแปรญัตติที่ถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมแล้ว ถ้าสมาชิกผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติไม่เสนอขออภิปรายหรือไม่อยู่ในที่ประชุม และมิได้มอบหมายให้สมาชิกรับรองเป็นผู้เสนอขออภิปรายแทนแล้ว ให้ถือว่าได้ถอนญัตตินั้น

ในกรณีที่มอบหมาย ผู้ได้รับมอบหมายจะต้องแสดงหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธาน”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ญัตติที่ตกไปแล้วหมายถึง ญัตติที่หมดสภาพความเป็นญัตติไปแล้ว อันเนื่องมาจากกรณีดังต่อไปนี้

๑. ตกไปเนื่องจากผลของการลงมติในที่ประชุมสภา เช่น ในขณะที่สภากำลังพิจารณาญัตติใดอยู่และยังไม่เสร็จสิ้นถ้ามีผู้เสนอและที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา ญัตตินั้นต้องตกไป หรือเมื่อญัตติใดถูกที่ประชุมลงมติคัดค้านด้วยเสียงข้างมากซึ่งไม่เห็นชอบด้วยกับญัตตินั้น ญัตตินั้นก็ต้องตกไป

๒. ผู้เสนอญัตติไม่ลุกขึ้นชี้แจงในที่ประชุม หรือผู้เสนอญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมเมื่อถึงวาระการประชุมที่จะพิจารณาญัตตินั้นแล้ว โดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย และ

๓. เมื่อสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๓๒๙)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๕

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๖๕ ญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามนำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ญัตติที่ยังไม่ได้มีการลงมติหรือญัตติที่ประธานสภาจะอนุญาตในเมื่อพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามนำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔๖ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติใดได้ปรึกษาตกไปแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดนำร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติซึ่งมีข้อความเช่นเดียวกันนั้นขึ้นเสนออีกอีกภายในกำหนดเก้าสิบวัน”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๖

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๖๖ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมีหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรรมาธิการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมาธิการผู้รับมอบหมายจากกรรมาธิการซึ่งได้สงวนความเห็นหรือสมาชิกหรือกรรมาธิการผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นคณะกรรมาธิการให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตตินั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ในข้อ ๓๕ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ประธานต้องให้โอกาสแก่ผู้เสนอหรือแปรญัตติได้อภิปรายก่อน”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า“ในขั้นคณะกรรมาธิการ” เป็น “ในชั้นคณะกรรมาธิการ” ในวรรคสอง เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๓๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๖๗ เมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปราย อีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่คัดค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับและไม่ให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องเมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ในข้อ ๕๐ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติได้อภิปรายแล้ว ถ้ามีผู้ใดคัดค้านก็ให้ผู้นั้นอภิปราย เมื่อผู้คัดค้านได้อภิปรายแล้ว ถ้ามีผู้ใดสนับสนุนผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติก็ให้ผู้นั้นอภิปรายและโดยปกติประธานต้องให้โอกาสได้อภิปรายสลับกันไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๙ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “ฝ่ายค้าน” เป็น “ฝ่ายคัดค้าน” ในวรรคหนึ่ง และคำว่า “ไม่ค้าน” เป็น “ไม่คัดค้าน” ในวรรคสอง เพื่อไม่ให้เข้าใจคลาดเคลื่อนว่า “ฝ่ายค้าน” หมายถึงฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๖๘ ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ และผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ในข้อ ๕๐ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้ามีผู้ยกมือจะอภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก่อนก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๖๙ การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ่มเฟือยวนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามไม่ให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟังโดยไม่จำเป็น และห้ามไม่ให้นำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม เว้นแต่ประธานจะอนุญาต

ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ่มเฟือยวนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔๐ ซึ่งบัญญัติว่า “สมาชิกที่ได้รับอนุญาตให้พูดจะต้องพูดเฉพาะเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ จะกล่าวข้อความซ้ำหรือนอกประเด็น และจะใช้ถ้อยคำหยาบคายใส่ร้ายเสียดสีไม่ได้

“ถ้าไม่จำเป็นแล้วห้ามมิให้สมาชิกกล่าวพระนามพระมหากษัตริย์ หรือนามสมาชิก หรือนามบุคคลภายนอก”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๑

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗๐ ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการให้อำนาจประธานในการควบคุมเวลาการอภิปรายของสมาชิกนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๓๙ ซึ่งบัญญัติว่า

“การพูดใด ๆ ห้ามมิให้พูดยาวเกินกว่าสิบห้านาทีโดยไม่ได้รับความยินยอมของประธาน ประธานจะอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าปัญหาที่ได้โต้เถียงกันนั้นเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง

เมื่อประธานอนุญาตแล้ว สมาชิกผู้นั้นพูดได้ต่อไปอีกสิบนาทีหรือตามกำหนดเวลาซึ่งประธานจะอนุญาตเมื่อสมาชิกผู้นั้นได้ร้องขออีก

ข้อบังคับบทนี้ห้ามมิให้ใช้บังคับต่อรัฐบาล หรือคณะกรรมาธิการเจ้าหน้าที่”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๒

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗๑ สมาชิกผู้ใดต้องการประท้วงว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับ ให้ยืนและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการประท้วงหรือการขอให้รักษาข้อบังคับนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔๑ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อเห็นว่าผิดข้อบังคับ สมาชิกอาจยืนขึ้นร้องขอให้รักษาข้อบังคับก็ได้” และข้อ ๔๒ บัญญัติว่า “คำสั่งของประธานในข้อว่าผิดข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาหรือไม่นั้น เป็นคำสั่งเด็ดขาด ห้ามไม่ให้ที่ประชุมอภิปราย”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ” หมายถึงการแสดงความประสงค์ที่จะขออภิปรายหรือประท้วงหรือขอใช้สิทธิพาดพิงในที่ประชุมสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสมาชิกผู้ใดยกมือขึ้นพ้นศีรษะเพื่อขออภิปรายก็ดี หรือเพื่อประท้วงก็ดี ต้องได้รับอนุญาตจากประธานในที่ประชุมสภาเสียก่อน จึงจะสามารถลุกขึ้นอภิปรายหรือกระทำการประท้วงในเรื่องใดได้ อย่างไรก็ดีการประชุมสภาเกือบทุกครั้งที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นกันบ่อย ๆ คือ ทันทีที่ยกมือก็ลุกขึ้นอภิปรายหรือประท้วงเลยโดยไม่รอให้ประธานอนุญาต สมาชิกบางคนลุกขึ้นประท้วง ทั้ง ๆ ที่สมาชิกคนอื่นยังอภิปรายไม่จบ บางคนก็ลุกขึ้นประท้วงซ้อนประท้วง ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม เพราะนอกจากจะไม่เคารพผู้เป็นประธาน ไม่เคารพที่ประชุมแล้ว ยังเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับการประชุมอีกด้วย (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๗๐๘-๗๐๙)

- ในกรณีที่มีการกล่าวชื่อหรือพาดพิงสมาชิกทำให้เกิดความเสียหาย สมาชิกมีสิทธิจะชี้แจงได้เพราะจะไปฟ้องร้องข้างนอกกันไม่ได้ โดยต้องเป็นกรณีที่พาดพิงในเรื่องส่วนตัวหรือเป็นเรื่องอื่นที่ต้องเสียหายกับผู้ถูกพาดพิงด้วย

- “ประท้วง” หมายถึง การแสดงอาการขัดข้องใจของสมาชิกในที่ประชุมสภา กรณีที่เห็นว่าการอภิปรายของสมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดเป็นการอภิปรายนอกประเด็น วนเวียน ซ้ำซาก ซ้ำกับผู้อื่นซึ่งเป็นการผิดข้อบังคับ หรือเห็นว่าการอภิปรายดังกล่าวเป็นการพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น การประท้วงทั้ง ๒ กรณีดังกล่าวข้างต้น หรือการประท้วงในกรณีอื่นใดก็ตาม สมาชิกผู้ที่ต้องการ

ประท้วง จะต้องยืนและยกมือขึ้นพ้นศีรษะรอจนกว่าประธานจะเห็นและอนุญาต จึงกล่าวคำประท้วงได้ โดยการชี้แจงประเด็นและเหตุผลการประท้วงของตน เสร็จแล้วประธานในที่ประชุมสภาจะเป็นผู้วินิจฉัยว่าการอภิปรายมีการฝ่าฝืนข้อบังคับหรือพาดพิงทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ใดตามที่ประท้วงหรือไม่ ถ้าวินิจฉัยว่าผิดข้อบังคับหรือทำให้ผู้อื่นเสียหาย ประธานจะสั่งให้ผู้อภิปรายถอนคำพูดหรือไม่ก็ยุติการอภิปรายเสีย คำวินิจฉัยและคำสั่งของประธานถือเป็นเด็ดขาด (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๕๔๑)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๓

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗๒ เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ ๗๑ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนหรือตามคำวินิจฉัยของประธานได้

ถ้าผู้อภิปรายออกไปจากที่ประชุมโดยไม่ถอนคำพูดตามคำวินิจฉัยของประธาน ให้ประธานบันทึกการไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยไว้ในรายงานการประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องผู้อภิปรายจะต้องถอนคำพูดตามคำวินิจฉัยของประธานนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ในข้อ ๖๔ ซึ่งบัญญัติว่า

“เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ ๖๓ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนหรือตามคำวินิจฉัยของประธานได้

ถ้าผู้อภิปรายออกไปจากที่ประชุมสภาโดยไม่ถอนคำพูดตามคำวินิจฉัยของประธาน ให้ประธานบันทึกการไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยไว้ในรายงานการประชุม”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ถอนคำพูด” หมายถึง การยกเลิกถ้อยคำหรือข้อความที่สมาชิกได้อภิปรายในสภาอันเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับ จนทำให้ประธานในที่ประชุมสภาสั่งให้ถอนคำพูด เพื่อมิให้มีการจดบันทึกถ้อยคำหรือข้อความที่พูดนั้นไว้ในรายงานการประชุมสภา หรือมีผู้ประท้วงว่า ได้ถูกกล่าวพาดพิงทำให้เกิดความเสียหาย และผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดไปเองโดยประธานไม่ต้องสั่ง ก็ได้ ข้อบังคับการประชุมทุกฉบับมักจะกำหนดหลักเกณฑ์ที่ใช้ควบคุมการอภิปรายของสมาชิกเอาไว้ โดยบังคับว่า การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็น ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น ที่สำคัญ ห้ามแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใดและห้ามกล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลโดยไม่จำเป็น ดังนั้น ถ้าหากผู้อภิปรายใดกล่าวถ้อยคำที่เข้าข่ายลักษณะต้องห้ามดังกล่าว ถือว่า เป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับ ซึ่งประธานอาจใช้อำนาจวินิจฉัยและสั่งให้ถอนคำพูดได้ หรือเมื่อมีผู้ประท้วงประธานก็จะวินิจฉัยว่า มีการฝ่าฝืนข้อบังคับหรือไม่ ถ้าฝ่าฝืนประธานก็จะสั่งให้ผู้อภิปรายถอนคำพูดซึ่งหมายความว่า ให้ลบคำอภิปรายนั้นออกจากรายงานการประชุมสภา (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๔๐๗)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๔ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ที่ประชุมสภา” เป็น “ที่ประชุม” เพราะคำว่า “ที่ประชุม” มีการกำหนดนิยามไว้ในข้อ ๓ แล้ว

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗๓ การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

(๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย

(๒) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย

(๓) ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการยุติการอภิปรายนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ในข้อ ๕๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าไม่มีผู้ใดจะอภิปรายคัดค้านหรือสนับสนุนก็ให้ประธานเสนอให้ที่ประชุมลงมติ หรือถ้ามี แต่ประธานเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว ประธานจะเสนอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะควรลงมติหรือไม่ก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๕

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗๔ ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการให้ประธานเสนอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ (เพื่อที่จะทำการลงมติต่อไป) นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ในข้อ ๕๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าไม่มีผู้ใดจะอภิปรายคัดค้านหรือสนับสนุน ก็ให้ประธานเสนอให้ที่ประชุมลงมติ หรือถ้ามีแต่ประธานเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว ประธานจะเสนอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะควรลงมติหรือไม่ก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ปิดอภิปราย” หมายถึง การเสร็จสิ้นกระบวนการปรึกษาและแสดงความคิดเห็นด้วยวาจาในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต่อจากนั้น ก็จะมีการลงมติเพื่อหาข้อยุติในเรื่องที่ได้อภิปรายไปแล้ว เมื่อมีการปิดอภิปรายแล้ว จะไม่มีสมาชิกผู้ใดได้รับอนุญาตให้กล่าวถ้อยคำหรืออภิปรายในเรื่องเดียวกันนั้นหรือเรื่องอื่นได้อีก (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๕๗๔)
- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๖

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗๕ เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่ประชุมจะต้องลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนใดคนหนึ่งในแต่ละญัตติ มีสิทธิอภิปรายสรุปได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมจะลงมติ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการที่ให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนใดคนหนึ่งในแต่ละญัตติ มีสิทธิอภิปรายสรุปได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมจะลงมตินั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ในข้อ ๕๒ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ก่อนที่จะลงมติ คณะรัฐมนตรี คณะกรรมาธิการผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติมีสิทธิที่จะขออภิปรายเป็นการสรุปความในญัตตินั้นได้อีกครั้งหนึ่ง”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๗

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗๖ ประธานอาจอนุญาตให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการที่ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีก็ได้นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๘ ในข้อ ๖๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของรัฐมนตรีก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” เป็น “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗๗ ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยืนขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูด หยุดพูด และนั่งลงทันที

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการถ้าประธานยืนขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูด หยุดพูดและนั่งลงทันทีนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๓๗ ซึ่งบัญญัติว่า “ในเวลาที่สมาชิกกำลังกล่าวอภิปรายอยู่นั้น ถ้าประธานยืนขึ้นให้สมาชิกผู้กำลังพูดหรือจะขอพูดนั้นระงับถ้อยคำทันที แล้วนั่งลง และสมาชิกทั้งหลายซึ่งอยู่ในที่ประชุมนั้นต้องนิ่งฟังคำที่ประธานกล่าว” ส่วนหลักการถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนให้ผู้ที่กำลังพูด หยุดพูดและนั่งลงทันที บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ในข้อ ๕๗ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยืนขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่หยุดพูดและนั่งลงทันที และให้ทุกคนนั่งฟังประธาน เว้นแต่ในการอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้อยู่ในที่ประชุมยืนฟังตลอดเวลาที่ประธานอ่าน”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “เคาะค้อน” ค้อนเป็นสัญลักษณ์แทนการใช้อำนาจของประธานในที่ประชุมสภา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย หรือเมื่อสภาได้มีมติอย่างหนึ่งอย่างใด แล้วจึงประกาศรับรองอีกครั้งหนึ่งเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของมตินั้น โดยทั่วไปเมื่อครบองค์ประชุมแล้วประธานจะเคาะค้อนสามครั้ง แล้วกล่าวเปิดประชุมพร้อมขอให้ทุกคนที่อยู่ในห้องประชุมอยู่ในความสงบ ถ้าหากที่ประชุมไม่สงบเรียบร้อยไม่มีระเบียบหรือมีเสียงดังจ้อกแจ้กจอแจ ประธานจะเคาะค้อนเพียงครั้งเดียว เมื่อมีการเลื่อนประชุม เลิกประชุม หรือสั่งให้ปิดประชุม ประธานมักจะเคาะค้อนเพียงครั้งเดียวพอเป็นพิธีหรือเมื่อสิ้นสุดการพิจารณาแต่ละเรื่องหรือลงมติเสร็จสิ้นแล้วแต่ละเรื่อง ประธานก็อาจเคาะค้อนหนึ่งครั้งก็ได้ หรือไม่เคาะก็ได้ (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๒๒๐-๒๒๑)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๙

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗๘ ในกรณีที่จะต้องมีมติของสภา ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกทราบ เพื่อแสดงตนและตรวจสอบองค์ประชุมก่อนลงมติ

ประธานมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ เว้นแต่ที่ประชุมจะมีมติเป็นอย่างอื่น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการที่ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกทราบในกรณีที่จะมีการลงมตินั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ในข้อ ๗๐ ซึ่งบัญญัติว่า

“ในกรณีที่จะต้องมีมติของสภา ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกทราบก่อน

ประธานมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ เว้นแต่ที่ประชุมจะมีมติเป็นอย่างอื่น”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๐ เพียงแต่มีการเพิ่มความว่า “เพื่อแสดงตนและตรวจสอบองค์ประชุมก่อนลงมติ” ในวรรคหนึ่งเพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗๙ เสียงข้างมากตามมาตรา ๑๒๐ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญนั้น ถ้าความเห็นของที่ประชุมมีตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด

ในกรณีมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องเสียงข้างมากและเรื่องกรณีมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาดนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ในข้อ ๕๒วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “การลงมตินั้น ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้ามีเสียงลงคะแนนเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงชี้ขาดได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “คะแนนเสียงข้างมาก” หมายถึง การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาในที่ประชุมสภาหรือที่ประชุมคณะกรรมาธิการ ที่ตัดสินกันด้วยคะแนนเสียงข้างมากของจำนวนสมาชิกหรือกรรมาธิการทั้งหมดเฉพาะที่อยู่ในที่ประชุมสภาหรือที่ประชุมคณะกรรมาธิการเท่านั้น สมาชิกหรือกรรมาธิการที่มิได้อยู่ในที่ประชุมไม่นับ ตัวอย่างเช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๕๐๐ คน แต่อยู่ในที่ประชุมสภาเพียง ๓๐๐ คน การลงมติว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับญัตติใด ๆ ที่กำลังพิจารณาอยู่โดยไม่มีการงดออกเสียงเลย ถ้าฝ่ายใดได้คะแนนเสียงตั้งแต่ ๑๕๑ เสียงขึ้นไป ก็ถือว่าเป็นคะแนนเสียงข้างมากแล้ว

- “คะแนนเสียงข้างมากเด็ดขาด” หมายถึง การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาในที่ประชุมสภา ที่ตัดสินกันด้วยคะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ไม่ว่าสมาชิกจะอยู่หรือไม่อยู่ในที่ประชุมก็ตาม เช่น เสียงข้างมากเด็ดขาดของสภาผู้แทนราษฎร คือตั้งแต่ ๒๕๑ เสียงขึ้นไป (กรณีมี ส.ส. ทั้งหมด ๕๐๐ คน) เสียงข้างมากเด็ดขาดของวุฒิสภาคือตั้งแต่ ๑๐๑ เสียงขึ้นไป (กรณีมี ส.ว. ทั้งหมด ๒๐๐ คน) และเสียงข้างมากเด็ดขาดของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา หรือของทั้งสองสภาคือ ตั้งแต่ ๓๕๑ เสียงขึ้นไป (กรณีมีสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด ๗๐๐ คน) คะแนนเสียงข้างมากเด็ดขาดที่กำหนดไว้เป็นหลักเกณฑ์การตัดสินข้อวินิจฉัยปรึกษาในรัฐธรรมนูญ ได้แก่ คะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่ง คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสาม คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้า และคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ คะแนนเสียงข้างมากเด็ดขาดนี้ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Absolute Majority

- “คะแนนเสียงข้างมากธรรมดา” หมายถึง การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาในที่ประชุมสภาหรือที่ประชุมคณะกรรมาธิการ ที่ตัดสินกันด้วยคะแนนเสียงที่มากกว่า ของจำนวนสมาชิกหรือกรรมาธิการทั้งหมด เฉพาะที่อยู่ในที่ประชุมสภาหรือที่ประชุมคณะกรรมาธิการเท่านั้น คะแนนเสียงข้างมากธรรมดานี้ เมื่อลงมติแล้วส่วนใหญ่อาจมีจำนวนคะแนนเสียงไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ เป็นเพราะสมาชิกหรือกรรมาธิการที่มาประชุมมักจะมีจำนวนมาก จนบางครั้งอาจไม่ครบองค์ประชุม (จำนวนกึ่งหนึ่งของสมาชิกหรือกรรมาธิการทั้งหมด) ด้วยซ้ำ เว้นแต่ในการประชุมสภาเพื่อลงมติในเรื่องสำคัญ ซึ่งสมาชิกฝ่ายรัฐบาลมีเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งและมาประชุมกันครบทุกคน ผลการลงมติก็จะปรากฏว่าฝ่ายรัฐบาลเป็นฝ่ายชนะด้วยคะแนนเสียงข้างมากธรรมดา ซึ่งเป็นคะแนนเสียงข้างมากเด็ดขาดไปด้วยในตัว คะแนนเสียงข้างมากธรรมดานี้ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Simple Majority ซึ่งหมายถึง ผลการลงมติชนะเพียงคะแนนเดียว ก็ถือว่าชนะด้วยคะแนนเสียงข้างมากแล้ว

- “คะแนนเสียงชี้ขาด” หมายถึง การออกเสียงลงคะแนนของผู้ที่เป็นประธานในที่ประชุมสภาหรือที่ประชุมคณะกรรมาธิการ เพื่อเป็นการชี้ขาดในกรณีที่ที่ประชุมลงมติแล้วเกิดมีคะแนนเสียงเท่ากัน โดยปกติแล้ว ผู้ที่เป็นประธานในประชุมมักจะงดเว้นการออกเสียงลงคะแนน เพียงแต่เป็นผู้ประกาศผลการลงมติว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายชนะหรือได้เสียงข้างมาก แต่ถ้าหากเมื่อมีการลงมติแล้วเกิดมีคะแนนเสียงเท่ากันทั้งสองฝ่าย ผู้ที่เป็นประธานในที่ประชุมก็จะถูกบังคับทั้งโดยรัฐธรรมนูญหรือโดยข้อบังคับการประชุมสภาให้ต้องออกเสียงลงคะแนนอีกหนึ่งเสียง เป็นคะแนนเสียงชี้ขาด ด้วยเหตุนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาหรือเกิดทางตันในการลงมติการตั้งคณะกรรมาธิการหรือคณะกรรมการในรูปแบบอื่น ๆ จึงมักจะตั้งให้มีจำนวนเป็นเลขคี่ เช่น ๙ คน ๑๕ คน ๒๕ คน หรือ ๔๙ คน ทั้งนี้ เพื่อที่ว่าเวลามีคะแนนเสียงเท่ากันประธานจะได้ออกเสียงลงคะแนนเป็นเสียงชี้ขาด ซึ่งหมายความว่า เป็นที่สิ้นสุดเด็ดขาดคะแนนเสียงชี้ขาดนี้ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Casting Vote (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๑๘๗-๑๘๘)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๑ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๒๐ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๘๐ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำเป็นการเปิดเผย แต่เมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนขอให้กระทำเป็นการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ

ในกรณีที่สมาชิกเสนอญัตติให้ลงคะแนนลับตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีสมาชิกคัดค้านและมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกในที่ประชุม ให้ถือเป็นเอกสิทธิ์ที่จะลงคะแนนโดยเปิดเผย

การออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันมิได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้มีการลงคะแนนลับได้นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔๘ ซึ่งบัญญัติว่า “วิธีลงคะแนนเพื่อลงมตินั้นมีสองวิธี คือ ลงคะแนนเปิดเผยและลงคะแนนลับ การขอให้ลงคะแนนลับจะทำได้เมื่อมีสมาชิกรับรอง ๔ คน หรือเมื่อรัฐบาลร้องขอ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๒

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๘๑ การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามมาตรา ๑๒๐ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญ ให้กระทำเป็นการลับ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ให้กระทำเป็นการลับนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ในข้อ ๗๓ ซึ่งบัญญัติว่า “การออกเสียงลงคะแนนเลือก หรือให้ความเห็นชอบบุคคลดำรงตำแหน่งในมาตรา ๑๕๖ ของรัฐธรรมนูญ (๒๕๔๐) ให้กระทำเป็นการลับ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๒๐ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ วรรคห้า บัญญัติว่า “การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๘๒ การออกเสียงลงคะแนน นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน เว้นแต่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นเป็นสมาชิกด้วย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

เป็นไปตามหลักการว่า เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นถึงจะมีสิทธิลงมติในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๔ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๖๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดให้รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิเข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภา แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน เว้นแต่เป็นการออกเสียงลงคะแนนในสภาผู้แทนราษฎรในกรณีที่รัฐมนตรีผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย และแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” สองคำในข้อนี้ เป็น “นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี” และ “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๓ บัญญัติว่า “รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิเข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภาแต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน เว้นแต่เป็นการออกเสียงลงคะแนนในสภาผู้แทนราษฎรในกรณีที่รัฐมนตรีผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย และให้นำเอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๘๓ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด

(๒) เรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิก ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๑) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้องให้เปลี่ยนเป็นวิธีการตามที่ประธานกำหนด

การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีตาม (๑) จะใช้วิธีตาม (๒) หรือ (๓) ได้ต่อเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๘๕

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๒) หรือวรรคสอง ให้ประธานเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าหกคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องวิธีปฏิบัติในการออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๔๙ ซึ่งบัญญัติว่า “การลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้คือ ก. ให้ยกมือขึ้น ข. ให้ยืนขึ้น ค. ให้กระทำเป็นพวก โดยแบ่งพวกค้านอยู่พวกหนึ่งและพวกเห็นด้วยอยู่พวกหนึ่ง พวกเห็นด้วยให้อยู่ทางขวาของประธาน พวกค้านให้อยู่ทางซ้าย วิธีลงมติเป็นพวกนี้จะทำได้ต่อเมื่อมีสมาชิกรับรอง ๙ คนหรือรัฐบาลร้องขอ ง. ให้เรียกชื่อสมาชิกลงคะแนนเป็นรายตัว”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๔ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๖๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ซึ่งกำหนดให้รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิเข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภา แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน เว้นแต่เป็นการออกเสียงลงคะแนนในสภาผู้แทนราษฎรในกรณีที่รัฐมนตรีผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย และแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” สองคำในข้อนี้ เป็น “นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี” และ “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๕

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๘๔ การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด

(๒) ใช้บัตรออกเสียงลงคะแนนโดยการเขียนเครื่องหมายกากบาท (x) ลงในช่องทำเครื่องหมาย ตามประเด็นที่จะออกเสียง

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

ทั้งนี้ การดำเนินการตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ที่ประชุมกำหนด

ให้นำความในข้อ ๘๓ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องวิธีปฏิบัติในการออกเสียงลงคะแนนลับนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๕๐ ซึ่งบัญญัติว่า

“วิธีลงคะแนนลับนั้นให้เรียกชื่อสมาชิกให้ผู้ที่เห็นด้วยลงเบี้ยขาว และผู้ที่ไม่เห็นด้วยลงเบี้ยสีอื่นในหีบที่สภาจัดไว้

การลงเบี้ยในหีบนั้น ให้ลงต่อหน้าประธาน”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เพื่อให้ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนในการลงคะแนนลับได้ แก้ไขเพิ่มเติมความใน (๒) เพื่อให้ออกเสียงลงคะแนนในบัตรลงคะแนนตามประเด็นที่จะออกเสียงได้ และเพิ่มความเป็นวรรคสอง เพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการออกเสียงลงคะแนนลับ

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ วรรคสาม บัญญัติว่า “สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๘๕ เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๑) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๘๓ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้

เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๒) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกไม่ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมสภาฉบับแรก ได้แก่ “ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๕๗๖” ข้อ ๔๕ ได้กำหนดวิธีการลงคะแนนโดยเปิดเผยเอาไว้ ๔ วิธีด้วยกัน ได้แก่

๑. ให้ยกมือขึ้น

๒. ให้ยืนขึ้น

๓. ให้แบ่งเป็นพวก โดยพวกเห็นด้วยให้อยู่ทางขวาของประธาน พวกค้านอยู่ทางซ้ายของประธาน

๔. ให้เรียกชื่อสมาชิกลงคะแนนเป็นรายตัว

โดยข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๕๗๖ นี้ มิได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับเรื่องนับคะแนนเสียงใหม่แต่อย่างใด

ข้อกำหนดเรื่องการนับคะแนนเสียงใหม่นั้น มีปรากฏครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของวุฒิสภา พ.ศ. ๒๔๙๑ โดยข้อบังคับการประชุมนี้ได้กำหนดวิธีการลงคะแนน โดยเปิดเผยเอาไว้ทำนองเดียวกับข้อบังคับการประชุมฉบับอื่น ๆ โดยกำหนดเป็น ๕ วิธี ด้วยกัน ได้แก่

๑. ชูมือขึ้นพ้นศีรษะ

๒. ยืนขึ้น

๓. จัดแบ่งพวกไม่เห็นด้วยอยู่ทางซ้าย พวกเห็นด้วยอยู่ทางขวาของประธาน

๔. เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรให้ลงคะแนนเป็นรายตัว

๕. วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงใหม่ปรากฏในข้อ ๕๖ ซึ่งกำหนดว่า

“ในการนับคะแนนครั้งใด ๆ ถ้าสมาชิกผู้ใดเชื่อว่ามีการนับผิดและขอให้มีการนับใหม่ โดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๑๕ คน ก็ให้มีการนับคะแนนใหม่

ในการนับคะแนนใหม่ดังกล่าวมาในวรรคก่อน เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะได้กำหนดวิธีลงคะแนนไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น หรือการลงคะแนนที่ถูกทักท้วงนั้นเป็นการลงคะแนนลับ ให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนในข้อ ๕๔ ซึ่งอยู่ในอันดับถัดจากวิธีที่ถูกทักท้วงว่ามีการนับผิดนั้น แต่ถ้าวิธีที่ถูกทักท้วงว่ามีการนับผิดเป็นวิธีตามที่กล่าวมาในข้อ ๕๔ จ. ก็ให้เปลี่ยนเป็นวิธีใด ๆ ที่ที่ประชุมเห็นสมควร”

มีข้อสังเกตว่า เหตุผลที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ได้ เนื่องจาก มีความเป็นไปได้ที่การนับคะแนนโดยไม่ได้ใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์อาจจะส่งผลให้การนับคะแนนมีความคลาดเคลื่อนไปจากความจริง ด้วยสาเหตุต่าง ๆ เช่น เจ้าหน้าที่มองไม่เห็นการยกมือของสมาชิกฯ, สมาชิกยกมือลงมติไม่ชัดเจน ดังนั้น เพื่อให้การนับคะแนนเสียงมีความถูกต้องตรงตามความประสงค์ของสมาชิกมากที่สุด จึงกำหนดให้การนับคะแนนเสียงใหม่ได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด และเมื่อพิจารณาจากข้อบังคับการประชุมดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่า ข้อกำหนดเรื่องการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ นี้ มีความแตกต่างจากข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของวุฒิสภา พ.ศ. ๒๔๙๑ สองประการ ประการแรกคือ มีการกำหนดให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ร้องขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ได้ และประการที่สองคือ ไม่มีการกำหนดว่าการนับคะแนนเสียงใหม่ต้องเปลี่ยนวิธีการลงคะแนน

ข้อบังคับการประชุมในระยะถัดมา ได้แก่ ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ มีข้อกำหนดเรื่องการนับคะแนนเสียงใหม่เช่นกัน โดยกำหนดไว้ในข้อ ๘๙ ดังนี้

“ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกซึ่งมีสมาชิกรับรอง ไม่น้อยกว่า ๑๔ คน เชื่อว่ามีการนับผิด มีสิทธิร้องขอให้นับคะแนนเสียงใหม่ได้อีกครั้งหนึ่งโดยไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าที่ประชุมอนุมัติก็ให้นับคะแนนเสียงใหม่”

ถ้อยคำที่ใช้ในเรื่องการนับคะแนนเสียงใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งในข้อบังคับ การประชุมและปรึกษาของวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๑๒ (ข้อ ๖๖) และข้อบังคับการประชุมและปรึกษาของ สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๑๓ (ข้อ ๖๗) ซึ่งกำหนดเรื่องนับคะแนนเสียงใหม่เอาไว้ ดังนี้

“ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกร่วมกันไม่น้อยกว่าสิบห้าคน (กรณีวุฒิสภา)/ยี่สิบห้าคน (กรณีสภาผู้แทนราษฎร) ร้องขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่

การนับคะแนนเสียงใหม่ดังกล่าวในวรรคหนึ่ง เว้นแต่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับจะได้กำหนดวิธีลงคะแนนไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น หรือการลงคะแนนที่ถูกทักท้วงนั้นเป็นการลงคะแนนลับ ให้เปลี่ยนวิธีลงคะแนนเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ .. ซึ่งอยู่ในลำดับถัดจากวิธีที่ถูกทักท้วงว่ามีการนับผิดนั้น แต่ถ้าวิธีที่ถูกทักท้วงว่ามีการนับผิดนั้นเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ .. (..) (วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี) ก็ให้เปลี่ยนเป็นวิธีใด ๆ ตามที่ประธานเห็นสมควร”

จะเห็นได้ว่า ข้อบังคับการประชุมทั้งสองฉบับนี้มีการใช้ถ้อยคำคล้ายกับที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของวุฒิสภา พ.ศ. ๒๔๙๑ โดยได้กำหนดให้มีการเปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเช่นเดียวกัน สำหรับข้อบังคับการประชุมในระยะถัดมา ได้แก่ ข้อบังคับการประชุมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๖ ข้อบังคับการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทนรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๗ ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ ล้วนแล้วแต่ใช้ถ้อยคำในทำนองเดียวกันทั้งสิ้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ มีการเพิ่มเติมถ้อยคำเรื่องการนับคะแนนเสียงใหม่อีกครั้ง ปรากฏในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๗๐ ซึ่งมีการเพิ่มถ้อยคำเป็นวรรคสาม โดยกำหนดว่า “เมื่อได้มีการนับคะแนนเสียง โดยวิธีดังกล่าวตาม ๖๔ (๓)หรือ ๖๕ (๒) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนใหม่อีกมิได้” ต่อมาในปี ๒๕๔๔ มีการเพิ่มเติมถ้อยคำในข้อกำหนดเรื่องการนับคะแนนใหม่ โดยกำหนดข้อห้ามในการขอนับคะแนนเสียงใหม่ว่า “ในกรณีที่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้” ซึ่งข้อห้ามนี้ปรากฏในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ (ข้อ ๗๖) ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ (ข้อ ๗๒) และข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๐ (ข้อ ๕๖) สำหรับข้อบังคับการประชุมสภาหลังจากปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จะมีการใช้ถ้อยคำในทำนองเดียวกันโดยอาจมีความแตกต่างบ้างเล็กน้อย แต่ก็ไม่ใช่ความแตกต่างกันในสาระสำคัญ แต่อย่างใด

ปัจจุบันข้อกำหนดเรื่องการนับคะแนนเสียงใหม่ปรากฏในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๕ ดังนี้

“เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๑) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๘๓ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้

“เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๒) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกไม่ได้”

สำหรับกรณีของวุฒิสภาปรากฏในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๔ ดังนี้

“ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าผลการออกเสียงลงคะแนนต่างกันไม่เกินสิบคะแนน สมาชิกอาจเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคนให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ได้ การนับคะแนนเสียงใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้เปลี่ยนวิธีลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๖๘ หรือข้อ ๖๙ ซึ่งอยู่ในลำดับถัดไป แล้วแต่กรณี เว้นแต่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดวิธีลงคะแนนไว้โดยเฉพาะ เป็นอย่างอื่น”

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า แม้ในปัจจุบัน การออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยจะมีวิธีการใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนดก็ตาม แต่ก็ยังคงมีบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้มีการขอให้นับคะแนนเสียงใหม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่า ยังมีสมาชิกฯ บางส่วนที่ยังไม่เชื่อถือในความแม่นยำของระบบของเครื่องออกเสียงลงคะแนน (จิรายุ อาจฤทธิ์, ๒๕๖๓, น.๑-๗)

๒) คำอธิบายประกอบ

- โดยที่ในปัจจุบันยังมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับการขอนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๘๕ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ว่าข้อกำหนดดังกล่าวมีความหมายอย่างไร โดยฝ่ายแรกเห็นว่า การขอนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๘๕ นั้น ไม่ใช่การลงคะแนนใหม่ สมาชิกที่ไม่ได้ลงคะแนนครั้งก่อนจะมาลงคะแนนด้วยไม่ได้เพราะจะกลายเป็นลงคะแนนใหม่ไป ฝ่ายที่สองเห็นว่า การนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๘๕ หมายถึงการลงคะแนนใหม่ สมาชิกที่ไม่ได้ลงคะแนนครั้งก่อนสามารถลงคะแนนได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความเห็นที่แตกต่างกันนี้มาจากการตีความข้อ ๘๕ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากถ้อยคำในข้อ ๘๕ นั้น เป็นถ้อยคำที่ไม่ชัดเจนและก่อให้เกิดความสับสนอย่างมาก เนื่องจากใช้ถ้อยคำว่า “ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๘๓ (๒)” ซึ่งหากเป็นกรณีที่ประสงค์เพียงให้มีการ “นับคะแนนใหม่” (นำคะแนนที่ได้ลงไปแล้วมานับใหม่) เหตุใดจึงกำหนดให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนน กรณีเช่นนี้จึงเห็นได้ว่าการพิจารณาเฉพาะถ้อยคำของกฎหมายนั้น ไม่สามารถกระทำได้ จึงต้องพิจารณาถึงความเป็นมาของกฎหมาย ระบบกฎหมายทั้งระบบ ตลอดจนเจตนารมณ์ของกฎหมายประกอบกันไป ซึ่งเมื่อได้พิจารณาบริบทในทุก ๆ อย่าง รวมถึงหลักการตีความกฎหมายแล้ว จะได้ข้อสรุปว่าถ้อยคำว่า “การนับคะแนนเสียงใหม่” จะมีความหมายว่า “การลงคะแนนเสียงใหม่หรือการลงมติใหม่” นั่นเอง (จิรายุ อาจฤทธิ์, ๒๕๖๓, น.๑-๗)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๗

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐** บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุมเว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

- **ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒**

ข้อ ๘๕ บัญญัติว่า “เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๑) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๘๓ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้

“เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๒) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกไม่ได้”

ข้อ ๘๖ บัญญัติว่า “สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียงลงคะแนนอาจออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการนับคะแนน”

- ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๔ บัญญัติว่า “ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าผลการออกเสียงลงคะแนนต่างกันไม่เกินสิบคะแนน สมาชิกอาจเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคนให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ได้ การนับคะแนนเสียงใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้เปลี่ยนวิธีลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๖๘ หรือข้อ ๖๙ ซึ่งอยู่ในลำดับถัดไป แล้วแต่กรณี เว้นแต่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดวิธีลงคะแนนไว้โดยเฉพาะ เป็นอย่างอื่น”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๕ มีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

(๑) ข้อบังคับข้อนี้ใช้กับการออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีเปิดเผยเท่านั้น ไม่นำไปใช้กับการออกเสียงลงคะแนนลับ

(๒) ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีการออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยโดยใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนดมาแล้ว

(๓) คะแนนเสียงต้องต่างกันไม่เกิน ๒๕ คะแนน

(๔) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการร้องขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ โดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

(๕) ต้องเปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีการเรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิก โดยให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด

(๖) เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีการเรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิก โดยให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนดแล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกไม่ได้

ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ มีการตีความข้อบังคับฯ ข้อนี้ไม่เหมือนกัน ฝ่ายแรกเห็นว่าการขอนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๘๕ นั้น ไม่ใช่การลงคะแนนใหม่ สมาชิกที่ไม่ได้ลงคะแนนครั้งก่อนจะมาลงคะแนนด้วยไม่ได้เพราะจะกลายเป็นลงคะแนนใหม่ไป ฝ่ายที่สองเห็นว่า การนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๘๕ หมายถึงการลงคะแนนใหม่ สมาชิกที่ไม่ได้ลงคะแนนครั้งก่อนสามารถลงคะแนนได้ โดยสมาชิกที่ไม่ได้ลงคะแนนครั้งก่อน

หากได้เข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียงลงคะแนนในครั้งที่ ๒ สามารถออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดนับการลงคะแนน

แนวทางแก้ไข คือ การบัญญัติข้อบังคับการประชุมฯ ข้อนี้ให้ชัดเจน โดยถ้าที่ประชุมเห็นว่าการขอนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๘๕ นั้น ไม่ใช่การลงคะแนนใหม่ สมาชิกที่ไม่ได้ลงคะแนนครั้งก่อนจะมาลงคะแนนด้วยไม่ได้เพราะจะกลายเป็นลงคะแนนใหม่ไป ก็ให้ระบุข้อความให้ชัดเจนไว้ในข้อบังคับฯ เช่น ระบุว่า “เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๑) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๘๓ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้ **โดยสมาชิกที่ออกเสียงลงคะแนนในครั้งหลัง จะต้องเป็นผู้ที่ได้ออกเสียงลงคะแนนเสียงในครั้งแรกมาแล้วเท่านั้น** ” แต่หากที่ประชุมเห็นว่า การนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๘๕ หมายถึงการลงคะแนนใหม่ สมาชิกที่ไม่ได้ลงคะแนนครั้งก่อนสามารถลงคะแนนได้ ก็ให้ระบุข้อความให้ชัดเจนไว้ในข้อบังคับฯ เช่น ระบุว่า “เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๑) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๘๓ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้ **โดยสมาชิกที่ออกเสียงลงคะแนนในครั้งหลัง ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ได้ออกเสียงลงคะแนนเสียงในครั้งแรกมาแล้ว**”

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะว่า การออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๑) คือการใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด ซึ่งเครื่องออกเสียงลงคะแนนในห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นระบบที่ทันสมัย มีความน่าเชื่อถือ ในทางปฏิบัติความผิดพลาดในการลงคะแนนจะเกิดจากการที่สมาชิกเสียบบัตรหรือใช้ระบบไม่ถูกต้อง ดังนั้น ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรจึงไม่ควรเปิดโอกาสให้มีการขอให้นับคะแนนเสียงใหม่ เพราะนอกจากจะเสียเวลาแล้ว ยังอาจเป็นช่องทางให้มีการได้เปรียบเสียเปรียบทางการเมืองเกิดขึ้น เนื่องจากจำนวนสมาชิกที่ลงคะแนนเสียงจะมีจำนวนที่เปลี่ยนไป และสมาชิกอาจมีการเปลี่ยนใจในการออกเสียงลงคะแนนได้ ซึ่งจะส่งผลให้ผลการออกเสียงลงคะแนนทั้ง ๒ ครั้ง มีผลต่างกัน

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๘๖ สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียงลงคะแนนอาจออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการนับคะแนน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องสมาชิกสามารถออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการนับคะแนนนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๕๗ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าการลงมติยังไม่เสร็จ มีสมาชิกคนหนึ่งคนใดเข้ามายังที่ประชุมไซร้ สมาชิกผู้นั้นจะลงคะแนนมติด้วยก็ได้ แต่ถ้าเข้ามาเมื่อประธานเริ่มประกาศคะแนนแล้ว ผู้นั้นจะลงมติไม่ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๘

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๘๗ เมื่อได้นับคะแนนเสียงแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุมทันที ถ้าเรื่องใดที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับนี้กำหนดไว้ว่ามติจะต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใด ก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียงข้างมากถึงจำนวนที่กำหนดไว้นั้นหรือไม่

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าได้ประกาศมติต่อที่ประชุมจากผลการออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีตามข้อ ๘๔ แล้ว ให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียงหรือลบข้อมูลการออกเสียงลงคะแนนนั้นด้วย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องเมื่อได้นับคะแนนเสียงแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุมทันทีนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๕๖ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อได้ลงคะแนนแล้ว ประธานจะได้ประกาศคะแนนต่อที่ประชุมเป็นอันว่าการลงมตินั้นเสร็จแล้ว”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๙ เพียงแต่มีการเพิ่มความเป็นวรรคสอง เพื่อให้ประธานของที่ประชุมมีอำนาจในการสั่งเจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียงหรือลบข้อมูลการออกเสียงลงคะแนน

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๘** บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรจะยกร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา ๑๓๗ ขึ้นพิจารณาใหม่ได้เมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่

(๑) วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรสำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๓๗ (๒)

(๒) วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๓๗ (๓)

ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรหรือร่างที่คณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาและให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๓ วรรคสี่ ระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามวรรคหนึ่ง ให้ลดเหลือสิบวันในกรณีร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้นั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๑** บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ

เมื่อได้มีการเสนอญัตติตามวรรคหนึ่งแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมตินั้นไม่ได้คะแนนเสียงตามวรรคสี่

เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง โดยมิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไปให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้มิให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุดลง

มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

รัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิมแต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นภายหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง หรือพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกินเก้าสิบวันก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่น ให้รัฐมนตรีคนนั้นยังคงต้องถูกอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจต่อไป”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๒** บัญญัติว่า “ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติหรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบต่อกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดและพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภา และการยืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๘๘ ญัตติใดไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานถามที่ประชุมว่ามีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยญัตตินั้น

ความในวรรคหนึ่งไม่ให้ใช้บังคับแก่ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดให้ที่ประชุมวินิจฉัยโดยการออกเสียงลงคะแนน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องญัตติใดไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานถามที่ประชุมว่ามีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยญัตตินั้น ๆ บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ในข้อ ๕๕ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อประธานถามข้อความใดต่อที่ประชุมว่าจะคัดค้านหรือไม่ ถ้าไม่มีผู้ใดคัดค้านให้ถือว่าที่ประชุมเห็นชอบด้วย”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ญัตติที่ไม่มีผู้ใดคัดค้าน” หมายถึง ญัตติที่มีผู้สนับสนุนเป็นเอกฉันท์แบบไม่ต้องลงมติ และที่สำคัญเกือบไม่ต้องมีการอภิปรายเลย เพราะถ้าหากมีแต่ผู้อภิปรายสนับสนุนโดยไม่มีผู้ใดอภิปรายคัดค้านเลย ปล่อยให้อภิปรายต่อไปก็เสียเวลาของสภาเปล่า ๆ

โดยปกติ ญัตติที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภานั้น ภายหลังจากที่การอภิปรายสิ้นสุดลงแล้ว สภาต้องลงมติว่า เห็นชอบด้วยหรือไม่เห็นชอบด้วยกับญัตตินั้น การอภิปรายก็จะมีทั้งผู้อภิปรายสนับสนุนและผู้อภิปรายคัดค้าน ประธานในที่ประชุมจะอนุญาตให้อภิปรายสลับกันไปมา ระหว่างฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้าน แต่อาจมีบางญัตติที่เมื่อผู้เสนอญัตติอภิปรายเสนอแล้ว ไม่มีผู้ใดคัดค้านเลยแม้แต่คนเดียว ซึ่งเท่ากับว่าที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับญัตตินั้นเป็นเอกฉันท์ ในกรณีเช่นนี้ ประธานในประชุมต้องแน่ใจร้อยเปอร์เซ็นต์ว่าเป็น **ญัตติที่ไม่มีผู้ใดคัดค้าน** หรือไม่ก็ถามที่ประชุมเสียให้แน่ใจร้อยเปอร์เซ็นต์ว่า มีผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ถือว่าที่ประชุมให้ความเห็นชอบด้วยกับญัตตินั้น อย่างไรก็ดีการประกาศให้ญัตติใดเป็นญัตติที่ไม่มีผู้ใดคัดค้านนี้ **ห้ามมิให้ใช้บังคับกับญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ** หรือเรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับการประชุมสภากำหนดให้ที่ประชุมวินิจฉัยหรือลงมติโดยการออกเสียงลงคะแนน (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๓๓๑-๓๓๒)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๐ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยตัดร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญออก เนื่องจากมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ กำหนดให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใด ให้กระทำเป็นการลับเว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่ค่อยพบปัญหาในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจจะพบปัญหาอยู่บ้างในบางกรณี เช่น กรณีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘ ญัตติที่ไม่มีผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่น สามารถนำมาใช้กับกรณีญัตติที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรไปให้รัฐบาลพิจารณาได้หรือไม่ หากทำได้การส่งข้อมูลไปให้รัฐบาลนอกจากจะต้องส่งญัตติที่สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาแล้ว จะต้องส่งสรุปประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่งไปให้รัฐบาลด้วยหรือไม่

ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

<u>ความเห็นเสียงข้างน้อย</u> เห็นว่า ไม่สามารถนำบทบัญญัติตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘ มาใช้ในการถามมติญัตติที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปให้รัฐบาลรับไปพิจารณาดำเนินการได้ เนื่องจากจะขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ ซึ่งวางหลักว่า การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ และรายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป

ความเห็นเสียงข้างมาก เห็นว่า สามารถนำบทบัญญัติตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘ มาใช้ในการถามมติญัตติที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปให้รัฐบาลรับไปพิจารณาดำเนินการได้ ซึ่งโดยปกติแล้วจะส่งเฉพาะตัวญัตติไปเท่านั้น จะไม่ได้ส่งสรุปประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแนบไปด้วย เว้นแต่ที่ประชุมหรือประธานในที่ประชุมจะขอให้ดำเนินการด้วย

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๘๙ ให้เลขาธิการจัดทำบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนและเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ ณ บริเวณสภา รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น เพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่การออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับตามข้อ ๘๔

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้เลขาธิการจัดทำบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนและเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ ณ บริเวณสภา นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้เลขาธิการจัดทำบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนและปิดประกาศบันทึกดังกล่าวไว้ ณ บริเวณสภาที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ เว้นแต่การออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับตามข้อ ๗๖”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๑ เพียงแต่มีการเพิ่มความว่า “เพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๒๐ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้เปิดเผยบันทึกการออกเสียงลงคะแนนให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป และกำหนดให้มีการเปิดเผยบันทึกการออกเสียงลงคะแนนผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นได้ด้วย เพื่อรองรับเทคโนโลยีในปัจจุบันและในอนาคต

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๐ วรรคสี่ บัญญัติว่า “รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙๐ ให้สภาตั้งคณะกรรมาธิการสามัญขึ้นสามสิบห้าคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมาธิการมีจำนวนสิบห้าคน โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

(๑) คณะกรรมาธิการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมาย การยุติธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และความเป็นธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน

(๒) คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการของสภา สมาชิกและผู้เคยเป็นสมาชิก การพัฒนาระบบและปรับปรุงการดำเนินกิจการของสภา คำร้องเรียน ข้อเสนอแนะของสมาชิกและประชาชนในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการของสภา รวมทั้งเรื่องใด ๆ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภาและองค์กรรัฐสภาระหว่างประเทศ ตรวจสอบรายงานการประชุม พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยรายงานการประชุมลับ และติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภา

(๓) คณะกรรมาธิการกิจการศาล องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และกองทุน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานของศาล องค์กรอิสระและองค์กรอัยการ การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจการบริหารจัดการขององค์การมหาชน และกองทุนต่าง ๆ รวมทั้งตรวจสอบรายงานตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เสนอต่อสภา

(๔) คณะกรรมาธิการกีฬา มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน การแก้ไขปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาการกีฬาของไทย รวมทั้งกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๕) คณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศและประชาคมนานาชาติเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ

(๖) คณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับหนี้สินทุกระดับ ได้แก่ ปัญหาหนี้สินของประเทศ หนี้สินภาคธุรกิจ หนี้สินภาคอุตสาหกรรม หนี้สินภาคประชาชน และหนี้สินเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนหนี้สินเกษตรกร

(๗) คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร การพัฒนาการเกษตร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต และการตลาด

(๘) คณะกรรมาธิการการคมนาคม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคมทั้งการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทางอวกาศ การขนส่งมวลชน การขนส่งสินค้า ระบบโลจิสติกส์ และการพาณิชย์นาวี

(๙) คณะกรรมาธิการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งรัฐ การค้าชายแดน การค้าผ่านแดน จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว จุดผ่อนปรนเพื่อการค้า ช่องทางธรรมชาติ และช่องทางตามกฎหมายศุลกากร การเดินทางข้ามแดน การจัดการและการดูแลแรงงานข้ามแดน การส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการพัฒนาชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับดินแดนและความมั่นคงของประชาชน

(๑๐) คณะกรรมาธิการการคุ้มครองผู้บริโภค มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภค

(๑๑) คณะกรรมาธิการการเงิน การคลัง สถาบันการเงินและตลาดการเงิน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน การคลัง การธนาคาร ตลาดการเงิน และสถาบันการเงินของประเทศ

(๑๒) คณะกรรมาธิการการต่างประเทศ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาพลักษณ์ของประเทศ รวมทั้งกระทำกิจการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยซึ่งตั้งถิ่นฐานหรือไปประกอบอาชีพในต่างประเทศ

(๑๓) คณะกรรมาธิการการตำรวจ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการตำรวจ การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย การป้องกัน และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

(๑๔) คณะกรรมาธิการศึกษาการจัดทำและติดตามการบริหารงบประมาณ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในด้านงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการรับ การใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

(๑๕) คณะกรรมาธิการการทหาร มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทหาร การป้องกัน การรักษาความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ

(๑๖) คณะกรรมาธิการการท่องเที่ยว มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน การแก้ไขปัญหาอุปสรรค และการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย

(๑๗) คณะกรรมาธิการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ที่ดิน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติตลอดจนการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการคุ้มครองสัตว์

(๑๘) คณะกรรมาธิการการปกครอง มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การพัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๑๙) คณะกรรมาธิการการกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารราชการรูปแบบพิเศษ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารราชการรูปแบบพิเศษ

(๒๐) คณะกรรมาธิการการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด

(๒๑) คณะกรรมาธิการการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและมาตรการการป้องกันภัยธรรมชาติและสาธารณภัย การแจ้งเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติ การฟื้นฟูหลังเกิดภัยธรรมชาติและสาธารณภัย การพัฒนามาตรการในการป้องกันภัยธรรมชาติและสาธารณภัย รวมทั้งติดตามการให้ความช่วยเหลือและดูแลประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยดังกล่าว

(๒๒) คณะกรรมาธิการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการและมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

(๒๓) คณะกรรมาธิการการพลังงาน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหาร การพัฒนา การจัดหา การใช้ การอนุรักษ์พลังงาน และผลกระทบจากการจัดหาและการใช้พลังงาน รวมทั้งการแสวงหาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก

(๒๔) คณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมและเผยแพร่การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข วิถีคิดและวิถีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เสรีภาพและความรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน การคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

(๒๕) คณะกรรมาธิการการพัฒนาเศรษฐกิจ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติ ธุรกิจภาคเอกชน ประชาชน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศและเศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ ในสังคมโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย รวมทั้งนโยบายและแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ

(๒๖) คณะกรรมาธิการการพาณิชย์และทรัพย์สินทางปัญญา มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการค้า การส่งออก ดุลการค้า ลิขสิทธิ์ ตราสาร ทะเบียน การประดิษฐ์หรือการค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

(๒๗) คณะกรรมาธิการการแรงงาน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกำลังแรงงานทั้งหมดในประเทศ แรงงานไทยในต่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรแรงงานในต่างประเทศ ตลอดจนการลงทุนที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตแรงงานโดยรวม

(๒๘) คณะกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการวางแผน การส่งเสริมและการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม

(๒๙) คณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหาราคาผลิตผลเกษตรกรรม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาราคาผลิตผลทางการเกษตรให้สามารถคุ้มต่อต้นทุนการผลิตของเกษตรกรทุกประเภทและสามารถแข่งขันได้ในตลาดการค้า ตลอดจนมีความมั่นคงอย่างยั่งยืนในอาชีพ

(๓๐) คณะกรรมาธิการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการอุปถัมภ์ ทำนุบำรุงและคุ้มครองศาสนาและโบราณสถาน การอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมประชาธิปไตย ภูมิปัญญาชาวบ้าน เอกลักษณ์ แบบวิถีชีวิตไทย และศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

(๓๑) คณะกรรมาธิการการศึกษา มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาของชาติ และการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย รวมทั้งแนวทางการปรับฐานการเรียนรู้ของประชาชนสู่โลกยุคโลกาภิวัตน์

(๓๒) คณะกรรมาธิการการสวัสดิการสังคม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมไม่น้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐาน การให้บริการด้านสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะผู้ยากไร้ในเมืองและชนบท และผู้ด้อยโอกาสในสังคม

(๓๓) คณะกรรมาธิการการสาธารณสุข มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแพทย์ การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการสาธารณสุข ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสุขภาพ ตลอดจนการพัฒนาการรักษา เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง

(๓๔) คณะกรรมาธิการการสื่อสาร โทรคมนาคม และดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๓๕) คณะกรรมาธิการการอุตสาหกรรม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดย่อม และศึกษาผลกระทบอันเกิดจากอุตสาหกรรม รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหา

สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมาธิการสามัญได้ไม่เกินสองคณะ

กรรมาธิการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา

เมื่อคณะกรรมาธิการสามัญจะกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ให้คณะกรรมาธิการสามัญรายงานให้ประธานสภาทราบ ในการกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกัน ในกรณีที่การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกัน ให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมาธิการสามัญที่เกี่ยวข้องทุกคณะร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมาธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้สภาตั้งคณะกรรมาธิการสามัญนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๖๐ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อเปิดสมัยประชุมคราวหนึ่ง ๆ ให้ที่ประชุมตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำไว้ มีจำนวนคณะตามแต่ความต้องการของกิจการในสภา”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “อัตราส่วนกรรมาธิการ” หมายถึง หลักเกณฑ์อย่างหนึ่ง ที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการในการเลือกและแต่งตั้งกรรมาธิการสามัญประจำสภา เพื่อดำเนินกิจการตามที่สภามอบหมายสาเหตุที่ได้ระบุบังคับแต่เฉพาะการตั้งกรรมาธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร ก็เพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว ดังนั้น เมื่อสภาตั้งกรรมาธิการ จึงให้คำนึงถึงอัตราส่วนของกรรมาธิการที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะมีสมาชิกของตนเข้าร่วมเป็นกรรมาธิการด้วย

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๒ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยการนำหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการแต่ละคณะมากำหนดต่อท้ายชื่อคณะกรรมาธิการ แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ โดยใช้ความว่า “พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง” แทนความว่า “พิจารณาสอบสวน”

ใน (๑) เพิ่มหน้าที่และอำนาจ เรื่อง “ความเป็นธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน” (Transitional Justice) เหตุผลที่เพิ่มข้อความนี้ เนื่องจากเป็นแนวคิดที่หลายประเทศใช้ในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้เป็นผลสำเร็จ และเพื่อให้มีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ของโลกสิทธิมนุษยชน

ใน (๒) เพิ่มหน้าที่และอำนาจ เรื่อง “กิจการของสภา สมาชิกและผู้เคยเป็นสมาชิก” ซึ่งจะทำให้คณะกรรมาธิการมีหน้าที่และอำนาจครอบคลุมไปถึงการดูแลและส่งเสริมกิจการด้านต่าง ๆ ของผู้เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรวมถึงกิจการของกองทุนเพื่อผู้เคยเป็นสมาชิกรัฐสภาด้วย ดังนั้น จึงไม่ต้องเพิ่มข้อความว่า “กองทุนเพื่อผู้เคยเป็นสมาชิกรัฐสภา” ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการอีก

ใน (๓) แก้ไขเพิ่มเติมชื่อ เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อหมวด ๑๒ และหมวด ๑๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ รวมทั้งเพิ่มหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานของศาล องค์กรอิสระและองค์กรอัยการ และการตรวจสอบรายงานตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เสนอต่อสภา, คำว่า “ศาล” มีความหมายตามบทนิยามในข้อ ๓

ใน (๔) เพิ่มหน้าที่และอำนาจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงเรื่องกีฬาอิเล็กทรอนิกส์

ใน (๕) แก้ไขเพิ่มเติมชื่อ หน้าที่และอำนาจให้ครอบคลุม “กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ” โดยมีการแก้ไขจากคำว่า “ความเท่าเทียมระหว่างเพศ” เป็นความว่า “ผู้มีความหลากหลายทางเพศ” เนื่องจากความเท่าเทียมระหว่างเพศนั้นรัฐธรรมนูญได้ให้การรองรับไว้แล้วและไม่ใช่ความที่ตรงตามเป้าประสงค์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าเป็นกลุ่มบุคคลใด รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ จึงเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความดังกล่าวส่วนการใช้ความว่า “ผู้มีความหลากหลายทางเพศ” แทนความว่า “กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ” เนื่องจากเรื่องความหลากหลายทางเพศเป็นเรื่องรายบุคคลไม่ใช่เรื่องกลุ่ม (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๑๐ วันพุธที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

ใน (๖) แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจให้ครอบคลุม “หนี้สินภาคประชาชน และหนี้สินเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

ใน (๗) เพิ่มหน้าที่และอำนาจ เรื่อง “การใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร”

ใน (๘) เพิ่มหน้าที่และอำนาจ เรื่อง “ระบบโลจิสติกส์”

ใน (๙) แก้ไขเพิ่มเติมชื่อคณะกรรมาธิการ หน้าที่และอำนาจ โดยเพิ่มเรื่อง “กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ”, การปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งรัฐ และเฉพาะคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเท่านั้นที่จะสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ชาติได้ ดังนั้น ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการความมั่นคงแห่งรัฐที่จะพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว, เรื่องความมั่นคงของรัฐเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติเป็นเพียงมาตราหนึ่งในรัฐธรรมนูญ แต่การปฏิรูปประเทศเป็นหมวดหนึ่งในรัฐธรรมนูญ ดังนั้น โดยหลักเรื่องการปฏิรูปประเทศจึงมีสถานะที่ใหญ่กว่ายุทธศาสตร์ชาติ

ใน (๙) นำอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการกิจการชายแดนไทย ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาบัญญัติไว้ในคณะกรรมาธิการคณะนี้

ใน (๑๑) แก้ไขเพิ่มเติมชื่อเป็น “คณะกรรมาธิการการเงิน การคลัง สถาบันการเงินและตลาดการเงิน” และแก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจ ให้สอดคล้องกับชื่อคณะกรรมาธิการ, การพิจารณาศึกษาเรื่องเงินดิจิทัลหรือ Cryptocurrency อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการการเงินฯ

ใน (๑๔) แก้ไขเพิ่มเติมชื่อ หน้าที่และอำนาจ เพื่อให้มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณด้วย

ใน (๑๗) เพิ่มหน้าที่และอำนาจเรื่อง “การคุ้มครองสัตว์”

ใน (๑๙) แก้ไขเพิ่มเติมชื่อเป็น “คณะกรรมาธิการการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารราชการรูปแบบพิเศษ” เพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจ เรื่อง “การบริหารราชการรูปแบบพิเศษ”, การใช้คำว่า “การบริหารราชการรูปแบบพิเศษ” แทนความว่า “การปกครองรูปแบบพิเศษ” เพื่อให้ครอบคลุมถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือพื้นที่ชายแดนบางพื้นที่ที่มีกฎหมายเฉพาะในการบริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าว และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความว่ามีการกำหนดให้มีการปกครองรูปแบบพิเศษขึ้นมาใหม่

ใน (๒๑) เพิ่มหน้าที่และอำนาจ เรื่อง “การฟื้นฟูหลังเกิดภัยธรรมชาติและสาธารณภัย การพัฒนามาตรการในการป้องกันภัยธรรมชาติและสาธารณภัย”

ใน (๒๓) เพิ่มหน้าที่และอำนาจ เรื่อง “การแสวงหาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก”

ใน (๒๖) การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาต้องไปจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ ประกอบกับกระทรวงพาณิชย์มีฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกระทรวงอื่นอีกหลายกระทรวง ไม่ได้มีหน้าที่เฉพาะการรับจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเท่านั้น จึงควรกำหนดเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาไว้กับเรื่องการพาณิชย์จะเหมาะกว่า

ใน (๒๗) แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจ โดยเพิ่มเรื่อง การพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรแรงงานในต่างประเทศ ตลอดจนการลงทุนที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตแรงงานโดยรวม

ใน (๒๘) แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจ ให้สอดคล้องกับชื่อที่เปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับภารกิจของกระทรวงที่จัดตั้งขึ้นใหม่

ใน (๒๙) แก้ไขเพิ่มเติมชื่อเป็น “คณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหาราคาผลิตผลเกษตรกรรม” แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจ ให้สอดคล้องกับชื่อที่เปลี่ยนแปลง

ใน (๓๐) เพิ่มหน้าที่และอำนาจ เรื่อง “ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย” ทั้งนี้คำว่า “ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย” เป็นศัพท์ทางเทคนิค (technical term) นอกจากนี้วัฒนธรรมการใช้ชีวิตคือวิถีชีวิตไทย หากแยก “ศิลปะ” ออกมา อาจเกิดปัญหาการตีความได้ว่าหมายรวมถึงศิลปะอื่นที่ไม่ใช่ของไทยหรือไม่

ใน (๓๑) ควรใช้ชื่อ “คณะกรรมาธิการการศึกษา” ไม่จำเป็นต้องใช้ชื่อให้สอดคล้องกับชื่อของกระทรวงอุดมศึกษาฯ ซึ่งเป็นกระทรวงที่เกิดขึ้นใหม่ เนื่องจากการศึกษาเป็นเรื่องตั้งแต่ชั้นปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาไม่ได้เป็นเรื่องเฉพาะอุดมศึกษาเท่านั้นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการจึงควรหมายความรวมถึงการศึกษาทั้งหมด ไม่จำเป็นต้องล้อตามกระทรวงที่เกิดขึ้นใหม่

ใน (๓๒) เพิ่มความว่า “อย่างทั่วถึง” ในหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับ “การให้บริการด้านสวัสดิการสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน” ซึ่งในเชิงการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ได้หมายความว่าจะต้องพิจารณาศึกษาอย่างทั่วถึง แต่เพียงพิจารณาศึกษาว่าฝ่ายบริหารได้มีการดำเนินการอย่างทั่วถึงหรือไม่

ใน (๓๓) แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจ จากเดิม “ตลอดจนการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชนและชุมชน” เป็น “ตลอดจนการพัฒนาการรักษาเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง”

ใน (๓๓) แก้ไขเพิ่มเติม หน้าที่และอำนาจ เรื่อง “การแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก”

ใน (๓๔) แก้ไขเพิ่มเติมชื่อเป็น “คณะกรรมาธิการการสื่อสาร โทรคมนาคม และดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” และแก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจ ให้สอดคล้องกับชื่อที่เปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับภารกิจของกระทรวงที่จัดตั้งขึ้นใหม่, เรื่องดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นเรื่องที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องการสื่อสารและโทรคมนาคมได้อย่างเหมาะสมมากกว่า เนื่องจากเรื่องสารสนเทศเป็นข้อมูลเรื่องการสื่อสารและโทรคมนาคมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการสื่อสาร ซึ่งทั้งสองส่วนนี้จะดำเนินการบนพื้นฐานของเทคโนโลยี เดิมประเทศไทยเคยมีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น จึงมีความเหมาะสมมากกว่าหากจะนำเรื่องดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมไปผนวกรวมกับคณะกรรมาธิการการสื่อสารและโทรคมนาคม ซึ่งมีภารกิจที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ หากทบทวนดูจากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแล้ว จะพบว่าคณะกรรมการชุดดังกล่าวมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมาธิการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. ดังนั้น เรื่องดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจึงควรอยู่ในคณะกรรมาธิการการสื่อสารและโทรคมนาคมจึงเหมาะสมกว่า

ใน (๓๕) เพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจ เรื่อง “แนวทางในการแก้ไขปัญหา”

แก้ไขความในวรรคสอง เพราะในทางปฏิบัติที่ผ่านมาไม่ปรากฏว่ามีการตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มเติมขึ้นอีก

วรรคสาม เพิ่มขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคแปด ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

วรรคสี่ แก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

วรรคห้า เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ คำว่า “บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำแทนมิได้” นั้นหมายความรวมถึงคณะอนุกรรมาธิการด้วย โดยเป็นการบัญญัติห้ามคณะอนุกรรมาธิการเฉพาะกรณีที่เป็นการสอบหาข้อเท็จจริงเท่านั้น และ

วรรคหก เพิ่มขึ้นใหม่ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรกำหนดระเบียบรองรับ การดำเนินการตามวรรคสี่

- บัญญัติให้คณะกรรมาธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎรจะมีภารกิจของคณะกรรมาธิการแต่ละคณะสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และครอบคลุมถึงบริบททางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปในปัจจุบันอย่างรอบด้าน

- ต่อมาได้มีการแก้ไขข้อบังคับข้อนี้ ดังนี้

"**ข้อ ๙๐ (๖)** คณะกรรมาธิการแก้ปัญหาหนี้สิน ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาหนี้สิน ความยากจน โอกาสและสิทธิของประชาชนในการประกอบอาชีพ และการลดความเหลื่อมล้ำตลอดจนศึกษาแหล่งรายได้เพิ่มเติมให้กับประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ข้อ ๙๐ (๒๘) คณะกรรมาธิการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาด้านการอุดมศึกษ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม

ข้อ ๙๐ (๒๙) คณะกรรมาธิการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ตลอดจนการจัดการน้ำ เพื่ออุปโภค บริโภค อุตสาหกรรมและการเกษตร การสร้างความมั่นคงของน้ำ"

(แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๐ ตอนพิเศษ ๒๖๓ ง หน้า ๓๗ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๖)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙** บัญญัติว่า "สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ หรือคณะกรรมาธิการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ เพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด

การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่งต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการตั้งคณะกรรมาธิการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมาธิการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกันในกรณีที่การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริงหรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกันให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมาธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมาธิการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ แต่การเรียกเช่นว่านั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมาธิการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมาธิการเรียก

ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่ของคณะกรรมาธิการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณีมีมติมิให้เปิดเผย

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และผู้ปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย

กรรมาธิการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๒๘ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคแปด”

- **ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการในการกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใดที่มีความเกี่ยวข้องกันของคณะกรรมาธิการหลายคณะ พ.ศ. ๒๕๖๒**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙๑ การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้ไม่เกินจำนวนกรรมาธิการ การเสนอนั้นต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน

การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อมีจำนวนไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ โดยให้มีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา

การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งคณะกรรมาธิการ ถ้ามีการเสนอชื่อกรรมาธิการเท่ากับจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อมากกว่าจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๖๑ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อมีกิจการพิเศษที่ประชุมจะลงมติตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นเพื่อพิจารณาหรือสอบสวนข้อความอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะก็ได้”

หลักการเรื่องการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการ บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ข้อ ๖๒ ซึ่งบัญญัติว่า “การเลือกบุคคลทำหน้าที่ของสภาตามที่กำหนดไว้ ในข้อ ๖๐ (การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำ) และข้อ ๖๑ (การตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ) ต้องมีสมาชิกเสนอชื่อโดยมีผู้รับรอง ๒ คน การเลือกให้อนุโลมใช้ตามข้อ ๒ (วิธีการเลือกประธานสภา)”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๓ เพียงแต่มีการตัดความว่า “กลุ่มพรรคการเมือง” ออกเพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคแปด ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙ บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ หรือคณะกรรมาธิการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ เพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด

การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่งต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการตั้งคณะกรรมาธิการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมาธิการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกันในกรณีที่การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกันให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมาธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมาธิการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ แต่การเรียกเช่นว่านั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมาธิการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมาธิการเรียก

“ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่ของคณะกรรมาธิการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณีมีมติมิให้เปิดเผย

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และผู้ปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย

กรรมาธิการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๒๘ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคแปด”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙๒ การประชุมคณะกรรมาธิการ ต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในการประชุมคณะกรรมาธิการที่จะมีการลงมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

การนัดประชุมคณะกรรมาธิการนอกจากครั้งแรก ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อเลขานุการคณะกรรมาธิการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขานุการคณะกรรมาธิการก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการนัดประชุมคณะกรรมาธิการครั้งแรกและองค์ประชุมของคณะกรรมาธิการนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ข้อ ๖๓ ซึ่งบัญญัติว่า “การนัดประชุมคณะกรรมาธิการครั้งแรก ให้เป็นหน้าที่ของเลขาธิการสภา ... องค์ประชุมนั้นย่อมต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวน ...”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๔ เพียงแต่มีการเพิ่มความเป็นวรรคสอง เพื่อให้เลขานุการคณะกรรมาธิการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขานุการ คณะกรรมาธิการลงลายมือชื่อ ในหนังสือนัดประชุมนอกจากการประชุมครั้งแรกได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ ของเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตามข้อ ๑๑

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

(แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๗๒ ง หน้า ๑๒ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๓. และแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕)

ข้อ ๙๒/๑ ในกรณีมีเหตุอันสมควรที่ทำให้คณะกรรมาธิการไม่สามารถจัดการประชุมคณะกรรมาธิการในสถานที่เดียวกันได้ ประธานคณะกรรมาธิการจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

การประชุมคณะกรรมาธิการด้วยการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการประชุมคณะกรรมาธิการตามข้อ ๙๒ โดยให้นับกรรมาธิการซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมเป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม

การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งมิได้ จนกว่าประธานสภาจะประกาศกำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอตามข้อ ๔๓/๓ และเป็นกรณีที่ประธานคณะกรรมาธิการเห็นสมควรว่าเป็นเหตุจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย

(๑) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างข้อบังคับ

(๒) การพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือที่คณะกรรมาธิการมีมติ ให้กระทำเป็นการลับ

(๓) การประชุมอื่นตามที่ประธานสภาประกาศกำหนด

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙๓ การประชุมคณะกรรมาธิการ ให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมาธิการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขานุการ โฆษก และตำแหน่งอื่นตามความจำเป็นจากกรรมาธิการในคณะนั้น

ประธานคณะกรรมาธิการสามัญแต่ละคณะ จะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา

ให้คณะกรรมาธิการแต่ละคณะมีผู้ช่วยเลขานุการคนหนึ่งประจำคณะกรรมาธิการ โดยให้แต่งตั้งจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตามรายชื่อที่เลขาธิการเสนอ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องประธานคณะกรรมาธิการสามัญแต่ละคณะ จะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภานั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗๖ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “ประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาแต่ละคณะ จะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๕ เพียงแต่มีการตัดความว่า “กลุ่มพรรคการเมือง” ออกเพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคแปด ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และเพิ่มความเป็นวรรคสี่ เพื่อให้มีการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคนหนึ่งประจำ คณะกรรมาธิการทุกประเภทที่สภาผู้แทนราษฎรตั้ง โดยแต่งตั้งจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตามรายชื่อที่เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเสนอ
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรขอให้เพิ่มความในวรรคสี่ มีความประสงค์ให้มีการบัญญัติหลักการเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคนหนึ่งประจำคณะกรรมาธิการ โดยให้แต่งตั้งจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตามรายชื่อที่เลขาธิการเสนอ เพื่อสนับสนุนงานของคณะกรรมาธิการสามัญ คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาญัตติและคณะกรรมาธิการร่วมกัน เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ตามมาตรา ๑๓๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ทั้งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๒ ได้มีการบัญญัติเพียงให้มีการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมาธิการจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เฉพาะกรณีคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเท่านั้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙๔ เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมาธิการ หรือมีแต่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานคณะกรรมาธิการหลายคน ให้รองประธานคณะกรรมาธิการคนที่หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมาธิการ ถ้ารองประธานคณะกรรมาธิการคนที่หนึ่งไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะกรรมาธิการลำดับต่อไปเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมาธิการ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมาธิการสามัญนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๗๔ ซึ่งบัญญัติว่า “การประชุมคณะกรรมาธิการให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๖

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙๕ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการสามัญอาจตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ ประจำคณะกรรมาธิการก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ ประจำคณะกรรมาธิการสามัญนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๘๖ ซึ่งบัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการสามัญอาจตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ ประจำคณะกรรมาธิการก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนดด้วยความเห็นชอบของที่ประชุมร่วมกันของประธานคณะกรรมาธิการสามัญ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๗ เพียงแต่มีการตัดความว่า “ด้วยความเห็นชอบของที่ประชุมร่วมกันของประธานคณะกรรมาธิการสามัญ” ออก เพราะ ปัจจุบันเป็นการแต่งตั้งโดยอาศัย อำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของรัฐสภาสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และกรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๖ และประกาศสภาผู้แทนราษฎรเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่มีค่าตอบแทน พ.ศ. ๒๕๖๒

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙๖ คณะกรรมาธิการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการ เว้นแต่หน้าที่และอำนาจในการสอบหาข้อเท็จจริง แล้วรายงานคณะกรรมาธิการภายในเวลาที่คณะกรรมาธิการกำหนด

ในกรณีที่คณะอนุกรรมาธิการกระทำกิจการ หรือศึกษาเรื่องใดไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนดให้ประธานคณะอนุกรรมาธิการขออนุญาตขยายเวลาต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการแต่ละคณะประกอบด้วยอนุกรรมาธิการมีจำนวนไม่เกินสิบคน โดยให้ตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมาธิการในคณะนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนอนุกรรมาธิการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่กรรมาธิการเสนอ ทั้งนี้ ประธานคณะอนุกรรมาธิการต้องตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมาธิการในคณะนั้น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการตั้งคณะอนุกรรมาธิการนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๗๔ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “คณะกรรมาธิการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณาปัญหาใด ๆ ตามแต่จะมอบหมายได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “อำนาจหน้าที่” เป็น “หน้าที่และอำนาจ” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ เพิ่มเติมคำว่า “เว้นแต่หน้าที่และอำนาจในการสอบหาข้อเท็จจริง” เพื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการตามความในมาตรา ๑๒๙ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และเพิ่มความว่า “ทั้งนี้ ประธานคณะอนุกรรมาธิการต้องตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมาธิการในคณะนั้น” ในวรรคสาม เพื่อกำหนดให้ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งประธานคณะอนุกรรมาธิการต้องเป็นกรรมาธิการในคณะนั้นเท่านั้น
- ไม่ได้บัญญัติให้คณะอนุกรรมาธิการมีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการซึ่งได้รับค่าตอบแทน เพราะจะก่อให้เกิดปัญหาที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับงบประมาณของคณะกรรมาธิการ ขณะเดียวกันที่ปรึกษาซึ่งได้รับค่าตอบแทนของคณะกรรมาธิการสามารถเข้าร่วมดำเนินงานสนับสนุนกับคณะอนุกรรมาธิการได้อยู่แล้ว โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะถูกแต่งตั้งเป็นอนุกรรมาธิการหรือที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมาธิการ (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๘ วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๒)

- การดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการจะกระทำภายใต้กรอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการ ดังนั้น หากคณะอนุกรรมาธิการจะแถลงผลการดำเนินงานใด ๆ ที่ได้รับมอบหมายก็ควรต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมาธิการ หรือประธานกรรมาธิการเสียก่อน

- ต่อมาได้มีการแก้ไขข้อบังคับข้อนี้ ดังนี้

"ข้อ ๙๖ คณะกรรมาธิการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการ เว้นแต่หน้าที่และอำนาจในการสอบหาข้อเท็จจริง แล้วรายงานคณะกรรมาธิการภายในเวลาที่คณะกรรมาธิการกำหนด

ในกรณีที่คณะอนุกรรมาธิการกระทำกิจการ หรือศึกษาเรื่องใดไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ให้ประธานคณะอนุกรรมาธิการขออนุญาตขยายเวลาต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการ

คณะอนุกรรมาธิการแต่ละคณะประกอบด้วยอนุกรรมาธิการมีจำนวนไม่เกินสิบคน โดยให้ตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมาธิการในคณะนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนอนุกรรมาธิการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่กรรมาธิการเสนอทั้งนี้ ประธานคณะอนุกรรมาธิการต้องตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมาธิการในคณะนั้น

ให้นำความในข้อ ๙๒/๑ มาใช้บังคับกับการประชุมคณะอนุกรรมาธิการโดยอนุโลม" (แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๗๒ ง หน้า ๑๒ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๓.)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙๗ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่ ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมาธิการหรือรองประธานคณะกรรมาธิการผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมาธิการ

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ประธานคณะกรรมาธิการแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบ และให้เป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่รับผิดชอบสั่งการให้บุคคลนั้นให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมาธิการเรียก

การเรียกเอกสารจากบุคคลหรือการเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการให้อำนาจคณะกรรมาธิการเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ข้อ ๖๓ วรรคสี่ ซึ่งบัญญัติว่า “คณะกรรมาธิการย่อมมีอำนาจเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือพิจารณาอยู่นั้นได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๙ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ข้าราชการพนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ” เป็น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” และจากเดิม “สั่งการให้บุคคลนั้นดำเนินการ” เป็น “ให้เป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่รับผิดชอบสั่งการให้บุคคลนั้นให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมาธิการเรียก” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” เป็น “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม ให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙๘ ในการประชุมคณะกรรมาธิการ สมาชิก นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมคณะกรรมาธิการอนุญาต มีสิทธิเข้าฟังการประชุม

ในกรณีประชุมลับ ผู้ที่จะเข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมคณะกรรมาธิการ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องผู้มีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมาธิการนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๖๔ ซึ่งบัญญัติว่า

“สมาชิกจะเข้าไปนั่งฟังการประชุมของคณะกรรมาธิการก็ได้ เว้นแต่ในการประชุมซึ่งสภาได้ลงมติว่าเป็นความลับ

สมาชิกที่เข้าไปนั่งฟังการประชุมนั้นไม่มีสิทธิที่จะกล่าวอภิปรายหรือลงมติ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๐ เพียงแต่มีการเพิ่มคำว่า “นายกรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๙๙ ภายใต้บังคับข้อ ๙๘ ผู้เสนอญัตติ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมายมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมาธิการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกอื่นหรือกรรมาธิการคนใดคนหนึ่งกระทำการแทนได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องรัฐมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหารมีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมาธิการนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ข้อ ๖๕ ซึ่งบัญญัติว่า

“สมาชิกหรือรัฐมนตรีที่มิได้เป็นสมาชิก มีสิทธิเข้าไปนั่งฟังการประชุมของคณะกรรมาธิการได้ทุกเมื่อ เว้นแต่สภาได้ลงมติให้เป็นการประชุมลับ

ผู้มีสิทธิเข้าไปนั่งฟังการประชุมนั้น ย่อมมีสิทธิที่จะแสดงความเห็นได้ในเมื่อคณะกรรมาธิการร้องขอ แต่ไม่มีสิทธิลงมติ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๑ เพียงแต่มีการเพิ่มคำว่า “นายกรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐๐ ให้เลขาธิการประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมาธิการไว้ ณ บริเวณสภาและมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติ แล้วแต่กรณี ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมายหรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบด้วย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการประกาศกำหนดการประชุมของคณะกรรมาธิการนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๘๗ ซึ่งบัญญัติว่า “คณะกรรมาธิการนัดประชุมคราวใด ให้แจ้งคณะรัฐมนตรี สมาชิกผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติทราบล่วงหน้าทุกคราวและให้ประกาศไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๒

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐๑ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการตามนัดจนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสิบนาทีนับแต่เวลาที่ได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด ให้คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่ คณะกรรมาธิการพิจารณาเรื่องนั้นยังไม่เสร็จหรือที่ประชุมคณะกรรมาธิการอนุญาตให้เลื่อนการชี้แจงไปวันอื่น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการตามนัดจนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสิบนาทีนับแต่เวลาที่ได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด ให้คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไปนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๐๘ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อมีการประชุมคณะกรรมาธิการตามกำหนดที่นัดหมาย ถ้าผู้แปรญัตติ หรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงตามนัดเป็นเวลาเกินกว่า ๓๐ นาที นับแต่เวลาที่คณะกรรมาธิการได้เริ่มประชุมในวันนั้น ให้ถือว่าคำแปรญัตตินั้นผู้เสนอได้ถอนแล้ว เว้นแต่ผู้เสนอหรือผู้รับมอบหมายจะมีความจำเป็นเป็นพิเศษและที่ประชุมคณะกรรมาธิการพิจารณาเห็นสมควรจะรับพิจารณาคำแปรญัตตินั้นก็ได้ หากการประชุมของคณะกรรมาธิการในเรื่องนั้นยังไม่เสร็จสิ้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๓ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “ที่ประชุม” เป็น “ที่ประชุมคณะกรรมาธิการ” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐๒ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมาธิการในข้อใดจะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๘๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าสมาชิกผู้แปรญัตติ หรือผู้รับรองมิได้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็นและสงวนคำแปรญัตติต่อคณะกรรมาธิการมิให้อภิปรายคำแปรญัตตินั้นในสภา”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๔

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐๓ กรรมาธิการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมาธิการในข้อใดจะสงวนความเห็นในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องกรรมาธิการขอสงวนความเห็นเพื่อขอให้สภาวินิจฉัยนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๑๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมาธิการคนใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมาธิการส่วนมากในข้อใด ก็อาจสงวนความเห็นของตนในข้อนั้นไว้เพื่ออภิปรายและขอคำวินิจฉัยจากสภาในฐานะเช่นเดียวกับผู้แปรญัตติ แต่จะมอบหมายให้ผู้อื่นใช้สิทธิสงวนเช่นว่านั้นแทนตนหาได้ไม่”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๕

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐๔ เมื่อคณะกรรมาธิการได้กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามหน้าที่และอำนาจหรือตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภาตามระยะเวลาที่สภากำหนด

ในที่ประชุมสภา คณะกรรมาธิการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมาธิการอาจมอบหมายให้บุคคลใดแถลงหรือชี้แจงแทนก็ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากประธาน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องเมื่อคณะกรรมาธิการได้กระทำกิจการหรือพิจารณาเรื่องใดเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อสภาฯ นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ข้อ ๘๑ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมาธิการได้กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนเรื่องใดตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อสภา

ในที่ประชุมสภา คณะกรรมาธิการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจการที่ได้กระทำหรือเรื่องที่ได้พิจารณาสอบสวน เพื่อการนั้นคณะกรรมาธิการจะมอบหมายให้บุคคลใด ๆ แถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมแทนก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- การพิจารณารายงานของคณะกรรมาธิการนี้อาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ รายงานการพิจารณาของคณะกรรมาธิการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และรายงานการพิจารณาของคณะกรรมาธิการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาเรื่องใด ๆ ที่มิใช่ร่างพระราชบัญญัติ

๑) รายงานของคณะกรรมาธิการที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่ ๒ ตามรายงานผลการพิจารณาที่คณะกรรมาธิการเสนอ ซึ่งเมื่อคณะกรรมาธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว จะต้องเสนอรายงานผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้หรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมาธิการเกี่ยวด้วยคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมาธิการก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย ในกรณีที่คณะกรรมาธิการเห็นว่ามีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวนั้นไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการเพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๙๒-๓๙๓)

๒) รายงานของคณะกรรมาธิการที่มิใช่ร่างพระราชบัญญัติเป็นรายงานของคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาที่ยกปัญหาใด ๆ ที่อยู่ในกรอบอำนาจหน้าที่ของตนขึ้นพิจารณาศึกษา หรือเป็นรายงานของคณะกรรมาธิการที่สภามอบหมายให้พิจารณาศึกษาหรือสอบสวนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาเรื่องดังกล่าวเสร็จแล้วจะเสนอรายงานผลการพิจารณาต่อสภาพร้อมด้วยข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการถ้ามี ซึ่งการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรนั้นประธานที่ประชุมจะอนุญาตให้คณะกรรมาธิการแถลงข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้งสรุปผลการพิจารณาว่าเป็นประการใด ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้สมาชิกอภิปรายซักถามได้ และแสดงความคิดเห็นทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๙๔)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “อำนาจหน้าที่” เป็น “หน้าที่และอำนาจ” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แก้ไขเพิ่มเติมความว่า “พิจารณาสอบสวน” เป็น “พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และเพิ่มเติมความว่า “ตามระยะเวลาที่สภากำหนด” ในวรรคหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐๕ ในการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ ถ้าคณะกรรมาธิการเห็นว่ามีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ก็ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการเพื่อให้สภาพิจารณา

ในการพิจารณาข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ ให้สภาลงมติว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยโดยไม่มีการอภิปราย

ในกรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ ให้ประธานสภาส่งรายงานและข้อสังเกตไปยังคณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ประธานสภาส่งข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการให้คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทราบ คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตามข้อสังเกตนั้นประการใดหรือไม่ ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๘๓ ซึ่งบัญญัติว่า “รายงานบันทึกความเห็นของคณะกรรมาธิการนั้น หากคณะกรรมาธิการมีข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อความใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภาแล้ว ถ้าที่ประชุมเห็นด้วยก็ให้ประธานแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๗ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” เป็น “องค์กรอิสระองค์กรอัยการ” ในวรรคหนึ่ง วรรคสาม และวรรคสี่ เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อหมวด ๑๒ และหมวด ๑๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐
- ข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ เมื่อมีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในขั้นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการบางกรณีอาจเสนอข้อสังเกตไว้ในส่วนท้ายของรายงานของคณะกรรมาธิการ หรือปรากฏไว้ในส่วนของหมายเหตุ หรือปรากฏในส่วนเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ ซึ่งข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการที่ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการผู้ปฏิบัติเป็นอย่างมาก (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๘ วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๒)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐๖ ถ้าสภามีมติให้คณะกรรมาธิการใดกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมาธิการนั้นกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมาธิการต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน

ในกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุม ให้ประธานสภาเสนอต่อที่ประชุมโดยพลันและที่ประชุมอาจลงมติให้ขยายเวลาที่ได้กำหนดไว้หรือให้ตั้งคณะกรรมาธิการใหม่แทนคณะเดิมหรือให้ดำเนินการอย่างอื่นสุดแต่ที่ประชุมจะเห็นสมควร แต่ถ้าอยู่นอกสมัยประชุม ก็ให้ประธานสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้สภาทราบภายหลัง

การนับระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เริ่มนับแต่วันถัดจากวันที่สภามีมติกำหนดระยะเวลา

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการขยายเวลาการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการ นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๑๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้ามติของสภาให้กรรมาธิการคณะใดกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนข้อความใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาเท่าใด และกรรมาธิการคณะนั้นกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานกรรมาธิการต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน

ในกรณีดังกล่าวในวรรคก่อน ถ้าอยู่ในสมัยประชุม ให้ประธานสภาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อลงมติให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ หรือให้ดำเนินการอย่างอื่นสุดแต่ที่ประชุมจะเห็นสมควร แต่ถ้านอกสมัยประชุมและคณะกรรมาธิการมีอำนาจประชุมได้ตามความในข้อ ๑๐๓ ก็ให้ประธานสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วขออนุมัติสภาในการประชุมสมัยต่อไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “พิจารณาสอบสวน” เป็น “พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง” ในวรรคหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ตัดคำว่า “สามัญทั่วไป” และ ความว่า “ในระหว่างสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติหรือ” ในวรรคสอง ออกเพราะความในมาตรา ๑๒๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ กำหนดให้มีสมัยประชุมสามัญสองสมัย คือ สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง และสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง และแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ให้ประธานสภารับเสนอต่อที่ประชุม” เป็น “ให้ประธานสภาเสนอต่อที่ประชุมโดยพลัน” ในวรรคสองเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่ค่อยพบปัญหาในการดำเนินการแต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจจะพบปัญหาอยู่บ้างในบางกรณี เช่น กรณีที่คณะกรรมาธิการฯ มีหนังสือขอขยายระยะเวลาในการดำเนินการออกไปอีก ๒๐ วัน (โดยไม่ได้บอกว่านับแต่วันใด) จะมีผลนับแต่เมื่อไหร่ เช่น นับแต่วันถัดจากวันที่สภาผู้แทนราษฎรอนุญาตให้ขยายเวลาได้ หรือนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาเดิมตามที่สภาผู้แทนราษฎรได้มอบหมาย

ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

<u>ความเห็นเสียงข้างน้อย</u> เห็นว่า ในกรณีที่คณะกรรมาธิการฯ มีหนังสือขอขยายระยะเวลาในการดำเนินการออกไปอีก ๒๐ วัน (โดยไม่ได้บอกว่านับแต่วันใด) ให้นับต่อจากวันถัดจากวันที่สภาผู้แทนราษฎรอนุญาตให้ขยายเวลาได้ ทั้งนี้ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๖ วรรคสาม

<u>ความเห็นเสียงข้างมาก</u> เห็นว่า ในกรณีที่คณะกรรมาธิการฯ มีหนังสือขอขยายระยะเวลาในการดำเนินการออกไปอีก ๒๐ วัน (โดยไม่ได้บอกว่านับแต่วันใด) ให้นับต่อจากวันที่ครบกำหนดเวลาการพิจารณาตามที่สภาผู้แทนราษฎรได้มอบหมาย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของคณะกรรมาธิการฯ และสอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่ผ่านมา

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

เพื่อแก้ปัญหาในการตีความในกรณีที่คณะกรรมาธิการฯ มีหนังสือขอขยายระยะเวลาในการดำเนินการมา<u>โดยไม่ได้ระบุนับแต่วันใดมา</u> ควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติม ข้อบังคับฯ ข้อ ๑๐๖ วรรคสาม โดยระบุให้ชัดเจนว่า “การนับระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เริ่มนับแต่วันถัดจากวันที่สภามีมติกำหนดระยะเวลา<u>ส่วนการขยายเวลาการดำเนินการให้นับระยะเวลาถัดจากวันที่ครบกำหนดเวลา เว้นแต่คณะกรรมาธิการจะขอเป็นอย่างอื่น</u>”

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐๗ บันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมาธิการให้เปิดเผยให้ประชาชนทราบ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประธานสภากำหนด

ในกรณีที่จะไม่เปิดเผยบันทึกการประชุมหรือรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็นต่อสภาเพื่อให้สภามีมติให้เปิดเผย ทั้งนี้ หากสภามีมติให้เปิดเผยให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดเก็บบันทึกการประชุมหรือรายงานดังกล่าวไว้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการกำหนด หากสภามิได้มีมติไปตามความเห็นของคณะกรรมาธิการดังกล่าว ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป

การรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้เปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษาของคณะกรรมาธิการให้ประชาชนทราบนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๗

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เพิ่มขึ้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคหก ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

- การประชุมคณะกรรมาธิการซึ่งมีการถ่ายทอดเผยแพร่และกระทบกับบุคคลภายนอก ก็จะไม่ได้เอกสิทธิ์คุ้มครองในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนั้น หากมีการถ่ายทอดเผยแพร่การประชุมคณะกรรมาธิการอาจถูกดำเนินคดีตามกฎหมายได้ อย่างไรก็ดี หากมีการถ่ายทอดเผยแพร่การประชุมคณะกรรมาธิการได้จะเป็นการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐๘ กรรมาธิการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) มีการตั้งคณะกรรมาธิการใหม่แทนคณะเดิม

(๕) สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

(๖) ขาดการประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่ได้แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานคณะกรรมาธิการทราบ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องตำแหน่งของกรรมาธิการนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๙๑ ซึ่งบัญญัติว่า “คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา จะพ้นจากหน้าที่เมื่อ

๑. ลาออก

๒. สมาชิกภาพสิ้นสุดลง

๓. จัดตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นใหม่ประจำปี”

และข้อ ๙๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “กรรมาธิการผู้ใดมิได้มาประชุมกรรมาธิการ ๓ ครั้งติดกัน ให้ถือว่าได้ลาออกจากกรรมาธิการคณะนั้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๙ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เป็น “สภาสิ้นอายุหรือสภาถูกยุบ” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๒๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แต่ให้ตัดความว่า “หรือเหตุอื่นใด” ออก เนื่องจากคำว่า “หรือเหตุอื่นใด” จะหมายถึงการถูกปฏิวัติรัฐประหาร ซึ่งหากบัญญัติคำนี้ไว้ในข้อบังคับการประชุมฯ จะเป็นการเสมือนว่า สภาผู้แทนราษฎรยอมรับให้มีการเกิดการปฏิวัติรัฐประหารขึ้นในอนาคตได้

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๐๙ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมาธิการแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานสภา เพื่อขอให้สภาตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลง

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการตั้งกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๗๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าจำนวนกรรมาธิการสามัญในคณะใดว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวพ้นจากหน้าที่ตามวาระ ก็ให้ที่ประชุมเลือกตั้งซ่อมกรรมาธิการแทนและให้อยู่ในหน้าที่ได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐๐

- “ตั้งซ่อม” หมายถึง การแต่งตั้งกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่างลงโดยมติของที่ประชุมสภา ไม่ว่าจะเป็นกรรมาธิการสามัญหรือกรรมาธิการวิสามัญ เมื่อก่อนนี้ ข้อบังคับการประชุมสภาทุกฉบับจะกำหนดไว้คล้าย ๆ กันว่า ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการใดว่างลงให้ประธานคณะกรรมาธิการแจ้งต่อสภาเพื่อขอให้สภา**ตั้งซ่อม** และในทางปฏิบัติ เมื่อประธานได้รับแจ้งจากประธานคณะกรรมาธิการว่า ตำแหน่งในคณะกรรมาธิการใดว่างลงแล้ว จะบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเพื่อปรึกษาที่ประชุมว่าจะตั้งผู้ใดซ่อมแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น ซึ่งถ้าหากมีผู้ใดได้รับการเสนอชื่อเพียงคนเดียวหรือเท่าจำนวนตำแหน่งที่ว่าง ก็ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือก แต่ถ้าหากมีผู้ได้รับการเสนอชื่อหลายคนหรือเกินกว่าจำนวนตำแหน่งที่ว่าง ก็ต้องให้ที่ประชุมออกเสียงลงคะแนนเลือก ปัจจุบัน ข้อบังคับการประชุมสภาทุกฉบับมิได้ใช้คำว่า **“ตั้งซ่อม”** แล้วแต่หันมาใช้คำที่อาจดูเหมือนจะเป็นทางการกว่า คือใช้คำว่า **“ตั้งแทน”** (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๓๘๓-๓๘๔)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑๐ ร่างพระราชบัญญัติต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบ ดังต่อไปนี้

(๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ

(๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

(๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติให้เสนอมาพร้อมบันทึกประกอบตามวรรคหนึ่ง

หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้ง

ก่อนบรรจุระเบียบวาระการประชุมร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ (๒) หรือ (๓) ของรัฐธรรมนูญ การพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องร่างพระราชบัญญัติต้องแบ่งเป็นมาตรานั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๑๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติซึ่งรัฐบาลหรือสมาชิกเสนอมานั้นต้องแบ่งเป็นมาตราและมีบันทึกแสดงเหตุผลอื่นต่อประธาน ให้ประธานคัดแจกแก่สมาชิกอย่างน้อยสามวันก่อนวันนัดประชุม เว้นไว้แต่กิจการด่วน”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๓๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และเพิ่มเติมความในวรรคสอง เพื่อกำหนดให้เสนอสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ มาพร้อมบันทึกประกอบตามวรรคหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และเพิ่มเติมความในวรรคสี่ เพื่อกำหนดให้หลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนดตามข้อนี้ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประกาศสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ การรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่ค่อยพบปัญหาในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจจะพบปัญหาอยู่บ้างในบางกรณี เช่น ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเสนอโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน ในกรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน จะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๐ ในเวลาใด

ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

ความเห็นเสียงข้างน้อย เห็นว่า ให้ชะลอการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๐ ไว้ก่อนจนกว่านายกรัฐมนตรีจะพิจารณารับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน

ความเห็นเสียงข้างมาก เห็นว่า ให้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๐ ควบคู่ไปกับการส่งร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวด้วยการเงินไปให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาให้คำรับรอง

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑๑ ร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภา ทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่อง ให้ประธานสภาแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้ประธานสภาตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติก่อนเสนอให้ที่ประชุมสภาพิจารณานั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ข้อ ๒๕ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อประธานได้รับญัตติร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานั้นและตรวจเห็นถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับแล้ว ให้ส่งสำเนาแก่สมาชิกล่วงหน้าอย่างน้อย ๓ วันก่อนวันนัดประชุม เว้นแต่กิจการด่วน”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอนั้น มักจะไม่ประสบปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากมีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นเครื่องมือในการกลั่นกรองพระราชบัญญัติที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร โดยใช้มาตรการตรวจสอบความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งเรียกกันว่า Check List ส่วนร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอนั้น จะมีความสมบูรณ์น้อยกว่าร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขาดกลไกที่จะช่วยทำให้งานร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นสมบูรณ์ขึ้นได้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยสำนักกฎหมายผู้ทำหน้าที่ยกร่างกฎหมาย และสำนักการประชุมผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อบกพร่องและวิเคราะห์เนื้อหาแห่งร่างพระราชบัญญัติไม่สามารถปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงสาระใด ๆ ของร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากเป็นเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎร (สัณห์ชัย สินธุวงษ์, ๒๕๕๕, น. ๑๒๘)
- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เพิ่มขึ้นใหม่ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหากมีข้อบกพร่อง

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่ค่อยพบปัญหาในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจจะพบปัญหาอยู่บ้างในบางกรณี เช่น กรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วพบว่ามีข้อบกพร่อง ให้ประธานสภาแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ หากผู้เสนอยืนยันที่จะไม่แก้ไขข้อบกพร่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะมีอำนาจสั่งจำหน่ายเรื่องได้หรือไม่ หรือจะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป และคำว่า “ข้อบกพร่อง” จะหมายถึงข้อบกพร่องในเรื่องของเนื้อหา หรือข้อบกพร่องในเรื่องของรูปแบบ

ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

<u>ความเห็นที่หนึ่ง</u> เห็นว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตรวจสอบได้ทั้งรูปแบบและเนื้อหาและบันทึกประกอบของร่างพระราชบัญญัติ หากผู้เสนอยืนยันที่จะไม่แก้ไขข้อบกพร่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจที่จะไม่ดำเนินการต่อไป หรืออาจพิจารณาสั่งจำหน่ายเรื่องได้

<u>ความเห็นที่สอง</u> เห็นว่า หากการเสนอร่างพระราชบัญญัติมีบันทึกประกอบครบถ้วนตามที่ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๐ กำหนดไว้แล้ว แม้ต่อมาประธานสภาผู้แทนราษฎรจะตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วพบว่ามีข้อบกพร่อง และประธานสภาแจ้งผู้เสนอทราบแล้ว หากผู้เสนอยืนยันที่จะไม่แก้ไขข้อบกพร่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะต้องดำเนินการต่อไป ไม่สามารถสั่งจำหน่ายเรื่องได้

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑๒ ในกรณีที่มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติก่อนที่ประธานสภาสั่งบรรจุร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติด้วยนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๒ หลักการนี้บัญญัติให้สอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ฟ้องประธานสภาผู้แทนราษฎรและเป็นประธานรัฐสภาโดยตำแหน่ง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใช้อำนาจหน้าที่กระทำการที่มิชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สับเปลี่ยนร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่เสนอต่อประธานรัฐสภา โดยไม่มีสมาชิกรัฐสภาลงชื่อรับรอง ซึ่งร่างฉบับใหม่ที่นำมาสับเปลี่ยน มีการเพิ่มเนื้อหาแตกต่างจากร่างเดิมในหลักการที่เป็นสาระสำคัญ คือผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลง สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้เลยโดยไม่ต้องรอให้พ้นระยะเวลา ๒ ปี และประธานรัฐสภารู้เห็นให้มีการสับเปลี่ยนร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา โดยไม่ตรวจสอบและสั่งการให้แก้ไขให้ถูกต้อง และจงใจนับกำหนดเวลาแปรญัตติย้อนหลัง ทำให้เหลือระยะเวลาให้สมาชิกรัฐสภาเสนอคำแปรญัตติเพียง ๑ วัน อันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙๑ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๙๘ และแม้ว่าต่อมาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะยกฟ้องก็ตาม (คำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ อม. ๑/๒๕๖๓ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๒๐/๒๕๖๕)

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนต้องร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อย

- การขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยโดยปกติจะหมายความถึงการพิมพ์ผิดหรือตกหล่นเพียงเล็กน้อย เช่น ตัวสะกด การเว้นวรรค การย่อหน้า ทั้งนี้ จะต้องไม่เป็นการกระทบต่อเนื้อหา โดยถือเกณฑ์ของวิญญูชนในการพิจารณาว่าเป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยหรือไม่

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑๓ ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้เลขาธิการจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างพระราชบัญญัตินั้นเพื่อให้สภาทราบด้วย

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นผู้เสนอและชี้แจงร่างพระราชบัญญัติต่อที่ประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้เลขาธิการจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอเพื่อให้สภาทราบด้วยนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๒๒ ซึ่งบัญญัติว่า “ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ให้เลขาธิการจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างพระราชบัญญัตินั้น เพื่อให้สภาทราบด้วย”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๐ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ” เป็น “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ” ในวรรคหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๓๓ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑๔ ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ (๒) และ (๓) ของรัฐธรรมนูญ เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้เสนอทราบ หากผู้เสนอไม่คัดค้านความเห็นของประธานสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันส่งคำแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีกรณี เป็นที่สงสัยตามมาตรา ๑๓๔ ของรัฐธรรมนูญ ก็ให้ประธานสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งแล้ว หากไม่พิจารณาให้คำรับรองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ประธานสภาแจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้เสนอทราบ

หากผู้เสนอแจ้งคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องต้องส่งร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาให้คำรับรองนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๑๙ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีบทบัญญัติให้ขึ้นหรือลดหรือเลิกหรือตั้งภาษีอากรขึ้นใหม่ ต้องให้นายกรัฐมนตรีรับรอง”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเลขมาตราให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐
- รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๓ ไม่ได้บัญญัติให้ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ ดังเช่นที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๒ บัญญัติไว้
- “หากผู้เสนอไม่คัดค้านความเห็นของประธานสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันส่งคำแจ้ง” ในการปฏิบัติงานที่ผ่านมาไม่ได้เกิดปัญหาแต่อย่างใด เพราะเจ้าหน้าที่ผู้ส่งคำแจ้งจะประสานงานกับผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติอย่างใกล้ชิด โดยนอกจากจะส่งคำแจ้งทางไปรษณีย์ให้กับผู้เสนอแล้ว เจ้าหน้าที่จะแจ้งให้ผู้เสนอทราบทางโทรศัพท์ด้วย จึงทำให้ไม่เกิดกรณีที่ผู้เสนอไม่ได้รับทราบคำแจ้งดังกล่าว

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑๕ ให้ประธานสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณากรณีตามข้อ ๑๑๔ วรรคสาม ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีกรณีดังกล่าว

การประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด และให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้มีการประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณากรณีที่ผู้เสนอคัดค้านความเห็นของประธานสภา กรณีที่ประธานสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๐๓ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้ประธานสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณากรณีตามข้อ ๑๐๒ วรรคสอง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีกรณีดังกล่าว”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๒ เพียงแต่มีการเพิ่มความว่า “ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด และ” ในวรรคสอง เพื่อให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรกำหนดระเบียบตามข้อนี้

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๒๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ตามปกติที่ประชุมจักต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นสามวาระ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๓

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้สภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่ง สภาจะให้คณะกรรมาธิการพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่สภามีมติ

ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้สภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๒๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ในการพิจารณาวาระที่หนึ่ง ให้ที่ประชุมลงมติว่าควรจะรับหลักการแห่งพระราชบัญญัตินั้นไว้พิจารณาหรือไม่”

หลักการเรื่องสภาจะให้คณะกรรมาธิการพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๓๘ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “เพื่อที่จะลงมติตามบทบังคับแห่งวรรคต้นนี้ ที่ประชุมจะลงมติให้ส่งคณะกรรมาธิการพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้”

หลักการเรื่องสภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกันได้นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๙๕ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหลายฉบับรวมกันสภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาลงมติว่าจะใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาวาระที่สอง”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ ถ้ามีร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ในระเบียบวาระเรื่องค้างพิจารณาหรือเรื่องที่เสนอใหม่ หรือมีผู้เสนอแล้วแต่ยังไม่ได้บรรจุระเบียบวาระการประชุม ซึ่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีหลักการเหมือนกันหรือทำนองเดียวกัน ประธานที่ประชุมหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจขอให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเหล่านั้นรวมกันก็ได้ ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการ

แห่งพระราชบัญญัติแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นฉบับหลักในการพิจารณาในวาระที่ ๒ ในกรณีนี้ ประธานที่ประชุมจะอนุญาตให้ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติพร้อมอภิปรายหลักการและเหตุผลประกอบการเสนอทีละฉบับ แล้วจึงเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายสนับสนุนและคัดค้านสลับกัน ถ้ามีแต่ผู้สนับสนุนหรือมีแต่ผู้คัดค้าน ประธานที่ประชุมจะอนุญาตให้สมาชิกอภิปรายไม่มีการสลับฝ่าย (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๙๕)

- การพิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวสภาผู้แทนราษฎรอาจมีมติให้คณะกรรมาธิการนำไปพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้ แต่ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่สภามีมติ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยของสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อคณะกรรมาธิการที่สภามอบหมายพิจารณาเสร็จแล้วจะเสนอรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร โดยจะได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ซึ่งในทางปฏิบัติกรณีเช่นนี้จะไม่ค่อยมีขึ้น หรือคณะรัฐมนตรีอาจขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติรับหลักการภายใน ๖๐ วัน ก็ได้ เมื่อที่ประชุมสภาอนุมัติก็ให้รอการพิจารณาไว้ก่อน แต่ต้องไปไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่สภามีมติ และเมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนจากคณะรัฐมนตรีหรือพ้นกำหนดเวลาที่รอการพิจารณาดังกล่าวแล้วให้บรรจุร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๙๖)

- การพิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติในวาระที่ ๑ จะยุติลงเมื่อไม่มีผู้ใดอภิปรายหรือที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย โดยประธานที่ประชุมหรือสมาชิกขอให้ปิดอภิปรายและที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย และเมื่อการอภิปรายยุติลงแล้วที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะต้องลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ในกรณีที่เป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหลายฉบับรวมกัน สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทีละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการจะเข้าสู่การพิจารณาในวาระที่ ๒ แต่ถ้าสภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่รับหลักการจะเป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นตกไป (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๙๖)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๔

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑๘ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ (๒) และ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าคณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติตามข้อ ๑๑๗ เมื่อที่ประชุมอนุมัติก็ให้รอการพิจารณาไว้ก่อน แต่ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่สภามีมติ

เมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนจากคณะรัฐมนตรีหรือพ้นกำหนดเวลาที่รอการพิจารณาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้บรรจุร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องคณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัติไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติในวาระที่หนึ่งขั้นรับหลักการนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๓๘ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “ญัตติร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ ถ้าคณะรัฐมนตรีขอรับไปพิจารณา ที่ประชุมจะลงมติให้ส่งคณะรัฐมนตรีพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๕ เพียงแต่มีการแก้ไขเลขมาตราให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐
- รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๓ ไม่ได้บัญญัติให้ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการมีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ ดังเช่นที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๒ บัญญัติไว้

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑๙ ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ให้สภาพิจารณาตามลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมาธิการ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมาธิการนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๒๑ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “... ให้ประธานส่งต้นร่างพระราชบัญญัตินั้นให้คณะกรรมาธิการเจ้าหน้าที่ไปพิจารณาโดยละเอียด แล้วทำรายงานเสนอยังประธานภายในเวลาซึ่งสภาจะได้กำหนดให้ เว้นแต่ที่ประชุมจะตกลงเป็นอย่างอื่น”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ในกรณีสภามีมติในวาระที่ ๑ รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ สภาจะทำการพิจารณาตามลำดับต่อไปเป็นวาระที่ ๒ การพิจารณาในวาระที่ ๒ ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมาธิการ โดยสภาจะให้คณะกรรมาธิการสามัญหรือคณะกรรมาธิการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้ (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๙๖)
- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๖

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒๐ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมาธิการ สภาจะให้คณะกรรมาธิการสามัญหรือคณะกรรมาธิการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้

การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาจะกระทำได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนและที่ประชุมอนุมัติ

คณะกรรมาธิการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภานั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อรัฐบาลร้องขอหรือสมาชิกมีจำนวน ๒ ใน ๓ ของจำนวนที่มาประชุมร้องขอ ที่ประชุมจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้งสามวาระรวดเดียวก็ได้”

หลักการเรื่องคณะกรรมาธิการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๗ ซึ่งบัญญัติว่า “คณะกรรมาธิการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ในทางปฏิบัติการพิจารณาในวาระที่ ๒ จะเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการที่สภาตั้ง หรือคณะกรรมาธิการเต็มสภาก็ได้ ซึ่งประธานที่ประชุมจะถามมติที่ประชุมว่าจะให้พิจารณาโดยคณะกรรมาธิการใดปกติจะพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการที่สภาตั้ง (คณะกรรมาธิการสามัญ หรือคณะกรรมาธิการวิสามัญ) การพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภาจะมีขึ้นเฉพาะเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญไม่มากนักเท่านั้น และการพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาจะมีขึ้นได้เมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือมีสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒๐ คน และที่ประชุมอนุมัติ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พิจารณาโดยคณะกรรมาธิการที่สภาตั้งคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกจะเสนอว่าจะให้กรรมาธิการสามัญคณะใด หรือจะตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นพิจารณา ซึ่งโดยปกติสภาจะตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นพิจารณา มีน้อยมากที่จะให้คณะกรรมาธิการสามัญพิจารณา ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหลายฉบับที่มีหลักการเหมือนกันหรือทำนองเดียวกัน ประธานที่ประชุมจะต้องถามมติที่ประชุมว่าจะใช้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณา เพื่อคณะกรรมาธิการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะได้ใช้เป็นหลักในการพิจารณาและแปรญัตติได้ถูกต้อง (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๙๖-๓๙๗)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๗

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒๑ การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้ตั้งจากบุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรง จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด ทั้งนี้ วิธีการคัดเลือกและการเสนอชื่อให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

(๒) ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อไม่เกินหนึ่งในหกของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด

(๓) จำนวนกรรมาธิการวิสามัญที่เหลือให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ โดยให้มีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา

การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญให้นำความในข้อ ๙๑ วรรคหนึ่งและวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องนี้บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แก้เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๗๗ ทวิ ซึ่งบัญญัติว่า “การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก สตรี และคนชรา หรือผู้พิการ หรือผู้ทุพพลภาพ ให้ตั้งจากบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนองค์การเอกชนประเภทนั้น จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด และตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด จำนวนกรรมาธิการนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากที่สมาชิกเสนอชื่อ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “กรรมาธิการ”เป็น “กรรมาธิการวิสามัญ” ใน (๓)เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตัดความว่า “กลุ่มพรรคการเมือง” ใน (๓) ออก เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๙ วรรคแปด ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และในวรรคสอง ไม่นำความในข้อ ๙๑ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เพราะข้อ ๑๒๑ กำหนดสัดส่วนกรรมาธิการไว้โดยเฉพาะแล้ว

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๘ วรรคสอง** บัญญัติว่า “ในข้อบังคับตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรง ร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด และในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ต้องกำหนดให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙** บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ หรือคณะกรรมาธิการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ เพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด

การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่งต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการตั้งคณะกรรมาธิการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมาธิการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกันในกรณีที่การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกันให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมาธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมาธิการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ แต่การเรียกเช่นว่านั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมาธิการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมาธิการเรียก

ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่ของคณะกรรมาธิการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณีมีมติมิให้เปิดเผย

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และผู้ปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย

กรรมาธิการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๒๘ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคแปด”

- **ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการคัดเลือกและการเสนอชื่อบุคคลหรือผู้แทนองค์กรเอกชนให้สภาเลือกตั้งเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ พ.ศ. ๒๕๖๒**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒๒ การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอให้ตั้งจากผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด และให้นำความในข้อ ๑๒๑ (๒) (๓) และวรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้ตั้งจากผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติด้วยนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๒๑๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ถ้าสภามีมติรับหลักการให้ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาในวาระที่สองในการตั้งกรรมาธิการให้มีตัวแทนของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วยตามจำนวนที่ประธานเห็นสมควร”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๙ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” เป็น “ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “กรรมาธิการ”เป็น “กรรมาธิการวิสามัญ” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับมาตรา ๑๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๘ วรรคสอง** บัญญัติว่า “ในข้อบังคับตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรง ร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด และในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ต้องกำหนดให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙** บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ หรือคณะกรรมาธิการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ เพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด

การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่งต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการตั้งคณะกรรมาธิการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมาธิการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกันในกรณีที่การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกันให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมาธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมาธิการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ แต่การเรียกเช่นว่านั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมาธิการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมาธิการเรียก

ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่ของคณะกรรมาธิการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณีมีมติมิให้เปิดเผย

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และผู้ปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย

กรรมาธิการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๒๘ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคแปด”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒๓ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาแล้ว หากคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นอีก ถ้าสภามีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวนั้น ในการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญให้นำความในข้อ ๑๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาแล้ว หากคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นอีก ถ้าสภามีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวนั้น ในการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญนั้น ให้ตั้งจากผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นด้วยนั้น บัญญัติครั้งแรกในบทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาแล้ว หากคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นอีก ถ้าสภามีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวนั้น ในการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญให้นำความในข้อ ๑๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๐ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” เป็น “ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๓๓ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๘ วรรคสอง** บัญญัติว่า “ในข้อบังคับตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรง ร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด และในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ต้องกำหนดให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙** บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ หรือคณะกรรมาธิการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ เพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด

การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่งต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการตั้งคณะกรรมาธิการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมาธิการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกันในกรณีที่การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกันให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมาธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมาธิการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ แต่การเรียกเช่นว่านั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมาธิการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมาธิการเรียก

ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่ของคณะกรรมาธิการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณีมีมติมิให้เปิดเผย

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และผู้ปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย

กรรมาธิการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๒๘ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคแปด”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒๔ การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอและที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ตั้งจากผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด และให้ดำเนินการเลือกตั้งตามข้อ ๑๒๑ ต่อไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอและที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ตั้งจากผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมดนั้น บัญญัติครั้งแรกในบทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๑ ซึ่งบัญญัติว่า “การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอและที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือผู้ทุพพลภาพ ให้ตั้งจากผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด และให้ดำเนินการเลือกตั้งตามข้อ ๑๑๘ ต่อไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๑ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” เป็น “ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “ผู้พิการ” เป็น “คนพิการ”เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “กรรมาธิการ”เป็น “กรรมาธิการวิสามัญ” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับมาตรา ๑๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๘ วรรคสอง** บัญญัติว่า “ในข้อบังคับตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรง ร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด และในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ต้องกำหนดให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙** บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ หรือคณะกรรมาธิการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ เพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาทราบตามระยะเวลาที่สภากำหนด

การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่งต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการตั้งคณะกรรมาธิการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมาธิการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกันในกรณีที่การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกันให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมาธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมาธิการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ แต่การเรียกเช่นว่านั้นมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมาธิการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมาธิการเรียก

ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่ของคณะกรรมาธิการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณีมีมติมิให้เปิดเผย

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และผู้ปฏิบัติตามคำเรียกตามมาตรานี้ด้วย

กรรมาธิการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๒๘ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคแปด”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒๕ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้นคณะกรรมาธิการที่สภาตั้ง สมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมาธิการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ เว้นแต่สภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติต้องแปรเป็นรายมาตรา

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๑๐๐ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “คำแปรญัตติ” หมายถึง คำขอแก้ไขเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงข้อความ รายละเอียด หรือสาระสำคัญในมาตราต่าง ๆ ของร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สอง (บางครั้งเรียกว่า การพิจารณาในขั้นแปรญัตติ) การแปรญัตติต้องไม่ขัดกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ

ข้อสังเกตสำคัญคือ **คำแปรญัตตินั้น** หมายถึงเฉพาะแต่คำขอแก้ไขของสมาชิกที่มิได้เป็นกรรมาธิการเท่านั้น ส่วนคำขอแก้ไขของสมาชิกที่ร่วมเป็นกรรมาธิการ**ไม่เรียกคำแปรญัตติ**เพราะในฐานะที่เป็นกรรมาธิการย่อมมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมได้เองอยู่แล้ว

เมื่อสภารับหลักการของร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่งแล้ว จะส่งให้คณะกรรมาธิการซึ่งจะเป็นกรรมาธิการสามัญหรือกรรมาธิการวิสามัญ แล้วแต่สภาจะมีมติ เราเรียกการพิจารณาในขั้นนี้ว่า การพิจารณาในขั้นกรรมาธิการ และต้องกำหนดเวลาในการแปรญัตติไว้ด้วย ซึ่งกำหนดเวลาแปรญัตติดังกล่าวนี้ มิได้หมายถึงกำหนดเวลาที่จะต้องพิจารณาให้เสร็จ หากแต่หมายถึง กำหนดเวลาที่สมาชิกที่มิได้เป็นกรรมาธิการจะยื่นคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือ (เป็นลายลักษณ์อักษร) ต่อประธานกรรมาธิการ โดยต้องมีสมาชิกรับรองตามที่กำหนดในข้อบังคับ คือไม่น้อยกว่าห้าคน ซึ่งในเรื่องกำหนดเวลาการเสนอคำแปรญัตตินั้น ถ้าหากสภามีมติให้แปรญัตติตามข้อบังคับก็หมายถึง ให้ยื่นคำแปรญัตติ**ภายในเจ็ดวัน** ทั้งนี้ เว้นแต่สภาจะมีมติกำหนดเวลาแปรญัตติเป็นอย่างอื่น เช่น ภายในสิบวันหรือสิบห้าวัน (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๒๐๕-๒๐๖)

คำแปรญัตติที่เสนอต่อคณะกรรมาธิการนั้น ถ้าคณะกรรมาธิการเห็นด้วย ก็ให้แก้ไขไปตามนั้น แต่ถ้าหากคณะกรรมาธิการไม่เห็นด้วย และสมาชิกแปรญัตติไม่ติดใจก็เป็นอันจบไป แต่ถ้าหากคณะกรรมาธิการไม่เห็นด้วย และสมาชิกผู้แปรญัตติยังติดใจและประสงค์ที่จะนำไปอภิปรายในที่ประชุมสภาวาระที่สอง ก็สามารถสงวนคำขอแก้ไขเพิ่มเติมของตนเองไว้ได้ การสงวนคำแก้ไขเพิ่มเติมของสมาชิกผู้แปรญัตติ ดังกล่าวนี้ เรียกว่า “สงวนคำแปรญัตติ” ซึ่งแตกต่างจากการสงวนคำแก้ไขเพิ่มเติมของกรรมาธิการเอง เพราะการสงวนในกรณีหลังเรียกว่า “สงวนความเห็น”

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการเต็มสภา ซึ่งเป็นการพิจารณาสามวาระรวด นั้น ไม่มีทั้งการแปรญัตติและการสงวนคำแปรญัตติ เพราะสมาชิกทุกคนที่อยู่ในที่ประชุมต่างมีฐานะเป็นกรรมาธิการ ซึ่งมีอำนาจเสนอและแก้ไขเพิ่มเติมได้เองอยู่แล้ว (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๕๘๖)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๓ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ขั้นคณะกรรมาธิการ” เป็น “ในชั้นคณะกรรมาธิการ” ในวรรคหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๓๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐
- กรณีวันครบกำหนดเวลาในการยื่นแปรญัตติตรงกับวันหยุดราชการ เคยมีแนวปฏิบัติว่า เมื่อไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของรัฐสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรกำหนดไว้เป็นการเฉพาะโดยชัดแจ้งเป็นอย่างอื่นเกี่ยวกับวันสุดท้ายของระยะเวลา จึงต้องถือตามกฎหมายทั่วไป ในการนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๘ ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป ได้กำหนดไว้ว่า “ถ้าวันสุดท้ายของระยะเวลาเป็นวันหยุดทำการตามประกาศเป็นทางการหรือตามประเพณี ให้นับวันที่เริ่มทำการใหม่ต่อจากวันที่หยุดทำการนั้นเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลา ดังนั้นวันถัดจากวันหยุดราชการจึงเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลาการยื่นคำแปรญัตติ” (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๒ วันศุกร์ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายในชั้นคณะกรรมาธิการที่สภาตั้ง หากสภาเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอกับการปฏิบัติหน้าที่ให้เสนอคำขอแปรญัตติต่อประธานคณะกรรมาธิการ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายในชั้นคณะกรรมาธิการที่สภาตั้ง หากสภาเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอกับการปฏิบัติหน้าที่ให้เสนอคำขอแปรญัตติต่อประธานคณะกรรมาธิการนั้น บัญญัติครั้งแรกในบทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๔ ซึ่งบัญญัติว่า “การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายขั้นคณะกรรมาธิการที่สภาตั้ง หากสภาเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอกับการบริหารงานให้เสนอคำขอแปรญัตติต่อประธานคณะกรรมาธิการ”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ขอแปรญัตติ” หมายถึง การยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำหรือข้อความ ในร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการรับหลักการของสภาผู้แทนราษฎรและอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ ซึ่งกระทำโดยสมาชิกสภาที่มิได้เป็นกรรมาธิการ สมาชิกที่ต้องการแปรญัตติในร่างพระราชบัญญัติต้องยื่นคำขอแปรญัตติโดยมีสมาชิกด้วยกันลงชื่อรับรองต่อประธานคณะกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ตามกำหนดเวลาที่สภาเป็นผู้กำหนด คือถ้าเป็นกำหนดแปรญัตติตามข้อบังคับก็เป็นภายในเจ็ดวัน หรือตามกำหนดเวลาที่สภากำหนด เช่น ภายใน ๑๐ วัน หรือ ภายใน ๑๕ วัน (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๙๐)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ขั้นคณะกรรมาธิการ” เป็น “ในชั้นคณะกรรมาธิการ” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๓๕ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “การบริหารงาน” เป็น “การปฏิบัติหน้าที่” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๔๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒๗ เมื่อคณะกรรมาธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นโดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมาธิการเกี่ยวด้วยคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมาธิการ และในกรณีที่คณะกรรมาธิการมีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมาธิการเห็นว่ามีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวนั้นไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการเพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๑๐๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องเมื่อคณะกรรมาธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้จัดทำรายงานผลการพิจารณาเสนอต่อสภาฯ นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๒๓ ซึ่งบัญญัติว่า “คณะกรรมาธิการเจ้าหน้าที่ต้องทำรายงาน และบันทึกความเห็นแห่งร่างพระราชบัญญัติตามร่างเดิม และตามมาตราที่แก้ไขเพิ่มเติมซึ่งสมาชิกส่งมายื่นต่อประธาน แล้วให้ประธานนัดวันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ให้พิมพ์ร่างรายงานของคณะกรรมาธิการเจ้าหน้าที่นั้นแจกสมาชิกโดยปกติไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันนัดประชุม”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “สงวนความเห็น” หมายถึงการที่กรรมาธิการของสภา ซึ่งมีความคิดเห็นขัดแย้งกับกรรมาธิการเสียงส่วนใหญ่และข้อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่กรรมาธิการผู้นั้นเสนอต้องตกไป แต่ยังมีความประสงค์ที่จะให้ที่ประชุมสภาพิจารณาข้อขัดแย้งนั้นในวาระที่สอง จึงได้สงวนข้อขัดแย้งเป็นลายลักษณ์อักษรในมาตราที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอให้สภาพิจารณาลงมติอีกครั้งหนึ่งว่า จะเห็นชอบด้วยกับกรรมาธิการเสียงส่วนใหญ่หรือเห็นด้วยกับข้อเสนอของกรรมาธิการเสียงข้างน้อย ข้อเสนอของกรรมาธิการเสียงข้างน้อยที่สงวนไว้นั้น เรียกว่า “สงวนความเห็น” การสงวนความเห็นของกรรมาธิการเสียงข้างน้อยนี้ เป็นได้ทั้งสองทาง กล่าวคือ สงวนความเห็นที่เห็นว่าควรคงไว้ตามร่างเดิมที่สภารับหลักการในวาระที่หนึ่ง แต่กรรมาธิการเสียงส่วนใหญ่ให้แก้ไข หรือว่าเห็นควรให้แก้ไขในขณะที่กรรมาธิการเสียงส่วนใหญ่เห็นว่าควรคงไว้ตามร่างเดิม (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๙๐๘)

- “สงวนคำแปรญัตติ” หมายถึง กรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาที่มิได้เป็นกรรมาธิการ ซึ่งได้ยื่นคำขอแปรญัตติในร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ แต่กรรมาธิการเสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับคำขอแปรญัตตินั้น และสมาชิกผู้นั้นมีความประสงค์ที่จะขอไปอภิปรายในที่ประชุมสภาเพื่อตัดสิน การสงวนข้อขัดแย้งระหว่างผู้เสนอขอแปรญัตติกับกรรมาธิการเสียงส่วนใหญ่เพื่อให้ที่ประชุมสภาตัดสิน เรียกว่า “สงวนคำแปรญัตติ” ในส่วนของสมาชิกที่เป็นกรรมาธิการที่เกิดจากกรณีเดียวกันนี้เรียกว่า “สงวนความเห็น” (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๙๐๙)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๕ เพียงแต่มีการ แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งเพื่อกำหนดให้กรณีที่คณะกรรมาธิการมีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นให้ระบุไว้ในรายงานด้วย และตัดความว่า “ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง” ในวรรคสองออก เพราะมาตรา ๑๓๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ไม่ได้กำหนดให้ศาล หรือองค์กรอิสระเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ ซึ่งต่างจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๒ (๓) ที่กำหนดให้ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญสามารถเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ซึ่งเมื่อคณะกรรมาธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแล้วมีข้อสังเกตที่ศาลหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องควรทราบแล้ว ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวนั้นไว้ในรายงานคณะกรรมาธิการเพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒๘ ร่างพระราชบัญญัติใดที่สมาชิกหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ และในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้าสภาได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใด และประธานสภาเห็นเอง หรือมีสมาชิกทักท้วงต่อประธานสภาโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภาสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และส่งให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีกรณีดังกล่าว และให้นำความในข้อ ๑๑๔ และข้อ ๑๑๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องร่างพระราชบัญญัติใดที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ และในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้าสภาได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใด และประธานสภาเห็นเอง ว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภาสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และส่งให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีกรณีดังกล่าว นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๑๒ ซึ่งบัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอและในขั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้าสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดและประธานสภาเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภาสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และส่งให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีกรณีดังกล่าว”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๓๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ กำหนดให้มีผู้รับรองข้อทักท้วงไม่น้อยกว่า ๒๐ คน และแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ขั้นรับหลักการ” เป็น “ในชั้นรับหลักการ” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๓๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๕** บัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติใดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ และในชั้นรับหลักการ ไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน แต่สภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติม และประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นเอง หรือมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทักท้วงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ว่า การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรสั่งระงับการพิจารณาไว้ก่อน เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๓๔ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่

ในกรณีที่ที่ประชุมร่วมกันตามวรรคหนึ่งวินิจฉัยว่า การแก้ไขเพิ่มเติมทำให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปให้นายกรัฐมนตรีรับรอง ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒๙ เมื่อประธานสภาได้รับแจ้งเรื่องการรับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินจากนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๑๒๘ แล้ว ให้สภาดำเนินการลงมติในวาระที่สามต่อไป แต่ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรองก็ให้สภาดำเนินการแก้ไข เพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องเมื่อประธานสภาได้รับแจ้งเรื่องการรับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินจากนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๑๒๘ แล้ว นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๑๓ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อประธานสภาได้รับแจ้งเรื่องการรับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินจากนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๑๑๒ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระเป็นเรื่องด่วน”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๗ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ก็ให้ดำเนินการแก้ไข” เป็น “ก็ให้สภาดำเนินการแก้ไข” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๕** บัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติใดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ และในชั้นรับหลักการ ไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน แต่สภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติม และประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นเอง หรือมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทักท้วงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ว่า การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรสั่งระงับการพิจารณาไว้ก่อน เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๓๔ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่

  ในกรณีที่ที่ประชุมร่วมกันตามวรรคหนึ่งวินิจฉัยว่า การแก้ไขเพิ่มเติมทำให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปให้นายกรัฐมนตรีรับรอง ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓๐ ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมาธิการ และประธานมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมาธิการด้วย

การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาเป็นการพิจารณาในชั้นคณะกรรมาธิการและการพิจารณาของสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตารวมกันไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการเต็มสภานั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๔๖ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกไม่น้อยกว่า ๑๕ คน จะเสนอญัตติขอให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๓ วาระรวดเดียวก็ได้ ถ้าที่ประชุมอนุมัติ การพิจารณาวาระที่ ๒ นั้น ให้ที่ประชุมเป็นกรรมาธิการเต็มสภา โดยให้ประธานของที่ประชุมเป็นประธาน”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ถ้าสภามีมติให้พิจารณาโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภาจะถือว่าเป็นการพิจารณารวดเดียว ๓ วาระ ซึ่งเป็นการพิจารณาในวาระที่ ๒ เรียงตามลำดับมาตรา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนมีสิทธิเสนอขอแปรญัตติหรือขอแก้ไขได้ด้วยวาจา และการพิจารณาแต่ละมาตราถ้ามีความเห็นหลายฝ่ายประธานที่ประชุมจะต้องให้ที่ประชุมลงมติว่าจะให้คงไว้ตามร่างเดิมหรือจะให้แก้ไขเพิ่มเติม ถ้าให้แก้ไขเพิ่มเติมจะแก้ไขเพิ่มเติมตามที่ใครเสนอ การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภานี้ เป็นการพิจารณาขั้นคณะกรรมาธิการและการพิจารณาของสภาในวาระที่ ๒ เรียงตามลำดับมาตรารวมกัน เมื่อพิจารณาจนจบร่างแล้วถือเป็นการจบการพิจารณาในวาระที่ ๒ และเข้าสู่การพิจารณาในวาระที่ ๓ ซึ่งไม่มีการอภิปรายที่ประชุมจะต้องให้ที่ประชุมลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินั้น (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๙๗)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “ประธานของที่ประชุม” เป็น “ประธาน” ในวรรคหนึ่ง เพราะมีการกำหนดนิยามของคำว่า “ประธาน” ไว้ในข้อ ๓ แล้ว และแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ขั้นคณะกรรมาธิการ” เป็น “ในชั้นคณะกรรมาธิการ” ในวรรคสอง เพื่อให้สอดคล้องความในมาตรา ๑๓๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓๑ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราและให้สมาชิกอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้แปรญัตติที่มีการสงวนคำแปรญัตติ หรือกรรมาธิการที่มีการสงวนความเห็นไว้เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย และให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๒๔ ซึ่งบัญญัติว่า

“ในการพิจารณาวาระที่สอง ให้ปรึกษาเรียงลำดับมาตรา เฉพาะมาตราที่มีคำขอแปรญัตติเท่านั้น

ในระหว่างพิจารณาวาระที่สองนั้น ถ้าความปรากฏขึ้นว่ามาตราใดสมควรจะส่งให้คณะกรรมาธิการเจ้าหน้าที่ หรือคณะกรรมาธิการอื่นไปพิจารณาอีกก็ส่งได้ถ้าเช่นนั้นการพิจารณาเฉพาะมาตรานั้น ๆ เป็นอันระงับไป และถ้าไม่เป็นการขัดข้องก็ให้ที่ประชุมพิจารณามาตราอื่น ๆ ต่อไปจนกว่าจะจบร่าง

เมื่อคณะกรรมาธิการได้ยื่นรายงานตามมาตราที่ได้ระงับไว้นั้นแล้ว ให้ประธานพิมพ์รายงานนั้นแจกแก่สมาชิกโดยปกติไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันนัดประชุม”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว สภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และสมาชิกจะมีการอภิปรายแต่เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือผู้แปรญัตติสงวนคำแปรญัตติ หรือที่กรรมาธิการสงวนความเห็นไว้เท่านั้น เว้นแต่ที่ประชุมจะมีมติเป็นอย่างอื่น ในทางปฏิบัติคณะกรรมาธิการจะอภิปรายแสดงถึงเหตุผลที่คณะกรรมาธิการแก้ไขเพิ่มเติม โดยสมาชิกมีโอกาสที่จะอภิปรายสนับสนุนหรือคัดค้านการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ ส่วนมาตราที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสงวนคำแปรญัตติหรือกรรมาธิการบางท่านสงวนความเห็น ผู้สงวนคำแปรญัตติหรือสงวนความเห็นนั้นเป็นผู้มีสิทธิอภิปรายแสดงเหตุผลการขอแก้ไขเพิ่มเติมของตนเอง การพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรานี้ในมาตราที่มีการอภิปรายประธานสภาผู้แทนราษฎรจะต้องถามมติที่ประชุมว่าเห็นควรให้คงไว้ตามร่างเดิมหรือเห็นควรให้มีการแก้ไข

เพิ่มเติม ถ้าสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติม ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะต้องถามมติที่ประชุมว่าจะแก้ไขเพิ่มเติมตามคณะกรรมาธิการ หรือตามผู้แปรญัตติหรือตามที่กรรมาธิการสงวนความเห็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเรียงตามลำดับมาตราดังกล่าว มักเกิดปัญหาว่าผู้เสนอคำแปรญัตติเป็นจำนวนมากทำให้ต้องใช้เวลาในการอภิปรายโดยไม่มีกำหนด สภาจึงเสียเวลาในการพิจารณามากตามไปด้วย (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๙๓)

- “คำปรารภ” หมายถึง คำขึ้นต้นในพระราชบัญญัติ อยู่ถัดจากชื่อพระราชบัญญัติและก่อนที่จะขึ้นมาตราหนึ่ง เป็นข้อความที่แสดงเจตนารมณ์ของการออกกฎหมายฉบับนั้น ในปัจจุบัน พระราชบัญญัติทุกฉบับจะต้องมีคำปรารภปรากฏอยู่เสมอ แต่เดิมนั้น คำปรารภจะมีข้อความที่ยาวมากและแสดงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติไว้อย่างสมบูรณ์ แต่มาในสมัยหลังนี้ คำปรารภสั้นลงมาก เพราะจะไปปรากฏในเหตุผลท้ายพระราชบัญญัติ ซึ่งจะมีอยู่ในพระราชบัญญัติทุกฉบับเช่นเดียวกัน ต่างกันที่ว่า เหตุผลท้ายพระราชบัญญัติไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติเหมือนกับคำปรารภ คำปรารภนี้ต้องถือว่ามีผลบังคับตามกฎหมายเช่นเดียวกับตัวพระราชบัญญัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตีความพระราชบัญญัติจะต้องดูและพิจารณาจากคำปรารภประกอบด้วย (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๒๐๕)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๙ เพียงแต่มีการตัดคำว่า “ทั้งนี้” ในวรรคหนึ่งออกเพราะเป็นคำฟุ่มเฟือย

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่ค่อยพบปัญหาในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจจะพบปัญหาอยู่บ้างในบางกรณี เช่น ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาตามลำดับมาตราสภาผู้แทนราษฎรจะสามารถขอพิจารณาข้ามบางมาตราที่ยังมีปัญหาไปก่อน แล้วค่อยย้อนกลับมาพิจารณาใหม่ได้หรือไม่

ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

ความเห็นเสียงข้างน้อย เห็นว่า สามารถกระทำได้ ทำนองเดียวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้นคณะกรรมาธิการฯ

ความเห็นเสียงข้างมาก เห็นว่า โดยปกติจะไม่สามารถกระทำได้ เว้นแต่มีการของดใช้ข้อบังคับเป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๓๑ และข้อ ๑๘๔

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓๒ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๓๑ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องเมื่อจบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ข้อ ๑๑๘ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๑๗ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้ สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่”

๒) คำอธิบายประกอบ

- เมื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว สภาจะพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่ เมื่อพิจารณาเสร็จแล้วถือว่าเป็นการเสร็จการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่ ๒ และสภาจะพิจารณาในวาระที่ ๓ ต่อไปโดยไม่มีการอภิปราย และประธานในที่ประชุมจะต้องถามมติที่ประชุมว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่ (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๙๓)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓๓ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้สภาลงมติในวาระที่สามว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยไม่มีการอภิปราย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องเมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้สภาลงมติในวาระที่สามนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๒๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ในการพิจารณาวาระที่สาม ให้ปรึกษาแต่ข้อเดียวว่าร่างที่แก้ไขเพิ่มเติมตกลงกันแล้วนั้นจะออกเป็นพระราชบัญญัติได้หรือไม่”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๑

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓๔ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ข้อ ๑๒๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่สภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติก็ดี หรือมีมติในวาระที่สามไม่ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภาก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๒ เพียงแต่มีการตัดความว่า “เว้นแต่ร่างพระราชบัญญัติที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญ” ออก เพราะรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ไม่ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรี อาจขอให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อมีมติให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติที่ระบุไว้ในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา ซึ่งคณะรัฐมนตรีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร แต่สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่เห็นชอบได้ ดังเช่นที่เคยกำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๖** บัญญัติว่า “เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติและลงมติเห็นชอบแล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานั้นให้เสร็จภายในหกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวัน กำหนดวันดังกล่าว ให้หมายถึง วันในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา

  ระยะเวลาในวรรคหนึ่ง ไม่ให้นับรวมระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๓๙

  ถ้าวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินไปยังวุฒิสภา ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งให้วุฒิสภาทราบ และให้ถือเป็นเด็ดขาด หากมิได้แจ้ง ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๗** บัญญัติว่า “เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑ ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมาธิการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ไม่ว่าอีกสภาหนึ่งจะได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วหรือไม่ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

การประชุมคณะกรรมาธิการร่วมกัน ต้องมีกรรมาธิการของสภาทั้งสองมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นำความในมาตรา ๑๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าวุฒิสภาไม่ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๖ ให้ถือว่า วุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ต่อไป”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓๕ ร่างพระราชบัญญัติใดต้องยับยั้งไว้โดยบทบัญญัติมาตรา ๑๓๗ ของรัฐธรรมนูญ เมื่อกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๘ ของรัฐธรรมนูญได้ล่วงพ้นไป สมาชิกอาจเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนให้ยกร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้นั้นขึ้นเพื่อให้สภาพิจารณาลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาหรือร่างที่คณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณา เว้นแต่กรณียับยั้งร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๒๗๑ (๑) หรือ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติใดที่ต้องยับยั้งไว้ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๕๔ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติไม่เกี่ยวด้วยการเงินซึ่งวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วย ให้ประธานสภาบรรจุร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระในวันแรกของการประชุมเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาว่าจะยกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวนั้นขึ้นพิจารณาใหม่หรือไม่”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๓ เพียงแต่มีการเพิ่มความว่า “เว้นแต่กรณียับยั้งร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๒๗๑ (๑) หรือ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา” เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๗** บัญญัติว่า “เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑ ถ้าเป็นกรณีอื่น

ให้แต่ละสภาตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมาธิการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ไม่ว่าอีกสภาหนึ่งจะได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วหรือไม่ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

การประชุมคณะกรรมาธิการร่วมกัน ต้องมีกรรมาธิการของสภาทั้งสองมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นำความในมาตรา ๑๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าวุฒิสภาไม่ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๖ ให้ถือว่า วุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ต่อไป”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓๖ ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติใด ให้ประธานสภาดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา

ให้มีสารบบลงวันที่สภาส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังวุฒิสภา และวันที่สภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนจากวุฒิสภา

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องในกรณีที่สภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติใด ให้ประธานสภาดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภานั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๑๑๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติใด ให้ประธานสภาดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภาต่อไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๔

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๖** บัญญัติว่า “เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติและลงมติเห็นชอบแล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอมานั้นให้เสร็จภายในหกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวัน กำหนดวันดังกล่าว ให้หมายถึง วันในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา

  ระยะเวลาในวรรคหนึ่ง ไม่ให้นับรวมระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๓๙

  ถ้าวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

  ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินไปยังวุฒิสภา ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งให้วุฒิสภาทราบ และให้ถือเป็นเด็ดขาด หากมิได้แจ้ง ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓๗ ในกรณีที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่ได้เสนอไปตามข้อ ๑๓๖ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน เพื่อให้สภาพิจารณาว่าจะเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภาหรือไม่

ถ้าสภาไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ประธานดำเนินการให้สภากำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการร่วมกัน เมื่อสภาได้กำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการร่วมกันแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอรายงานและร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อประธานสภา เพื่อให้สภาพิจารณาลงมติว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว

ในกรณีที่คณะกรรมาธิการร่วมกันเห็นว่ามีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวนั้นไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณาและให้นำความในข้อ ๑๐๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการพิจารณากรณีวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรได้เสนอไปนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๔๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติที่สภาลงมติให้ใช้ได้ และได้นำเสนอต่อพฤฒสภาแล้วนั้น ถ้าปรากฏว่าพฤฒสภาพิจารณาลงมติ ... ข. ไม่เห็นชอบด้วยหรือให้แก้ไขเพิ่มเติม ก็ให้จัดเข้าระเบียบวาระเพื่อสภาพิจารณาใหม่ ...”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๕ เพียงแต่มีการตัดคำว่า “ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ” ในวรรคสี่ ออก เพราะความในมาตรา ๑๓๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ไม่ได้กำหนดให้ศาลและองค์กรอิสระเสนอร่างพระราชบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาได้

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๗** บัญญัติว่า “เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑ ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมาธิการร่วมกันรายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑ ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ไม่ว่าอีกสภาหนึ่งจะได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วหรือไม่ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

การประชุมคณะกรรมาธิการร่วมกัน ต้องมีกรรมาธิการของสภาทั้งสองมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นำความในมาตรา ๑๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าวุฒิสภาไม่ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๖ ให้ถือว่า วุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ต่อไป”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓๘ ในกรณีร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วมีข้อความผิดพลาด ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาของสภา ประธานสภาอาจขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นมาพิจารณาทบทวน หากที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา ก็ให้ดำเนินการได้

การขอปรึกษาหรือญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุประเด็นที่จะขอนำมาพิจารณาทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น และให้กระทำในที่ประชุมสภา

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภาเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องในกรณีร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วมีข้อความผิดพลาดซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาของสภา ประธานสภาอาจขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นมาพิจารณาทบทวนนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วมีข้อความผิดพลาดซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาของสภา ประธานสภาอาจขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับมาทบทวนได้ หากที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบ ก็ให้ดำเนินการได้

การขอปรึกษาหรือญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุประเด็นที่จะขอกลับมาทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้เท่าที่จำเป็นและให้กระทำในที่ประชุม

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบและให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญต่อไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับมาทบทวนได้” เป็น “ให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นมาพิจารณาทบทวน” ในวรรคหนึ่งเพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพิ่มเติมเรื่องจำนวนคะแนนเสียงลงมติเห็นชอบไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา แก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ขอกลับมาทบทวน” เป็น “ขอนำมาพิจารณาทบทวน” ในวรรคสอง เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

- ในทางปฏิบัติสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นผู้นำส่งร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓๙ ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาชะลอไว้สามวัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเสนอความเห็นต่อประธานสภาว่าร่างพระราชบัญญัตินั้น มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และให้ประธานสภาส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาชะลอไว้สามวัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเสนอความเห็นต่อประธานสภาว่าร่างพระราชบัญญัตินั้น มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๗ ซึ่งบัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว เมื่อสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้น มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภา โดยประธานสภาต้องชะลอและให้โอกาสสมาชิกสามารถเสนอได้ภายในสามวันนับแต่วันถัดจากวันที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๗ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๔๘ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๔๐ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง สภาหรือคณะกรรมาธิการจะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติมก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๔๐

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เพิ่มขึ้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๔๑ เมื่อรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไป ตามมาตรา ๑๕๖ (๙) ประกอบมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นค้างการพิจารณาอยู่ในวาระใด ก็ให้พิจารณาต่อไปในวาระนั้น และให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการให้สภาตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นใหม่

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องนี้เคยบัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ หมวด ๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป ข้อ ๑๒๕ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไป ตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัตินั้นค้างการพิจารณาอยู่ในวาระใด ก็ให้พิจารณาต่อไปในวาระนั้น และให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการให้สภาตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นมาใหม่”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๘ เพียงแต่มีการตัด “ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือ” ออก เพราะการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๗** บัญญัติว่า “ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบ หรือที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว แต่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้ว มิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป

บรรดาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบที่ตกไปตามวรรคหนึ่ง ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไป ถ้ารัฐสภาเห็นชอบด้วย ก็ให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไปได้ แต่คณะรัฐมนตรีต้องร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๖ (๙)** บัญญัติว่า “ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน ... (๙) การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๔๗”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๔๒ ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการร่วมกัน ให้สภาตั้งกรรมาธิการร่วมกันฝ่ายสภาขึ้นใหม่และให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องนี้เคยบัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ หมวด ๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป ข้อ ๑๒๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการร่วมกัน ให้สภาตั้งกรรมาธิการร่วมกันฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ และให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภาทราบ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๙ เพียงแต่มีการตัด “ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือ” ออก เพราะการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๗** บัญญัติว่า “ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบ หรือที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว แต่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้ว มิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป

  บรรดาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบที่ตกไปตามวรรคหนึ่ง ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไป ถ้ารัฐสภาเห็นชอบด้วย ก็ให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไปได้ แต่คณะรัฐมนตรีต้องร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๖ (๙)** บัญญัติว่า “ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน ... (๙) การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๔๗”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๔๓ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณาให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๖ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องนี้เคยบัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ หมวด ๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป ข้อ ๑๒๗ ซึ่งบัญญัติว่า “การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณาให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๕ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔๐ เพียงแต่มีการตัด “ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือ” ออก เพราะการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๗** บัญญัติว่า “ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบ หรือที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว แต่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้ว มิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป

  บรรดาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบที่ตกไปตามวรรคหนึ่ง ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไป ถ้ารัฐสภาเห็นชอบด้วย ก็ให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไปได้ แต่คณะรัฐมนตรีต้องร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๖ (๙)** บัญญัติว่า “ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน ... (๙) การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๔๗”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๔๔ กระทู้ถาม คือ ข้อซักถามที่สมาชิกมีต่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ ตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องกระทู้ถามเคยบัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ หมวดที่ ๑๐ การตั้งกระทู้ถามและซักถามรัฐบาล ข้อ ๖๕ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะตั้งกระทู้ถามรัฐบาลหรือรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่ง กระทู้ถามนั้นต้องทำเป็นหนังสือ มีสมาชิกรับรอง ๔ คน ยื่นต่อประธาน

การซักถามเนื่องแต่ที่รัฐบาลแถลงนโยบายต่อที่ประชุมไม่ต้องทำเป็นหนังสือและไม่ต้องมีผู้รับรอง”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดนิยามคำว่า “กระทู้ถาม” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๔๕ กระทู้ถามมี ๓ ประเภท คือ
(๑) กระทู้ถามสดด้วยวาจา
(๒) กระทู้ถามทั่วไป
(๓) กระทู้ถามแยกเฉพาะ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องกระทู้ถามแยกเฉพาะไว้เป็นครั้งแรก จึงทำให้ปัจจุบันกระทู้ถามมี ๓ ประเภท คือ (๑) กระทู้ถามสดด้วยวาจา (๒) กระทู้ถามทั่วไป และ (๓) กระทู้ถามแยกเฉพาะ

๒) คำอธิบายประกอบ

- “กระทู้ถามทั่วไป” หมายถึง กระทู้ถามธรรมดา ซึ่งไม่มีลักษณะเร่งด่วน ฉุกเฉิน หรือกระทบถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนมากมายนัก และดังนั้น จึงไม่มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเป็นพิเศษแบบกระทู้ถามสด คำว่ากระทู้ถามทั่วไปนี้เป็นคำใหม่ในระบบรัฐสภาไทย ซึ่งเกิดขึ้นมาหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งได้บัญญัติให้มีการตั้งกระทู้ถามสดเป็นครั้งแรกและเพราะเหตุที่ได้กำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามสด ซึ่งเป็นกรณีเร่งด่วนเป็นพิเศษดังกล่าวนั่นเอง กระทู้ถามอื่นซึ่งมิใช่กระทู้ถามสด จึงต้องเปลี่ยนมาเรียก **กระทู้ถามทั่วไป** (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๔๔)

- “กระทู้ถามสด” หมายถึง กระทู้ถามด่วนชนิดพิเศษ ซึ่งมีลักษณะเป็นการเร่งด่วน ฉุกเฉิน และกระทบถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน รัฐสภาในต่างประเทศเรียกกระทู้ถามแบบนี้ว่า **กระทู้ถามปากเปล่า** (Oral Question**)** ซึ่งหมายถึง กระทู้ถามซึ่งต้องมีการถามและตอบกันเดี๋ยวนั้นแบบสด ๆ และปากเปล่า (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๔๖) ปัจจุบัน จะเรียกกระทู้ถามสดว่า “กระทู้ถามสดด้วยวาจา” เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๐

- “กระทู้ถามแยกเฉพาะ” หมายถึง กระทู้ถามที่มีลักษณะเฉพาะเรื่อง เฉพาะพื้นที่ เฉพาะบุคคล หรือสมาชิกระบุว่าให้ตอบในห้องกระทู้ถาม

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔๑ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และเพิ่มความใน (๓) โดยกำหนดให้มีกระทู้ถามอีกประเภทหนึ่งเรียกว่า “กระทู้ถามแยกเฉพาะ”

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๐** บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ ตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย

รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่า เรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๔๖ การตั้งกระทู้ถาม ให้ผู้ตั้งกระทู้ถามมีอิสระ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือความครอบงำใด ๆ

กระทู้ถามแต่ละกระทู้นั้น ให้ตั้งถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องความมีอิสระในการตั้งกระทู้ถามมีการบัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “การตั้งกระทู้ถาม ให้ผู้ตั้งกระทู้ถามมีอิสระจากมติพรรคการเมือง”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔๒ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “มีอิสระจากมติพรรคการเมือง” เป็น “มีอิสระ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ” ในวรรคหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๑๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๐** บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย

  รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่า เรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๔๗ กระทู้ถามต้องไม่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย

(๒) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก

(๓) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้วหรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ

(๔) เป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อน

(๕) เป็นการให้ออกความเห็น

(๖) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย

(๗) เป็นเรื่องที่ไม่มีสาระสำคัญ

(๘) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ราชการ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องลักษณะต้องห้ามของกระทู้ถามมีการบัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๖๖ ซึ่งบัญญัติว่า “มิให้ตั้งกระทู้ถาม

ก. เป็นเชิงประชดหรือเสียดสี

ข. เคลือบคลุม หรือเข้าใจยาก

ค. ในเรื่องที่ได้ตอบแล้ว หรือได้มีการปฏิเสธแล้ว

ง. เพื่อให้ออกความเห็น

จ. ในปัญหาข้อกฎหมาย

ฉ. เพื่อประสงค์จะทราบถึงกิจการภายในของต่างประเทศ

ช. เพื่อทราบกิจการส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ราชการ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔๓

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๔๘ กระทู้ถามตามข้อ ๑๔๗ (๓) และ (๔) นั้น จะตั้งกระทู้ถามขึ้นใหม่ได้ในเมื่อสาระสำคัญต่างกัน หรือพฤติการณ์ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อตั้งกระทู้ถามครั้งก่อน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องนี้มีการบัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๑๕ ซึ่งบัญญัติว่า “กระทู้ถามซึ่งได้ห้ามถามตามข้อ ๑๑๔ ค. (ในเรื่องที่ได้ตอบแล้ว หรือได้ชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ) นั้น จะตั้งถามขึ้นใหม่ได้ในเมื่อมีสาระสำคัญต่างกัน หรือเหตุการณ์ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อมีกระทู้ถามครั้งก่อน”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔๔

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๔๙ กระทู้ถามที่สมาชิกตั้งถาม ให้ประธานสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่องให้ประธานสภาแจ้งสมาชิกผู้นั้นทราบ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องประธานสภาทำการตรวจสอบกระทู้ถามนี้มีการบัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๑๑๗ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดที่สมาชิกตั้งถามมาเป็นหรือไม่เป็นกระทู้ถามตามข้อ ๑๑๒ ข้อ ๑๑๔ ข้อ ๑๑๕ หรือข้อ ๑๑๖

“การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่งเป็นประการใด ให้เลขาธิการรัฐสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับกระทู้ถามนั้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔๕

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕๐ การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามสดด้วยวาจาได้ไม่เกินสามกระทู้และกระทู้ถามทั่วไปไม่เกินสามกระทู้ แต่ถ้าหากมีกระทู้ถามทั่วไปรอบรรจุระเบียบวาระการประชุมจำนวนมากหรือมีกระทู้ถามทั่วไปที่เลื่อนมาจากการประชุมครั้งที่แล้ว ประธานสภาจะบรรจุกระทู้ถามทั่วไปเกินกว่านี้ก็ได้

การจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุม ให้จัดตามลำดับ คือ กระทู้ถามสดด้วยวาจาและกระทู้ถามทั่วไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ในระยะแรกมีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการพิจารณากระทู้ถาม ซึ่งมีการบัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๗๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดเวลาเฉพาะกระทู้ถามไม่เกินหนึ่งชั่วโมง เว้นแต่เป็นเรื่องที่ถามหรือตอบค้างอยู่ ประธานจะอนุญาตต่อไปจนเสร็จเรื่องก็ได้”

ส่วนหลักการเรื่องการประชุมครั้งหนึ่งสมควรจะบรรจุกระทู้ถามกี่กระทู้ บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๑๒๓ ซึ่งบัญญัติว่า “การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามได้ไม่เกินห้ากระทู้ แต่หากมีกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน ประธานสภาจะบรรจุกระทู้ถามเกินกว่าห้ากระทู้ก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- การบรรจุกระทู้ถามเข้าระเบียบวาระการประชุมแต่ละครั้ง ข้อบังคับการประชุมกำหนดให้บรรจุกระทู้ถามได้ไม่เกิน ๖ กระทู้ โดยจะเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาไม่เกิน ๓ กระทู้ และกระทู้ถามทั่วไปไม่เกิน ๓ กระทู้ แต่ถ้าหากมีกระทู้ถามทั่วไปรอบรรจุระเบียบวาระการประชุมจำนวนมาก หรือมีกระทู้ถามทั่วไปที่เลื่อนมาจากการประชุมครั้งที่แล้ว ประธานสภาจะบรรจุกระทู้ถามทั่วไปเกินกว่านี้ก็ได้ ซึ่งโดยปกติจะบรรจุกระทู้ถามสด ๓ กระทู้ และกระทู้ถามทั่วไป ๓ กระทู้ โดยในการจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุมสภา ให้จัดตามลำดับ คือกระทู้ถามสดด้วยวาจา และกระทู้ถามทั่วไป

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ที่ประชุมสภา” เป็น “ที่ประชุม” เพราะคำว่า “ที่ประชุม” มีการกำหนดนิยามไว้ในข้อ ๓ แล้ว และในวรรคหนึ่ง แก้ไขคำว่า “กระทู้ถามสด” เป็น “กระทู้ถามสดด้วยวาจา” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

- การใช้คำว่า “การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ” แทนที่จะใช้คำว่า “ในสัปดาห์หนึ่ง ๆ” เนื่องจากใน ๑ สัปดาห์อาจจะมีวาระกระทู้ถาม ๒ วัน ก็ได้

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕๑ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามต้องเข้าร่วมประชุมสภาเพื่อตอบกระทู้ถามในเรื่องนั้นด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ทำให้ไม่อาจตอบกระทู้ แต่ต้องแจ้งเหตุจำเป็นนั้นเป็นหนังสือต่อประธานสภาก่อนหรือในวันประชุมสภา และให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด

ในกรณีที่มีการมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ตอบกระทู้ถาม จะต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานสภาก่อนถึงระเบียบวาระกระทู้ถาม

นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถามเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องรัฐมนตรีสามารถขอเลื่อนการมาตอบกระทู้ถามได้ มีการบัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๙๕ ข้อ ๑๑๕ ซึ่งบัญญัติว่า “รัฐมนตรีจะขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามในที่ประชุมก็ได้ แต่ต้องชี้แจงเหตุผลในที่ประชุม และให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔๗ เพียงแต่มีการเพิ่มความในวรรคสองขึ้นใหม่ เพื่อรองรับทางปฏิบัติที่มีการมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นที่เกี่ยวข้องมาเป็นผู้ตอบกระทู้ถาม และเพิ่มความในวรรคสามขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

- ในทางปฏิบัตินายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้มาตอบกระทู้ถาม โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติมและพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

- หากนายกรัฐมนตรีไม่มาตอบกระทู้ถามสด ที่ประชุมก็สามารถเลื่อนการพิจารณากระทู้ถามสดในการประชุมครั้งต่อไปได้ โดยไม่ควรกำหนดบทลงโทษให้กับรัฐมนตรีที่ไม่มาตอบกระทู้ถาม เนื่องจากข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร จะไม่มีผลบังคับกับบุคคลภายนอก

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕๒ การตั้งกระทู้ถามต้องชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปรายการตอบกระทู้ถามของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการตั้งกระทู้ถามต้องชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๖๕ ซึ่งบัญญัติว่า

“การตั้งกระทู้ถามให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

ก. ให้เสนอล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีข้อความสั้น ๆ และเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย ...”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” เป็น “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” ในวรรคสอง เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕๓ ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามเมื่อใดก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องนี้บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๗๑ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “การขอถอนกระทู้ถามนั้น ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ถอนกระทู้” หมายถึง การระงับมิให้มีการพิจารณาวาระกระทู้โดยผู้ตั้งกระทู้ถามเอง ซึ่งเป็นเหตุให้กระทู้ถามนั้นเป็นอันตกไป การถอนกระทู้ออกจากระเบียบวาระการประชุมนั้น ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามเมื่อใดก็ได้ แม้ไม่ได้ถอน ถ้าหากเมื่อถึงวาระกระทู้ถามของผู้ใด ผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ลุกขึ้นถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ก็เท่ากับเป็นการถอนกระทู้โดยปริยาย การถอนกระทู้ต่างจากการถอนญัตติ ตรงที่ว่าการถอนกระทู้จะถอนเมื่อใดก็ได้ แต่การถอนญัตติที่บรรจุเข้าระเบียบวาระแล้ว ต้องได้รับความยินยอมของที่ประชุมสภา

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔๙

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕๔ กระทู้ถามใดที่ประธานสภาพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ประธานสภาอาจสั่งให้นำออกจากการรอบรรจุระเบียบวาระการประชุมได้ เมื่อได้รับความยินยอมของผู้ตั้งกระทู้ถาม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องนี้บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕๐ ซึ่งบัญญัติว่า “กระทู้ถามใดที่ประธานสภาพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ประธานสภาอาจสั่งให้นำออกจากการรอบรรจุระเบียบวาระการประชุมได้ เมื่อได้รับความยินยอมของผู้ตั้งกระทู้ถาม”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ในสภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิกเสนอกระทู้ถามทั่วไปเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีกระทู้ถามที่ไม่ได้รับการบรรจุระเบียบวาระเป็นจำนวนมาก โดยในข้อบังคับการประชุมได้ให้อำนาจแก่ประธานสภา ในการนำกระทู้ถามออกจากการรอการบรรจุระเบียบวาระการประชุมได้ในกรณีที่ประธานสภาพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ประธานสภาอาจสั่งให้นำออกจากการรอบรรจุระเบียบวาระประชุมได้ เมื่อได้รับความยินยอมของผู้ตั้งกระทู้ถาม และนอกจากนั้นยังเกิดปัญหาว่า เมื่อถึงเวลาที่กระทู้ได้บรรจุระเบียบวาระแล้ว กว่ากระทู้ถามนั้นจะได้รับการตอบก็ล้าสมัยไปเสียแล้ว (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๗๕)
- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕๕ กระทู้ถามตกไป เมื่อ

(๑) ถึงระเบียบวาระกระทู้ถามของผู้ใด ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุม

(๒) สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลง

(๓) คณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง

(๔) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องกระทู้ถามตกไปนี้ กรณีกระทู้ถามตกไปเพราะถึงระเบียบวาระกระทู้ถามของผู้ใด ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุม บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๗๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุม และมิได้มอบหมายให้สมาชิกผู้ใดถามแทนแล้ว ให้ถือได้ว่าถอนกระทู้ถามนั้น แต่ถ้ามอบหมายก็ให้เป็นไปตามบังคับในข้อ ๕๘ วรรคสอง โดยอนุโลม”

กรณีกระทู้ถามตกไปเพราะสมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลง บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๓๖ ซึ่งบัญญัติว่า “กระทู้ถามใดที่สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลงให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นตกไป”

กรณีกระทู้ถามตกไปเพราะคณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งหรือสภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๗๖ ซึ่งบัญญัติว่า “กระทู้ถามใด ๆ ที่รัฐมนตรียังมิได้ตอบ ถ้าเปลี่ยนสภาใหม่ หรือเปลี่ยนคณะรัฐมนตรีใหม่ ให้ถือว่าระงับไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕๑ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความ (๔) โดยแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร” เป็น “สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๒๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แต่ให้ตัดความว่า “หรือเหตุอื่นใด” ออก เนื่องจากคำว่า “หรือเหตุอื่นใด” จะหมายถึงการถูกปฏิวัติรัฐประหาร ซึ่งหากบัญญัติคำนี้ไว้ในข้อบังคับการประชุมฯ จะเป็นการเสมือนว่า สภาผู้แทนราษฎรยอมรับให้มีการเกิดการปฏิวัติรัฐประหารขึ้นในอนาคตได้

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕๖ การตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามได้ครั้งละหนึ่งกระทู้ในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถาม โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า และต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

(๒) เป็นเรื่องที่กระทบถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

(๓) เป็นเรื่องเร่งด่วน

ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาหรือไม่

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องการตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจาบัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๖๗ ซึ่งบัญญัติว่า “กรณีที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดินหรือเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน เพราะเป็นภัยสาธารณะหรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม หรือเสรีภาพของประชาชน ซึ่งสมาชิกเห็นว่าสมควรที่รัฐมนตรีจะต้องรีบดำเนินการโดยทันทีนั้น จะตั้งกระทู้ถามเป็นเรื่องด่วนโดยระบุให้ตอบในที่ประชุมก็ได้

ในกรณีเป็นที่สงสัย ให้เป็นอำนาจของประธานที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามนั้นเป็นเรื่องด่วนหรือไม่”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ในทางปฏิบัติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประสงค์จะตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจาเพื่อถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ต้องแสดงความจำนงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจา คือในวันพฤหัสบดี ก่อนเริ่มประชุมตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ นาฬิกา ผ่านทางระบบตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา (everbal.parliament.go.th) และเมื่อยื่นเข้ามาโดยถูกต้องและประธานสภาได้วินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะบรรจุกระทู้ถามสดด้วยวาจาเข้าระเบียบวาระการประชุม และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามทราบทันที การชี้แจงและการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจาให้ดำเนินการในที่ประชุมสภา ซึ่งการจัดลำดับกระทู้ถามสดด้วยวาจาเข้าระเบียบวาระในแต่ละครั้ง ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นผู้พิจารณาว่ากระทู้ถามด้วยวาจาที่สมาชิกเสนอเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาหรือไม่ โดยคำนึงถึงว่าเป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน หรือเป็นเรื่องที่กระทบต่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน หรือเป็นเรื่องด่วนหรือไม่

กระทู้ถามสดด้วยวาจาที่เสนอมาในแต่ละสัปดาห์ ถ้ามีเกิน ๓ กระทู้ ประธานสภาจะสั่งบรรจุระเบียบวาระเพียง ๓ กระทู้ ด้วยวิธีการจับสลาก หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกันให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลากขึ้นมาในลำดับหลังตกไป

ในทางปฏิบัติเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอกระทู้ถามสดแล้ว กลุ่มงานกระทู้ถาม สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอความเห็น เพื่อให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาหรือไม่ และจะอนุญาตให้ถามเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาในการประชุมครั้งนั้นหรือไม่

กระทู้ถามสดนี้มีขึ้นเป็นครั้งแรกโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๐ และต่อมาได้มีบทบัญญัติว่าด้วยกระทู้ถามสดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๘๔ โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิเสนอเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรก่อนเริ่มประชุมในวันนั้น และประธานจะต้องบรรจุในวาระการประชุมของวันนั้นด้วย และกำหนดให้มีประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อการถามและตอบกระทู้ถามสดสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง โดยผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถามด้วยวาจาได้เรื่องละไม่เกินสามครั้งตามวิธีที่ข้อบังคับการประชุมกำหนด ทำให้เห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญให้สิทธิสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะตั้งกระทู้ถามสดได้มากขึ้น และมีโอกาสที่กระทู้ถามสดจะเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินได้มากขึ้น ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๗ ได้บัญญัติถึงการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกรัฐสภาได้ และในปัจจุบันข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้เปลี่ยนชื่อเรียกจากกระทู้ถามสด เป็น กระทู้ถามสดด้วยวาจา เพื่อให้สอดคล้องกับข้อความในรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๐

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง ให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และกำหนดแนวทางการตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจาขึ้นใหม่ โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประสงค์จะตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจาไม่ต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถาม และไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า

- กระทู้ถามมีลักษณะเฉพาะซึ่งมีที่มาจากประเทศอังกฤษ กระทู้ถามสดหรือด้วยวาจาจะมีกำหนดเวลาในการถามที่แน่นอน ซึ่งคณะรัฐมนตรีจะต้องมาอยู่ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรครบทุกคน ในช่วงเวลาที่มีการตั้งกระทู้ถามดังกล่าว เนื่องจากไม่จำเป็นต้องระบุว่าจะถามรัฐมนตรีผู้ใดหรือถามเรื่องอะไร เพียงแต่ต้องเป็นการถามเกี่ยวกับงานในหน้าที่เท่านั้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความในข้อนี้จะเห็นได้ว่า มีการยืดหยุ่นให้รัฐมนตรีต้องมาตอบกระทู้ถามในช่วงเวลาที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด และจะมีการระบุว่าจะถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใด แต่อาจไม่จำเป็นต้องระบุในรายละเอียดว่าจะถามเรื่องใด เนื่องจากรัฐมนตรีควรมีศักยภาพที่จะตอบกระทู้ถามในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนได้ (บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๕ วันพุธที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๒)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๐** บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ ตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย

  รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่า เรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน”

- **ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๓**

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

- ข้อแตกต่างระหว่าง “กระทู้ถามสด” และ “กระทู้ถามสดด้วยวาจา” ส่งผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มงานกระทู้ถาม กล่าวคือ ในอดีตที่ผ่านมาการดำเนินงานกระทู้ถามสด ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕๒ นิติกร กลุ่มงานกระทู้ถาม จะรับกระทู้ถามจากสมาชิกที่เป็นเอกสาร พร้อมระบุชื่อเรื่องและทราบว่าสมาชิกจะประสงค์ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีท่านใด แต่การดำเนินงานกระทู้ถามสดด้วยวาจา ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๕๖ สมาชิกไม่ต้องยื่นเอกสารและไม่ต้องระบุชื่อเรื่องให้นิติกรกลุ่มงานกระทู้ถามทราบ เนื่องจากเป็นการตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทำให้นิติกร กลุ่มงานกระทู้ ไม่ต้องจัดทำบันทึกข้อความเสนอการวิเคราะห์กระทู้ถามสดด้วยวาจาเป็นเอกสารเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเช่นเดิม เมื่อนิติกร กลุ่มงานกระทู้ถามไม่ทราบประเด็นใด ๆ เกี่ยวกับกระทู้ถามสดด้วยวาจาของสมาชิก จึงส่งผลต่อการเตรียมข้อมูลในการวินิจฉัยกระทู้ถามสดด้วยวาจาของนิติกร กลุ่มงานกระทู้ถาม เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๕๖ กำหนดให้สมาชิกไม่ต้องแจ้งรายละเอียดให้ทราบล่วงหน้า ซึ่งไม่เอื้อต่อการดำเนินงานแบบเดิม คือ การเสนอความเห็นเกี่ยวกับกระทู้ถามสดด้วยวาจาด้วยเอกสารเป็นหนังสือเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น (ดวงใจ นิไชยโยค, ๒๕๖๓, น. ๕๕)

  เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สำนักการประชุม ควรมีการยกร่างระเบียบสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการกำหนดขั้นตอนการยื่นกระทู้ถามสดด้วยวาจา และแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มงานกระทู้ถามให้มีความชัดเจน เพื่อเป็นหลักประกันการเสนอความเห็นประกอบการวินิจฉัยกระทู้ถามสดด้วยวาจาของนิติกร กลุ่มงานกระทู้ถาม ซึ่งปัจจุบันการเสนอความเห็นว่ากระทู้ของสมาชิกรายใดมีลักษณะเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจา ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๕๖ หรือไม่ เป็นการเสนอความเห็นด้วยวาจาต่อหน้าประธานและสมาชิกที่ตั้งกระทู้ถาม ซึ่งอาจจะทำให้นิติกร กลุ่มงานกระทู้ถาม ขาดความเป็นอิสระในการเสนอความเห็นประกอบการวินิจฉัยของประธาน (ดวงใจ นิไชยโยค, ๒๕๖๓, น. ๖๐)

- ประเด็นการตีความข้อบังคับการประชุมการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๕๖ ที่กำหนดว่ากระทู้ถามสดด้วยวาจาต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด คือ (๑) เป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน หรือ (๒) เป็นเรื่องที่กระทบถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนหรือ (๓) เป็นเรื่องเร่งด่วน ซึ่งแนวทางในการตีความข้อบังคับการประชุมการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๕๖ (๑) (๒) และ (๓) นิติกรแต่ละรายมีการตีความอย่างกว้างและแคบแตกต่างกันไป ซึ่งการตีความว่ากระทู้ถามสดด้วยวาจาเข้าลักษณะใด ตาม ข้อ ๑๕๖ (๑) (๒) และ (๓) มีความสำคัญมากต่อการวินิจฉัยของประธานสภาว่าจะอนุญาตให้กระทู้ถามสดด้วยวาจาดังกล่าวเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาหรือไม่ (ดวงใจ นิไชยโยค, ๒๕๖๓, น. ๕๖)

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว กลุ่มงานกระทู้ถาม สำนักการประชุม ควรจัดทำคู่มือแนวทางตีความลักษณะของกระทู้ถามตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๕๖ ยกตัวอย่างการให้เหตุผลการวินิจฉัย กำหนดแนวทางการตีความในลักษณะการตีความอย่างกว้างหรือตีความโดยไม่เคร่งครัดเกินไป เพื่อให้ไม่เป็นการจำกัดสิทธิของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ดวงใจ นิไชยโยค, ๒๕๖๓, น. ๖๑)

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕๗ ในการประชุมครั้งใดมีกระทู้ถามสดด้วยวาจาที่ประธานสภาวินิจฉัยแล้วเกินจำนวนสามกระทู้ ให้ประธานสภาจับสลากให้เหลือเพียงสามกระทู้ ในจำนวนสามกระทู้นี้ หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกัน ให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลากขึ้นมาในลำดับหลังตกไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องจำนวนกระทู้ (ทั้งกระทู้ถามทั่วไปและกระทู้ถามสดด้วยวาจา) ที่จะบรรจุให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณานั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๑๒๓ ซึ่งบัญญัติว่า “การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามได้ไม่เกินห้ากระทู้ แต่ถ้าหากมีกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน ประธานสภาจะได้บรรจุกระทู้ถามเกินกว่าห้ากระทู้ก็ได้”

ส่วนหลักการเรื่องจำนวนกระทู้ถามสดด้วยวาจาที่จะบรรจุให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณานั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๒๖ ซึ่งบัญญัติว่า “การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามได้ไม่เกินสิบกระทู้ โดยมีกระทู้ถามสดไม่เกินห้ากระทู้ แต่ถ้าหากมีกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน ประธานสภาจะบรรจุกระทู้ถามเกินกว่าสิบกระทู้ก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕๓ เพียงแต่มีการแก้ไขคำว่า “กระทู้ถามสด” เป็น “กระทู้ถามสดด้วยวาจา” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “สัปดาห์ใด” เป็น “ในการประชุมครั้งใด”

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕๘ กระทู้ถามสดด้วยวาจาที่ประธานสภาวินิจฉัยตามข้อ ๑๕๖ หรือได้ดำเนินการตามข้อ ๑๕๗ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระกระทู้ถามสดด้วยวาจา

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้อำนาจประธานสภาวินิจฉัยว่ากระทู้ใดเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจา บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๖๗ ซึ่งบัญญัติว่า

“กรณีที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดินหรือเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน เพราะเป็นภัยสาธารณะหรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรม หรือเสรีภาพของประชาชน ซึ่งสมาชิกเห็นว่าสมควรที่รัฐมนตรีจะต้องรีบดำเนินการโดยทันทีนั้น จะตั้งกระทู้ถามเป็นเรื่องด่วนโดยระบุให้ตอบในที่ประชุมก็ได้

ในกรณีเป็นที่สงสัย ให้เป็นอำนาจของประธานที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามนั้นเป็นเรื่องด่วนหรือไม่”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕๔ เพียงแต่มีการแก้ไขคำว่า “กระทู้ถามสด” เป็น “กระทู้ถามสดด้วยวาจา” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และตัดความว่า “และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามทราบ” ออก เพื่อให้สอดคล้องกับความว่า “โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า” ตามความในข้อ ๑๕๖

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๕๙ การถามและการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจาในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ มีกำหนดเวลาไม่เกินเก้าสิบนาที

เรื่องใดที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าไม่เข้าลักษณะกระทู้ถามสดด้วยวาจาตามข้อ ๑๕๖ หรือไม่อนุญาตให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม หรือมิได้มีการถามตอบด้วยเหตุอื่นใดที่มิใช่การขอเลื่อนการตอบของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้เป็นอันตกไป หากสมาชิกยังประสงค์ที่จะตั้งเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาอยู่ ให้เสนอใหม่เพื่อพิจารณาในคราวถัดไป

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องกำหนดเวลาพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามสดด้วยวาจา บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๒๒ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “การถามและตอบกระทู้ถามสดให้พิจารณาภายในกำหนดเวลาไม่เกินหกสิบนาทีในการประชุมแต่ละครั้ง”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕๕ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง โดยกำหนดเวลาในการถามและการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจาเพิ่มขึ้นเป็นไม่เกิน ๙๐ นาที เพิ่มความในวรรคสองขึ้นใหม่เพื่อให้สมาชิกเสนอกระทู้ถามสดด้วยวาจาได้ใหม่กรณีที่กระทู้ถามสดด้วยวาจาตกไป ตามเหตุที่กำหนดไว้ในวรรคสองนี้ และแก้ไขคำว่า “กระทู้ถามสด” เป็น “กระทู้ถามสดด้วยวาจา” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่ค่อยพบปัญหาในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจจะพบปัญหาอยู่บ้างในบางกรณี เช่น กรณีที่รัฐมนตรีไม่พร้อมมาตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจา กระทู้ถามสดกระทู้นี้จะถูกเลื่อนไปถาม-ตอบในสัปดาห์หน้าหรือไม่

ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

ความเห็นเสียงข้างน้อย เห็นว่า กระทู้ถามสดกระทู้นี้จะถูกเลื่อนไปถาม-ตอบในสัปดาห์หน้าได้เลยโดยไม่ต้องยื่นกระทู้ถามสดใหม่ในกระทู้นี้อีก

ความเห็นเสียงข้างมาก เห็นว่า หากผู้ถามยังติดใจที่จะถามรัฐมนตรีต่อไป ผู้ถามจะต้องยื่นกระทู้ถามสดใหม่ในสัปดาห์ถัดไปด้วย

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖๐ กระทู้ถามสดด้วยวาจาแต่ละกระทู้ให้ถามได้เรื่องละไม่เกินสามครั้งและต้องถามตอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสามสิบนาที เว้นแต่ในการประชุมครั้งใดมีกระทู้ถามสดด้วยวาจาน้อยกว่าสามกระทู้ ก็ให้ขยายเวลาออกไปอีกตามสัดส่วนภายในเวลาหกสิบนาที

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องจำนวนครั้งในการถามกระทู้ถามสดด้วยวาจา บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ข้อ ๕๗ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่รัฐมนตรีตอบในที่ประชุม สมาชิกผู้ที่ตั้งกระทู้ถามย่อมซักถามให้ความกระจ่างขึ้นอีกได้ ๓ ครั้งเป็นอย่างมาก เว้นแต่ประธานจะอนุญาตให้ซักถามต่อไป”

หลักการเรื่องระยะเวลาในการถามกระทู้ถามสดด้วยวาจาในแต่ละเรื่อง บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ข้อ ๕๗ วรรคสี่ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ในคราวประชุมหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดเวลาตอบกระทู้ไม่เกิน ๓๐ นาที เว้นแต่เป็นเรื่องที่ถามหรือตอบค้างอยู่ ประธานจะอนุญาตให้เวลาต่อไปจนเสร็จเรื่องนั้นได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕๖ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ในสัปดาห์ใด” เป็น “ในการประชุมครั้งใด” เพื่อให้ในการประชุมครั้งหนึ่งมีการถามและการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจาทุกครั้ง และแก้ไขคำว่า “กระทู้ถามสด” เป็น “กระทู้ถามสดด้วยวาจา” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖๑ ในระหว่างการถามกระทู้ถามสดด้วยวาจา หากประธานวินิจฉัยว่าคำถามข้อใด เข้าลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๔๗ ให้ประธานมีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถาม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้อำนาจประธานสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถามกระทู้ถามสดด้วยวาจาได้ บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๔๓ ซึ่งบัญญัติว่า “ในระหว่างการถามกระทู้ถามสด หากประธานวินิจฉัยว่าคำถามข้อใดเข้าลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๓๐ ให้ประธานมีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถาม”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕๗ เพียงแต่มีการแก้ไขคำว่า “กระทู้ถามสด” เป็น “กระทู้ถามสดด้วยวาจา” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖๒ การตั้งกระทู้ถามทั่วไปให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และระบุว่าจะให้ตอบในที่ประชุมสภาหรือในราชกิจจานุเบกษา

ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถามทั่วไป ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้อง แม้ไม่ได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามทั่วไปก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องกระทู้ถามทั่วไป บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๖๕ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะตั้งกระทู้ถามรัฐบาลหรือรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่ง กระทู้ถามนั้นต้องทำเป็นหนังสือมีสมาชิกรับรอง ๔ คน ยื่นต่อประธาน”

๒) คำอธิบายประกอบ

- กระทู้ถามทั่วไปสมาชิกต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และระบุว่าจะให้ตอบในที่ประชุมสภาหรือในราชกิจจานุเบกษา โดยเจ้าหน้าที่กลุ่มงานกระทู้ถาม สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอความเห็นตามลำดับชั้นเพื่อให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถามและมีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับการประชุมหรือไม่ ถ้าประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถามและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับการประชุม และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายใน ๗ วัน โดยกระทู้ถามที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถามและสมาชิกขอให้ตอบในที่ประชุมสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะสั่งให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดส่งไปยังรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถาม และต้องบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันส่งไปยังรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง (จิตติวัฒน์ ทองนวล, ๒๕๕๑, น. ๓๗๔)
- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕๘

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖๓ ให้ประธานสภาวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๔๗ หรือมีลักษณะตามข้อ ๑๔๘ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายในเจ็ดวัน

กระทู้ถามที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถาม ให้จัดส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถาม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้อำนาจประธานวินิจฉัยกระทู้ถามทั่วไปว่ามีลักษณะต้องห้ามหรือไม่ บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ข้อ ๙๓ ซึ่งบัญญัติว่า

“ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่า กระทู้ถามใดที่สมาชิกตั้งถามมาเป็นหรือไม่เป็นกระทู้ถามตามข้อ ๘๘ ข้อ ๙๐ ข้อ ๙๑ หรือข้อ ๙๒

การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่งเป็นประการใด ให้เลขาธิการรัฐสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับกระทู้ถามนั้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕๙ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” เป็น “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” ในวรรคสอง เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖๔ กระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมสภา ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามข้อ ๑๖๓ วรรคสอง

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องกำหนดเวลาการบรรจุกระทู้ถามทั่วไปเข้าระเบียบวาระการประชุม บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๖๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้ประธานรีบจัดส่งกระทู้ถามไปเพื่อรัฐมนตรีเตรียมตอบ และให้บรรจุเข้าระเบียบวาระ โดยปกติภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ส่งไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๖๐ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” เป็น “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖๕ กระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานสภาแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามเพื่อดำเนินการตอบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามข้อ ๑๖๓ วรรคสอง

เมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ตอบแล้วให้ส่งราชกิจจานุเบกษาที่มีคำตอบกระทู้ถามมาเพื่อให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

หากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่สามารถตอบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือและให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใดเพื่อประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการตอบกระทู้ถามในราชกิจจานุเบกษา บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๙ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้ประธานสภาจัดส่งกระทู้ถามซึ่งได้วินิจฉัยแล้วว่าจะให้ตอบในราชกิจจานุเบกษาหรือในที่ประชุมสภาตามข้อ ๑๑๘ ไปยังรัฐมนตรีผู้เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่เป็นกระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานสภาแจ้งรัฐมนตรีผู้เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตอบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รัฐมนตรีได้รับกระทู้ถามนั้น และหากรัฐมนตรีได้ตอบแล้วในราชกิจจานุเบกษา หรือมีเหตุขัดข้องไม่ตอบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ ...”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “กระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา” หมายถึง กระทู้ถามธรรมดา หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กระทู้ถามทั่วไปชนิดหนึ่งที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาทำหนังสือ ตั้งเป็นกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยระบุไว้ว่า จะให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งรัฐมนตรีจะต้องตอบภายในสามสิบวัน (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๔๕)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๖๑ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” เป็น “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖๖ การตั้งกระทู้ถามทั่วไปตามข้อ ๑๖๒ ในการประชุมให้บรรจุกระทู้ลำดับแรกของสมาชิกเข้าระเบียบวาระการประชุมตามลำดับก่อนหลังที่ได้ยื่นต่อประธานสภา

เมื่อได้ตอบกระทู้ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้พิจารณาบรรจุกระทู้ลำดับถัดไปของแต่ละบุคคลเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมตามลำดับที่ได้ยื่นไว้ต่อประธานสภา

กระทู้ที่ต้องตอบในที่ประชุมสภา ทั้งที่ได้รับการบรรจุและยังไม่ได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมในสมัยประชุมหนึ่ง ๆ เมื่อสิ้นสุดสมัยประชุมให้ประธานสภารวบรวมแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษาภายในสามสิบวัน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องลำดับการตอบกระทู้ถามในที่ประชุมสภา บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๐ ข้อ ๗๐ ซึ่งบัญญัติว่า

“กระทู้ถามที่ระบุให้ตอบในที่ประชุมเมื่อถึงระเบียบวาระสำหรับกระทู้ถามนั้นแล้ว ให้ประธานอนุญาตให้ถามตามลำดับ

ถ้ามีกระทู้ถามเป็นเรื่องด่วน ให้ประธานอนุญาตให้ถามก่อน ...”

๒) คำอธิบายประกอบ

“ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๖๒ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” เป็น “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” ในวรรคสามเพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖๗ กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา เมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธานอนุญาต

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องจำนวนครั้งในการกระทู้ถามทั่วไปในที่ประชุมสภา บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ข้อ ๕๗ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่รัฐมนตรีตอบในที่ประชุม สมาชิกผู้ที่ตั้งกระทู้ถามย่อมซักถามให้ความกระจ่างขึ้นอีกได้ ๓ ครั้งเป็นอย่างมาก เว้นแต่ประธานจะอนุญาตให้ซักถามต่อไป”

ส่วนหลักการที่ให้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๒๔ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อรัฐมนตรีได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็น และประธานอนุญาต”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๖๓ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “รัฐมนตรี” เป็น “นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖๘ กระทู้ถามที่มีลักษณะเฉพาะเรื่อง เฉพาะพื้นที่ เฉพาะบุคคล หรือสมาชิกระบุว่า ให้ตอบในห้องกระทู้ถาม ให้ถือเป็นกระทู้ถามแยกเฉพาะ ประธานสภาอาจกำหนดให้มีการถามและการตอบในห้องกระทู้ถามก็ได้

การตั้งกระทู้ถามแยกเฉพาะให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถามแยกเฉพาะ ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้อง แม้ไม่ได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามแยกเฉพาะก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก และให้นำความในข้อ ๑๖๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๒) คำอธิบายประกอบ

-

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖๙ ให้ประธานสภาจัดให้มีห้องกระทู้ถามในบริเวณสภา เพื่อให้มีการถามและการตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะได้โดยสะดวก

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๒) คำอธิบายประกอบ

- การจัดห้องกระทู้ถามแยกเฉพาะเพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งถามกระทู้ถามแยกเฉพาะต่อรัฐมนตรีนั้น จะต้องจัดในช่วงที่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรอยู่ และต้องทำในวาระกระทู้ถาม ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๒๓ (๑)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๓ กำหนดบทนิยามของคำว่า “ที่ประชุม” หมายความว่า ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึงห้องกระทู้ถามด้วย ดังนั้น การนับองค์ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจึงให้นับผู้อยู่ในห้องกระทู้ถามแยกเฉพาะเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประชุมสภาผู้แทนราษฎรด้วย

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒
(แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕.)

ข้อ ๑๖๙/๑ ในกรณีมีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ไม่สามารถประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถามได้ ประธานสภาจะกำหนดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ให้นำความในข้อ ๔๓/๒ มาใช้บังคับแก่การประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยอนุโลม และให้ถือว่าการดำเนินการตามวรรคหนึ่งเป็นการประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถาม

มิให้นำความในข้อ ๑๗๒ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับแก่การประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ให้ประธานสภาหรือรองประธานสภาที่ทำหน้าที่ประธานในห้องกระทู้ถามสั่งให้ดำเนินการถามและตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะได้เมื่อครบองค์ประชุมตามข้อ ๒๕ วรรคสอง และให้ดำเนินการไปจนจบการประชุมพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะ

ให้นำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามส่วนที่ ๑ บททั่วไป และส่วนที่ ๔ กระทู้ถามแยกเฉพาะของหมวด ๘ กระทู้ถาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในเรื่องใดไม่เหมาะสมกับการพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๗๐ ให้ประธานสภาแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามแยกเฉพาะเพื่อมาตอบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามข้อ ๑๖๓ วรรคสอง

หากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่สามารถมาตอบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือและให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด เพื่อประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๒) คำอธิบายประกอบ

-

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๗๑ ให้บรรจุกระทู้ถามแยกเฉพาะ เข้าระเบียบวาระการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามข้อ ๑๖๓ วรรคสอง ตามลำดับก่อนหลังที่ได้ยื่นต่อประธานสภา

กระทู้ถามแยกเฉพาะที่ยังไม่ได้ตอบหรือที่ยังไม่ได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมในสมัยประชุมหนึ่ง ๆ เมื่อสิ้นสุดสมัยประชุม ให้ประธานสภารวบรวมแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษาภายในสามสิบวัน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๒) คำอธิบายประกอบ

-

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๗๒ เมื่อเข้าสู่ระเบียบวาระกระทู้ถามให้ประธานสั่งให้ดำเนินการถามและตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถาม

ให้ประธานสภาหรือรองประธานสภาที่ประธานสภามอบหมายทำหน้าที่ประธานในห้องกระทู้ถามและให้นำความในข้อ ๑๖๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๒) คำอธิบายประกอบ

การถามและการตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถาม จะกระทำในช่วงเวลาเดียวกันกับการถามและการตอบกระทู้ถามในห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยใช้องค์ประชุมเดียวกัน

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๗๓ ในการประชุมครั้งหนึ่งให้มีกระทู้ถามแยกเฉพาะตามจำนวนที่ประธานสภากำหนดกระทู้ถามแยกเฉพาะแต่ละกระทู้ต้องถามและตอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลายี่สิบนาที

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๒) คำอธิบายประกอบ

- ปัจจุบันได้มีประกาศสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง จำนวนกระทู้ถามแยกเฉพาะ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งได้วางหลักเกี่ยวกับจำนวนกระทู้ถามแยกเฉพาะไว้ ดังนี้ ข้อ ๒ บัญญัติว่า

"ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเมื่อเข้าสู่ระเบียบวาระกระทู้ถาม ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรสั่งให้ดำเนินการถามและตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถามที่จัดไว้ภายในบริเวณสภาผู้แทนราษฎร โดยจัดให้มีจำนวนกระทู้ถามแยกเฉพาะไม่เกินหกกระทู้ แต่ละกระทู้ต้องถามและตอบให้เสร็จภายในกำหนดเวลายี่สิบนาที

ในกรณีที่มีกระทู้ถามแยกเฉพาะรอบรรจุระเบียบวาระการประชุมจำนวนมาก หรือมีกระทู้ถามแยกเฉพาะที่เลื่อนมาจากการประชุมครั้งที่แล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะบรรจุกระทู้ถามแยกเฉพาะเกินกว่านี้ก็ได้"

- และข้อ ๓ บัญญัติว่า "ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงการดำเนินการและการกำหนดจำนวนกระทู้ถามแยกเฉพาะได้ตามที่เห็นสมควร"

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๗๔ การเผยแพร่การถามและการตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะให้นำความในข้อ ๑๘ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้ไว้เป็นฉบับแรก

๒) คำอธิบายประกอบ

-

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๗๕ เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นหนังสือแสดงว่า จะเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะในเรื่องใดบ้าง

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจบัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๔๐ บัญญัติว่า “เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๑ ให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นลายลักษณ์อักษร แสดงว่าจะเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัว หรือทั้งคณะในเรื่องใดบ้าง”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๖๘ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๕๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐
- นำข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๔ ซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ มาตรา ๑๕๐ มาเป็นแนวทางในการบัญญัติ

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๑ บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ

เมื่อได้มีการเสนอญัตติตามวรรคหนึ่งแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมตินั้นไม่ได้คะแนนเสียงตามวรรคสี่

เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง โดยมิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไปให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้มิให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุดลง

มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

รัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิมแต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นภายหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง หรือพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกินเก้าสิบวันก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่น ให้รัฐมนตรีคนนั้นยังคงต้องถูกอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจต่อไป”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๗๖ เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามข้อ ๑๗๕ แล้ว ให้ทำการตรวจสอบ หากมีข้อบกพร่องให้ประธานสภาแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับญัตติ

เมื่อประธานสภาได้ตรวจสอบความถูกต้องของญัตติแล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วนและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการบรรจุญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจบัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๔๑ บัญญัติว่า “เมื่อประธานสภา ได้รับญัตติตามความในข้อ ๑๔๐ แล้ว ให้รีบแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี และให้บรรจุระเบียบวาระเป็นเรื่องการด่วน ถ้าสมาชิกเสนอล่วงหน้าก่อนเวลาประชุมครั้งใดไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง ก็ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระในครั้งนั้นและแจ้งให้ประธานวุฒิสภาทราบด้วย”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ในทางปฏิบัติเมื่อประธานสภาได้มีบัญชาอนุญาตเห็นชอบให้บรรจุญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๑ ของรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ แล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะทำหนังสือถึงคณะรัฐมนตรี เพื่อสอบถามความพร้อมในการมาชี้แจงญัตติฯ ต่อที่ประชุม และเมื่อเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือตอบกลับ แจ้งความพร้อมจะไปชี้แจงตามญัตติดังกล่าวต่อที่ประชุม นิติกรผู้รับผิดชอบจะได้นำเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงประธานสภาเพื่อทราบ และดำเนินการออกหนังสือนัดประชุมฯ แจ้งสมาชิกฯ และคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๖๙

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๗๗ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิอภิปรายชี้แจง

การชี้แจงตามวรรคหนึ่ง จะชี้แจงคำอภิปรายของสมาชิกทีละคนเป็นลำดับไปหรือจะรอรวมชี้แจงครั้งละหลายคนก็ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

- หลักเรื่องการตอบชี้แจงนั้นบัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๔๑ บัญญัติว่า “การตอบข้อซักถาม ให้นำความในข้อ ๑๒๙ วรรคสองมาใช้ และในการอภิปรายนั้น นอกจากได้กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้ว ให้นำความในหมวด ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

- ข้อ ๑๒๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “เพื่อความสะดวก รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกที่ซักถาม หรือคัดค้านทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรอรวมตอบครั้งละไม่เกิน ๓ คนก็ได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- รัฐมนตรีที่ไม่ได้ถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจ นอกจากสามารถใช้สิทธิอภิปรายได้เมื่อถูกพาดพิงตามข้อบังคับฯ ข้อ ๗๑ แล้วยังเห็นว่า ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๗๘ วรรคสอง กำหนดให้นำหลักเรื่องการอภิปรายมาใช้บังคับโดยอนุโลม เมื่อพิจารณาข้อบังคับฯ ข้อ ๑๗๗ วรรคหนึ่ง ประกอบข้อ ๗๖ แล้วจึงเห็นว่านายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้ชี้แจงหลักสามารถมอบหมายให้รัฐมนตรีท่านอื่นชี้แจงประกอบการอภิปรายตามข้อบังคับฯ ข้อ ๗๖ โดยประธานสามารถอนุญาตได้ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับฯ ข้อ ๓๐

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗๑ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เพื่อให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องมาชี้แจงด้วยตนเองโดยไม่อาจแจ้งเป็นหนังสือมายังประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อไม่มาชี้แจงได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ ซึ่งเป็นหลักการเช่นเดียวกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๓๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๑ วรรคห้า** บัญญัติว่า “รัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิม แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นภายหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง หรือพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกินเก้าสิบวันก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่น ให้รัฐมนตรีคนนั้นยังคงต้องถูกอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจต่อไป”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๓** บัญญัติว่า “รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิเข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภาแต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน เว้นแต่เป็นการออกเสียงลงคะแนนในสภาผู้แทนราษฎรในกรณีที่รัฐมนตรีผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย และให้นำเอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่ค่อยพบปัญหาในการดำเนินการ

แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจจะพบปัญหาอยู่บ้างในบางกรณี เช่น การอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิอภิปรายชี้แจง ถ้านายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะขอให้รัฐมนตรีท่านอื่นที่ไม่ได้ถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจด้วย ช่วยชี้แจงประกอบได้หรือไม่

ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

<u>ความเห็นเสียงข้างน้อย</u> เห็นว่า ไม่สามารถกระทำได้

<u>ความเห็นเสียงข้างมาก</u> เห็นว่า สามารถกระทำได้ โดยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่ถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจ จะต้องเป็นผู้ตอบชี้แจงด้วยตนเองก่อน จึงจะขอให้รัฐมนตรีท่านอื่นที่ไม่ได้ถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจด้วย ช่วยชี้แจงประกอบได้

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๗๘ ในการอภิปรายและการลงมติไม่ไว้วางใจ สมาชิกมีอิสระจากพรรคการเมือง ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ

การอภิปรายตามวรรคหนึ่ง นอกจากที่กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้ว ให้นำความในหมวด ๔ ส่วนที่ ๓ การอภิปรายมาใช้บังคับโดยอนุโลม ยกเว้นข้อ ๖๗ และข้อ ๖๙ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการห้ามมิให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่านในที่ประชุมโดยไม่จำเป็น และห้ามมิให้นำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม มิให้นำมาใช้บังคับ

การนำเอกสารหรือวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม ในการอภิปรายตามวรรคหนึ่งที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือสมาชิกได้รับความเสียหาย หรือเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม สมาชิกผู้นั้นต้องรับผิดชอบผลแห่งการกระทำนั้น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การบัญญัติให้สมาชิกมีอิสระจากพรรคการเมืองในการอภิปรายและการลงมติไม่ไว้วางใจ และการบัญญัติมิให้นำเรื่องการห้ามมิให้สมาชิกนำเอกสารใด ๆ มาอ่านในที่ประชุมโดยไม่จำเป็น และห้ามมิให้นำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม บัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

๒) คำอธิบายประกอบ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถอภิปรายการบริหารราชการแผ่นดินของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีชุดเดิมได้ หากเป็นนโยบายที่ดำเนินการต่อเนื่องหรือเกี่ยวข้องมาถึงรัฐบาลปัจจุบันหรือในเรื่องของมาตรฐานความประพฤติทางจริยธรรมก็สามารถที่จะอภิปรายเชื่อมโยงมาถึงพฤติกรรมในปัจจุบันได้

- สมาชิกสามารถอภิปรายถึงคุณสมบัติของรัฐมนตรีและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีได้เพราะมีผลต่อสถานะของรัฐมนตรีที่ต้องถูกตรวจสอบอยู่ตลอดเวลาการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีรวมถึงเรื่องจริยธรรมที่เกิดขึ้นทั้งก่อนหรือหลังการดำรงตำแหน่งก็สามารถทำได้

- ตามข้อบังคับการประชุมฯ ไม่ได้กำหนดวิธีการอภิปรายของสมาชิกในเรื่องลำดับการอภิปรายทีละคนหรือใช้วิธีอภิปรายรัฐมนตรี ๓ คนไปในคราวเดียวกัน มีการกำหนดเพียงวิธีชี้แจงของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๗๗ วรรคสอง ว่าจะชี้แจงคำอภิปรายของสมาชิกทีละคนเป็นลำดับไปหรือจะรอรวมชี้แจงครั้งละหลายคนก็ได้ ตัวอย่างในอดีตที่ผ่านในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ปี ๒๕๕๓ นายวิเชียร ขาวขำ พรรคเพื่อไทย ก็เคยมีการอภิปรายนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ไปในคราวเดียวกัน

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗๒ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๑๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองเพื่อมิให้นำเรื่องการห้ามมิให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่านในที่ประชุมโดยไม่จำเป็น และห้ามมิให้นำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุมมาใช้บังคับกับการอภิปรายไม่ไว้วางใจ และเพิ่มความเป็นวรรคสามเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องรับผิดชอบในผลแห่งการนำเอกสารหรือวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุมระหว่างการอภิปรายไม่ไว้วางใจซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเสียหาย

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑๔** บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๑ วรรคท้าย** บัญญัติว่า “รัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิมแต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นภายหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง หรือพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกินเก้าสิบวันก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่น ให้รัฐมนตรีคนนั้นยังคงต้องถูกอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจต่อไป”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๐** บัญญัติว่า “มาตรา ๑๖๐ รัฐมนตรีต้อง

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๕) ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(๖) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘

(๗) ไม่เป็นผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุด หรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๘) ไม่เป็นผู้เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ มาแล้วยังไม่ถึงสองปีนับถึงวันแต่งตั้ง”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง** บัญญัติว่า “คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ และต้องชี้แจงแหล่งที่มาของรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินนโยบาย โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๔** บัญญัติว่า “ในการบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เปิดเผย และมีความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชนส่วนรวม

(๒) รักษาวินัยในกิจการที่เกี่ยวกับเงินแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐอย่างเคร่งครัด

(๓) ยึดถือและปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

(๔) สร้างเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรม ผาสุก และสามัคคีปรองดองกัน รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๗๙ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ ให้ทำเป็นหนังสือ ยื่นต่อประธานสภาโดยระบุให้ชัดเจนว่าจะซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด

เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นำความในข้อ ๑๗๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่ลงมติบัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๓๕ บัญญัติว่า “เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๐ ให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นลายลักษณ์อักษร แสดงว่าจะให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในเรื่องใดบ้าง”

รัฐธรรมนูญ ๒๔๙๒ มาตรา ๑๓๐ บัญญัติว่า “สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาหรือสภาผู้แทน แล้วแต่กรณี เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน

ญัตติดังกล่าวในวรรคก่อน ถ้าเป็นของสมาชิกแห่งสภาใดก็ให้ยื่นต่อประธานแห่งสภานั้น และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับญัตติแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อกำหนดเวลาสำหรับการเปิดอภิปรายทั่วไปซึ่งต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันที่นายกรัฐมนตรีได้รับแจ้ง แต่คณะรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะขอให้ระงับการเปิดอภิปรายทั่วไปนั้นเสียได้เมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ในการเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรานี้ สภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ วางหลักการเรื่องนี้ให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๘๐ ในการอภิปราย ให้นำความในหมวด ๔ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้นำหมวดเรื่องการอภิปรายมาบังคับใช้โดยอนุโลมบัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๔๓ บัญญัติว่า “การตอบข้อซักถาม ให้นำความในข้อ ๑๒๙ วรรคสองมาใช้ และในการอภิปรายนั้น นอกจากได้กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้ว ให้นำความในหมวด ๖ (การอภิปราย) มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เพิ่มขึ้นใหม่เพื่อให้นำความในหมวด ๔ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับกับการอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ด้วย

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๘๑ สถานที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้าม บุคคลซึ่งเข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานสภากำหนด บุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่เมื่อหมดภารกิจต้องออกนอกสถานที่ประชุมของสภา

การแต่งกายของสมาชิกนั้น ให้แต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา หรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน หรือชุดตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวนในที่ประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องสถานที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้าม บัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๖๘ ซึ่งบัญญัติว่า

“สถานที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพ ผู้เข้าไปในนั้นจักต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ

ผู้จะเข้าไปในที่ประชุมของสภาจะต้องแต่งกายให้เรียบร้อยตามแบบนิยม”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗๓ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “หรือตามที่ประธานสภากำหนด” เป็น “หรือชุดตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด” ในวรรคสอง เพื่อให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรกำหนดระเบียบในการแต่งกายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ในห้องประชุมสภา” เป็น “ในที่ประชุม” เพราะในข้อ ๓ กำหนดนิยามของคำว่า “ที่ประชุม” ไว้แล้ว

- “กระทำการให้เสื่อมเกียรติของที่ประชุม” หมายถึง การกระทำใด ๆ ของสมาชิกสภาอันเป็นการลบหลู่ หรือทำให้ที่ประชุมสภาต้องเสื่อมเสียเป็นส่วนรวม ซึ่งจะทำให้บุคคลภายนอก และประชาชนรวมทั้งสื่อมวลชน มองสภาไปในทางไม่ดีงาม ซึ่งโดยสรุปก็หมายความถึงพฤติการณ์หรือการกระทำใด ๆ หรือแม้แต่การพูดการอภิปราย และการแสดงกิริยาอาการอันเป็นการไม่แสดงความเคารพต่อที่ประชุมหรือประธานในที่ประชุมสภา ในอดีตได้บัญญัติไว้ในข้อบังคับการประชุมและปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๕ ซึ่งระบุข้อห้ามมิให้สมาชิกสภากระทำการให้เสื่อมเกียรติของที่ประชุม และได้ให้อำนาจประธานของที่ประชุมสภาทำการตักเตือน ห้ามปราม ให้ถอนคำพูด หรือบังคับให้กล่าวคำขอขมาในที่ประชุม และถ้าหากผู้ละเมิดไม่ปฏิบัติตาม ประธานก็มีอำนาจสั่งลงโทษ ภาคทัณฑ์หรือตำหนิโทษได้ แล้วแต่กรณี

ข้อบังคับการประชุมสภาหลายฉบับหลังจากนั้น มิได้ระบุข้อห้ามเกี่ยวกับการกระทำให้เสื่อมเกียรติของที่ประชุมเอาไว้ หากแต่ระบุไว้ด้วยข้อความเหมือน ๆ กันว่า “ที่ประชุมสภาย่อมเป็นที่เคารพ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดในที่ประชุม โดยขาดความคารวะ หรือก่อกวนความสงบเรียบร้อยของที่ประชุม” (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๓๗-๓๘)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ร่างระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการแต่งกายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสถานที่ประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ....

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๘๒ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ให้ถอนคำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้กล่าวขออภัยในที่ประชุม หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมโดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาในครั้งนั้นก็ได้

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุม หากผู้นั้นขัดขืน ประธานมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภานำตัวออกจากสถานที่ประชุมของสภาหรือออกไปให้พ้นบริเวณสภา ทั้งนี้ วิธีการหรือขั้นตอนการนำตัวผู้ที่ประธานสั่งให้ออกจากที่ประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของประธานย่อมได้รับความคุ้มครอง

คำสั่งของประธานตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งไม่ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักเรื่องวิธีการดำเนินการต่อผู้ที่ฝ่าฝืนข้อบังคับ บัญญัติไว้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ข้อ ๖๙ ซึ่งบัญญัติว่า “ในที่ประชุมของสภา ถ้าสมาชิกผู้ใดละเมิดข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาก็ดี หรือทำลายความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมก็ดี ประธานมีอำนาจตักเตือนหรือห้ามปรามผู้ละเมิดนั้น ๆ หรือสั่งให้ถอนถ้อยคำใด ๆ ก็ได้

ถ้าผู้ละเมิดนั้นไม่กระทำตามคำตักเตือนห้ามปรามหรือคำสั่งของประธาน ก็ให้ประธานห้ามขาดไม่ให้ผู้ละเมิดนั้นพูดต่อไป หรือจะสั่งให้ผู้ละเมิดออกไปเสียจากที่ประชุมก็ได้

ถ้าประธานสั่งให้ผู้ละเมิดออกไปเสียจากที่ประชุม และผู้นั้นยังกระทำการขัดขืนไม่ออกไป ก็ให้ประธานสั่งตำรวจสภาให้นำตัวผู้นั้นออกไปจากห้องประชุม และให้กักตัวไว้รอคำสั่งของประธานต่อไป”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗๔ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย” เป็น “เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภา” ในวรรคสอง เพื่อให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๖ ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งกำหนดให้มีข้าราชการรัฐสภาสามัญในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภา แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจออกระเบียบกำหนดวิธีการและขั้นตอนการนำตัวผู้ที่ประธานสั่งให้ออกจากที่ประชุม และเพิ่มความเป็นวรรคสาม เพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของประธานสภาผู้แทนราษฎร

- การใช้คำว่า “ขอขมา” อาจเป็นการบัญญัติถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม โดยควรใช้คำว่า “ขอโทษ” หรือคำว่า “ขออภัย” แทนคำว่า “ขอขมา” น่าจะเป็นถ้อยคำที่เหมาะสมมากกว่า
- การให้สมาชิกออกจากห้องประชุมก็เป็นการให้ออกจากห้องประชุมเฉพาะในการประชุมครั้งนั้นเท่านั้น ไม่รวมถึงครั้งอื่นหรือวันอื่นด้วย

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ร่างระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการนำตัวบุคคลออกจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ....

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๘๓ การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุม หรือบริเวณสภา หรือเข้าฟังการประชุม ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวด้วยการประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๔๖ ซึ่งบัญญัติว่า

“ในที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพ ผู้เข้าไปจะต้องแต่งกายให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และอยู่ณ ที่ซึ่งจัดไว้

ในขณะที่มีการประชุม ห้ามมิให้บุคคลภายนอกเข้าไปในที่ซึ่งจัดไว้สำหรับสมาชิก คณะรัฐมนตรี เจ้าหน้าที่ของสภา และคณะกรรมาธิการ

ประธานสภามีอำนาจกำหนดการอนุญาตให้ผู้แทนหนังสือพิมพ์และบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมปรึกษาของสภา ตลอดจนวางระเบียบในการนั้น”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗๕ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ที่ประชุมสภา” เป็น “ที่ประชุม” เพราะคำว่า “ที่ประชุม” มีการกำหนดนิยามไว้ในข้อ ๓ แล้ว และตัดคำว่า “ของสภา” ออกเพราะในข้อ ๓ กำหนดนิยามของคำว่า “การประชุม” ไว้แล้ว

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๘๔ ถ้าประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้งดใช้ข้อบังคับข้อหนึ่งข้อใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกในที่ประชุมก็ให้งดใช้ได้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการของดใช้ข้อบังคับนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ข้อ ๑๓๗ ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าประธานขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติให้งดการใช้บทบังคับในข้อหนึ่งข้อใดแห่งข้อบังคับนี้เป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณีพิเศษ ที่ประชุมอาจลงมติให้งดการใช้บทบังคับเช่นว่านั้นได้”

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗๖
- การงดใช้ข้อบังคับต้องเกิดจากการเห็นพ้องต้องกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน โดยมีเหตุว่าข้อบังคับข้อนั้นมีปัญหาทำให้การประชุมสภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้
- หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลมีจำนวนเสียงข้างมากเด็ดขาด อาจมีการนำเอาข้อบังคับข้อนี้มาใช้เพื่อของดใช้ข้อบังคับข้อหนึ่งข้อใดจนมีลักษณะเป็นเผด็จการรัฐสภาได้
- ตัวอย่างการงดใช้ข้อบังคับข้อหนึ่งข้อใดของสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา เช่น การขอเพิ่มกระทู้ถามสดในที่ประชุมสภาซึ่งเกินกว่าจำนวนที่ข้อบังคับกำหนด หรือการขอเปลี่ยนระเบียบวาระการประชุมโดยขอนำร่างพระราชบัญญัติขึ้นมาพิจารณาในทันที

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๘๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธานขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

การกำหนดเรื่องการตีความข้อบังคับไว้ในข้อบังคับการประชุมเริ่มมีการใช้ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ บัญญัติไว้ใน หมวด ๑๒ บทสุดท้าย ข้อ ๑๖๔ ซึ่งบัญญัติว่า “การตีความข้อบังคับนี้ในเมื่อมีปัญหา หรือข้อบังคับนี้มิได้บัญญัติไว้ ให้ถือมติของที่ประชุมสภาเป็นหลักปฏิบัติ” และกำหนดหลักการไว้เช่นนี้เรื่อยมาจนถึงข้อบังคับฉบับปัจจุบัน แต่การบัญญัติว่า “ให้เป็นเด็ดขาด” บัญญัติ ครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๙๕ บัญญัติไว้ใน หมวด ๑๒ บทสุดท้าย ข้อ ๑๕๔ ซึ่งบัญญัติว่า “การตีความข้อบังคับนี้ในเมื่อมีปัญหา หรือข้อบังคับนี้มิได้บัญญัติไว้ ให้ถือมติของที่ประชุมสภาเป็นเด็ดขาด”

แต่อย่างไรก็ดี ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ข้อ ๘๑ ได้บัญญัติหลักการไว้ว่า “เมื่อมีปัญหาโต้เถียงเกี่ยวกับการประชุมและการปรึกษา ซึ่งมิได้กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ ให้ถือมติของที่ประชุมเป็นคำตัดสินเด็ดขาด”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ตีความข้อบังคับ” หมายถึง แปลความหรือวินิจฉัยเจตนารมณ์ของข้อความหรือลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏในข้อบังคับการประชุมสภา เมื่อเกิดมีความเห็นขัดแย้งกัน ทั้งนี้ เพื่อตัดสินชี้ขาดให้เป็นที่สิ้นสุดเด็ดขาดและใช้เป็นบรรทัดฐานต่อไป

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗๗ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนคะแนนเสียงลงมติตีความข้อบังคับจากเดิม “ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกในที่ประชุม” เป็น “ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา” เพราะการตีความข้อบังคับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญจึงควรใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาในการวินิจฉัย (คำว่า “จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา” มีความหมายต่างจากคำว่า “จำนวนสมาชิกในที่ประชุม”)

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๘** บัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมาธิการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และการอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมาธิการ และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ในข้อบังคับตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ต้องกำหนดให้บุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรง ร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด และในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ต้องกำหนดให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด”

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๙** บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา ๑๔๘ มาใช้บังคับแก่ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยโดยอนุโลม”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

ในเรื่องนี้มีปัญหาที่น่าพิจารณาว่า หากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ตีความข้อบังคับข้อใดข้อหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา ซึ่งให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาดนั้น สภาผู้แทนราษฎรจะสามารถทบทวนการตีความในเรื่องเดิมเดียวกันนี้ได้อีกหรือไม่ และคำว่า “คำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด” นั้นมีความหมายผูกพันใครบ้าง และจะผูกพันไปถึงเมื่อไหร่ ผู้จัดทำจึงขอแยกพิจารณาได้ ดังนี้

๔.๑) สภาผู้แทนราษฎรจะสามารถทบทวนการตีความในเรื่องเดิมเดียวกันนี้ได้อีกหรือไม่

ผู้จัดทำเห็นว่า หากสภาผู้แทนราษฎรได้เคยตีความและวินิจฉัยในเรื่องใด ตามข้อ ๑๘๕ ไปแล้ว สภาผู้แทนราษฎรชุดนั้นจะไม่สามารถทบทวนการตีความในเรื่องเดิมเดียวกันนี้ได้อีก ทั้งนี้แม้ว่าชื่อญัตติที่ใช้ขอทบทวนจะเสนอชื่อเป็นอย่างอื่น แต่หากวัตถุประสงค์ของญัตติคือต้องการให้ทบทวนหรือเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติโดยชอบแล้ว สภาผู้แทนราษฎรก็จะไม่สามารถดำเนินการพิจารณาในเรื่องนี้ได้ เพราะคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาดไปแล้ว อีกทั้งข้อบังคับการประชุมสภาฯ ไม่ได้มีข้อใดบัญญัติไว้เป็นพิเศษเพื่อให้อำนาจสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกเสนอให้มีการทบทวนหรือตีความข้อบังคับที่สภาผู้แทนราษฎรเคยวินิจฉัยไปแล้วได้อีก ทั้งนี้ หากอนุญาตให้มีการขอทบทวนหรือขอตีความใหม่ในเรื่องเดิมที่เคยได้วินิจฉัยไปแล้วได้เรื่อย ๆ จะก่อให้เกิดปัญหาในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือการประชุมและมติของสภาผู้แทนราษฎรจะไม่มีความมั่นคงแน่นอน เพราะจะไม่ทราบว่าจะมีสมาชิกฯ ขอให้ทบทวนหรือตีความใหม่อีกเมื่อไหร่ และผลการทบทวนหรือตีความใหม่จะกระทบกับคำวินิจฉัยหรือมติที่สภาเคยดำเนินการไปแล้วหรือไม่

ทั้งนี้ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่า การวินิจฉัยของสภาผู้แทนราษฎรนั้นผิดพลาดหรือวินิจฉัยไม่ตรงกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ในการตราข้อบังคับในเรื่องนั้น สมาชิกฯ สามารถดำเนินการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ได้ ดังนี้

ก) ดำเนินการเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรอนุมัติให้งดใช้ข้อบังคับข้อหนึ่งข้อใดหรือทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๘๔

ข) ดำเนินการเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับในเรื่องนั้นให้มีความชัดเจนและตรงกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ในการยกร่างข้อบังคับ ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๘๖

๔.๒) คำว่า “คำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด” นั้นมีความหมายผูกพันใครบ้างและจะผูกพันไปถึงเมื่อไหร่

ผู้จัดทำเห็นว่า **“คำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด”** ผูกพันเฉพาะสภาผู้แทนราษฎรชุดนั้นที่เป็นผู้ตีความตลอดอายุของสภาชุดนั้น และจะไม่ผูกพันสภาผู้แทนราษฎรชุดอื่น ๆ แม้ว่าโดยหลักการแล้วข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะสามารถนำไปใช้ได้ประจำตลอดไป ตราบใดที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจสภาผู้แทนราษฎรในการตราข้อบังคับการประชุมไม่ได้ถูกยกเลิกไป และสามารถใช้ได้ทุกยุคทุกสมัยไม่ว่าสมาชิกของสภาชุดใหม่หรือชุดต่อ ๆ ไปก็ต้องปฏิบัติตามตราบเท่าที่ยังไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงก็ตาม แต่สภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่ก็สามารถเลือกได้ว่าจะใช้ข้อบังคับการประชุมสภาฉบับเดิมที่สภาชุดที่แล้วเป็นผู้ตราหรือสภาชุดที่แล้วได้เลือกนำมาบังคับใช้หรือไม่ หรือสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่ประสงค์จะยกร่างและตราข้อบังคับของตนเองขึ้นมาใหม่ก็ได้ ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเรื่อง “ความเป็นอิสระในการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติ” ซึ่งมีหลักว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภานั้น แต่ละสภามีอำนาจในการตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการงานในหน้าที่ของสภานั้น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักที่ว่าสภาหรือองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจเต็มในการตราข้อบังคับของตน ทั้งนี้เพื่อการแสดงถึงความเป็นอิสระของแต่ละสภาที่ไม่ก้าวก่ายอำนาจซึ่งกันและกันระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และแสดงให้เห็นถึง

ความเป็นอิสระของรัฐสภาต่อฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลนั่นเอง จากหลักการดังกล่าว ผู้จัดทำจึงเห็นว่า สภาผู้แทนราษฎรแต่ละชุดก็มีความเป็นอิสระจากสภาชุดอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน สภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่จึงไม่ผูกพันกับมติหรือการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรชุดก่อนหน้า เช่น หากสภาผู้แทนราษฎรชุดที่แล้วไม่รับหลักการร่างพระราชบัญญัติฉบับใดฉบับหนึ่ง สภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่ก็ไม่ต้องผูกพันที่จะต้องมีมติไม่รับหลักการร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นดังเช่นมติของสภาชุดที่แล้ว ดังนั้น สภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่จึงไม่ต้องผูกพันคำวินิจฉัยในการตีความข้อบังคับการประชุมของสภาชุดก่อนหน้าหรือชุดอื่น ๆ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

เพื่อป้องกันในการตีความข้อบังคับข้อนี้บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ เป็นดังนี้

“**ข้อ ๑๘๕** ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความข้อบังคับนี้ให้เป็นอำนาจของสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาดและผูกพันแต่สภาชุดที่ตีความเท่านั้น และสภาไม่สามารถขอทบทวนหรือขอตีความใหม่ในเรื่องเดิมได้อีก

การขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธานขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน”

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๘๖ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

การเสนอและพิจารณาญัตติในวรรคหนึ่ง ให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๖๕ ซึ่งบัญญัติว่า “การเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสภาต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒๔ คน ส่วนการพิจารณาร่างข้อบังคับของสภาให้ปฏิบัติทำนองเดียวกันกับการพิจารณาญัตติร่างพระราชบัญญัติ”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗๘

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่ค่อยพบปัญหาในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจจะพบปัญหาอยู่บ้างในบางกรณี เช่น ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความชอบในวาระที่สามแล้ว จะต้องชะลอไว้กี่วันจึงจะส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาได้

ประเด็นนี้มีความเห็นเป็น ๒ ความเห็น ดังนี้

ความเห็นเสียงข้างน้อย เห็นว่า ต้องชะลอไว้ ๓ วัน ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๘๖ วรรคสอง ประกอบข้อ ๑๓๙

ความเห็นเสียงข้างมาก เห็นว่า ต้องชะลอไว้ ๕ วัน เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๙ กำหนดให้นำความในมาตรา ๑๔๘ มาใช้บังคับแก่ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยโดยอนุโลม ดังนั้น จึงต้องชะลอร่างข้อบังคับฯ ฉบับนี้ไว้ ๕ วัน นับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๘, ๑๔๙, ๑๔๕ และมาตรา ๘๑ เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ที่เห็นว่าร่างข้อบังคับฯ ฉบับนี้ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยต่อไป

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

เพื่อป้องกันกันตีความจึงควรบัญญัติเพิ่มเพื่อให้เกิดความชัดเจน ดังเช่น ที่ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๓ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับแล้ว ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติรอไว้ห้าวันก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๘๗ ในกรณีมีเรื่องที่สภาจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการจับคุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปทำการสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุม ตามมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง หากประธานสภาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ประธานสภาอาจสั่งให้นำออกจากระเบียบวาระการประชุมได้ แล้วแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องการพิจารณาเกี่ยวกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปทำการสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุมนั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๕๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อประธานสภาได้รับแจ้งการขออนุญาตจับหรือคุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปทำการสอบสวน ในกรณีที่สมาชิกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาระหว่างสมัยประชุม ให้ประธานสภาแจ้งต่อที่ประชุมเพื่อให้พิจารณาลงมติว่าจะอนุญาตหรือไม่”

๒) คำอธิบายประกอบ

- “ในระหว่างสมัยประชุม” หมายถึง ช่วงระยะที่รัฐสภาเปิดให้สมาชิกทำการประชุมและดำเนินกิจการอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน ตามกระบวนการนิติบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ในระหว่างสมัยประชุม มีความสำคัญและมีผลทางกฎหมายหลายประการด้วยกัน ทั้งนี้ ไม่ว่า ในระหว่างสมัยประชุมที่ว่านี้จะเป็นสมัยประชุมสามัญหรือสมัยประชุมวิสามัญ ก็มีค่าเท่ากัน สิ่งใดที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือข้อบังคับการประชุมสภาให้เป็นภาระหน้าที่หรือเป็นเอกสิทธิ์หรือความคุ้มกันของสมาชิกในระหว่างสมัยประชุมสามัญก็จะมีผลเช่นเดียวกับในระหว่างสมัยประชุมวิสามัญ ตัวอย่างเช่น ความคุ้มกันที่สมาชิกได้รับในระหว่างสมัยประชุมสามัญที่จะไม่ถูกจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวไปทำการสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาก็จะมีผลใช้บังคับเช่นเดียวกับในระหว่างสมัยประชุมวิสามัญด้วย (คณิน บุญสุวรรณ, ๒๕๔๘, น. ๔๗๐-๔๗๑)

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗๙ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- **รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๕** บัญญัติว่า “ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และเพื่อประโยชน์ในการประชุมสภา ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับเพื่อให้มาประชุมสภาได้

ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวน หรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันที ถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ โดยศาลจะสั่งให้มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๘๘ ในกรณีที่ประธานสภาได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสองหรือวรรคสามของรัฐธรรมนูญแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมรับทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุม

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

หลักการเรื่องกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะกระทำความผิด หรือถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม นั้น บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ข้อ ๑๕๘ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อประธานสภาได้รับรายงานว่า ได้มีการจับสมาชิกในขณะกระทำความผิดระหว่างสมัยประชุม และประธานสภาได้สั่งการไปประการใดแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งต่อที่ประชุมทราบโดยด่วน สมาชิกมีสิทธิซักถามเหตุผลในการที่ได้สั่งไปนั้นได้ ในกรณีที่ประธานสภามิได้สั่งปล่อย เมื่อสมาชิกมีเหตุผลอันสมควรอาจลงมติขอให้ประธานสภาพิจารณาสั่งปล่อยได้”

ข้อ ๑๖๐ บัญญัติว่า “ในกรณีที่สมาชิกถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดีอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุมแล้ว ให้สภาพิจารณาลงมติว่าจะร้องขอให้สั่งปล่อยหรือไม่

ถ้าที่ประชุมเห็นควรร้องขอให้สั่งปล่อย ให้ประธานสภาแจ้งให้พนักงานสอบสวนหรือศาลทราบแล้วแต่กรณีโดยด่วน”

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๘๐ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความในมาตรา ๑๒๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และแก้ไขเพิ่มเติมความว่า “ให้ประธานสภาแจ้งให้สภาทราบ” เป็น “ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมรับทราบ” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๕ บัญญัติว่า “ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และเพื่อประโยชน์ในการประชุมสภา ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับเพื่อให้มาประชุมสภาได้

ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวน หรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันที ถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ โดยศาลจะสั่งให้มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๘๙ ข้อบังคับนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ได้กระทำเสร็จไปแล้วก่อนใช้ข้อบังคับนี้ ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับที่ใช้อยู่ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

- หลักการเรื่องนี้บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๕๑๓ ในบทเฉพาะกาล ข้อ ๑๔๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ข้อบังคับนี้ไม่กระทบกระทั่งการใดที่ได้กระทำเสร็จไปแล้ว ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับที่ใช้อยู่ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้”

- มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการกำหนดรองรับการใดที่ได้กระทำเสร็จไปแล้วก่อนใช้ข้อบังคับนี้ และการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับที่ใช้อยู่ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๘๑

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๙๐ ให้นำข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาใช้บังคับกับสมาชิกและกรรมาธิการโดยอนุโลม จนกว่าจะได้มีการประกาศใช้ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแล้ว

เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้สภาตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้ข้อบังคับนี้

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

สภาผู้แทนราษฎรได้ตราข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ เป็นครั้งแรก คือ ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๕๖ ง ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒) ซึ่งอาศัยอำนาจในการตราตามความในมาตรา ๑๙๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และข้อ ๑๓๒ ทวิ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๑

๒) คำอธิบายประกอบ

- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๘๒ เพียงแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง ให้นำข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาใช้บังคับกับสมาชิกและกรรมาธิการโดยอนุโลมจนกว่าจะได้มีการประกาศใช้ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แล้ว และเพิ่มความเป็นวรรคสอง เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้ข้อบังคับนี้
- สภาผู้แทนราษฎรได้ตราข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยข้อบังคับฯ นี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๓๑ ง ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ซึ่งข้อ ๔ ของข้อบังคับฯ นี้ บัญญัติให้นำมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระรวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามบัญชีท้ายข้อบังคับนี้ มาใช้บังคับแก่สมาชิกและกรรมาธิการด้วย ตามมาตรา ๒๑๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

- จำเป็นต้องกำหนดให้นำข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาใช้บังคับกับสมาชิกและกรรมาธิการโดยอนุโลม เนื่องจากกรรมาธิการบางท่านในคณะกรรมาธิการวิสามัญและอนุกรรมาธิการบางท่าน ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งไม่อยู่ในบังคับของมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๕ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใดมีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไต่สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ไต่สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม**มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง** ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม”

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๙๑ ให้คณะกรรมาธิการวิสามัญที่สภาตั้งก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้น

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

- การบัญญัติหลักการเกี่ยวกับการให้กรรมาธิการสามัญยังคงดำรงตำแหน่งต่อไป บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ในบทเฉพาะกาล ข้อ ๑๔๒ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้กรรมาธิการในคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาทุกคนพ้นจากตำแหน่งกรรมาธิการเมื่อมีการตั้งกรรมาธิการสามัญตามข้อ ๗๒ แล้ว เว้นแต่คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาคณะใดมีการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ”

- การบัญญัติหลักการเกี่ยวกับการให้กรรมาธิการวิสามัญยังคงดำรงตำแหน่งต่อไป บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ในบทเฉพาะกาล ข้อ ๑๗๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้คณะกรรมาธิการวิสามัญที่สภาตั้ง คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้น”

- มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการกำหนดรองรับคณะกรรมาธิการวิสามัญที่สภาตั้งก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ ให้ดำรงตำแหน่งตามข้อบังคับฯ ฉบับใหม่ และอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้น

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๘๓ เพียงแต่มีการเพิ่มความว่า “ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ” เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๙๒ ให้บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งข้อบังคับนี้ จนกว่าจะมีข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับนี้ใช้บังคับ

๑) ความเป็นมาและความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของข้อบังคับ

- หลักการเรื่องนี้บัญญัติครั้งแรกในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ในบทเฉพาะกาล ข้อ ๑๗๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งข้อบังคับนี้ จนกว่าจะมีข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับนี้ใช้บังคับ”
- มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการรองรับบรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งข้อบังคับนี้ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติตามข้อบังคับฉบับใหม่สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่องไม่ติดขัด

๒) คำอธิบายประกอบ

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางหลักการเรื่องนี้เหมือนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๘๔

๓) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๔) แนวทางการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข

การดำเนินการในเรื่องนี้มีความชัดเจนตามตัวอักษรอยู่แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและตีความหมายได้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

๕) ข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบังคับการประชุมฯ

ไม่มี

บรรณานุกรม

หนังสือ

คณิน บุญสุวรรณ. (๒๕๔๘.) *ปทานุกรมศัพท์รัฐสภาและการเมืองไทย ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ตถาตา พับลิเคชั่น จำกัด.

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๖๑). *คู่มือการยกร่างกฎหมาย (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. ๒๕๖๑.* กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (๒๕๕๑). *คู่มือแบบการร่างกฎหมาย.* กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

รายงานวิชาการส่วนบุคคล

ดวงใจ นิไชยโยค. (๒๕๖๓) *แนวทางการดำเนินงานและการวินิจฉัยกระทู้ถามสดด้วยวาจาตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒.* สถาบันพระปกเกล้า.

วิทยานิพนธ์

จิตติวัฒน์ ทองนวล. (๒๕๕๑) *ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามข้อบังคับการประชุมสภาของไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิติศาสตร์.

บันทึกการประชุม

บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๑ – ครั้งที่ ๑๑

บันทึกการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ครั้งที่ ๑ – ครั้งที่ ๖ เป็นพิเศษ